

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Katedra sociologie

Mgr. Bc. Michaela Hladká

Kriminalita páchaná na dětech a na mládeži

Criminality against Children and Juveniles

Disertační práce

vedoucí práce: Doc. PhDr. Jiří Buriánek, CSc.

Praha, 2007

Prohlašuji, že jsem doktorskou disertační práci vypracovala samostatně, a to na základě pramenů citovaných a uváděných v seznamu použité literatury.

V Praze dne ....

Za cenné rady a připomínky děkuji vedoucímu mé doktorské disertační práce Doc. PhDr. Jiřímu Buriánkovi, CSc.

Dále bych ráda poděkovala zástupci ředitele pro trestní řízení plk. JUDr. Jaroslavu Vychytilovi a veliteli služby kriminální policie a vyšetřování pplk. Mgr. Ladislavu Hrdličkovi z Obvodního ředitelství policie ČR Praha III. (dříve Praha 9) za umožnění přístupu do spisových materiálů týkajících se kriminality na dětech a na mládeži.

V neposlední řadě cítím povinnost poděkovat své rodině, zejména svému příteli a dcerám, kteří projevili obrovskou trpělivost a toleranci při mém studiu.

Obsah

1. Úvod, teoretická a empirická východiska, vymezení základních pojmů	1
1.1. Aktuálnost a historie tématu	1
1.2. Obsah a cíle práce	4
1.3. Současná výzkumná činnost v ČR a ve světě	8
1.4. Výzkum Kriminalita na dětech a mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003	11
1.5. Předmět kriminality na dětech a na mládeži	12
1.6. Definice základních pojmů	17
1.7. Závažnost následků	23
2. Fenomenologie kriminality na dětech a na mládeži	27
2.1. Problematika evidence obětí v ČR	27
2.2. Prezentace výsledků výzkumu Kriminalita na dětech a na mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003	32
2.3. Statistiky Ministerstva vnitra ČR	47
2.4. Statistiky Ministerstva spravedlnosti ČR	53
2.5. Jiné statistické evidence	53
2.6. Nedostatky v evidencích a návrhy na jejich zlepšení	56
3. Etiologie kriminality na dětech a na mládeži	58
3.1. K faktorům působícím na kriminalitu na dětech a na mládeži obecně	58
3.2. Faktory působící ve společnosti	59
3.3. Faktory působící v rámci rodiny	64
3.4. Osobnost pachatele	66
3.5. Osobnost oběti	83
3.6. Vztah mezi pachatelem a obětí	99
4. Prevence kriminality na dětech a na mládeži	101
4.1. Obecně k prevenci	101

4.2.	Prevence primární	102
4.3.	Prevence sekundární	104
4.4.	Prevence terciální	107
4.5.	Preventivní programy	108
5.	Metodika a zvláštnosti prověřování a vyšetřování kriminality na dětech a na mládeži	111
5.1.	Postavení dítěte jako oběti v trestním řízení	111
5.2.	Metodika prověřování a vyšetřování	114
5.3.	Zvláštnosti prověřování a vyšetřování	121
6.	Závěr	139
	Seznam použité literatury	148

Přílohy:

- č. 1 Úvodní projekt výzkumu
- č. 2 Závěrečná zpráva výzkumu
- č. 3 Záznamové archy
- č. 4 Statistické formuláře a číselníky Policie ČR

Abstrakt v českém a anglickém jazyce

1. Úvod, teoretická a empirická východiska, vymezení základních pojmů

1.1. Aktuálnost a historie tématu

Tématem předkládané disertační práce je kriminalita páchaná na dětech a mládeži. Jedná se o téma v dnešní době velmi aktuální a sledované, a to z mnoha hledisek.

Především je třeba upozornit na to, že v posledním století se výrazně změnilo postavení dítěte ve společnosti, kdy začaly být odlišně od předešlé doby chápány jeho potřeby, požadavky, práva a jejich uplatňování. V souvislosti s tímto faktem se do popředí dostává i sledování dítěte v rodinném prostředí, kdy dochází k odklonu od názoru, že dítěti je nejlépe u jeho rodičů, kteří jej vždy milují, a jakýkoli trest, i velmi krutý, patří ke správné výchově. Od poloviny 20. století je nesprávná výchova dětí v rodinách sledována, na jevy jako je týrání, zanedbávání či zneužívání dětí je poukazováno, tyto problémy se dostávají do popředí zájmu pediatrů, psychologů, sexuologů, sociologů, kriminologů a dalších vědeckých pracovníků a preventivních i represivních složek.

Naše dnešní společnost vyrůstající z tzv. západní civilizace je nepochybně pedocentrická, tj. na děti zaměřená, děti chránící, děti vysoce hodnotící. Cesta k dnešnímu postoji společnosti k dítěti a dětství byla ovšem dlouhá a složitá.

Od pravěku po celý starověk a středověk měli lidé k dítěti postoj velmi odlišný od dnešního. Dítě bylo možno zahubit při ohrožení samotné existence rodičů, kdy se stalo existenční přítěží (hlad, nouze, strádání). Rovněž docházelo k preferenci pohlaví a záhubě dětí pohlaví nepreferovaného, kterým byla děvčátka. V historii se rovněž často setkáváme s vyvražděním dětí jako s pomstou, dále s obětováním dětí. Rovněž je třeba se zmínit o

různých součástech náboženských obřadů, které děti fyzicky poškozují.

V klasickém světě antiky bylo dítě bezprávným tvorem. *Patria potestas* ve starém Římě znamenala, že otec může s dítětem nakládat, jak se mu zlíbí, může je prodat i zabít. Slovo „otrok“ znamenalo původně dítě či osobu mladistvou. Obrat nastal ve 4. století po Kr., kdy dle římského zákona z roku 374 je zabití dítěte považováno za vraždu. Křesťanství dalo dítěti obdobný význam jako komukoli jinému z dospělých.

Od středověku až do 16. století trávilo dítě několik prvních let v těsném kontaktu s matkou, ve věku 6 – 7 let se stávalo malým dospělým. Od 16. století dochází postupně k proměně rodiny i pojetí dětství. Zlepšilo se hmotné zabezpečení, rodiče mají více času zabývat se dětmi. Do obecného povědomí současně vstupuje, že dítě potřebuje také určitou disciplínu. Ve druhém polovině 18. století je na dítě nahlíženo jako na naději společnosti. 19. století znamená příliv citovosti do rodinného života při současném důrazu na disciplínu dětí a autoritu otce. Od počátku 20. století se zdůrazňuje „rozumovost“ výchovy a vytváření správných návyků dítěte.¹⁾

Základní práva dětí kodifikovala jako první Deklarace práv dítěte (1924) a tzv. Charta práv dítěte (1959). Proces liberalizace dětských práv však postupoval dále a po třech desetiletích byl zakotven v Úmluvě o právech dítěte (1989).

V České republice se týrání dětí dostává do popředí zájmu poněkud se zpožděním, v podstatě k podrobnějšímu studování tohoto jevu dochází až v 80. letech 20. století, ačkoli pod vlivem Charty práv dítěte byl u nás konstituován zákon o rodině (č. 94/1963 Sb.), který opustil pojem moci a formuloval vztah rodičů a

---

1) *Bliže viz Dunovský/Dytrych/Matějček a kol.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Grada Publishing, Praha 1995, str. 25 a násl.*

dětí jako práva a povinnosti. V roce 1991 byla v Praze uspořádána 3. Evropská konference pro prevenci syndromu zneužívaného a zanedbávaného dítěte. Zde byl poprvé definován syndrom zneužívaného a zanedbávaného dítěte – Child Abuse and Neglect (CAN). Na tuto konferenci navazovalo založení prvního odborného pracoviště zaměřeného na tuto problematiku v ČR – Dětského krizového centra. V současné době stojí výše uvedený jev v popředí zájmu mnoha odborných pracovišť, mezi něž patří sociální odbory, lékařská pracoviště, krizová centra a linky důvěry, odborná pracoviště Policie ČR a mnoho dalších.

V rámci kriminality páchané na dětech a na mládeži je největší pozornost věnována fyzickému týrání, sexuálnímu zneužívání a zanedbávání dítěte. Těmito okruhy se rovněž zabývá tato disertační práce.

Do výše uvedeného tématu rovněž patří problematika incestu. Toto téma nespadá pouze do problému naší doby, ale kořeny těchto jevů najdeme již v raných kulturách, kdy byl incest nejen dovolen, nýbrž se ve vyšších vrstvách stával přímo povinností. Až ve 20. století byly přijaty významné dokumenty ochraňující děti před všemi formami násilí i před sexuálním zneužíváním.

Do sexuálního násilí na dětech musíme dále zařadit rituální trestné činy a rituální úkony, které jsou vyjádřením postojů určité společnosti nebo kultury vůči dětem a dospívajícím.

Ve druhé polovině 20. století se dále rozmáhá a nabývá nebývalých rozměrů tzv. komerční sexuální zneužívání dětí – Commercial Sexual Child Abuse. Sem patří dětská prostituce spojená se sexuální turistikou, což je problém klasický v asijském regionu a v Tichomoří, V Americe a v Evropě je potom nejběžnější formou tohoto jevu dětská pornografie, která díky Internetu nabývá stále větších rozměrů. Dále sem patří obchod s dětmi.

Veškerá současná literatura týkající se vývoje dětí, a to nejen literatura kriminologická a obdobná, především zdůrazňuje, že děti

jsou budoucností společnosti, jejich zdravému a správnému psychickému vývoji je třeba věnovat mimořádnou pozornost, neboť jakýkoli negativní zásah do fyzického a psychického vývoje poznamenává dítě do budoucna a je velmi těžko napravitelný.

Kriminalita páchaná na dětech a na mládeži se vyznačuje vysokou nebezpečností, a to nejen pro dítě jako oběť této trestné činnosti, ale i pro společnost jako celek. Ačkoli dosud chybí solidní empirické ověření, lze stanovit hypotézu, že trestná činnost páchaná na dětech a mladistvých je potenciální kriminogenní faktor kriminality mládeže, neboť bylo zjištěno, že mnozí mladí pachatelé, dříve, než spáchali trestný čin, byli sami obětí kriminality v dětském věku. Na základě psychoanalytických výzkumů dnes již málokdo pochybuje o tom, že osud každého dítěte je formován již v raném dětství, kdy na jeho osobnost a její další vývoj mají zásadní vliv osoby dítěti nejbližší, tedy jeho rodiče a rodina.

1.2. Obsah a cíle práce

Cílem této práce je zmapovat kriminalitu páchanou na dětech a na mládeži, vyhodnotit faktory, které tento jev ovlivňují, posoudit možnosti prevence, případně navrhnout opatření, která by mohla vést k poklesu této trestné činnosti. Při zpracování výše uvedených témat bude nutné se zaměřit jak na situaci v České republice, tak i na situaci mezinárodní, neboť - jak je uvedeno v úvodu - jedná se o problém nadnárodní, řešený v současné době ve všech vyspělých státech, přičemž je zde vyžadována spolupráce jednotlivých zemí zabývajících se tímto jevem a pečlivé sledování a vyhodnocování výsledků, jichž bylo dosaženo při řešení a prevenci tohoto jevu v jiných zemích.

Východiskem pro předkládanou disertační práci je analýza násilné a mravnostní kriminality na dětech a na mládeži na území Prahy 9 v letech 1998 až 2003. Východiska výzkumu a jeho realizace jsou podrobně popsány v následující podkapitole a

v **Úvodním projektu výzkumu**, který je přílohou č. 1 této práce. Zjištěné výsledky výzkumu jsou následně porovnány v rámci jednotlivých kapitol se situací v České republice a v zahraničí.

V **úvodní kapitole** této práce je kromě úvodu do problematiky a obsahu a cílů práce vymezen pojem a obsah kriminality páchané na dětech a na mládeži, zejména o které trestné činy se jedná.

Součástí práce je dále kapitola týkající se **fenomenologie** tohoto jevu, tj. jeho zmapování, vývoj v čase, míra objasněnosti, a to především za využití výsledků vlastního výzkumu a dále statistických údajů Ministerstva vnitra, Ministerstva spravedlnosti ČR, příp. nevládních organizací zaměřených na sledovanou problematiku.

Dále následuje část zabývající se **etiologií** kriminality páchané na dětech a na mládeži. V této části jsem se zabývala faktory vedoucími k tomuto jevu a faktory, které tento jev umožňují, a to jak faktory sociální v širokém kontextu, tak faktory působící v mikroklimatu rodiny. Současně je zde pojednáno o osobnosti pachatele této trestné činnosti, osobnosti oběti a vztahu mezi obětí a pachatelem.

Další kapitola se zabývá **prevencí** tohoto druhu trestné činnosti, a to jak prevencí obecnou, tak i situační. Ukázalo se užitečné jako součást této kapitoly provést komparaci metod prevence užívaných v České republice s metodami používanými v zahraničí a současně uvést konkrétní návrhy vedoucí k poklesu kriminality páchané na dětech a na mládeži, které jsou rovněž podrobně shrnuty v závěrečné kapitole této práce. Součástí této kapitoly je rovněž část dotýkající se problematiky institucí, které se zabývají takovým jevem jako je kriminalita páchaná na dětech a na mládeži. Jedná se především o orgány činné v trestním řízení, dětská krizová centra, sociální odbory aj. Je zde popsána a zhodnocena činnost těchto institucí, posouzeny podmínky, za kterých tyto instituce pracují, případně jaký je jejich přínos.

Součástí práce je dále kapitola pojednávající o **metodice a zvláštlostech prověřování a vyšetřování** tohoto druhu trestné činnosti. V této kapitole je na dítě nahlíženo jako na účastníka trestního řízení. Je zde podrobně popsána metodika postupu orgánů činných v trestním řízení při prověřování a vyšetřování násilné i mravnostní kriminality na dětech včetně detailního rozboru některých zvlášť důležitých úkonů. Zde opět bylo užitečné porovnat provádění těchto úkonů orgány činnými v trestním řízení v České republice v souladu s platným právním řádem a s technickými možnostmi těchto orgánů a provádění těchto výsledků v jiných státech.

V **závěru práce** je následně shrnut přínos jednotlivých kapitol a dána doporučení směřující k účinnější prevenci a represí sledovaného jevu.

Jak již bylo výše uvedeno, byla v rámci disertační práce Kriminalita páchaná na dětech a na mládeži kromě výsledků vlastního výzkumu použita především statistická data vedená v evidencích Ministerstva vnitra a Ministerstva spravedlnosti.

Vzhledem k tomu, že statistické evidence výše uvedených ministerstev shromažďují především údaje týkající se osob stíhaných, obžalovaných či odsouzených a již méně se zabývají oběťmi trestných činů, lze mít za to, že tato data nejsou v žádném případě dostačující pro účely této disertační práce. Přesto je možné z těchto dat získat obraz o celkové situaci, zejména o počtech jednotlivých trestných činů, o počtech a věku obětí. Dále byly využity již existující statistiky vedené dětskými krizovými centry a obdobnými organizacemi, ovšem s tím předpokladem, že tyto statistiky nemohou splňovat nároky na úplnost a reprezentativnost použitého vzorku.

V rámci výše uvedené práce byly následně využity výsledky již uskutečněných výzkumů, a to jak v ČR tak i v zahraničí. Některé

z těchto výzkumů jsou přiblíženy v rámci následující podkapitoly, případně je na ně upozorněno na jiných místech práce.

Jako teoretická východiska byly v disertační práci Kriminalita páchaná na dětech a mládeži použity závěry z děl týkajících se této problematiky, a to jak autorů českých tak i zahraničních. Mezi tyto autory patří v ČR například J. Dunovský¹⁾, E. Malá²⁾, J. Raboch²⁾, Z. Dytrych¹⁾, J. Chmelík³⁾, I. Zoubková⁴⁾, P. Weiss⁵⁾ a v zahraničí R.L. Meadows⁶⁾, A. Bourlet⁷⁾, K. Murray⁸⁾, D.A. Gough⁸⁾ a mnoho dalších autorů, jejichž díla jsou uvedena v seznamu použité literatury, případně je na tato díla upozorňováno v rámci práce průběžně.

V rámci disertační práce jsou rovněž popsány konkrétní případy kriminality na dětech a na mládeži, přičemž zde autorka čerpala z vlastní praxe vyšetřovatele a policejního komisaře Obvodního úřadu vyšetřování v Praze 9 a následně Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR, Obvodní ředitelství Praha 9 v letech 1998 až 2003, a dále ze zkušeností při výkonu funkce přísedícího soudce u Okresního soudu Praha - východ.

-
- 1) Např. Dunovský/Dytrych/Matějček a kol.: *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*, Grada Publishing, Praha 1995.
  - 2) Např. Malá/Raboch/Sovák: *Sexuálně zneužívané dítě*, Psychiatrické centrum Praha 1995.
  - 3) Např. Chmelík, J. a kol.: *Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita*, Portál, s.r.o., Praha 2003.
  - 4) Např. Zoubková, I.: *Kriminalita páchaná na mládeži*, Kriminálnístika, 2/2001, Praha.
  - 5) Např. Weiss, P.: *Sexuální deviace*, Portál, Praha 2002,
  - 6) Např. Meadows, R. J.: *Understanding Violence and Victimization*, Prentice Hall, New Jersey 1998.
  - 7) Např. Bourlet, A.: *Police Intervention in Marital Violence*, Open University Press, Philadelphia 1990.
  - 8) Např. Murray, K., Gough, D.A.: *Intervening in Child Sexual Abuse*, Scottish Academic Press, Edingurgh 1991.

Součástí práce jsou dále grafy a tabulky, na nichž jsou v rámci jednotlivých kapitol prezentovány stavy a dynamika popisovaných ukazatelů.

1.3. Současná výzkumná činnost v ČR a ve světě

V rámci této podkapitoly se nyní zastavíme u výzkumů, které byly v souvislosti s problematikou kriminality na dětech a na mládeži realizovány v posledních letech v České republice a v zahraničí.

Především je třeba se zmínit o výzkumu M. Martinkové, Institut pro kriminologii a sociální prevenci (IKSP), pod názvem *Špatné zacházení s dětmi a mladistvými v rodině z roku 1997.*¹⁾ Výsledky tohoto výzkumu jsou v rámci této závěrečné disertační často citovány a srovnávány s výsledky vlastního výzkumu. Tomuto výzkumu předcházel v roce 1995 výzkum téže realizátorky s názvem *Výskyt některých forem násilného a sociálně nežádoucího chování vůči dětem při výchově v rodině.*²⁾

Dalším zajímavým výzkumem téže realizátorky je výzkum *Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí z roku 2001*, v němž se autorka v rámci třech výzkumných částí zaměřuje na fyzické násilí mezi členy rodiny v Praze v roce 1999, přičemž podstatná část je rovněž věnována dětským obětem domácího násilí.³⁾

---

1) *Martinková, M.: Špatné zacházení s dětmi a mladistvými v rodině, IKSP, Praha 1997.*

2) *Martinková, M.: Výskyt některých forem násilného a sociálně nežádoucího chování vůči dětem při výchově v rodině, IKSP, Praha 1995.*

3) *Martinková, M.: Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí, IKSP, Praha 2001.*

Dále je třeba se zmínit o výzkumu opět realizovaném IKSP s názvem Sociálně patologické jevy u dětí z roku 2000 (Večerka, Holas, Štěchová, Diblíková), kdy se jednalo o jednorochní empirický výzkum zaměřený na sběr a analýzu informací o dětech v ústavní péči.¹⁾ Výzkum rovněž zahrnuje informace o přístupu Policie ČR k delikvenci dětí a mladistvých, informace o sociální práci v ČR a informace o ústavní péči o děti a mladistvé.

Z roku 2001 je rovněž výzkum IKSP s názvem Úspěšnost preventivní práce, zamyšlení nad problematikou vyhodnocování preventivních programů (Večerka, Holas).²⁾ Tento výzkum se zabývá problematikou prevence po roce 1989 a zkoumá užitečnost jednotlivých preventivních programů, metody a podmínky jejich uskutečňování ve vybraných městech v ČR. V rámci tohoto výzkumu jsou hodnoceny i preventivní programy zaměřené na rizikové skupiny dětí, zejména programy zaměřující se na mimoškolní aktivity dětí, trávení jejich volného času apod.

Dále v rámci IKSP probíhá několik výzkumů zaměřených na problematiku obětí trestné činnosti, jako např. dlouhodobý Výzkum obětí trestného činu v ČR³⁾ nebo Mezinárodní výzkum obětí trestné činnosti v Praze⁴⁾.

---

1) *Večerka/Holas/Štěchová/Diblíková: Sociálně patologické jevy u dětí, IKSP, Praha 2000.*

2) *Večerka, K., Holas, J.: Úspěšnost preventivní práce. Zamyšlení nad problematikou vyhodnocování preventivních programů, IKSP, Praha 2001.*

3) *Válková, J.: Výzkum obětí trestného činu v ČR, IKSP, Praha 1998,*

4) *Martinková, M.: Mezinárodní výzkum obětí trestné činnosti v Praze, IKSP, Praha 2002.*

Mezi výzkumy realizované v zahraničí, které se týkají obětí trestné činnosti obecně, patří například výzkum s názvem *Victimization 101* autora Richarda W. Cresse z USA, z let 1999 až 2000, který se zabývá interakcí oběti trestného činu a orgánů činných v trestním řízení, a to zejména z pohledu oběti.¹⁾

Jedním z nejrozsáhlejších a nejkompexnějších výzkumů týkajících se obětí je *International Crime Victim Surveys* realizovaný kontinuálně J.J.M. Van Dijkem, Leiden University, Nizozemí. Výzkum je zaměřen na více než 50 zemí, kde je sledován stav a vývoj obětí trestné činnosti.²⁾

Dále sem patří výzkum s názvem *Victims and Criminal Justice: Asian Perspective*, který v letech 1999 až 2003 probíhal v 10 asijských zemích. Cílem tohoto výzkumu bylo zmapování a porovnání legislativních ustanovení a péče o oběť trestného činu v jednotlivých zemích.³⁾

Na poškozené děti byl zaměřen výzkum s názvem *Evaluation of Specialist Services for Children who have Experienced or Witnessed Family Violence* z roku 1999, realizovaný Victoria University of Wellington, Nový Zéland, jehož cílem bylo ohodnotit programy zaměřené na děti postižené domácím násilím.⁴⁾

---

1) *Cress, R. W.: Victimization 101, USA, Arlington 1999, blíže viz <http://www.victimology.nl/ivwdb/2res.htm>.*

2) *Van Dijk, J.J.M.: International Crime Victim Surveys, Nizozemí, Criminology Unit, Department of Criminal Law, Leiden 1989, blíže viz <http://www.victimology.nl/ivwdb/2res.htm>.*

3) *Tatsnya, O.: Victims and Criminal Justice: Asian Perspective, Japan, Keio University, Tokyo 2003, blíže viz <http://www.victimology.nl/ivwdb/2res.htm>.*

4) *Maxwell, G.: Evaluation of Specialist Services for Children who have Experienced or Witnessed Family Violence, New Zealand, Wellington, Victoria University, blíže viz <http://www.victimology.nl/ivwdb/2res.htm>.*

Na sexuálně zneužívané děti je zaměřen výzkum s názvem Evidence in Investigated Cases of Child Sexual Abuse z roku 2000, realizátora Ragnhilda Hennuna, University of Oslo, Norsko. Výzkum se týká postavení pohlavně zneužitých dětí v justičním systému se zaměřením na použité důkazní prostředky.¹⁾

1.4. Výzkum Kriminalita na dětech a mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003

Jak již bylo výše uvedeno, byl v rámci disertační práce uskutečněn výzkum s názvem Kriminalita na dětech a mládeži v Praze 9 v období 1998 až 2003.

Výzkum v podstatě navazuje na výše zmíněný výzkum provedený Institutem pro kriminologii a sociální prevenci, kdy se jednalo o kriminologickou analýzu vybraných pravomocně ukončených trestních věcí v roce 1994 – 1996.²⁾ Jako technika výzkumu zde byla použita obsahová analýza vyšetřovacích spisů vedených Obvodním úřadem vyšetřování v Praze 9, příp. Službou kriminální policie a vyšetřování Obvodního ředitelství PČR v Praze 9, přičemž se jednalo o obsahovou analýzu kvantitativně kvalitativní.

Ve zkratce lze říci, že byla provedena obsahová analýza všech vyšetřovacích spisů vedených Policií v Praze 9, tj. spáchaných na území Prahy 9 v období let 1998 až 2003, kdy se jednalo o kriminalitu na dětech a na mládeži s násilným nebo sexuálním kontextem. Zejména byly sledovány trestné činy pohlavního zneužívání podle § 242 a § 243 tr. zákona, znásilnění podle § 241 tr.

---

1) Hennun, G.: *Evidence in Investigating Cases of Child Sexual Abuse*, Norway, University of Oslo, Department of Criminology, 1994 – 1999, blíže viz <http://www.victimology.nl/ivwdb/2res.htm>.

2) Martinková, M.: *Špatné zacházení s dětmi a mladistvými v rodině*, IKSP, Praha 1997.

zákona a týrání svěřené osoby podle § 215 tr. zákona. Zvláště byli sledováni pachatelé a oběti těchto trestných činů.

U obětí byl zjišťován věk, pohlaví, vztah k pachateli, druh trestného činu, místo spáchání, přítomnost jiných osob, věrohodnost oběti, rodinné zázemí, následky činu, chování oběti po činu, příp. falešné obvinění, výsledek trestního řízení apod.

U pachatele byl obdobně sledován věk, pohlaví, sociální postavení, vzdělání, druh trestné činnosti, kriminální minulost, vztah k oběti, místo spáchání, psychiatrické či sexuologické zkoumání a diagnóza, alkoholová či drogová závislost, rodinná anamnéza, výsledek trestního řízení apod.

Data byla následně zpracována tříděním prvního a druhého stupně, dále byly použity techniky směřující ke klasifikacím a typologiím obětí a pachatelů. Výsledky včetně grafických a tabulkových prezentací jsou uvedeny v jednotlivých kapitolách práce.

Úvodní projekt tohoto výzkumu a Závěrečná zpráva jsou přílohami č. 1 a č. 2 této práce. Záznamové archy jsou přílohou č. 3. Zde jsou podrobně popsána východiska a cíle výzkumu, sběr dat, jejich záznam a zpracování, popis jednotlivých zjišťovaných položek.

1.5. Předmět kriminality na dětech a na mládeži

Práva dětí na ochranu před kriminalitou na nich páchanou jsou především práva na ochranu před zanedbáváním, zneužíváním a duševním nebo tělesným násilím. Podle Úmluvy o právech dítěte (publikována jako Sdělení FMZV č. 104/1991 Sb.) se jedná o opatření směřující k ochraně dětí před násilím a zanedbáváním (čl. 19), před narkotickými a psychotropními látkami (čl. 33), před všemi formami sexuálního zneužívání a vykořisťování (čl. 34) a obchodování s dětmi (čl. 35). Pozornost je věnována i reintegraci

dětí, které se již staly oběťmi vykořisťování, zneužívání nebo týrání (čl. 39). K uvedené Úmluvě byly přijety dva opční protokoly, z nichž první se týká zákazu nasazování dětí v ozbrojených konfliktech a druhý komerčního sexuálního zneužívání dětí (v ČR dosud nevstoupil v platnost).

Problematika kriminality páchané na mládeži v České republice je ve středu zájmu širší společnosti od počátku devadesátých let a úzce souvisí právě s ratifikací Úmluvy o právech dítěte. Je tomu tak i v resortu Ministerstva vnitra ČR. Policejní prezidium ČR věnuje v posledním desetiletí problematice trestné činnosti páchané na mládeži nemalou pozornost obdobně jako trestné činnosti mládeže. Stejná pozornost je této problematice věnována i dalšími složkami státní správy v ČR a rovněž složkami nestátními. Jedná se především o Ministerstvo spravedlnosti a jemu podřízené orgány činné v trestním řízení, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo práce a sociálních věcí a dále neziskové organizace, kterými jsou především nadace zabývající se touto problematikou.¹⁾ Ochrana dítěte je ve vnitrostátní úpravě obsažena v různých právních normách. Již tradičně je základ právního postavení dítěte obsažen, mimo právo ústavní, v právu rodinném. Vliv Úmluvy se do zákona o rodině promítl (novelou z.č. 91/1998 Sb.) především v ustanovení o sociálně-právní ochraně, jejímž cílem je „blaho dítěte“. Následně přijatý zákon o sociálně-právní ochraně dětí (č. 359/1999 Sb.) stanovil rovněž jako přední hledisko zájem o blaho dítěte. Mimo jiné zákon stanovuje povinnost státu a státních orgánů poskytovat účinnou pomoc rodinám s dětmi, povinnost státních orgánů chránit děti před tělesným a duševním násilím i povinnost státu zajistit reintegraci a zotavení dítěte, které se stalo obětí týrání, zneužívání, zanedbávání nebo jiného omezujícího zacházení.

---

1) *Bližší informace k problematice násilí na dětech, domácímu násilí je možné získat např. na <http://www.icm.cz/str/socialnepatologickejevy> (Informační centrum pro mládež).*

V souladu s Úmluvou byl novelizován zákon o přestupcích (č. 200/1990 Sb.). Byly uzákoněny nové přestupky na ochranu dětí, např. za přestupek je považováno ponechání nezletilého dítěte bez náležitého dozoru, a pokud je tím vystaveno nebezpečí vážné újmy na zdraví nebo pokud tím způsobí újmu na zdraví jiné osobě nebo škodu na majetku. Za přestupek je nově považováno i ponížení lidské důstojnosti nezletilého dítěte použitím nepřiměřených opatření. Naopak tradiční je ochrana dětí a mladistvých před podáváním alkoholických nápojů. Založena je na principu prohibice. Absolutní zákaz prodávání a podávání návykových látek osobám mladším osmnácti let je vysloven hned dvěma normami správního práva. Vedle zákona o přestupcích je to i zákon o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi (č. 37/1989 Sb.). Od roku 1990 byl princip prohibice pro děti a mladistvé uplatněn i při hraní na hracích automatech (z.č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách).

Nejkrajnější ochrana dětí a mladistvých před kriminalitou je garantována trestním právem. V první řadě je to ustanovení o ochraně, která náleží pouze mládeži, v druhé řadě se jedná o ustanovení týkající se trestných činů, jejichž obětí se může stát každý člověk, avšak spáchání těchto trestných činů na mládeži vykazuje větší společenskou nebezpečnost a je podmínkou udělení vyšší trestní sazby.¹⁾

Oblasti ochrany mládeže dle českého trestního zákona č. 140/1961 Sb. lze rozdělit na:

1) Ochranu dětí před neplněním povinností rodičů. Záměrem legislativy je postihnout určitý druh pasivity těch, kteří mají ze zákona povinnost o dítě pečovat a kteří je opustí nebo neplní

---

1) *Bliže viz Zoubková, Ivana: Kriminalita páchaná na mládeži, Kriminalistika, 2/2001, str. 85.*

zákonnou vyživovací povinnost a vystaví je nouzi nebo jiným závažným následkům, jako je újma na zdraví až smrt (§ 212, 213 tr. zákona).

2) Ochranu dětí proti různým formám a intenzitě agresivního jednání. Sem lze zahrnout speciální trestné činy, zejména týrání svěřené osoby (§ 215), dále únos (§ 216) a trestný čin vraždy a vraždy novorozeného dítěte matkou (§§ 219 – 220). Od 1.6. 2004 vstoupila v platnost novela trestního zákona, kterou byl nově koncipován § 215a tr. zákona týkající se domácího násilí, kdy se trestného činu dopouští ten, kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společném bytě nebo domě. Přísněji trestný je ten, kdo se tohoto jednání dopustí zvláště surovým způsobem, na více osobách nebo takto jedná po delší dobu.

3) Ochranu před obchodováním s dětmi. Zde zákonodárce v souladu s čl. 35 Úmluvy zakotvil novou skutkovou podstatu, již postihuje toho, kdo za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem adopce nebo pro jiný obdobný účel (§ 216a).

4) Ochranu proti ohrožování výchovy mládeže, spočívající v postihu toho, kdo vydá osobu mladší 18 let nebezpečí zpusnutí tím, že jí umožní vést zahálčivý nebo nemravný život nebo takovou osobu k tomuto životu svádí, nebo kdo závažným způsobem poruší svou povinnost pečovat o osobu mladší 18 let (§ 217). V rámci § 217 je poskytována i trestněprávní ochrana dětí proti hře na hracích automatech. § 217a poskytuje ochranu osobě mladší 18 let proti svádění k pohlavnímu styku či obdobné aktivitě za úplatu.

5) Ochranu zdravého sexuálního vývoje mládeže. Jde o pohlavní zneužívání (§§ 242, 243) a znásilnění, kdy je přísněji postihován pachatel, pokud jeho jednání směřuje proti osobě mladší 18 a 15 let (§ 241). Spadá sem i trestný čin obchodování s lidmi (§ 232a) a kuplířství (§ 204).

6) Ochranu mravnosti mládeže před nabízením, přenecháváním či zpřístupněním pornografických děl nebo jejich vystavením či zpřístupněním na takových místech, která jsou osobám mladším 18 let přístupna (§ 205).

7) Ochranu mládeže před zneužíváním návykových látek a před podáváním alkoholických nápojů, od roku 1994 i před podáváním anabolických látek (§§ 187, 188 , 188a, 218, 218a). Od roku 1998 jsou pro dealery drog, kteří ohrožují děti a mladistvé, stanoveny vyšší trestní sazby.

Problematicke ochrany dětí před kriminalitou je věnována pozornost i na evropské úrovni. Ve středu zájmu Rady Evropy je především tzv. syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte – CAN (Child Abuse and Neglect). Je to multifaktoriální společenský jev, jehož společným jmenovatelem je ubližování dítěti. Jeho poznávání, odhalování, náprava i prevence je záležitostí vědních oborů zabývajících se dítětem.

Zdravotnická komise Rady Evropy členským státům doporučila členit a evidovat problematiku CAN (1992) do následujících podskupin na:

- 1) tělesné týrání (tzv. syndrom BCS),
- 2) psychické týrání (ponižování nebo citové vydírání),
- 3) zanedbávání (tzv. pasivní týrání),
- 4) pohlavní zneužívání (tzv. syndrom CSA),
- 5) podávání alkoholu, drog a svévolné podávání utišujících nebo naopak povzbuzujících léků,
- 6) systémové – institucionální týrání (školskými, zdravotnickými zařízeními, orgány státní správy, soudy apod.).

Doporučované formy CAN a jim odpovídající skutkové podstaty trestných činů, jak je vymezuje náš trestní zákon, však nelze srovnávat, neboť např. systémové týrání u nás není kriminalizováno a další formy syndromu CAN mohou zahrnovat i několik skutkových podstat.¹⁾

---

1) *Bliže viz Zoubková, Ivana: Kriminalita páchaná na mládeži, Kriminalistika, 2/2001, str. 85 a násl.*

1.6. Definice základních pojmů

Mezi základní pojmy problematiky kriminality na dětech a na mládeži patří – jak již bylo výše uvedeno - mezinárodně používaná zkratka CAN (Child Abuse and Neglect).

Syndrom CAN je soubor nepříznivých příznaků v nejrůznějších oblastech stavu a vývoje dítěte i jeho postavení ve společnosti, v rodině především, které jsou výsledkem převážně úmyslného ubližování dítěti.

Syndrom CAN je třeba nahlížet jako interdisciplinární problém. Jde jak o přestupek proti morálním normám, tak i o přestupek proti zákonu, který je nutno vyšetřit, dokázat, odsoudit a potrestat pachatele.

Za syndrom CAN považujeme jakékoli nenáhodné, vědomé, ale i nevědomé jednání rodiče, vychovatele nebo jiné osoby vůči dítěti, přičemž toto jednání je v dané společnosti nepřijatelné nebo odmítané a poškozuje tělesný, duševní i společenský stav a vývoj dítěte, popřípadě způsobuje jeho smrt.¹⁾

Pod pojem CAN zařazujeme tělesné týrání dětí aktivní povahy, tělesné týrání pasivního charakteru, psychické či emocionální týrání, sexuální zneužívání, zanedbanost a psychickou deprivaci. Mezi zvláštní formy CAN patří systémové týrání (sekundární viktimizace), organizované zneužívání dětí, rituální zneužívání, sexuální turismus, Munchausenův syndrom by proxy, podávání alkoholu a jiných škodlivých látek dětem aj.

Tělesné týrání dětí aktivní povahy zahrnuje všechny akty násilí (commission) na dítěti. Patří sem děti tělesně týrané s následným poraněním, děti tělesně týrané bez bezprostředních známek násilím ale zasažené mnohým utrpením, dále děti záměrně

---

1) *Bliže viz Dunovský/Dytrych/Matějček a kol.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Grada Publishing, Praha 1995, str. 15 a násl.*

vystavované opakovaným lékařským vyšetřením a samozřejmě také oblast sexuálního zneužívání za užití násilí. Mezi nejčastější druhy poranění patří otřesy, pohmoždění, vytrhané vlasy, kousnutí, poranění svalů, kostí, hlavy, hematomy, otevřená poranění, popáleniny, bezvědomí, mnohočetná zranění atd.

V této souvislosti je třeba se zmínit o tělesném trestání dětí, které velmi často přechází do týrání a hranice mezi trestem a týráním je téměř nezjistitelná. Dle výzkumů je násilí dosud významným výchovným prostředkem.¹⁾

Zde je důležité se zmínit o dalším podstatném mezinárodně užívaném pojmu, kterým je BCS (Battered Child Syndrom), neboli syndrom bitého dítěte. Dítě s tímto syndromem vykazuje řadu znaků jednak fyzického poškození, jak bylo uvedeno výše, a dále i známky psychického strádání a jeho vlivu na osobnost dítěte.

Tělesným týráním pasivního charakteru se myslí nedostatečné uspokojení alespoň těch nejdůležitějších tělesných potřeb dětí, a to i v návaznosti na psychické a sociální potřeby. Výsledkem je neprospívání dítěte, jeho větší či menší zanedbanost, nedostatečné rozvinutí jeho sil a schopností ve všech oblastech života i vztahu k blízkému a i vzdálenému okolí. Patří sem nedostatek zdravotní péče, nedostatky ve výchově a vzdělávání, nedostatek přístřeší, ošacení a ochrany.

Psychické či emocionální týrání doprovází týrání fyzické, ale může se vyskytovat i samostatně. Tak je tomu například v případě rozvodu rodičů, kteří se hádají o dítě, v průběhu života dítěte v nestabilní rodině, patří sem rovněž případy šikany.

V případě **sexuálního zneužívání dětí** jde o případy, kdy se

---

1) *Bliže viz Dunovský/Dytrych/Matějček a kol.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Grada Publishing, Praha 1995, str. 41, odkaz na výzkum Vaničková a spol. z roku 1994. Dále bliže viz výzkum Bezpečnostní rizika 1999 prezentovaný v článku Vymětalové Simony: Domácí násilí: přirozený jev?, Sociologický časopis 1/2001, str. 103-121, k tomuto podrobněji podkapitola 3.2. této práce.*

dospělá osoba sexuálně uspokojuje dítětem či dítě zneužívá v oblasti prostituce či pornografie (tzv. syndrom CSA – Child Sexual Abuse). Sexuální zneužívání se dělí na dotykové a bezdotykové. V případech sexuálního zneužívání se u dětí setkáváme s tzv. syndromem dětského přizpůsobení, který má pět fází: utajování, bezmocnost, svedení a přizpůsobení, opožděné, konfliktní a nespravedlivé odhalení, odvolání výpovědi. Mezi formy sexuálního zneužívání patří exhibicionismus, harassment, obtěžování, sexuální útok, znásilnění, incest, pedofilní obtěžování, sexuální turistika, skupinové zneužívání, sexuální útok s následkem smrti.

Zanedbanost a psychickou deprivaci definujeme jako výsledek životní situace, kdy dítěti nejsou uspokojovány jeho základní psychické potřeby v náležité míře a po určitou, dosti dlouhou dobu, případně nedostatek výchovy v prostředí socioekonomicky nízké úrovně. Zanedbávaným dítětem se míní dítě, které je akutně a vážně ohroženo nedostatkem podnětů důležitých ke svému zdravému fyzickému a psychickému rozvoji. Deprivačními činiteli mohou být ztráta rodičů nebo jen jednoho z nich, nízká socioekonomická úroveň rodiny, okolnosti v rodině jako alkoholismus, toxikomanie, ale i příliš zaměstnaní rodiče, nevypěstlost rodičů, duševní nemoci apod.

Z výše uvedených skutečností je patrné, že vzhledem k častému výskytu situací výše popsaných je i pravděpodobnost výskytu syndromu CAN velmi vysoká. Z těchto důvodů je třeba výskyt tohoto syndromu a rizikových situací mapovat, předcházet a efektivně řešit.

Pro účely této práce je dále nezbytné uvést definice jednotlivých trestných činů proti dětem a mládeži dle platného trestního zákona č. 140/1961 Sb. ve znění pozdějších předpisů, a tak současně prezentovat stav tohoto zákona ve vztahu k ochraně dětí a mládeže.

V trestním zákoně – jak bylo již naznačeno výše - se vyskytují trestné činy, které lze spáchat pouze na dětech či na mládeži. Patří

sem např. trestný čin pohlavního zneužívání, týrání svěřené osoby, obchodování s dětmi, únosu, vraždy novorozeného dítěte matkou, opuštění dítěte, podávání alkoholických nápojů mládeži, podávání anabolických látek mládeži, ohrožování mravní výchovy mládeže, lze sem zařadit i tr. čin zanedbání povinné výživy.

Dále se zde vyskytují trestné činy, kde zákon přísněji trestá pachatele, který tento čin spáchá na osobách mladších 15 či 18 let. Sem patří např. trestný čin znásilnění, nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů, šíření toxikomanie, kuplířství, ohrožování mravnosti, vraždy, braní rukojmí, zavlčení do ciziny, obchod s lidmi za účelem pohlavního styku aj.

Konečně existuje řada trestných činů, kde oběť není specifikována výše uvedeným způsobem, přesto je četnost jejich výskytu ve vztahu k mládeži poměrně velká. Jedná se například o ublížení na zdraví, loupež, krádež, soulož mezi příbuznými apod.

Z výše uvedených trestných činů budou nyní uvedeny zákonné znaky alespoň těch nejpodstatnějších.

Trestného činu **pohlavního zneužívání** podle § 242 tr. zákona se dopustí ten, kdo vykoná soulož s osobou mladší než 15 let nebo kdo takové osoby jiným způsobem zneužije. Přísněji trestný je ten, kdo spáchá takový čin na osobě svěřené jeho doзору, nebo pokud takovým činem způsobí těžkou újmu na zdraví nebo smrt. Podle § 243 tr. zákona je trestný ten, kdo zneužije závislosti osoby mladší než 18 let a tuto osobu přiměje k souloži nebo ji jiným způsobem pohlavně zneužije.

Trestného činu **znásilnění** podle § 241 tr. zákona se dopustí ten, kdo za použití násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí donutí jiného k souloži nebo k jinému obdobnému pohlavnímu styku nebo kdo za stejným účelem zneužije bezbrannosti jiného. Přísněji trestný je ten, kdo spáchá tento čin na osobě mladší 18 nebo 15 let.

Trestného činu **týrání svěřené osoby** podle § 215 tr. zákona se dopustí ten, kdo týrá osobu, která je v jeho péči nebo výchově,

přičemž je přísněji trestný ten, kdo spáchá takový čin zvláště surovým způsobem, nebo na více osobách, příp. pokud pokračuje v páchání takového činu po delší dobu.

Opuštěním dítěte podle § 212 tr. zákona je vinen ten, kdo opustí dítě, o které má povinnost pečovat a které si samo nemůže opatřit pomoc, a vystaví je tím nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví.

Trestného činu **obchodování s dětmi** podle § 216a tr. zákona se dopustí ten, kdo za odměnu svěří dítě do moci jiného za účelem adopce, využívání dětské práce nebo pro jiný účel. Přísněji je trestný ten, kdo spáchá takový čin jako člen organizované skupiny nebo získá-li takovým činem značný prospěch.

Dále je nezbytné se v krátkosti zmínit o problematice komerčního sexuálního zneužívání dětí, což je problematika sledovaná a aktuální, avšak její závažnost a kvantita značně přesahují rozsah této práce.

Pojem komerčního sexuálního zneužívání dětí byl vymezen Stockholmským kongresem konaným ve dnech 27. – 31. srpna 1996 pod názvem „Světový kongres proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí“ jako: „Použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo za odměnu v naturáliích mezi dítětem, zákazníkem, prostředníkem nebo agentem a jinými, kdo vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely.“

Stockholmský kongres stanovil základní formy komerčního sexuálního zneužívání dětí na:

- 1) obchodování s dětmi,
- 2) dětskou prostituci,
- 3) dětskou pornografii.

Druhý světový kongres proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí se konal ve dnech 17. až 20. prosince 2001 v japonské Jokohamě.¹⁾

Vzhledem k tomu, že komerční sexuální zneužívání je problémem nadnárodním, existuje mezinárodní legislativní rámec týkající se této problematiky. Spadají sem zejména tyto dokumenty: Protokol k úmluvě proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, Druhý opční protokol k Úmluvě o právech dítěte, Úmluva č. 182 Mezinárodní organizace práce o odstranění nejhorších forem dětské práce, Úmluva Rady Evropy ke kybernetickému zločinu.

K pojmu komerční sexuální zneužívání dětí, tak jak je vymezil Stockholmský kongres, se v rámci českého trestního zákona bezprostředně vztahuje kuplířství (§ 204), obchodování s dětmi (§ 216a), ohrožování mravnosti (§ 205) a svádění k pohlavnímu styku (§§ 217a, 217b). Přímá souvislost s komerčním sexuálním zneužíváním je dána dikcí paragrafů trestního zákona a povinností Policie ČR komerční charakter trestné činnosti prokázat. Dalšími trestnými činy, které částečně vykazují prvky komerčnosti i sexuálního zneužívání nezletilých, jsou trestné činy omezování a zbavení osobní svobody (§ 231, 232). Tyto trestné činy mohou předcházet nebo být průvodními jevy komerčního sexuálního zneužívání (např. natáčení pornofilmů, provozování prostituce). Při důkazní nouzi v dokazování trestné činnosti a při neprokázání komerčnosti uvedených aktivit je policie nucena kvalifikovat jednání jako omezování nebo zbavení osobní svobody.²⁾

-
- 1) *Bliže viz <http://www.mvcr.cz/dokument/index.html>, kde je možné získat informace ke kongresům o komerčním sexuálním zneužívání dětí, k obchodu s lidmi, dokument Národní strategie boje proti obchodování s lidmi, zprávu o plnění národního plánu, návrhy legislativních změn aj.*
  - 2) *Bliže viz Zoubková, Ivana: Kriminalita páchaná na mládeži, Kriminalistika, 2/2001, str. 86 a násl.*

Preventivní činnost je závislá na znalosti příčin komerčního sexuálního zneužívání, které jsou ve světovém měřítku rozdílné. V rozvojových zemích může být dominantní příčinou chudoba a z ní vyplývající tlaky na rodiny, aby svoji sociální situaci řešili dobrovolným či násilným nabídnutím dětí sexuálnímu průmyslu. V těchto případech je nejlepší prevencí urychlení ekonomického a sociálního rozvoje zemí. V rozvinutých zemích může být příčinou spíše nefungující rodina a s tím spojená sociální a citová deprivace dětí. Z preventivního hlediska je třeba se v těchto případech zaměřit na rozvoj a fungování sociálních služeb a spolupráci celé občanské společnosti.

1.7. Závažnost následků

Jak již bylo uvedeno, je kriminalita na dětech a na mládeži jevem společensky nebezpečným a závažným. V této podkapitole bych nyní ráda rozvedla, z jakého důvodu je tento druh kriminality nebezpečný a jak závažné mohou být jeho následky.

Následky kriminality páchané na mládeži mohou mít krátkodobý, ale i dlouhodobý negativní vliv na její zdravý vývoj. Jde zejména o nebezpečí návyku k násilnému a sexuálně motivovanému kriminálnímu chování, k alkoholismu, drogovým závislostem, prostituci.

Fyzické násilí páchané mechanicky (bitím rukou, kopáním, mrštěním dítětem o zem na tvrdou překážkou apod.) i násilí za použití různých předmětů či nástrojů (např. vařeček, dŕtek, gumových hadic apod.) může mít za následek vznik různých druhů poranění, od méně závažných jako podlitiny, vytrhané vlasy apod., až po závažnější poranění, jako popáleniny, řezné a tržné rány, zlomeniny, poranění hlavy a poškození vnitřních orgánů. Fyzické trestání může sice produkovat krátkodobou konformitu chování, během delší doby však může vytvářet nebo zvyšovat pravděpodobnost deviace. Dítě si na násilný způsob výchovy

zvykne, přijme tento vzorec chování a začne jej obracet vůči svým sourozencům a vůči svým vrstevníkům. Osoba, která vyrostla v takovém prostředí, většinou prosazuje své cíle opět násilím. V praxi je velmi často fyzické násilí provázeno současně týráním psychickým.

Týráním emocionální lze chápat jako koncentrovaný útok dospělého jedince na psychický vývoj dítěte, který se týká jeho „já“ a jeho sociálních dovedností. Při verbálním týráním jde o komunikaci zaměřenou na to, aby způsobila psychickou bolest. Čím více je používána verbální agrese vůči dítěti, tím je větší pravděpodobnost, že dítě bude více fyzicky agresivní, bude mít interpersonální problémy. Verbální agrese vede sice také k bezprostřední regulaci jednání dítěte, které se špatně chová, avšak při jejím nadměrném opakování vznikají u dítěte pocity záště a zloby a současně dochází k poškození sebehodnocení. Zejména u mládeže s vážnějšími poruchami chování může takovýto přístup podporovat vznik antisociálního chování. Jde o tzv. sekundární deviaci, kdy opakované používání verbální agrese rodičů vůči dítěti může z dlouhodobého pohledu takové chování dítěte spíše vyvolávat než tlumit. Dítě si vytváří pojetí sebe sama jako „špatného“ a začíná se podle toho chovat. Verbální agrese stejně jako fyzické týráním vůči dítěti ze strany rodičů má generační důsledky. Dítě se v rodině, kde se agrese používá, naučí tomuto způsobu chování a bude ho s velkou pravděpodobností užívat i v rodině, kterou založí.

Fyzické a psychické týráním není nebezpečné pouze v aktivní formě, ale i jeho pasivní forma – tedy „zanedbávání“ – výrazně ohrožuje zdravý vývoj mládeže. Následky zanedbávání se projevují až za určitý čas, a to zejména následky dlouhodobé nedostatečné výživy, hygieny nebo neposkytnuté lékařské péče. Zanedbávané děti jsou shledávány jako jedinci s nízkým sebevědomím, hyperaktivní nebo apatičtí s narušenými vztahy s vrstevníky apod.

Traumatizující zážitky sexuálního zneužití závisí především na věku dítěte, na tom, jak dítě takové zneužití akceptuje, na poměru dítěte k pachateli, na druhu zneužití, na míře a době trvání

zneužívání, na reakci okolí a na pomoci, které se dítěti po takové události dostane. Dlouhodobé účinky zneužití jsou pak více ovlivněny frekvencí a délkou zneužívání, stupněm použitého násilí a stupněm závislosti zneužívané oběti na pachateli. Pohlavní zneužití v dětství může hrát roli při vzniku alkoholové a nealkoholové závislosti, suicidálních tendencí, sexuálních dysfunkcí u žen a sexuální deviace pedofilního charakteru u mužů. Tato dysfunkce a neschopnost navazovat normální vztahy může být v dospělosti kompenzována opět sexuální deviací, snahou navazovat sexuální vztahy s dětmi apod.¹⁾

Pachatel M. pohlavně zneužíval vnučku své družky, která byla svěřena do péče své babičky z důvodu nefunkčnosti původní rodiny. M. byl v době páchaní tr. činnosti ve věku 64 let, vnučka byla ve věku 8 let. Zneužívání probíhalo tak, že ji v době nepřítomnosti babičky osahávat přes oděv i pod oděvem na intimních částech těla. Dívka se po nějaké době přes vyhrožování pachatele svěřila babičce a ta podala trestní oznámení. M. byl vzat do vazby a bylo mu sděleno obvinění. V průběhu trestního řízení byl na M. vypracován znalecký posudek z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie a sexuologie. Při znaleckém zkoumání vyšlo najevo, že pachatel od svého raného dětství žil v dětských domovech a diagnostických ústavech. Zde se několikrát stal obětí pohlavního zneužívání ze strany personálu ústavů, např. ze strany topiče, který s ním jako s devítiletým chlapcem opakovaně vykonával sexuální styk do análního otvoru v kotelně ústavu. Lze předpokládat, že vlivem takového zacházení v dětství měl M. problémy s navazováním normálních vztahů a s vedením běžného sexuálního života, přičemž tento nedostatek kompenzoval vyhledáváním sexuálních styků s dětmi.

Samostatnou skupinu tvoří komerčně sexuálně zneužívané děti. Většinou jsou závislé na alkoholu, nealkoholových drogách a hracích automatech. Závislost na omamných látkách je v nich pěstována záměrně s cílem snadněji je přimět k prostituci, otupit jejich vnímání, zbavit je možnosti samostatného rozhodování i

---

1) *Bliže viz Dunovský/Dytrych/Matějček a kol.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Grada Publishing, Praha 1995, str. 71 a násl.*

zábran a umožnit poskytovatelům drog, aby s nimi mohli snadno manipulovat. Potenciálně jsou nejohroženější skupinou z hlediska šíření pohlavních nemocí i jako oběti obchodování s lidmi, násilné i mravnostní trestné činnosti ze strany kuplířů a zákazníků. Dětsí homosexuální prostituti jsou vůbec nejrizikovější skupinou z hlediska onemocnění a přenosu nejzávažnější pohlavní nemoci HIV/AIDS.

Konečně je třeba se zmínit o tzv. sekundární viktimizace, ke které dochází u oběti po spáchání trestného činu a jejím zdrojem může být okolí oběti, orgány činné v trestním řízení, veřejnost vyjadřující se k případu apod. Sekundární viktimizace je zvláště nebezpečná v případě nezletilých dětí, které se s takovýmto stresem hůře vyrovnávají.

2. Fenomenologie¹⁾ kriminality na dětech a na mládeži

2.1. Problematika evidence obětí v ČR

Evidence obětí trestné činnosti v České republice je klíčovým problémem, a to ať už evidence všech obětí či obětí dětských. Je pochopitelné, že chceme-li popsat či vysvětlit nějaký jev, je třeba vycházet z úplných, správně získaných a spolehlivých dat. Jen na základě takovýchto dat můžeme zkoumaný jev správně analyzovat a získané poznatky dále využít např. pro prevenci jevu.

Cílem této kapitoly je proto jednak prezentovat výsledky výzkumu Kriminalita na dětech a na mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003, jehož realizace je součástí této disertační práce, a to z hlediska výskytu a dynamiky jednotlivých trestných činů, a dále porovnání těchto výsledků s celorepublikovými statistikami vedenými ministerstvy a dalšími organizacemi. Součástí této kapitoly je analýza způsobu vedení jednotlivých statistických evidencí, kritika nedostatků a návrhy na jejich zlepšení.

Počet případů vyskytujících se v daném čase a v daném společenství označujeme jako výskyt. Prevalence zkoumaného jevu je určení jeho četnosti ve zkoumané populaci nebo alespoň v její části.²⁾ V našem případě jde o to zjistit, kolik osob jakého pohlaví a věku bylo zasaženo CAN ve svém dětství. Podle Úmluvy o právech dítěte se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší 18 let. V mnoha zemích se však určuje horní hranice věku dítěte odlišně, výjimečně (např. v Indii) jde dokonce o 12 let.

-
- 1) Termínem „fenomenologie“ zde není myšlen filozofický směr, ale jedná se o použití tohoto výrazu ve smyslu morfologie, zjišťování či obraz.
  - 2) K uvedeným definicím blíže viz Zapletal, J. a kol.: *Kriminologie, díl 1. - Obecná část, Policejní akademie ČR, Praha 1995, str. 16 a násl.*

Pramenem informací o registrované kriminalitě, a tedy i o obětech kriminality, jsou především oficiální statistiky kriminality vytvářené orgány činnými v trestním řízení. Dalším možným zdrojem informací o kriminalitě jako hromadném jevu je tzv. výzkumná statistika, která vzniká sumarizací údajů o větším počtu sledovaných jednotek v průběhu kriminologického výzkumu.

Kriminální statistika v České republice zahrnuje údaje orgánů zabývajících se kriminalitou, to jest policie, státního zastupitelství, soudů, vězeňské služby. Statistiky Ministerstva spravedlnosti, tj. statistiky státního zastupitelství, soudů a vězeňské služby neevidují žádným způsobem údaje o obětech trestné činnosti. Statistika Ministerstva vnitra, tj. Policie ČR eviduje údaje o tzv. objektech napadení, z nichž je možné zjistit část údajů o obětech trestné činnosti, jak bude podrobněji rozebráno níže.

Výskyt kriminality páchané na dětech a na mládeži není tedy bohužel v České republice žádným způsobem systematicky evidován. Statistický přehled o množství soudně prokázaných trestných činů proti dětem a mladistvým neexistuje, neboť – jak bylo uvedeno výše - statistiky Ministerstva spravedlnosti ČR údaje o obětech trestné činnosti neevidují vůbec. Statistické výkazy této instituce neuvádějí ani např. údaje o zbavení rodičovských práv z důvodů nepřiměřeného chování k dětem, které bylo konstatováno (třeba i jako jeden z důvodů) v rámci civilního procesu. Mimo předmět zájmu pak již úplně stojí např. evidence výskytu tzv. „dětských obětí“, které se objevují v rámci civilních procesů (nejčastěji rozvodových řízení rodičů), v jejichž samotném průběhu je zcela evidentní neúnosné chování rodičů ke svým potomkům – postihující především psychiku dítěte.

Určité dílčí údaje o trestné činnosti proti dětem a mládeži lze získat jen od Policie ČR, která údaje o obětech trestné činnosti registruje nepřímo. Tyto informace jsou však kusé a nesystematické.

V roce 1992 sice byla vytvořena meziresortní komise při Ministerstvu zdravotnictví ČR zabývající se speciálně ubližováním a špatným zacházením s dětmi a mladistvými, nemá však potřebné kompetence ke zjišťování dat o výskytu a formách ubližování dětem a mladistvým v ČR, a to ani pro statistickou registraci trestné činnosti páchané na dětech a mládeži.¹⁾

Určitými údaji disponují nevládní organizace, například Linka bezpečí, Naše dítě, Dětské krizové centrum, La Strada ČR, Bílý kruh bezpečí, Fond ohrožených dětí apod. Z jejich interních poznatků však nelze utvořit komplexní evidenci dané problematiky. Tyto organizace si pro své potřeby shromažďují údaje o obětech špatného zacházení či přímo trestné činnosti na dětech, kterým poskytují pomoc. Přestože tyto poznatky o porušování práv dětí a mladistvých jsou zatím útržkovité a nelze je reprezentativněji popsat, dosud zjištěné údaje naznačují vysokou nebezpečnost těchto jevů.

Dalším důležitým zdrojem informací o obětech trestné činnosti jsou výsledky výzkumů a studií realizovaných jak na národní, tak i na mezinárodní úrovni. V ČR se této problematice věnuje především Institut pro kriminologii a sociální prevenci při Ministerstvu spravedlnosti.²⁾ Z výzkumů a studií této instituce lze kromě již zmíněného výzkumu M. Martinkové uvést výzkumy O. Osmančika a J. Rozuma **K problematice obětí zločinu** z roku 1993, J. Válkové **Výzkum obětí trestného činu v ČR**, a dále **Mezinárodní výzkum obětí trestné činnosti v Praze** realizátorky M. Martinkové. Zahraniční výzkumy zabývajících se touto problematikou byly přiblíženy a popsány výše.³⁾

---

1) *Bliže viz Zoubková, Ivana, CSc.: Kriminalita páchaná na mládeži, Kriminalistika, 2/2001, str. 87 a násl.*

2) *Viz <http://www.ok.cz/iksp>.*

3) *Bliže viz. kapitola č. 1., subkapitola č. 1.4. Podrobnější informace o zahraničních výzkumech statistických datech je možné získat na <http://www.uncjin.org/statistics> (United Nations Crime and Justice Information Network).*

V průběhu interpretace dat vycházejících z uvedených statistik, je však třeba brát v úvahu, že tato registrovaná data naznačují pouze vrchol ledovce, a to zejména z toho důvodu, že trestná činnost vůči dětem se odehrává především v rovině rodiny, a je tedy vysoce latentní. Ve společnosti se rovněž stále projevuje neochota k oznamování těchto trestných činů. Rovněž nesmíme zapomínat, že uváděná čísla samozřejmě nezahrnují aktivity, které zatím nenabýly kvality trestných činů, ale které jsou jejich předstupněm a které mohou být později předmětem zájmu orgánů činných v trestním řízení.

Jen relativně málo forem CAN lze jednoznačně a rychle diagnostikovat, tedy i potvrdit a označit jako „jisté“. Daleko častěji se vyskytují případy označované jako „pravděpodobné“, tedy ty, kde stanovení diagnózy vyžaduje více času, znalostí a schopností odborníků. S dětmi a jejich rodinami se následně při terapii pracuje, jako by k zasažení syndromem CAN došlo. Diagnóza může být potvrzena až po řadě let, kdy závažné okolnosti již pominuly a zůstávají více či méně zvládnuté důsledky. Řada případů je rovněž jasná „de facto“, nikoli však „de iure“, kdy např. je pachatel soudem osvobozen pro nedostatek důkazů. Otázkou zůstává, jak v takovýchto případech postupovat vůči zasaženému dítěti a dalším příslušníkům rodiny. Dále se vyskytují případy označované jako „suspektní“, tj. ty, kde se při setkání s problematickým dítětem vyskytují některé známky svědčící pro syndrom CAN. Zde je následně třeba hlubší analýzy případu.

Policií ČR byl v roce 1998 šetřen případ, kdy čtyřletá dívka K.B. začala v rámci rodiny vykazovat pro svůj věk nezvyklé znalosti z oblasti sexu. Masturbovala, požadovala, aby se členové rodiny dotýkali jejich pohlavních orgánů rukou i ústy s tím, že je to zdravé. Při rozhovoru s matkou uvedla, že ji toto naučil soused, čtyřicetiletý O.S., s jehož dvanáctiletou dcerou si často chodila hrát. Matka podala trestní oznámení a vzala dceru do Dětského krizového centra na psychologický pohovor. Zde bylo potvrzeno, že dcera má nepřiměřené znalosti o sexu, za použití projektivních technik – anatomických panenek – tyto svlékala, přikládala do různých poloh. Odmítala uvést, kde

tyto znalosti získala, po nátlaku psychologičky jmenovala souseda O.S. Psycholožkou byl vysloven názor, že dívka může v osobě pachatele úmyslně mlžit s cílem krýt někoho jiného. Policie ČR současně prováděla šetření k osobě O.S., byly prováděny domovní prohlídky, vyšetření O.S. psychiatrem a sexuologem za pomoci PPG (phalopletysmograf), rovněž bylo provedeno vyšetření za pomoci polygrafu, podezřelý byl sledován za pomoci odposlechů, byly provedeny výslechy podezřelého a členů jeho rodiny. Na základě těchto úkonů nebylo zjištěno nic závadového, naopak se podezřelý jevil jako spořádaný člověk a otec rodiny. Trestní stíhání nebylo zahájeno, věc proti podezřelému O.S. byla odložena. Následně bylo pátráno mezi příbuznými dívky K.B. po potenciálním pachateli, avšak bezvýsledně. Věc byla odložena s tím, že pachatel je neznámý.

V této souvislosti je třeba se zmínit i o problematice **falešně pozitivních a falešně negativních případů CAN**. V prvním případě chce nereseriozní oznamovatel dosáhnout pro sebe nějakých výhod či ublížit údajnému pachateli. Činí tak často osoby v rozvodovém řízení, ale i mladé dívky, které se chtějí pomstít rodičům a nedohlédnou důsledky svých činů. Za falešně pozitivní případy lze označit rovněž Munchhausenův syndrom a Munchhausenův syndrom by proxy (v zastoupení). Falešně negativní jsou ty případy, kde diagnóza byla nesprávně vyloučena, ačkoli ve skutečnosti k postižení dítěte došlo.

Šestnáctiletá dívka M.V. se dostavila v doprovodu svého přítele na sociální odbor a zde podala oznámení na své rodiče s tím, že ji otec již od 10 let pohlavně zneužívá tím způsobem, že v době nepřítomnosti matky v intervalech asi jednou do měsíce dceru svlékne a vykoná na ní soulož. Matka dceru a jejího desetiletého bratra po dobu posledního roku nepřiměřeně trestá, bije je různými předměty, silně je fackuje, kope, tahá za vlasy. Stejně M.V. vypověděla i na Policii ČR, kde byla řádně poučena o následcích v případě, že by její trestní oznámení bylo lživé, rovněž byla poučena o tom, jaká opatření ze strany sociálního odboru a Policie ČR budou následovat. Dívka vystupovala velmi věrohodně, trvala na své výpovědi. Obě děti byly okamžitě z péče rodičů odebrány a umístěny do azylového domu. Otec byl zadržen, předveden na Policii ČR a vyslechnut. Trestnou činnost popřel, uvedl, že si dcera vše vymyslela, nebyl však schopen uvést důvod, proč by tak

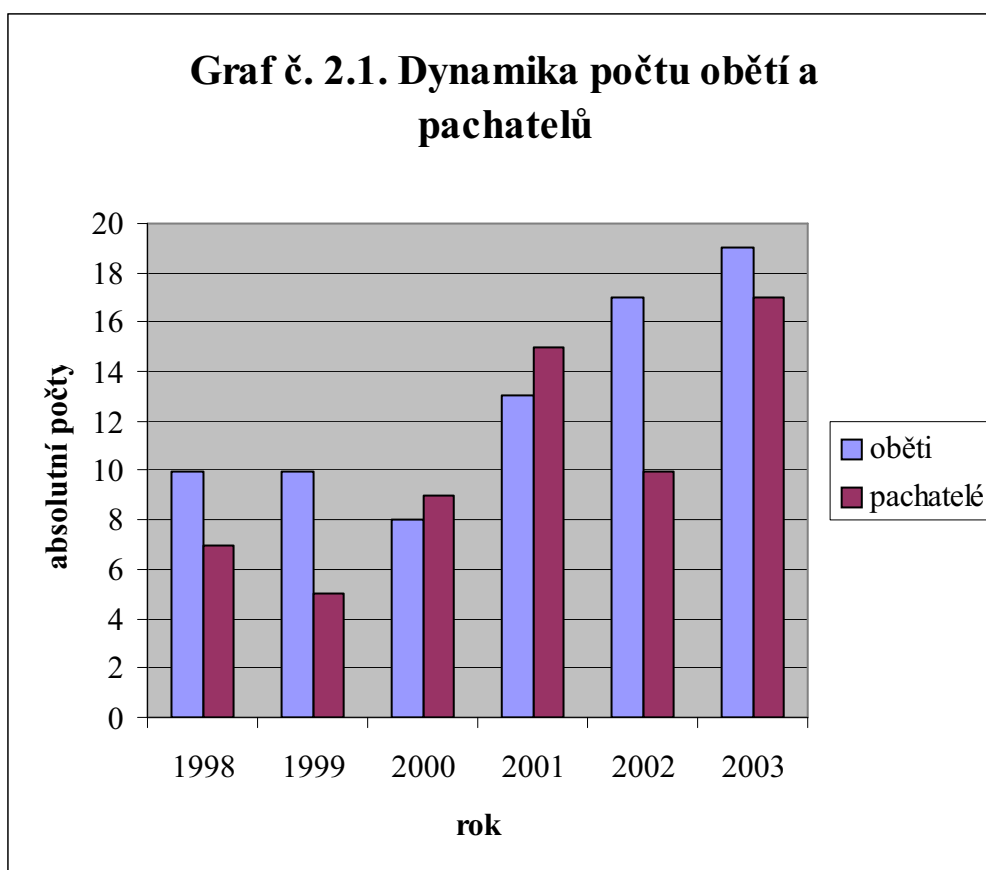
měla činit. Vzhledem k důvodně vzniklým pochybnostem o věrohodnosti trestního oznámení, byla provedena konfrontace otce a dcery. Dcera v průběhu tohoto úkonu změnila svoji výpověď v tom smyslu, že mezi ní a otcem nedocházelo k souloži, trvala však na osahávání a obdobných sexuálních aktivitách, rovněž trvala na tom, že ji matka nepřiměřeně bije. Otcí bylo sděleno obvinění, vzhledem k okolnostem případu nebyl vzat do vazby. V průběhu vyšetřování M.V. kontaktovala vyšetřovatele a uvedla, že chce změnit svoji výpověď. Uvedla, že si celé trestní oznámení vymyslela, že toto bylo lživé. Důvodem křivého obvinění byla skutečnost, že si rodiče nepřáli, aby se stýkala s přítelem, zakazovali jí styk s ním. M.V. se domnívala, že podá-li trestní oznámení na rodiče, bude z rodiny odebrána a svěřena do péče své babičky, o dalších důsledcích svého trestního oznámení nepřemýšlela, nenapadly ji. Trestní věc proti rodičům byla zastavena, mladistvé M.V. bylo sděleno obvinění z tr. činu křivého obvinění a po této bylo požadováno uhradit náklady trestního řízení proti rodičům ve výši cca 50.000,-Kč.

V rámci této kapitoly by samozřejmě bylo zajímavé a přínosné provést mezinárodní srovnání registrované kriminality na dětech a na mládeži. Provést takovéto srovnání je však velmi složité, snad i nemožné, což je způsobeno odlišnou mírou regulace společenských vztahů prostřednictvím trestního práva a odlišností vedení statistických evidencí v různých státech. Pokusy o mezinárodní komparace bývají úspěšnější při pohledu na dynamiku kriminality, nežli na její stav a strukturu.

2.2. Prezentace výsledků výzkumu Kriminalita na dětech a na mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003

Analýzou vyšetřovacích spisů z let 1998 až 2003 vedených útvarem Policie ČR na území Prahy 9 (viz přílohy č. 1, 2 – Úvodní projekt výzkumu, Závěrečná zpráva) bylo zjištěno 77 obětí a 63 pachatelů násilné a mravnostní kriminality na dětech a na mládeži.

Co se týče dynamiky sledovaného jevu, byla zjištěna mírně stoupající tendence výskytu jevu. V roce 1998 a 1999 bylo zjištěno 10 obětí, v roce 2000 8, v roce 2001 13, v roce 2002 17 a v roce 2003 19 obětí. Pachatelů tohoto typu trestné činnosti bylo v roce 1998 zjištěno 7, v roce 1999 5, v roce 2000 9, v roce 2001 15, v roce 2002 10 a v roce 2003 17. (viz graf č. 2.1.)

Objasněnost tohoto typu trestné činnosti byla zjištěna velmi vysoká, a to 80,5%. Tento ukazatel však svědčí pro vysokou latenci tohoto jevu s tím, že ve většině případů, pokud je zjištěn trestný čin, je současně zjištěn i pachatel. Konkrétně lze uvést, že pachatel byl zjištěn ve všech případech týrání svěřené osoby a téměř ve všech případech pohlavního zneužívání. Neznámý pachatel se vyskytl především v případech znásilnění či pokusu tohoto trestného činu,

kdy se jednalo o napadení dívek neznámým pachatelem většinou na odlehlých či liduprázdných místech.

Z hlediska obětí (příloha č. 3 - Záznamový arch č. 1) bylo nejvíce nezletilých, a to téměř polovina, postiženo trestnou činností ve věku mezi 11 a 15 lety. Více než třetina obětí byla postižena ve věku do 10 let a pouze 21% bylo viktimizováno mezi 16 až 18 lety.¹⁾ (viz. tab. č. 2.2.)

Tab. č. 2.2. Věkové rozložení obětí

věk	Počet	V %
do 10 let	29	37%
11-15 let	32	42%
16-18 let	16	21%
CELKEM	77	100%

Oběti tvořily z 80% dívky a pouze z 20% chlapci, což potvrzuje skutečnost, že dívky jsou vystaveny tomuto typu trestné činnosti více než chlapci.

Tři čtvrtiny obětí navštěvovaly základní školu, v 8 případech šlo o učně a v 6 případech šlo o studenty střední školy. Pouze v jednom případě se jednalo o dívku v sociálním postavení bez pracovního poměru.

Z hlediska sociálního zázemí obětí bylo zjištěno, že 63,6% obětí žilo v úplné rodině a 70,1% mělo sourozence.

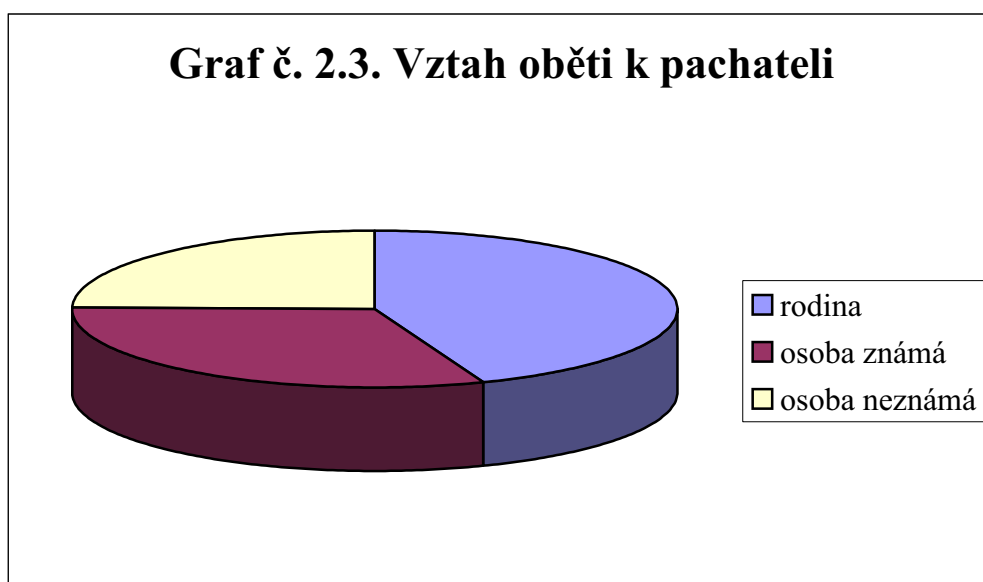
K trestné činnosti na obětech bylo zjištěno, že trestná činnost v rámci rodiny byla spáchána ve 34 případech, což tvoří 44,2%. Tedy

---

1) *Jak je patrné, pro účely rozdělení obětí podle věku byly použity nestejně velké intervaly. Toto bylo učiněno z praktického hlediska, neboť trestním zákonem je zpravidla poskytována odlišná ochrana dětem od 15 do 18 let a dětem do 15 let. U dětí do 10 let se pak jedná o specifickou skupinu velmi malých dětí.*

téměř polovina všech obětí byla napadena v rámci rodiny. Ve 14 případech byl pachatelem vlastní otec oběti, v 8 případech matka, nevlastní otec byl pachatelem v 16 případech. Ve 3 případech byli pachateli trestné činnosti na dítěti oba rodiče. Ve 3 případech byla pachatelem osoba oběti příbuzensky blízká, např. dědeček či bratranec. Tyto ukazatele jsou velmi alarmující a svědčí o tom, že tento typ trestné činnosti je vysoce nebezpečný.

V 19 případech byla trestná činnost spáchána osobou dítěti neznámou. (viz graf č. 2.3.)

V 11,7% se trestné činnosti na oběti dopustilo více pachatelů než jeden. Jedná se např. o případy, kdy pachateli byli oba rodiče nebo kdy dívka byla znásilněna třemi neznámými pachateli. Tento případ se vyskytuje pouze minimálně u klasických případů pohlavního zneužívání v rodině, kdy je pachatel pouze jeden, zpravidla otec či nevlastní otec. Více obětí u téhož pachatele se vyskytlo ve 20 případech, přičemž se většinou jednalo o útok na sourozence. Více než jednoho útoku se pachatel na oběti dopustil v polovině případů.

Ke spáchání většiny případů, konkrétně 70,1% došlo v bytě, pouze v 19 případech byl trestný čin spáchán na ulici či na jiném místě ve venkovním prostředí. Tyto hodnoty opět ukazují na vysokou latenci jevu. Ve 23 případech byly při trestném činu přítomny i jiné osoby, které nebyly oběťmi. Často se jednalo o náhodné svědky, kteří se snažili oběti pomoci, a to zpravidla při napadení neznámým pachatelem ve venkovním prostředí. Rovněž se často jednalo o druhého z rodičů, který oběti nepomohl, příp. trestnou činnost druhého z rodičů schvaloval, což se vyskytovalo u případů týrání dětí, resp. nepřiměřeného trestání.

Ve 22 případech došlo před trestnou činností k provokaci ze strany oběti. Ve většině těchto případů se jednalo o vyprovokování pachatele ze strany oběti k oboustranně dobrovolnému sexu. Dále se jednalo o případy pro rodiče neúnosného chování dětí, kdy jejich reakcí byl následně nepřiměřený trest.

V průběhu trestné činnosti došlo v 32,5% k fyzické obraně a v 59,7% k slovní obraně ze strany oběti. Ze strany pachatele došlo po spáchání trestné činnosti ve třetině případů v zastrašování a vyhrožování oběti, pouze v 1 případě reagoval pachatel omluvou.

Co se týče charakteru trestné činnosti, vyskytl se sexuální motiv v 71,4% případů. Pohlavní zneužívání se vyskytlo v 38 případech, znásilnění v 11 případech, pokus znásilnění v 8 případech a týrání svěřené osoby ve 23 případech. V 11 případech došlo k dobrovolnému pohlavnímu styku s osobou mladší 15 let. (viz graf č. 2.4.)

V 19 případech, což činí 24,7% došlo k údajně falešnému obvinění ze strany oběti, a to buď konkrétního pachatele nebo pachatele neznámého. Vzhledem ke zjištěným skutečnostem nelze většinu těchto případů z dalšího zkoumání vyloučit, neboť část těchto případů je třeba považovat za tzv. suspektní, tj. případy, kdy

z nějakého důvodu došlo ke změně výpovědi oběti, ačkoli trestný čin spáchán byl. U 8 z těchto obětí se jednalo o neznámého pachatele, přičemž zde jsou zahrnuty případy, kdy oběť oznámila trestný čin s úmyslem na sebe upoutat pozornost své rodiny či okolí (toto je typické pro rodiny v krizové situaci jako např. rozvod) nebo ve snaze zakrýt nějakou jinou skutečnost (např. špatnou známku ve škole), a dále rovněž případy, kdy oběť sama označí trestní oznámení za nepravdivé z důvodu obavy z vyšetřování a ze sekundární viktimizace. O známého pachatele se jednalo ve zbylých 11 případech, přičemž ve třech případech šlo o vlastního otce a v jednom případě o matku. I zde se jedná jednak o případy, kdy oběť svým křivým trestním oznámením sleduje jiný cíl (např. se může jednat o reakci na zákaz styku s přítelem apod.) nebo o případy, kdy oběť stáhne trestní oznámení z obavy o osud rodiče. Z tohoto důvodu nebyly tyto případy pro další analýzy vyřazeny, ale budou nadále považovány za suspektní. Navíc bylo zjištěno, že identifikační data těchto obětí (pohlaví, věk, sociální zařazení, druh trestné činnosti apod.) se v podstatě shodují s celkovým rozložením všech obětí, tj. nedojde k případnému zkreslení relativních výsledků dalšího měření.

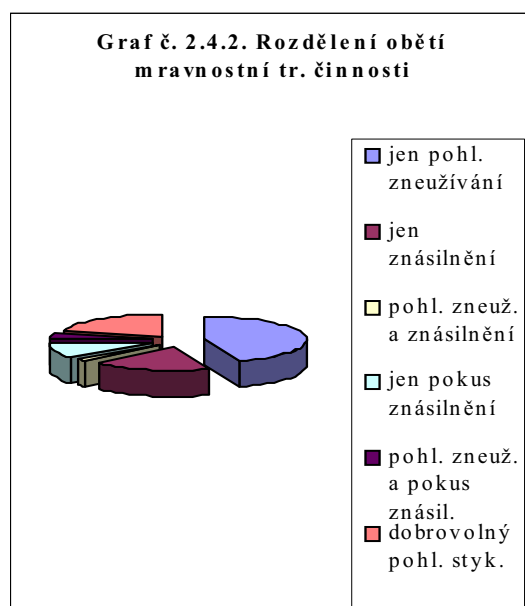
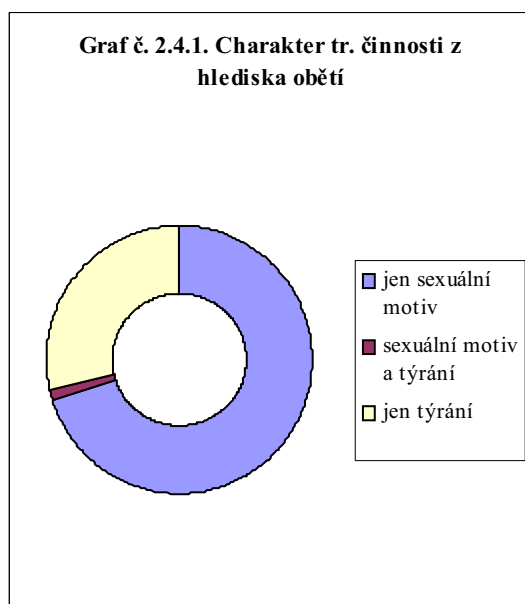
Mezi sledovanými případy byl zjištěn případ, kdy matka po trestním oznámení dcery na otce pro pohlavní zneužívání a znásilnění dceru přemlouvala, aby svou výpověď změnila a trestní oznámení „stáhla“, aby nedošlo k trestnímu stíhání otce a k jeho odsouzení.

Dále byl zjištěn případ, kdy poškozená „stáhla“ své trestní oznámení na otce pro pohlavní zneužívání a znásilnění, přičemž znalci byl následně vysloven názor, že mezi dcerou a otcem dochází k incestu. Tuto skutečnost však nebylo možné žádným způsobem prokázat.

Rovněž byl zjištěn případ, kdy šestnáctiletá dívka oznámila znásilnění neznámým pachatelem a na základě vlivu své rodiny zřejmě z obavy před probíhajícím vyšetřováním své trestní oznámení vzala zpět.

Trestní oznámení podala ve 29 případech (37,7%) sama oběť, a to buď příslušnému orgánu nebo se bezodkladně svěřila rodičům,

kteří tak učinili v jejím zastoupení. V 35,1% podal trestní oznámení sociální pracovník a v pětině případů podala trestní oznámení škola. Jiné osoby, např. sousedi, kamarádi, příbuzní, lékaři podali trestní oznámení v 31,2% případů. (viz tab. č. 2.5.) Zde opět vystupuje do popředí skutečnost, že oběti samy podávají trestní oznámení v poměrně málo případech a odhalování této trestné činnosti leží na jiných orgánech a úřadech.

Tab. č. 2.5. Podání trestního oznámení

kdo podal tr.ozn.		počet
oběť sama		29
sociální pracovník		27
pracovník školy		15
jiná osoba		24

Následkem trestné činnosti došlo v 24 případech k odebrání dítěte z rodiny. Téměř v jedné čtvrtině případů bylo dítě následně umístěno do dětského domova, v 9 případech do diagnostického ústavu. Ve 26 případech reagovalo dítě na trestnou činnost útěky z domova nebo z dětského domova, v 10 případech došlo u obětí následkem disharmonizace jejich vývoje ke konzumaci drog, 6 obětí se dopustilo trestné činnosti. (viz tab. č. 2.6.) Tato čísla ukazují, jakým závažným způsobem působí trestná činnost na osobnost dítěte a deformuje ji.

Tab. č. 2.6. Následek trestné činnosti

Druh následku tr. činnosti	Počet zasažených obětí
odebrání z rodiny	24
umístění do dětského domova	20
umístění do diag. ústavu	9
útěky z domova či děts. dom.	26
konzumace drog	10
trestná činnost	6

Znalecké zkoumání dětským klinickým psychologem bylo provedeno u 29 obětí. Z celého souboru bylo nevěrohodnými vyhodnoceno 22 obětí, což činí méně než jednu třetinu. V těchto případech byla u mladších dětí pod 10 let zjištěna manipulace dospělými osobami k nepravdivé výpovědi, u starších dětí byla často motivem snaha po pomstě rodičům a snaha na sebe upozornit.

19 obětem bylo trestnou činností způsobeno lehké zranění, jedné oběti bylo způsobeno zranění těžké. Zde se jednalo o rok a půl staré dítě, kterému rodiče způsobili zlomeniny končetin a poškození lebeční kosti. U lehkých zranění se jednalo zejména o rozsáhlé či drobné hematomy na různých částech těla, v méně případech oděrky či vytrhané vlasy, podvýživu apod. Smrt nebyla způsobena v žádném případě. Psychická újma – pokud tuto bylo možné zjistit - byla zjištěna v 60% případů, což jsou téměř všechny případy, kdy se nejednalo o pravděpodobné falešné obvinění nebo dobrovolný pohlavní styk. Opět tyto údaje svědčí o vysoké nebezpečnosti této trestné činnosti pro společnost, kdy způsobená psychická újma se může následně promítat do celého budoucího života oběti.

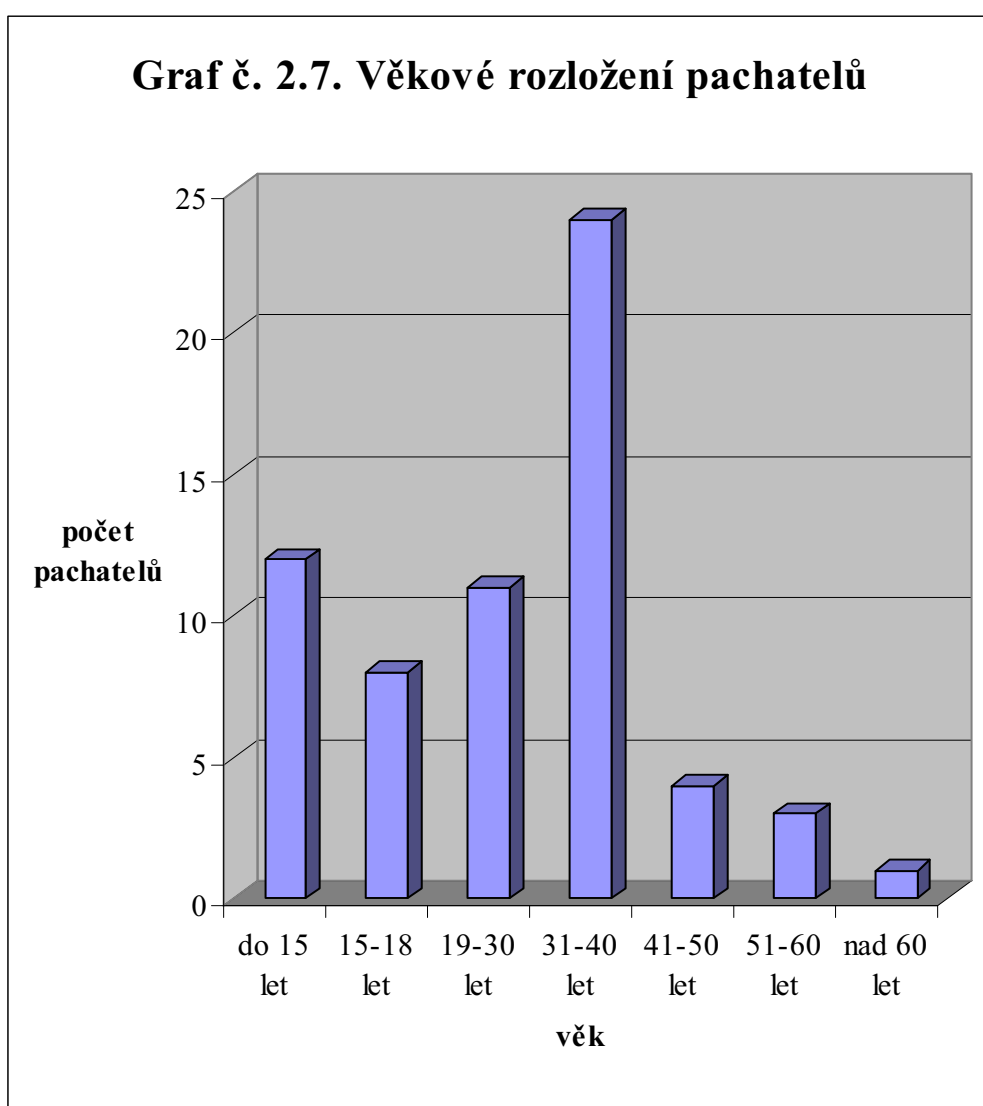
Služeb krizového centra využila po trestné činnosti téměř polovina obětí, což ukazuje na důležitost a nezastupitelnost těchto institucí.¹⁾

Co se týče pachatelů (příloha č. 3 - Záznamový arch č. 2), bylo zjištěno celkem 24 pachatelů tohoto typu trestné činnosti ve věku od 31 do 40 let. Ve věkové skupině od 19 do 30 let bylo zjištěno 11 pachatelů, ve skupině mladistvých, tj. 15 až 18 let bylo zjištěno 8 pachatelů. Dále byli zjištěni 4 pachatelé ve věku 41 až 50

---

(1) Srov. výzkum Dr. Grahama Ellisona: *Youth, policing and Victimization in Northern Ireland, r. 1999-2000, Belfast, Queens University, Centre for Social Research, a výzkum Ragnhilda Hennuna: Evidence in Investigated Cases of Child Sexual Abuse, r. 1994-1999, Norway, University of Oslo, Department of Kriminology, viz <http://www.victimology.nl/ivwdb/2res.htm>.*

let, 3 ve věku 51 až 60 let a jeden pachatel nad 60 let. Alarmující je výskyt počtu pachatelů ve věku do 15 let, a to 12, což činí 19%. (viz graf č. 2.7.) Tato skutečnost opět otevírá otázku změny hranice trestní odpovědnosti u nezletilých, případně zavedení dalších opatření vůči nezletilým pachatelům, kteří jsou v současné době prakticky beztrestní.¹⁾

1) Srov. výzkum Aleny Marešové: *Návrh na snížení věkové hranice trestní odpovědnosti – a co dál?*, IKSP, Praha 1998.

V 90% případů byl pachatelem muž, pouze v 10% případů byla pachatelem žena. Ve 30 případech se jednalo o osobu svobodnou, ve 20 o ženatého pachatele či vdanou pachatelku, v 11 případech o rozvedeného a ve 2 případech o vdovce. Cizinci se vyskytli v 5 případech, přičemž se jednalo o Ukrajince a Senegalce. V 19 případech se jednalo o osoby studující či žáky, ve 31 případech o osoby pracující a v 10 případech o osoby bez pracovního poměru. Z hlediska vzdělání se jednalo ve 30 případech o osoby vyučené, v 19 případech o osoby pouze se základním vzděláním, v 9 případech o osoby s úplným středoškolským vzděláním a pouze ve 4 případech o vysokoškolsky vzdělané osoby.

Z hlediska vztahu k oběti byla 9 pachatelům oběť neznámá, naopak ve 32 případech se jednalo o člena blízké rodiny. Otec byl pachatelem v 9 případech, matka v 7, nevlastní otec se dopustil trestné činnosti ve 14 případech. (*viz graf č. 2.8.*) V 8 případech se jednalo o oběť zcela náhodnou, kdy pachatel pouze využil vzniklé situace ke spáchání trestné činnosti. Naopak ve 29 případech se jednalo o oběť vytypovanou, kdy tato byla delší dobu např. sledována a pachatel čekal na vhodnou příležitost.

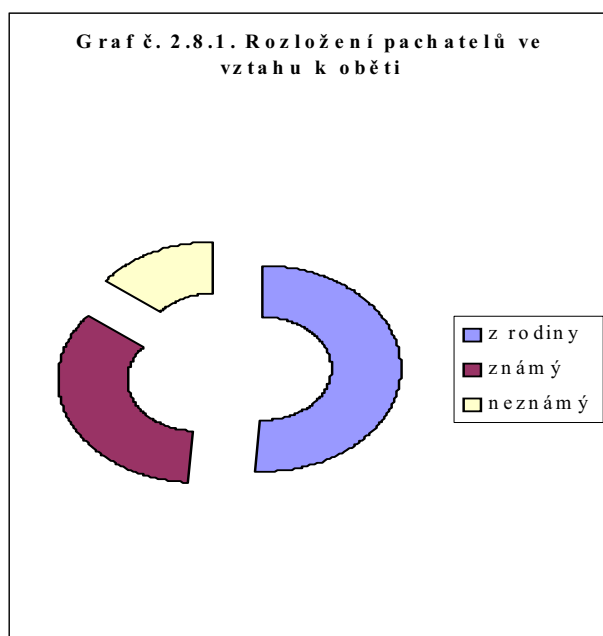
Více útoků se pachatel dopustil ve 32 případech, tedy v polovině případů.

Z hlediska struktury trestné činnosti u zjištěných pachatelů se jednalo v 68,3 % o trestnou činnost se sexuálním motivem. Ve 36 případech šlo o pohlavní zneužívání, v 6 případech o znásilnění, ve 4 případech o pokus znásilnění, ve 21 případech šlo o týrání svěřené osoby, přičemž u některých pachatelů byla trestná činnost kumulována. (*viz graf č. 2.9.*)

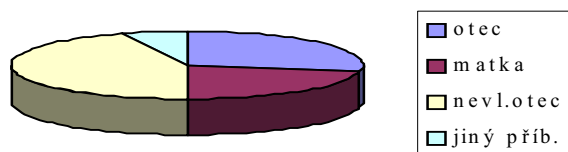
Ve 12 případech se údajně jednalo o falešné obvinění ze strany oběti, přičemž však u části těchto případů nelze vyloučit, že k trestné činnosti došlo, a to ze stejných důvodů, které byly popsány výše u obětí trestné činnosti. Rovněž v tomto případě nebudou tato pozorování vyřazena a budou zahrnuta do dalších analýz. Opětovně

bylo zjištěno, že identifikační data těchto pachatelů (pohlaví, věk, sociální zařazení, rodinný stav, druh trestné činnosti apod.) se v podstatě shodují s celkovým rozložením všech pachatelů, tj. nedojde k případnému zkreslení relativních výsledků dalšího měření.

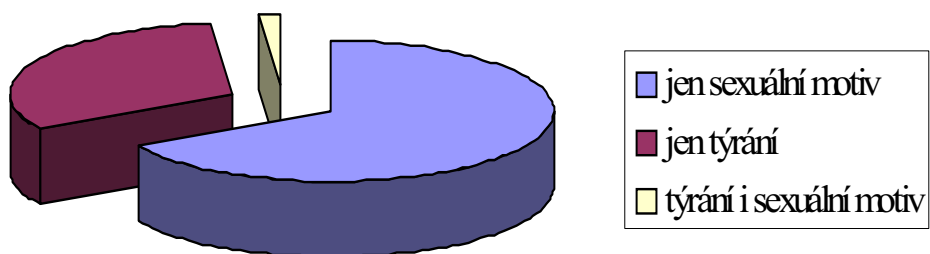
Trestný čin v bytě spáchalo 50 zjištěných pachatelů, na ulici pouze 13 známých pachatelů. Proti 19 pachatelům byla užitá aktivní fyzická obrana a proti 36 pachatelům obrana slovní. 19 pachatelů svým obětem následně vyhrožovalo a pouze dva pachatelé se své oběti omlouvali. Spolupachatel se vyskytl v 18 případech, 11 pachatelů se trestné činnosti dopustilo na více obětech. Přítomnost jiných osob byla zjištěna ve 22 případech, tedy ve třetině případů. Provokace ze strany oběti byla zjištěna rovněž ve třetině případů.

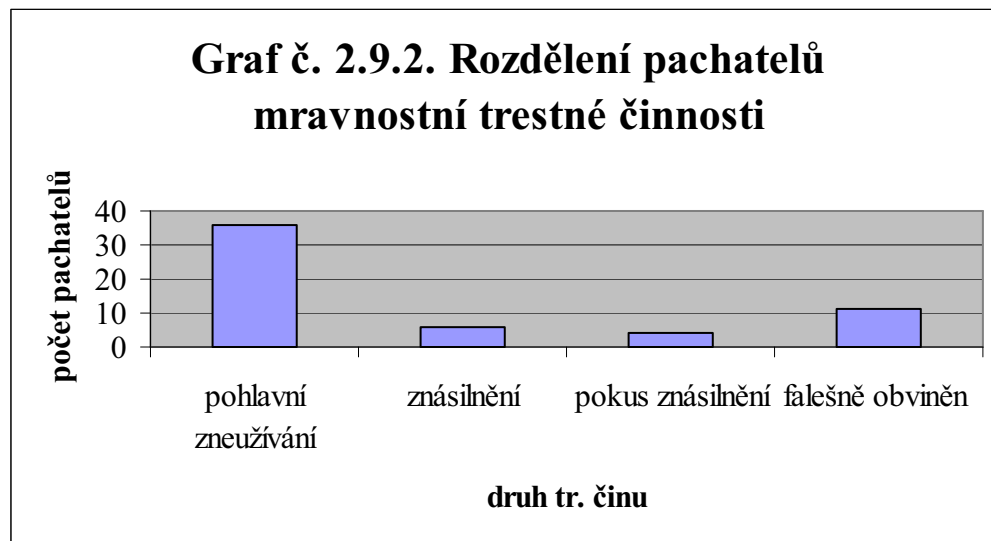

Graf č. 2.8.2. Rozložení pachatelů z rodiny

Graf č. 2.9.1. Rozdělení pachatelů podle charakteru tr. činnosti

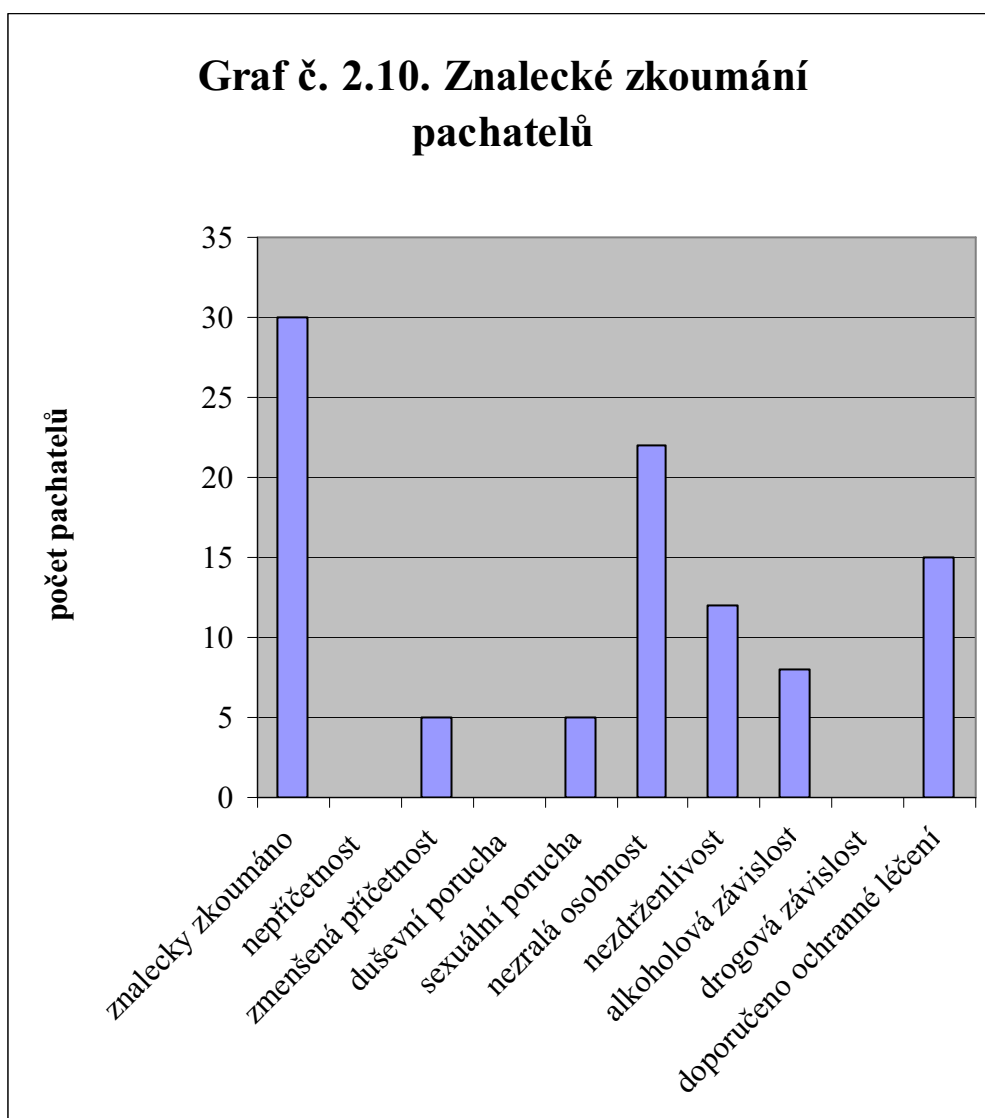

Znalecké zkoumání duševního stavu bylo provedeno u 30 pachatelů, což činí téměř polovinu. Duševní porucha nebyla zjištěna u žádného pachatele, pouze u 5 pachatelů byla zjištěna porucha sexuální. Jako nepřičetný nebyl označen žádný pachatel, zmenšená přičetnost byla znalci vyslovena u výše uvedených 5 pachatelů. Nezralá osobnost byla zjištěna u 22 pachatelů, u 12 byla zjištěna nezdrženlivost. Nadměrnou agresivitou trpělo 8 pachatelů. Alkoholová závislost byla zjištěna v 8 případech, drogová závislost nebyla zjištěna. Ochranné léčení bylo doporučeno v 15 případech, tedy zhruba u jedné čtvrtiny pachatelů. (*viz graf č. 2.10.*)

Kriminální minulost pachatele byla zjištěna v 17 případech, což je 27%. Zkušenost z dětství s pohlavním zneužíváním měl pouze 1 pachatel a nadměrně fyzicky trestáni byli v dětství 4 pachatelé, což je 6,3%. I tato čísla jsou alarmující s ohledem na to, že tyto bývalé oběti se následně staly pachateli téhož typu trestné činnosti. Více než polovina pachatelů pochází z úplných rodin.

Do vazby bylo vzato v souvislosti se zkoumanou trestnou činností 13 pachatelů, tedy 20,6%. Odsouzeno bylo 23 pachatelů,

tedy 36,5%, nepodmíněně 11 osob, tedy 11,1%. K podmíněnému zastavení trestního stíhání došlo pouze ve 4 případech. Tyto údaje opět ukazují na obtížnou situaci orgánů činných v trestním řízení zejména z hlediska dokazování tohoto typu trestné činnosti.

2.3. Statistiky Ministerstva vnitra ČR

V rámci této podkapitoly budou nyní prezentována data získaná ze statistických údajů Ministerstva vnitra ČR, a to konkrétně ze Statistických ročenek. Data jsou platná pro území České republiky v letech 2003, 2002 a 2001.¹⁾ Tato data budou následně porovnána s výsledky výzkumu Kriminalita na dětech a na mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003 tak, aby bylo možné určit shodu, případně odlišnosti zřejmě spočívající ve specifikách regionu Prahy 9, který je okrajovou čtvrtí hlavního města Prahy. Dále bude podrobně rozebrán způsob, jakým je vedena statistika Ministerstva vnitra ČR, a v rámci závěrečné podkapitoly budou uvedeny návrhy na zlepšení tohoto systému.

Co se týče kriminality spáchané na dětech a na mládeži, bylo ze **statistické evidence Policie ČR** zjištěno, že v roce 2003 byl v České republice zaznamenán trestný čin týrání svěřené osoby ve 137 případech, objasněno bylo 130 případů, přičemž bylo stíháno 144 osob, z čehož bylo 53 žen. Pohlavní zneužívání v závislosti oběti na pachateli bylo zjištěno ve 111 případech, objasněno bylo 107, stíháno bylo 78 osob, z toho pouze 2 ženy. Pohlavní zneužívání (§ 242 tr. zákona) se vyskytlo v 778 případech, z nichž bylo objasněno 694 případů a odstíháno 662 osob, z nichž bylo 39 žen, 99 nezletilých do 15 let a 161 mladistvých. Komerční sexuální zneužívání bylo zjištěno v 5 případech, z nichž byly 3 objasněny.

Dále byly zjištěny celkem 3 případy vraždy novorozeného dítěte matkou, z toho pouze v jednom případě došlo ke zjištění pachatele. K opuštění dítěte došlo v 9 případech, z čehož bylo objasněno 7. Dále bylo zjištěno 14 případů únosu, přičemž byly všechny tyto případy objasněny, bylo vyšetřováno 18 osob, z čehož v jednom případě šlo o dítě do 15 let a v 6 případech byly pachatelkami ženy.

---

1) Viz *Statistické ročenky Ministerstva vnitra ČR, Praha 2004, MVČR.*

Trestný čin ohrožování mravnosti byl zjištěn ve 26 případech, objasněno bylo 12. U trestného činu ohrožování mravní výchovy mládeže bylo zjištěno 660 případů, objasněno bylo 639, stíháno bylo celkem 686 pachatelů, z toho 432 žen. Obchodování s dětmi bylo zjištěno v jednom případě a tento byl objasněn. Zanedbání povinné výživy bylo zjištěno v 12.671 případech, objasněno bylo 12 667. (viz tab. č. 2.11.)

Trestný čin	nápad	objas.	v %	stíh.os.	ženy
týrání svěřené osoby	137	130	94,8	144	53
pohl. zneuž. v závislosti	111	107	96,4	78	2
ostatní pohl. zneužívání	778	694	89,2	662	39
komerční pohl. zneužívání	5	3	60	3	1
vražda novorozence matkou	3	1	33,3	1	1
opuštění dítěte	9	7	77,8	9	6
únos	14	14	100	18	6
ohrožování mravnosti	26	12	46,2	5	0
ohrožování mravní výchovy	660	639	96,8	686	432
obchod s dětmi	1	1	100	1	0
zanedbání povinné výživy	12 671	12 667	99,9	11 437	867

V roce **2002** bylo v České republice zjištěno týrání svěřené osoby v 194 případech, z nichž byl pachatel zjištěn v 167 případech. Pohlavní zneužívání v závislosti oběti na pachateli bylo zjištěno v 117 případech, objasněno 108. Výskyt ostatního pohlavního zneužívání činí 894 případů, objasněno 803. Komerční hledisko bylo zjištěno v 8 případech, 7 z toho bylo objasněno.

Dále byl zjištěn jeden případ vraždy novorozence dítěte matkou, tento byl objasněn a pachatelka byla stíhána. Dále bylo zjištěno 16 případů opuštění dítěte, z čehož bylo 10 objasněno. V případě trestného činu únosu bylo zjištěno 23 případů, z nichž bylo objasněno 17. Trestný čin ohrožování mravní výchovy mládeže se v

roce 2002 vyskytl v 748 případech, z toho bylo objasněno 712. Byl zjištěn a objasněn jeden případ obchodování s dětmi. Zanedbání povinné výživy bylo zjištěno v 12.558 případech, z toho bylo 12.549 objasněno. (viz tab. č. 2.12.)

Tab. č. 2.12. Nápad a objasněnost tr. činnosti na dětech v ČR v roce 2002

Trestný čin	nápad	objas.	v %	stíh. os.
týrání svěřené osoby	194	167	86,1	171
pohl. zneuž. v závislosti	117	108	92,3	74
ostatní pohl. zneužívání	894	803	89,8	678
komerční pohl. zneužívání	8	7	87,5	7
vražda novorozence matkou	1	1	100	1
opuštění dítěte	16	10	62,5	11
únos	23	17	73,9	14
ohrožování mravnosti	51	27	52,9	26
ohrožování mravní výchovy	748	712	95,2	721
obchod s dětmi	1	1	100	1
zanedbání povinné výživy	12 558	12 549	99,9	11 256

Co se týče roku **2001**, byl zjištěn tr. čin týrání svěřené osoby ve 138 případech, přičemž všechny tyto případy byly objasněny. Pohlavní zneužívání v závislosti oběti na pachateli bylo zjištěno v 101 případech, opět je zde objasněnost 100%. Výskyt ostatního pohlavního zneužívání činí 812 případů, objasněno 767. Komerční hledisko bylo zjištěno ve 2 případech, z toho byl objasněn jeden.

Dále byl zjištěn opět jeden případ vraždy novorozence dítěte matkou a tento byl objasněn. Opuštění dítěte bylo zjištěno ve 20 případech, z čehož bylo objasněno 18. V případě tr. činu únosu bylo zjištěno 16 případů, všechny byly objasněny. Trestný čin ohrožování mravní výchovy mládeže se v roce 2001 vyskytl v 653 případech, z toho bylo objasněno 652. Nebyl zjištěn žádný případ obchodování s dětmi. Zanedbání povinné výživy bylo zjištěno v 11.419 případech, z toho bylo 11.414 objasněno. (viz tab. č. 2.13.)

Trestný čin	nápad	objas.	v %	stíh. os.
týrání svěřené osoby	138	138	100	132
pohl. zneuž. v závislosti	101	101	100	75
ostatní pohl. zneužívání	812	767	94,5	608
komerční pohl. zneužívání	2	1	50	1
vražda novorozence matkou	1	1	100	3
opuštění dítěte	20	18	90	17
únos	16	16	100	12
ohrožování mravnosti	48	48	100	15
ohrožování mravní výchovy	653	652	99,8	544
obchod s dětmi	0	0	0	0
zanedbávání povinné výživy	11 419	11 414	99,9	9 990

Z výše uvedeného přehledu stavu a vývoje kriminality na dětech a na mládeži je patrné, že obzvláště u některých trestných činů je zjištěný počet případů velmi nízký. Zde je třeba vzít úvahu, jak již bylo uvedeno výše, že trestná činnost na dětech je vysoce latentní, neboť se často odehrává v rovině rodiny, dítě je často pod přímým vlivem pachatele a bojí se učinit oznámení, rovněž okolí dítěte bývá často v rozpacích a trestnou činnost nenahlásí. Oproti jiným trestným činům, například i mravnostního charakteru, kde jsou oběťmi ženy, je v případě kriminality na dětech velmi obtížné zjišťovat míru latence pomocí kriminologických výzkumů, neboť dítě v těchto případech většinou nelze využít jako spolehlivého respondenta. Oproti tomu je z výše uvedených dat patrná vysoká objasněnost, to jest velmi často 80 – 100 %. Tato míra objasněnosti opět souvisí s tím, že uvedená činnost je často páchána osobami z nejbližšího okolí dítěte, tudíž v případě zjištění trestné činnosti není obvykle obtížné zjistit pachatele. Vysoký výskyt je patrný u trestného činu zanedbání povinné výživy, kdy je trestní oznámení obvykle podáváno osobou, která o dítě pečuje, a podstatnou roli zde

hraje hledisko finanční. Pokud jde o dynamiku trestné činnosti na dětech, je patrná lehce stoupající tendence výskytu této trestné činnosti.

Pro účely srovnání výsledků statistik Ministerstva vnitra ČR s výsledky prezentovaného vlastního výzkumu je třeba konstatovat, že v obecné rovině je patrná vysoká shoda a nebyly zjištěny podstatné rozdíly. Zejména charakteristická je vysoká objasněnost sexuální a násilné kriminality na dětech a na mládeži, shoda byla rovněž zjištěna v biografických znacích pachatelů a rovněž ve struktuře a vývojové tendenci tohoto typu kriminality, která se jeví jako mírně stoupající až stagnující. Bohužel vzhledem k tomu, že statistiky Ministerstva vnitra ČR zjišťují pouze omezený počet znaků a v podstatě jen minimálně se zabývají oběťmi trestné činnosti, není možné provést hlubší komparaci.

Statistika Ministerstva vnitra je vedena v rámci nápadu trestné činnosti Policie ČR. Pro tyto účely vyplňují policejní orgány pro každý zjištěný trestný čin Formulář o trestném činu a pro každého zjištěného pachatele Formulář o známém pachateli (*viz příloha č. 4*). Tyto formuláře jsou vyplňovány dle příslušných číselníků útvarem, který vede prověřování či vyšetřování trestného činu a následně jsou shromažďovány a zpracovávány u útvarů vyšších.

Zde je třeba vzít v úvahu závažný problém, který provází evidenci trestné činnosti Policie ČR. Z výše uvedené evidence trestných činů a známých pachatelů je zjišťována míra objasněnosti, která je současně podstatným faktorem hodnocení a finančního odměňování jednotlivých útvarů Policie ČR. Následně může docházet k záměrnému zkreslování dat ve snaze jednotlivých útvarů zvýšit míru objasněnosti.

Z policejní praxe jsou známy případy, kdy policisté ve snaze zlepšit výsledky své práce a tím dosáhnout finančních odměn záměrně manipulovali se statistickými daty, resp. s údaji o trestných činech a pachatelích, které poskytovali pro účely statistické evidence MV ČR. Obvyklé je například nevykazovat určitou závažnou trestnou činnost, u níž je malá

pravděpodobnost, že bude zjištěn pachatel (typicky loupeže). Dále může docházet k umělému dělení objasněné trestné činnosti na více skutků, což znamená vyšší míru objasněnosti. V extrémních případech může docházet k nepravdivému přepisování trestné činnosti mrtvým osobám, případně nezletilým osobám za úplatu apod.

V rámci Formuláře o trestném činu je v položce pod číslem 08 sledován tzv. objekt napadení, přičemž zde jsou rozlišeny osoby (fyzické) a objekty (organizace) a dále veřejný zájem. U osob je sledováno pohlaví, věk, taktické hledisko, sociální hledisko, následek, případně, zda šlo o skupinu osob. U taktického hlediska je dle číselníku č. 3 (*viz příloha č. 4*) sledováno, zda jde o osoby mající vztah k cestování, osoby se sníženou schopností obrany, sexuální hledisko osoby a jiné osoby. V rámci vymezení sociálního postavení je možné sledovat, zda jde o dítě předškolního věku, žáka základní školy, žáka zvláštní školy, chovance dětského domova či domova mládeže apod. Rovněž u skupiny osob je možné sledovat, zda součástí skupiny byly děti určitého věku, příp. jaké bylo taktické hledisko skupiny.

Trestnou činnost na dětech a na mládeži je tedy možné sledovat dle položky týkající se objektu napadení a dále dle položek pod čísly 04 a 19 formuláře o trestném činu, kde je sledována tzv. klasifikace takticko – statistická (*viz číselník č. 2 v příloze č. 4*) a právní kvalifikace trestného činu.

Již na první pohled je však třeba konstatovat, že řešení formulářů a obsah jednotlivých číselníků není ideální. Je třeba vzít v úvahu, že formuláře vyplňuje v podstatě statisticky laický příslušník základního útvaru, pro kterého je tato činnost vedle řešení možná náročného kriminálního případu naprosto vedlejší. Rovněž číselníky v mnoha případech nenabízejí možnosti, jejichž výskyt je velmi častý a pro kriminální evidenci podstatný. Naopak je možné pozorovat, že číselníky jsou zastaralé, nadále poplatné době před rokem 1989.

2.4. Statistiky Ministerstva spravedlnosti ČR

V rámci Ministerstva spravedlnosti jsou vedeny 3 druhy evidencí, a to statistika státního zastupitelství, statistika soudů a statistika Vězeňské služby České republiky. Každá z těchto statistických evidencí sleduje ukazatele podstatné pro příslušný stupeň trestního řízení. Bohužel ani jedna z těchto evidencí žádných způsobem nesleduje údaje o obětech trestného činu. Kriminalitu na dětech a na mládeži je tedy možné sledovat pouze dle výskytu jednotlivých trestných činů.

Je logické, že statistiky státního zastupitelství, soudů a vězeňské služby kopírují statistiku Policie ČR, což souvisí především s jednotlivými stadii trestního řízení. Tyto statistiky se narozdíl od statistiky Policie ČR nezabývají celkovým nápadem této trestné činnosti, nesledují tedy i neobjasněné trestné činy. Naopak sledují vývoj jednotlivých případů v dalších stadiích trestního řízení, tzn. počet pachatelů obžalovaných, odsouzených, ve výkonu trestu odnětí svobody a další podobné související údaje. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem se pro účely této práce budeme zabývat pouze daty ze statistiky Policie ČR a data obsažená v dalších uvedených statistikách nebudou interpretována.

2.5. Jiné statistické evidence

Mezi další statistické evidence, z nichž je možné zjišťovat výskyt kriminality páchané na dětech a na mládeži, patří evidence organizací, které se touto problematikou zabývají. Jedná se především o neziskové organizace, nadace nabízející pomoc přímo dětem nebo obětem trestné činnosti, provozující krizové linky pro děti apod. V České republice mezi tyto organizace patří Dětské krizové centrum, Nadace Naše dítě, Bílý kruh bezpečí, La Strada, Fond ohrožených dětí a další. O činnosti a jednotlivých programech

těchto organizací bude pojednáno v dalších kapitolách této práce, nyní se budeme zabývat pouze jejich statistickými evidencemi.

V této souvislosti je třeba připomenout, že statistické evidence těchto organizací jsou pouze dílčí a nemohou zachycovat kriminalitu na dětech a na mládeži v České republice jako celek. Tyto organizace vesměs vedou evidence a rozборы případů, kterými se zabývají. I tak ovšem tyto evidence signalizují nebezpečnost jevu, který je obsahem této práce. Rovněž je třeba vzít v úvahu otázku spolehlivosti těchto evidencí, neboť tyto neziskové organizace mohou být částečně hrazeny z prostředků státního rozpočtu České republiky a na základě svých statistických evidencí odůvodňují svoji vlastní důležitost a účelnost.

Ze statistických dat **Dětského krizového centra** (dále jen DKC) v Praze, což je nestátní nezisková organizace s humanitárním cílem založená v roce 1992 a zaměřená přímo na problematiku a pomoc týraným, zneužívaným a zanedbávaným dětem, bylo zjištěno, že tato organizace řešila v průběhu let 1992 až 2003 celkem 446 případů pohlavního zneužívání. V 350 případech se jednalo o oběť ženského pohlaví, ve zbylých 96 šlo o pohlaví mužské. Z výše uvedených případů bylo sexuální zneužívání dítěte zahájeno pachatelem ve 102 případech ve věku 9 až 12 letech oběti, ve 101 případech ve věku 3 až 6 letech oběti, ve 28 případech šlo o dítě do 3 let věku. V 383 případech šlo o kontaktní formu sexuálního zneužívání, ve 40 případech o formu bezkontaktní. Komerční hledisko bylo zjištěno v 13 případech. Co se týče pachatele, šlo v 279 případech o člena rodiny oběti, v 96 případech o nepříbuzného známého oběti a pouze v 61 případech o osobu oběti cizí. Pachatel byl nejčastěji (270 případů) ve věku 30 – 50 let. Za významné můžeme považovat, že v 50 případech byl pachatel ve věku vyšším než 50 let a ve 25 případech ve věku nižším než 15 let.¹⁾

---

1) *Bliže viz Dušková, Zora a kol.: Dětské krizové centrum Praha, 2004, Praha, DKC, <http://www.dkc.cz>.*

Z výročních zpráv **Fondu ohrožených dětí** (dále jen FOD), což je občanské sdružení na pomoc týraným, zanedbávaným, zneužívaným a opuštěným dětem s působností po celé ČR založené v roce 1990, za roky 2001 až 2003 plyne, že tato nezisková organizace řešila v roce 2001 celkem 1955 případů týrání, zanedbávání či pohlavního zneužívání dětí. V roce 2002 řešili pracovníci FOD obdobných případů 2132. V roce 2003 se takovýchto případů vyskytlo 2582, přičemž ve 255 případech se jednalo o týrání dětí a pouze ve 33 případech o pohlavní zneužívání.¹⁾

Ze statistických dat organizace **Bílý kruh bezpečí** (dále jen BKB), což je nepolitické humanitární sdružení zaměřené na pomoc obětem trestné činnosti a prevenci kriminality působící po celé ČR a založené v roce 1991, je zřejmé, že v roce 2001 poskytla tato organizace pomoc 26 obětem pohlavního zneužívání, což činí pouze 3% všech klientů BKB v uvedeném roce.²⁾

Z výše uvedeného přehledu statistických evidencí neziskových organizací zabývajících se kriminalitou na dětech a na mládeži vyplývá, že nebezpečnost tohoto druhu kriminality pro společnost je velmi vysoká. Tato nebezpečnost plyne především z vysoké míry latence této kriminality, dále z toho, že oběťmi jsou děti a mládež, které zkušenost s trestným činem na nich spáchané často poznamená na celý život. Dále je třeba zdůraznit a povšimnout si, že vysoké procento této trestné činnosti je pácháno v rámci rodiny, která by měla být místem podpory, bezpečí a jistoty pro dítě.

Rovněž při komparaci výše uvedených statistických dat neziskových organizací s výsledky vlastního výzkumu lze

---

1) *Bliže viz Vodičková, Marie a kol.: Fond ohrožených dětí, výroční zpráva, Praha, 2001 - 2003, FOD, <http://www.fod.cz>.*

2) *Bliže viz Statistická ročenka Bílého kruhu bezpečí, Praha, 2002, BKB, <http://www.bkb.cz>.*

konstatovat vysokou shodu, a to zejména v dynamice jevu, která je opět lehce stoupající, dále v biografických datech postižených obětí, ve vztahu pachatelů a obětí apod.

2.6. Nedostatky v evidencích a návrhy na jejich zlepšení

Z výše uvedených informací popisujících evidenci obětí trestných činů v České republice je patrné, že tento systém je naprosto nedostatečný a nevyhovující a bude nutné co nejdříve v tomto systému učinit celou řadu změn a inovací.

Především je třeba výsledky systému evidence obětí trestných činů učinit nezávislými na pracovním hodnocení a odměňování pracovníků, kteří tento systém vytvářejí a spravují.

Dále by bylo vhodné a ekonomické névést několik dílčích systémů, které se v podstatě kopírují navzájem podle stadia trestního řízení, ale vytvořit jeden celistvý systém pro všechna stadia trestního řízení, a tak jednotlivé trestní případy sledovat od samého počátku až do ukončení celé kauzy. V takovémto systému by bylo rovněž vhodné věnovat větší pozornost všem obětem trestné činnosti, a rozšířit tak dosud sledované charakteristiky o celou řadu dalších znaků.

Z hlediska trestněprávních i občanskoprávních případů, kde můžeme narazit na fyzické i psychické újmy způsobené nezletilým dětem, by bylo vhodné zřídit speciální státní instituci, která by centrálně vedla evidenci těchto případů. Zde by měly být evidovány nejenom trestněprávní případy, ale veškerá podezření na špatné zacházení s dětmi, která byla zjištěna např. sociálními odbory, dětskými lékaři apod. a která nedospěla do stadia trestního řízení. Rovněž by zde měly být vedeny všechny případy, kdy děti a mládež zažívají psychické trauma z důvodu rodinné situace, např. při rozvodu rodičů apod. Těmto případům se v dnešní době nevěnuje téměř žádná pozornost, ačkoli následky těchto životních situací

mohou mít velmi negativní vliv na budoucí vývoj nezletilých dětí. Na základě takovéto evidence by bylo možné sledovat jednotlivé oběti, a tak spolehlivě zjišťovat následky výše uvedené trestné činnosti a špatného zacházení na dětské oběti v jejich dalším životě.

Je samozřejmé, že zřízení takovéto instituce by naráželo na celou řadu problémů a zákonných opatření. Zvláště citlivě by bylo třeba řešit otázku shromažďování osobních údajů a informací. Dále by bylo třeba zákonnou úpravou řešit pravomoci pracovníků této instituce tak, aby mohli vstupovat do informací o trestním a občanskoprávním řízení, evidencí sociálních odborů a do lékařské dokumentace.

Ačkoli je patrné, že zřízení takovéto instituce by bylo velmi problematické, je třeba uvést, že z hlediska péče a pozornosti, která je v současné době celosvětově věnována problematice špatného zacházení s dětmi, by bylo vytvoření tohoto úřadu v České republice více než žádoucí.

3. Etiologie kriminality na dětech a na mládeži

3.1. K faktorům působícím na kriminalitu na dětech a na mládeži obecně

Není jistě třeba zdůrazňovat, že kriminalita na dětech a na mládeži je jevem multifaktorovým. Chceme-li podat uspokojivý popis jednotlivých faktorů, je třeba si položit otázku, v jakém prostředí nejčastěji dochází k páchání tohoto druhu kriminality a kdo je jejím pachatelem. Ačkoli je obtížné jednotlivé faktory identifikovat a popsat, je toto nezbytné zejména z hlediska prevence tohoto typu kriminality.

Řady výzkumů dokládají, že rodina a její kvality mohou zásadním způsobem ovlivnit utváření osobnosti dítěte, a tedy právě ubližování dětem v prostředí rodiny dospělými při výchově může mít významný vliv na vývoj kriminální kariéry některých obětí takového zacházení.

V průběhu 90. let Institut pro kriminologii a sociální prevenci uskutečnil dva výzkumy zaměřené přímo na špatné zacházení s dětmi v rodině.¹⁾ Bylo zjištěno, že fyzické násilí a agresivita coby komunikační prostředek ve vztahu rodič – dítě není v našich rodinách neobvyklou záležitostí.

Obecně lze říci, že při hledání příčin špatného zacházení s mládeží musíme vzít v úvahu tři okruhy faktorů, a to faktory působící v mikroklimatu rodiny, dále faktory vyskytující se v celé společnosti a rovněž nesmíme zapomenout na osobnostní faktory pachatele a oběti. V této souvislosti bude rovněž užitečné věnovat pozornost vztahu pachatele a oběti. Kde toto bude možné, bude rovněž provedeno mezinárodní srovnání.

---

1) *Bliže viz kapitola č. 1, subkapitola 1.3. této práce.*

3.2. Faktory působící ve společnosti

Faktory působící ve společnosti závisí zejména na celkové úrovni společnosti, její kultuře, struktuře, demografických a sociálních podmínkách, ale i na legislativní úpravě, míře kriminality ve společnosti a práci orgánů činných v trestním řízení a v neposlední řadě na zájmu dalších formálních a neformálních institucí kontroly kriminality.

Česká společnost si v roce 2000 připomněla 10. výročí podepsání Úmluvy o právech dítěte. Úmluva je adresována zejména těm společnostem, kde dochází k porušování práv (i dětí), a státům s nízkou životní úrovní, jejichž ekonomika nemůže zabezpečit potřebný rozvoj dítěte. Avšak i společnosti vysokého standardu, ke kterým lze řadit naši republiku, mají v problematice špatného zacházení s mládeží stále řadu otázek k řešení.

O mezinárodních úmluvách a právních předpisech, které se zabývají problematikou dětí a mládeže a jejich ochranou, bylo již podrobně pojednáno v 1. kapitole této práce. Proto nyní postačí připomenout, že ochranu dětem poskytuje především zákon o rodině, zákon o sociálněprávní ochraně dětí, přestupkový zákon a trestní zákon spolu s trestním řádem. Obecně lze říci, že větší pozornost než právním předpisům samotným je třeba věnovat jejich aplikaci v praxi tak, aby byly využívány účelně a především k ochraně dětí.

Mezi kulturní faktory, které mají vliv na kriminalitu na dětech a na mládeži patří především celkový postoj společnosti k dětem a mládeži, preferované způsoby výchovy apod. Jak již bylo uvedeno v úvodu této práce, postoj společnosti k dětem se vyvíjel v dějinách lidstva postupně od vnímání dítěte jako věci, s kterou je možno libovolně nakládat, přes uvědomění si dítěte jako samostatné bytosti s vlastní osobností až k uplatňované důsledné ochraně dětí nejenom rodiči, ale i dalšími institucemi tam, kde je to zapotřebí v případě selhání rodiny. Výchova dětí se v současné době odehrává nejen v

prostředí rodiny ale i řady dalších výchovných institucí. Současným trendem v oblasti výchovy dítěte je budování a respektování samostatné osobnosti, odrazuje se od užívání jakýchkoli fyzických trestů a doporučuje se široká komunikace s dítětem a užívání alternativních výchovných prostředků.

V rámci výzkumu Bezpečnostní rizika 1999 (grant MV ČR 1998/2000/001) realizovaného agenturou UNIVERSITAS v květnu 1999 byla uskutečněna samostatná anketa týkající se domácího násilí, jejíž součástí byly i dotazy na zkušenosti s fyzickými tresty. Bylo zjištěno, že tělesné tresty patří v české společnosti mezi běžné prostředky výchovy. 75% mužů a 68% žen se běžně setkávalo s lehčími formami těchto trestů, jako je např. facka či pohlavek. Těžší trest, jako např. výprask předmětem, zažilo 72% mužů a 56% žen. Rovněž postoje české společnosti k užívání tělesných trestů vůči dětem se dle uvedeného výzkumu jeví jako velmi tolerantní.¹⁾

Mezi faktory kulturní je rovněž třeba zařadit míru tolerance dané společnosti k erotickým či pornografickým podnětům. V České republice je výskyt takovýchto podnětů v médiích regulován zákonnými předpisy, přesto je však možné konstatovat, že veřejnost a zejména děti a mládež jsou takovýmto podnětům vystaveni a bez odpovídající reflexe toto může mít vliv na jejich chování a tvorbu stupnice hodnot.

Policie ČR Praha 9 řešila v roce 2003 případ, kdy dva chlapci ve věku 14 a 13 let zatáhli svoji spolužačku ve věku 12 let na odlehlé místo a zde ji nutili k sexuálním praktikám spočívajícím v tom, že se musela dotýkat jejich obnaženého přirození a uspokojovat je ústy. Při výslechu chlapci uvedli, že tuto činnost viděli v televizi a v časopisech a toto si chtěli vyzkoušet.

Faktory politické úzce souvisí s faktory kulturními. Na dítě je v současné době nahlíženo jako na základní prvek budoucnosti

---

1) *Bliže viz Vymětalová, Simona: Domácí násilí: přirozený jev?, Sociologický časopis 1/2001, str. 105 a násl.*

společnosti a tomu jsou také přizpůsobeny politické postupy ve vztahu k dětem a mládeži.

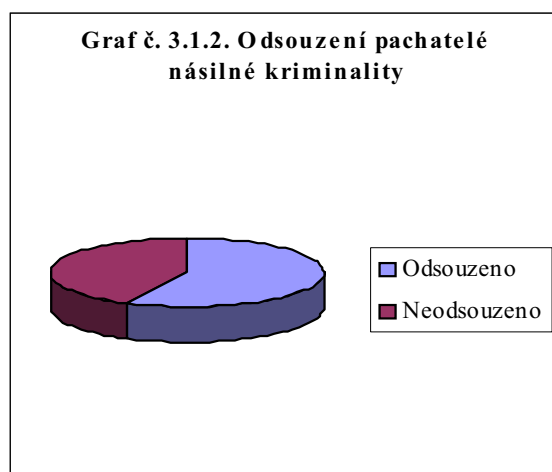
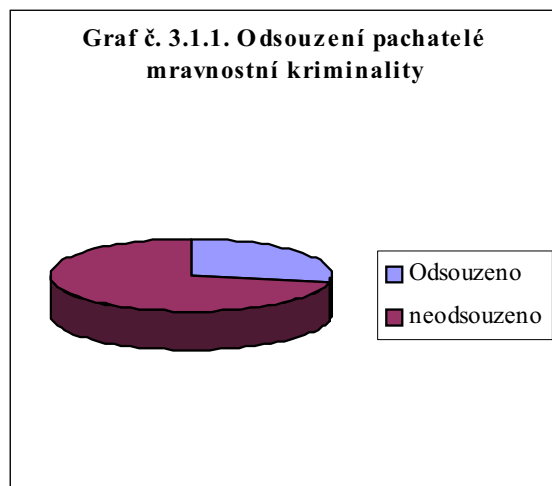
Rovněž je třeba zmínit faktory demografické, které tvoří základ při uplatňování jakýchkoli dalších postupů ve vztahu k dětem a mládeži. Svoji roli zde hrají ukazatele sňatečnosti, rozvodovosti, počty narozených dětí, kojenecká úmrtnost, sledování populačních vln, věk rodičů aj. Tyto ukazatele jsou odrazem demografické struktury a dynamiky společnosti, v níž děti a mládež vyrůstají a jsou vychováváni.

V neposlední řadě je třeba jmenovat faktory kriminologické, které mají vliv na výskyt, dynamiku a prevenci kriminality na dětech a na mládeži. Mezi tyto faktory patří efektivní fungování orgánů činných v trestním řízení a preventivních složek, což má bezprostřední vliv na odhalování tohoto typu trestné činnosti, dopadení a potrestání pachatele.

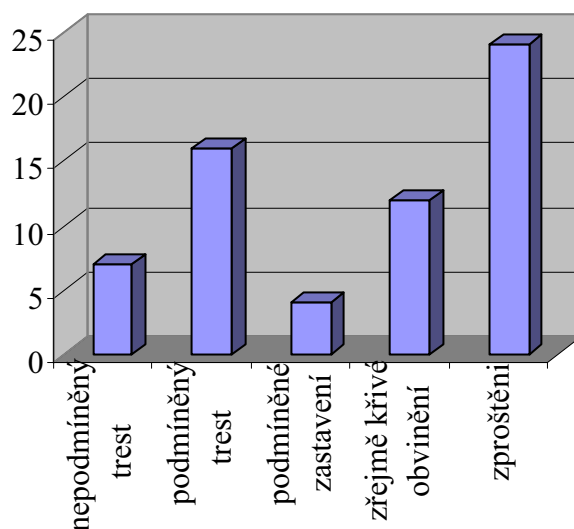
Nyní se podívejme, jaká byla tato efektivita činnosti orgánů činných v trestním řízení v rámci výzkumu Násilné a mravnostní trestné činy spáchané na dětech a mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003. Jak již bylo uvedeno, byla zjištěna vysoká míra objasněnosti, v případech týrání 100% a v případech mravnostní kriminality až 80%. Dále bylo zjištěno, že z celkového počtu 63 zjištěných pachatelů bylo odsouzeno 36,5%, což činí 23 pachatelů. Z případů sexuálně motivovaných trestných činů bylo odsouzeno 27,9%, což činí 12 pachatelů. Oproti tomu nebylo odsouzeno 72,1% pachatelů sexuálně motivovaných trestných činů. V případě týrání bylo odsouzeno 57,1%, což činí 12 pachatelů. (*viz. graf č. 3.1.*)

Zde je patrný velký rozdíl v počtech odsouzení u trestných činů se sexuálním podtextem, kde se orgány činné v trestním řízení často dostávají do důkazní nouze, a mezi násilnými trestnými činy, kde tato situace tak často nenastává. V případech sexuálních tr. činů je často jediným důkazem svědectví oběti, které stojí proti výpovědi pachatele. V případech absence dalších důkazů a v případech, kdy je pochybnost o věrohodnosti výpovědi oběti, jsou orgány činné v

trestním řízení povinny rozhodnout ve prospěch pachatele. V případech týrání se oproti tomu ve většině případů vyskytují i další důkazy jako např. lékařské zprávy o zranění, výskytu hematomů apod., fotodokumentace aj.

**Graf č. 3.2. Způsob ukončení případu
(odsouzení) pachatelů**

Sedm pachatelů (11,1%) bylo odsouzeno k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, přičemž všichni tito pachatelé se dopustili sexuálně motivovaného trestného činu a jeden pachatel se dopustil současně i trestného činu týrání svěřené osoby. Tito pachatelé tvoří mezi pachateli mravnostní trestné činnosti podíl 16,2%.

Podmíněně zastaveny byly 4 případy, což činí 6,3%, přičemž se vždy jednalo o případy dobrovolného sexu s osobou mladší patnácti let. O pravděpodobně křivé obvinění ze strany oběti se jednalo u 12 pachatelů, což je 19%. Ve zbylých 24 případech byli pachatelé uznáni nevinnými, zproštění obžaloby apod. V největší míře k tomuto došlo pro nedostatek důkazů, v případech zjištěné nevěrohodnosti oběti nebo z toho důvodu, že jednání, kterého se pachatel dopustil bylo následně označeno jako přešůpek, k čemuž dochází zejména u případů týrání dětí.¹⁾ (viz. graf č. 3.2.)

1) Srov. Martinková, Milada: Špatné zacházení s dětmi a mladistvými v rodině, IKSP, Praha 1997, str. 11 a násl.

3.3. Faktory působící v rámci rodiny

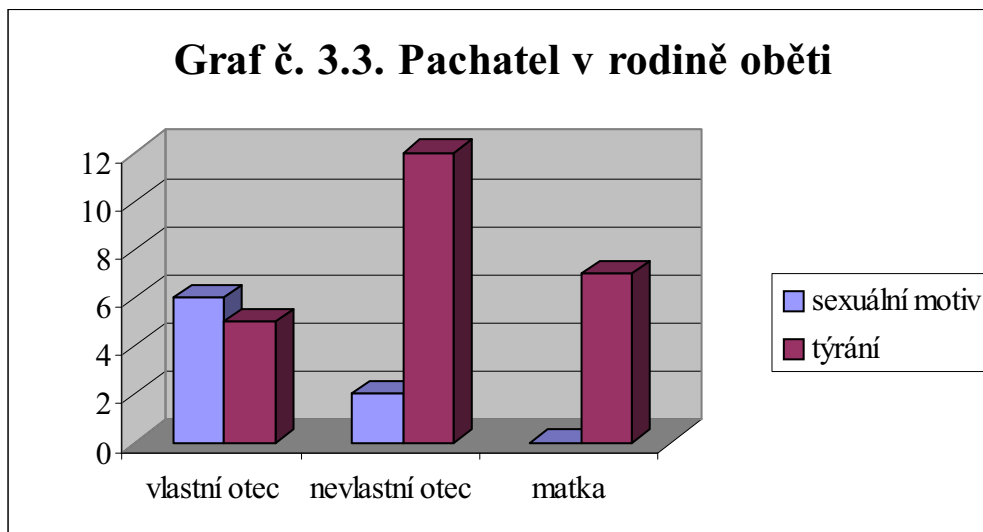
Jedním z hlavních faktorů působících uvnitř rodiny je skutečnost, že jednotlivé rodiny mají odlišné názory na to, co je dobré pro výchovu jejich potomků a co ne, a také na to, jak jednotlivé výchovné metody uplatňovat. Tyto názory nejsou odlišné jenom mezi jednotlivými rodinami, ale i mezi jednotlivými společenskými vrstvami. Jsou dány náboženskými a etickými přístupy k životu.

Mezi faktory způsobující vznik negativního prostředí v rodině patří například sociálně ekonomický status rodiny, existenční nejistota a nezaměstnanost, alkoholové a nealkoholové závislosti, složení domácnosti (počet dětí, neúplná rodina), nechtěné těhotenství, rozvedené manželství (rozvodové řízení, nový partner) a v neposlední řadě absence pomoci ze strany sociálních institucí.

V rámci výzkumu Násilné a mravnostní trestné činy spáchané na dětech a mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003 bylo zjištěno, že více než polovina, tj. 50,8% pachatelů pocházelo z rodiny oběti. Pouze 14,3% pachatelů bylo osobou oběti zcela neznámou.

9 pachatelů – rodinných příslušníků se dopustilo sexuálně motivované trestné činnosti, což činí 27,9% pachatelů tohoto typu kriminality. Vlastní otec byl pachatelem sexuálně motivovaného činu v 6 případech, nevlastní otec pouze ve dvou případech a vlastní matka v žádném případě.

V případech týrání svěřené osoby byl pachatel z rodiny oběti ve všech 21 případech, z toho ve 12 případech (57,1%) šlo o nevlastního otce, v 7 (33,3%) případech o matku a v 5 (23,8%) případech o vlastního otce. (viz. graf č. 3.3.) Z výše uvedených údajů je patrné, že k násilné a mravnostní trestné činnosti na dětech dochází v rámci rodiny velmi často a odhalování a řešení tohoto jevu je třeba věnovat mimořádnou pozornost.

Pro srovnání nyní uvedeme výsledky kriminologické analýzy Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, přičemž lze konstatovat, že výsledky obou studií jsou v podstatě obdobné. Bylo zjištěno, že více než polovinu souboru pachatelů tvořili vlastní rodiče. Většina pachatelů spáchala trestný čin v situaci pro ně běžné a asi čtvrtina pachatelů spáchala trestný čin v situaci pro ně nějak nestandardní (např. rozrušení, stres, opilost). Pachatelé patřili k nejrůznějším sociálním vrstvám, profesním skupinám, etnikům.

Pasivního ubližování dětem se nejčastěji dopustila nejmladší skupina pachatelů (19-29 let), fyzické týrání věkově starší (19-39 let) a sexuálních deliktů věkově nejstarší skupina pachatelů (30-49 let). Více než čtvrtina pachatelů trestné činnosti na dětech byla nezaměstnaných a téměř u čtvrtiny pachatelů byla zřejmá nadměrná konzumace alkoholu.¹⁾

1) *Bliže viz Martinková, Milada: Špatné zacházení s dětmi a mladistvými v rodině, IKSP, Praha 1997, str. 16 a násl.*

Specifickou kategorií jsou pachatelé trestného činu zanedbání povinné výživy, které lze charakterizovat jako osoby pocházející převážně z rodin s nižší sociální a kulturní úrovní, jejichž hierarchie hodnot a životní postoje se spíše blíží pachatelům méně závažných trestných činů především majetkové povahy než k hodnotám a postojům ve společnosti obvyklým.

Pokud jde o rodinné prostředí, z něhož pocházejí komerčně sexuálně zneužívané děti, bylo Nejvyšším státním zastupitelstvím ČR zjištěno, že část rodičů o těchto aktivitách svých dětí nejen věděla, ale je i kryla, a není vyloučeno, že na nich i profitovala. Jiné rodiny byly odhalením činnosti svých dětí buď upřímně zděšeny, či zděšení předstíraly a posléze odmítaly kontakt s vyšetřovatelem. Ze sociálně slabého prostředí, z nefunkčních rodin, často i z náhradní rodinné péče pocházejí i komerčně sexuálně zneužívaní chlapci provozující homosexuální prostituci.¹⁾

3.4. Osobnost pachatele

Popsat pachatele trestné činnosti na dětech a na mládeži je velmi složité, neboť tento okruh pachatelů je velmi rozsáhlý a různorodý. Přesto je možné tyto pachatele rozdělit do několika skupin podle určitých charakteristických znaků, na které je možné se následně zaměřit z hlediska prevence tohoto typu kriminality. Především je třeba si položit otázku, proč vlastně lidé, a nejčastěji rodiče, vůbec dětem ubližují a škodí jim.

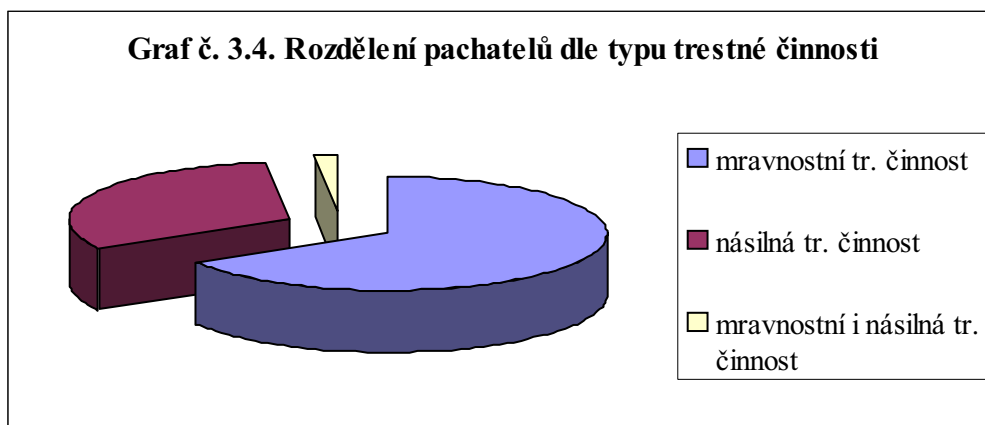
V rámci této podkapitoly bude proveden podrobný rozbor výsledků vlastního výzkumu z hlediska pachatelů kriminality na dětech a na mládeži včetně provedených typologií těchto pachatelů. Následně bude zajímavé prezentovat dílčí výsledky již zmíněného výzkumu IKSP, které se týkají pachatelů předmětného typu

---

1) *Bliže viz Zoubková, Ivana: Kriminalita páchaná na mládeži, Kriminalistika, 2/2001, str. 92.*

kriminality, příp. výsledky dalších v této oblasti provedených výzkumů.

V rámci výzkumu **Násilné a mravnostní trestné činy spáchané na dětech a mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003** bylo zjištěno celkem 63 pachatelů tohoto typu trestné činnosti, kdy trestné činnosti se sexuálním podtextem se dopustilo 43 pachatelů (68,3%) a týrání svěřené osoby se dopustilo 21 pachatelů (33,3%). (viz. graf č. 3.4.)

Co se týče pachatelů **mravnostní trestné činnosti**¹⁾, bylo velmi vysoké číslo, a to 27,9% těchto pachatelů ve věku do 14 let. 23,3% těchto pachatelů bylo ve věku od 31 do 40 let, 18,6% bylo ve věku mezi 15 až 18 roky, 16,3% patří do věkové kategorie 19 až 30 let, 7% pachatelů bylo ve věku 41 až 50 let, 4,7% ve věku 51 až 60 let a 2,3% nad 60 let. (viz. graf. č. 3.5.)

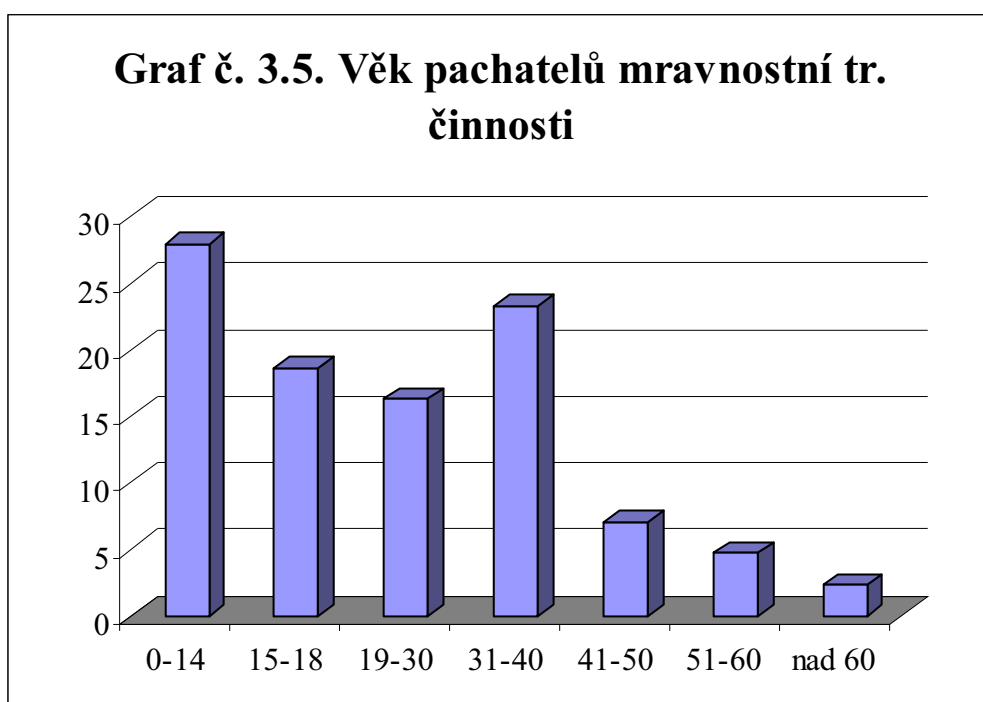
Tohoto typu kriminality se ze zkoumaných pachatelů dopustili pouze muži, nebyla zde zjištěna ani jedna žena.

1) *Zde je třeba pro správné chápání prezentovaných výsledků a pro větší přehlednost upozornit na to, že v následujících odstavcích jsou relativní četnosti vztahovány vždy k prezentované skupině pachatelů, tj. nyní zvlášť pro pachatele mravnostní trestné činnosti.*

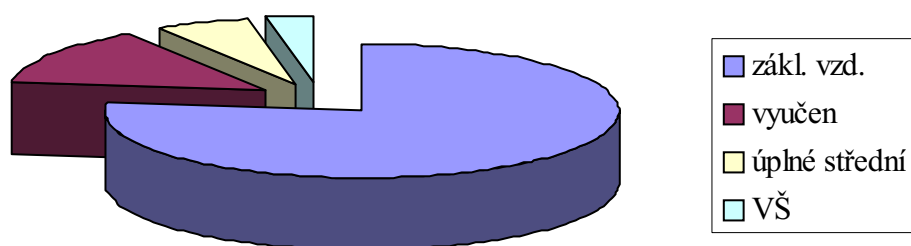
Svobodní tvořili více než 60% pachatelů, ženatí více než pětinu, rozvedení 9,3% a vdovci 2,3%. Mezi pachateli byla zjištěna téměř desetina cizinců.

Z hlediska vzdělání byli pachatelé mravnostní kriminality téměř ze čtyř pětin se základním vzděláním, ze 14% vyučení, 6% dosáhlo úplného středního vzdělání a pouze 3% vzdělání vysokoškolského. (viz. graf č. 3.6.) 44,2% pachatelů byli studenti či žáci, 37,2% byli pracující a 11,6% osoby bez pracovního poměru.

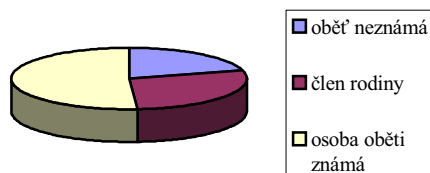
Z hlediska vztahu k oběti, byla oběť pachateli neznámá v jedné pětině případů, o člena rodiny se jednalo ve 27,9% případů. U 14% pachatelů mravnostní trestné činnosti šlo o vlastního otce, v 4,7% šlo o otce nevlastního. (viz. graf č. 3.7.)

Graf č. 3.6. Dosažené vzdělání pachatelů mravnostní tr. činnosti

Graf č. 3.7. Vztah pachatele mravnostní tr. činnosti k oběti

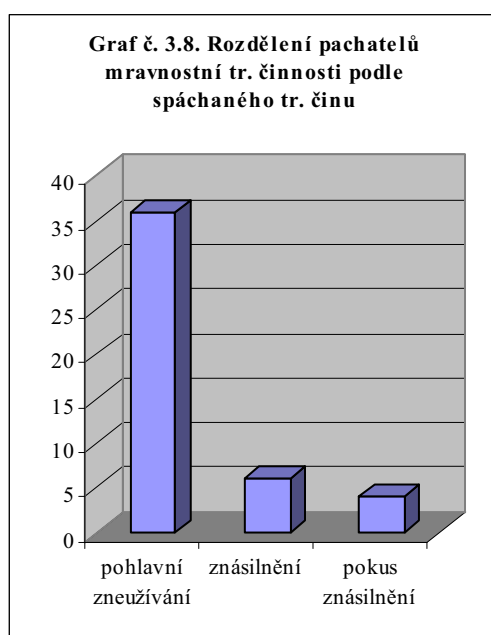
O oběť náhodnou, kdy pachatel využil náhodně vzniklé situace, šlo pouze v jedné pětina případů. Naopak ostatní pachatelé svoji oběť předem s větší či menší intenzitou typovali.

K okolnostem mravnostní trestné činnosti je třeba uvést, že většího počtu útoků se dopustila více než třetina pachatelů, spolupachatele mělo 23,3% pachatelů a trestné činnosti na více obětech se dopustilo 14% pachatelů. Více než dvě třetiny pachatelů se dopustily trestné činnosti v bytě, a to nejčastěji v bytě vlastním či v bytě oběti, ostatní pachatelé spáchali trestnou činnost na ulici. Pouze v 7% byla zjištěna přítomnost jiných osob, a to náhodných nechtěných svědků.

Pachatel byl obětí k trestné činnosti vyprovokován v 30,2% případů, kdy se jednalo o provokaci k pohlavnímu styku osobou mladší 15 let.

Oběť použila na svoji obranu verbální projevy ve více než polovině případů, v 27,9% případů se bránila aktivně fyzicky. Pachatel po činu oběti vyhrožoval v 39,5% případů a v 4,7% se oběti omlouval.

Z hlediska charakteru mravnostní trestné činnosti se 83,7% pachatelů dopustilo trestného činu pohlavního zneužívání, 14% znásilnění a 9,3% pokusu znásilnění, 2,3%, tedy jeden pachatel se současně dopustil fyzického týrání oběti. (viz. graf. č. 3.8.)

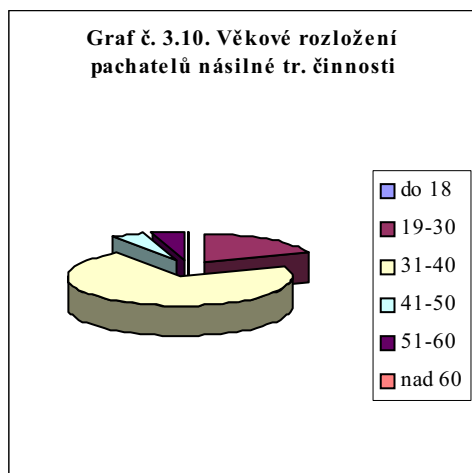
K osobě pachatele mravnostní kriminality bylo dále zjištěno, že 23,3% pachatelů mělo v době trestné činnosti kriminální minulost nesouvisejícího charakteru. 2,3% pachatelů bylo v dětství pohlavně zneužíváno, 4,7% bylo v dětství nadměrně fyzicky trestáno. Z úplné rodiny pocházelo 55,8% pachatelů. Znalecký posudek z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie a sexuologie byl vypracován na 60,5% pachatelů. Nebyla zjištěna duševní porucha, sexuální porucha byla zjištěna v 11,6% případů. Žádný z pachatelů nebyl hodnocen jako zcela nepřičetný, avšak zmenšená přičetnost byla znalcem vyslovena v 9,3% případů. Nezdrženlivost byla zjištěna u více než jedné pětiny pachatelů, nezralá osobnost u téměř poloviny tohoto typu pachatelů, zvýšenou agresivitu znalci zjistili u 7% pachatelů. Alkoholová závislost byla zjištěna u 14% pachatelů, drogová závislost zjištěna nebyla. Ochranná léčba byla znalci doporučena téměř u třetiny pachatelů tohoto typu trestné činnosti. (viz. tab. č. 3.9.)

Tab. č. 3.9. Charakteristiky pachatelů mravnostní tr. činnosti				
	Charakteristika		počet	v %
	kriminální minulost		10	23,3
	pohlavně zneužíván		1	2,3
	fyzicky trestán		2	4,7
	z úplné rodiny		24	55,8
	sexuální porucha		5	11,6
	zmenšená přičetnost		4	9,3
	nezdrženlivost		10	23,3
	nezralá osobnost		20	46,5
	agresivita		3	6,9
	alkoholová závislost		6	13,8
	doporučená ochranná léčba		13	30,2

Co se týče pachatelů **násilné kriminality na dětech**¹⁾, nebyl zde zjištěn ani jeden pachatel ve věkových kategoriích do 18 let a nad 60 let. Nejvíce zastoupena byla kategorie 31 až 40 let, a to 71,4%, dále kategorie 19 až 30 let, a to 19% (4 pachatelé). Z kategorií od 41 do 50 let a od 51 do 60 let byl zastoupen vždy pouze jeden pachatel (4,8%). (viz. graf č. 3.10.)

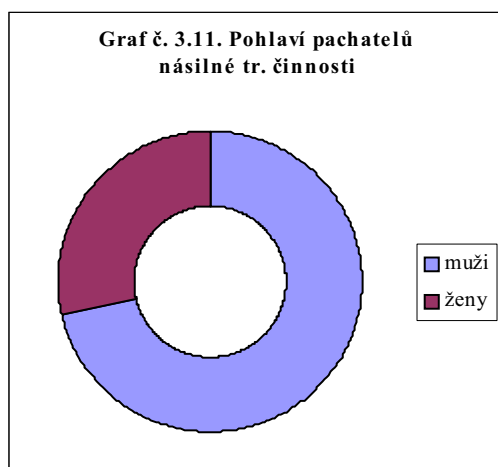
Z hlediska pohlaví byli pachatelé násilné trestné činnosti z 71,4% muži a z 28,6% ženy. (viz. graf č. 3.11.)

Téměř desetinu pachatelů tvořili svobodní, více než polovinu ženatí či vdané, 7% rozvedení a pouze jeden vdovec. Byla zjištěna jedna cizinka, a to žena ze Slovenské republiky, která se dopustila týrání dcery.

---

1) V následujících odstavcích jsou relativní četnosti vztaženy pouze k souboru pachatelů násilné trestné činnosti, nikoli k souboru všech pachatelů.

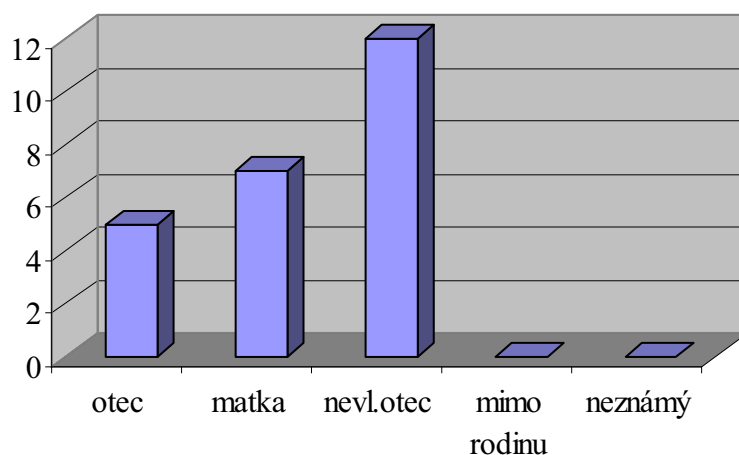

Co se týče vzdělání, bylo 81% pachatelů vyučených, 14,3% s úplným středoškolským vzděláním a pouze jeden pachatel se vzděláním vysokoškolským. Nebyl zjištěn žádný pachatel se základním vzděláním. (viz. graf č. 3.12.) Rovněž nebyl zjištěn žádný studující či žák, více než tři čtvrtiny pachatelů bylo pracujících a pouze 23,8% bez pracovního poměru.

Z hlediska vztahu k oběti bylo zjištěno, že všichni pachatelé byli ve společné rodině s obětí, přičemž u 23,8% (5 pachatelů) se jednalo o otce, v 33,3% o matku a v 57,1% o nevlastního otce. (viz. graf č. 3.13.)

Graf č. 3.13. Vztah pachatele násilné tr. činnosti k oběti

K okolnostem trestné činnosti bylo zjištěno, že všichni pachatelé páchali trestnou činnost v bytě, pouze jeden pachatel současně na ulici. Přítomnost jiných osob byla zjištěna v 90,5% případů, kdy se jednalo především o další členy rodiny, kteří byli přítomni týráním dětí. Více útoků se dopustilo 85,7% pachatelů, spolupachatel se vyskytl u 38,1% pachatelů, trestné činnosti na více obětech se dopustilo 28,6% pachatelů. Provokace ze strany oběti, tedy zejména případy, kdy děti vyprovokovali rodiče svým chováním k nepřiměřenému fyzickému trestu, byla zjištěna téměř v polovině případů. Desetina pachatelů po činu své oběti vyhrožovala, žádný z pachatelů se oběti neomlouval. Tento nízký počet svědčí o tom, že většina pachatelů tohoto typu trestné činnosti se domnívá, že používá adekvátní výchovné metody a překročení zákona si často neuvědomuje. Slovní obrana ze strany oběti byla zjištěna ve dvou třetinách případů a aktivní fyzická obrana v 38,1% případů. V

jednom případě byl zjištěn kromě týrání i sexuální motiv pachatele, jednalo se o pohlavní zneužívání.

K osobě pachatele bylo dále zjištěno, že 38,1% (8 pachatelů) mělo kriminální minulost, 14,3% pachatelů bylo v dětství nadměrně fyzicky trestáno, žádný z pachatelů nebyl v dětství pohlavně zneužit. Z úplné rodiny pochází 61,9% pachatelů. Znalecký posudek byl vypracován na 23,8% pachatelů, přičemž nebyla zjištěna žádná duševní ani sexuální porucha. Zmenšená přičetnost byla vyslovena pouze v jednom případě. Nezdrženlivost byla zjištěna u 14,3% pachatelů, agresivita u 28,6% pachatelů a nezralá osobnost u 14,3% pachatelů. U 14,3% byla zjištěna alkoholová závislost, drogová závislost nebyla zjištěna. Ochranné léčení bylo doporučeno u 14,3% pachatelů. (*viz. tab. č. 3.14.*)

Tab. č. 3.14. Charakteristika pachatelů násilné tr. činnosti			
Charakteristika		abs.poč.	%
krim. minulost		8	38,1
nadměrně trestán		3	14,3
pohlavně zneužíván		0	0
z úplné rodiny		13	61,9
duševní porucha		0	0
sexuální porucha		0	0
zmenšená přičetnost		1	4,8
nezdrženlivost		3	14,3
nadměrná agresivita		5	28,6
nezralá osobnost		3	14,3
alkoholová závislost		3	14,3
drogová závislost		0	0
ochranná léčba		3	14,3

Z hlediska vytvoření možné **typologie zkoumaných pachatelů** byla použita klasifikační metoda Quick Cluster s počtem clusterů 2 a 4.¹⁾

V prvním případě byly zjištěny 2 typy pachatelů, kdy do prvního typu bylo zařazeno 36 případů a do druhého 27. Do prvního typu byli řazeni pachatelé trestného činu týrání svěřené osoby ve věku 31 až 40 let, muži, ženatí, pracující, s nejvyšším dosaženým vzděláním vyučen. Jednalo se o pachatele z rodiny, o otce. Pachatelé pocházeli z úplné rodiny. U těchto pachatelů byla zjištěna agresivita, nezdrženlivost, byla zde navržena ochranná léčba.

Do druhého typu byli zařazeni pachatelé trestné činnosti se sexuálním motivem, a to pohlavního zneužívání, muži, svobodní, studenti či žáci s nejvyšším dosaženým základním vzděláním. Rovněž pocházeli z úplné rodiny. U těchto byla zjištěna nezralá osobnost.

V případě vytvoření 4 typů bylo do prvního typu zařazeno 13 pachatelů trestné činnosti se sexuálním motivem, a to pohlavního zneužívání. Jednalo se o pachatele ve věku 31 až 40 let, muže, ženaté, pracující, vyučené. Pachatelé byli z rodiny oběti, otcové. U pachatelů byla zjištěna kriminální minulost, nezdrženlivost, alkoholová závislost.

Do druhého typu s počtem 7 byli řazeni pachatelé sexuálních trestných činů, a to pohlavního zneužívání, jednalo se o pracující muže. Pachatelé pocházeli z úplné rodiny, byla u nich zjištěna sexuální porucha, nezdrženlivost a byla doporučena ochranná léčba. Tito pachatelé po činu vyhrožovali svým obětem.

Do třetího typu bylo zařazeno 19 pachatelů. Tito se dopustili týrání svěřené osoby. Jednalo se o muže, pracující, vyučené. Pachatelé pocházeli z rodiny oběti, jednalo se o nevlastní otce. Pachatelé pocházeli z úplné rodiny.

Do čtvrtého typu bylo zařazeno 24 případů sexuálních trestných

---

1) *Zde použitá metoda pro typologii s orientačním výběrem dvou a čtyř typů a použitím nominálních dat poskytuje pouze orientační výsledek.*

činů, rovněž šlo o pohlavní zneužívání. Jednalo se o muže, svobodné, studenty či žáky se základním vzděláním. Pocházeli z úplné rodiny a jednalo se o nezralé osobnosti. (viz. tab. č. 3.15.)

Při porovnání obou typologií je zřejmé, že 3. typ a 4. typ druhé typologie v podstatě kopírují 1. a 2. typ první typologie, kdy se v prvním případě jedná o případy týrání v rodině a ve druhém případě případy pohlavního zneužívání svobodnými osobami, žáky či studenty s diagnózou nezralá osobnost (tedy nejčastěji dobrovolný sex s osobou mladší patnácti let). 2. typ druhé typologie vymezuje případy s určitou patologií, t.j. případy zjištěné sexuální poruchy a navržené ochranné léčby apod. 1. typ vymezuje případy pohlavního zneužívání spáchaného v rodině, zejména otcem oběti, obsahuje případy alkoholové závislosti.

Tab. č. 3.15.1. Typologie pachatelů - 2 typy		
	Typ č. 1	Typ č. 2
počet	36	27
charakt.	týrání svěřené osoby věk 31 - 40 muž ženatý pracující vyučen z rodiny oběti otec z úplné rodiny agresivita nezdrženlivost ochranná léčba	sexuální motiv pohl. zneužívání muž svobodný student základní vzdělání z úplné rodiny nezralá osobnost

Tab. č. 3.15.2. Typologie pachatelů - 4 typy				
	Typ č. 1	Typ č. 2	Typ č. 3	Typ č. 4
počet	13	7	19	24
charakt.	sexuální motiv pohl. zneužívání věk 31 - 40 muž ženatý pracující vyučen z rodiny oběti otec krim. minulost nezdrženlivost alkoholová závislost	sexuální motiv pohl. zneužívání pracující muž sexuální porucha nezdrženlivost ochranná léčba vyhrožování oběti	týrání svěř. osoby muž pracující vyučen z rodiny oběti nevlastní otec z úplné rodiny	sexuální motiv pohl. zneužívání muž svobodný student zákl. vzdělání z úplné rodiny nezralá osobnost

Dále se budeme věnovat již naznačené problematice **duševních poruch**, které se mohou u pachatelů kriminality na dětech a na mládeži vyskytnout. Avšak dříve než tak učiníme, je třeba zdůraznit, že řada trestných činů na dětech je páchána pod vlivem tzv. rizikové situace, kdy hrají roli situační činitelé. V takovýchto situacích nastupuje tzv. zkratkovité jednání, které je v podstatě v různé míře a intenzitě typické pro všechny jednotlivce a nelze je v žádném případě vysvětlit duševní poruchou. Tyto situace budou podrobněji rozebrány v kapitole o prevenci, nyní si pouze pro ilustraci uvedeme, že se může například jednat o rozvodovou či porozvodovou situaci, jakoukoli stresovou situaci, hmotnou bídu, intoxikaci aj.

PhDr. Martinková ve výzkumu Institutu pro kriminologii a sociální prevenci uvádí, že ve výzkumném souboru pachatelů trestné činnosti na dětech mělo do normy spadající osobnost 15 % pachatelů. Podle psychologických a psychiatrických posudků se trestné činnosti na dětech nejčastěji dopustili rodiče s anomálními psychopatickými rysy osobnosti

(20%), dále osoby sexuálně deviantní (7%), osoby s organickými poruchami (5%) a neurotické osobnosti (4%). Pouze dvě procenta rodičů špatně zacházejících se svými dětmi trpěla vážnou duševní poruchou.¹⁾

Psychické poruchy dělíme na psychózy, neurózy a poruchy osobnosti.

Z okruhu **psychóz** je za nejzávažnější považována **schizofrenie**, přičemž jejím nejčastějším druhem je schizofrenie paranoidní. Pacient je odtržen od reality, vnímá ji zkresleně, má představu, že je neustále pronásledován. Život v rodině s pacientem, který trpí touto poruchou, je velmi svízelný, zvláště pro dítě. Dalším druhem je schizofrenie simplexní, kdy pacient přestává mít zájem o svůj budoucí život, ztrácí zájem o cokoli, tedy i o svou rodinu a děti, často opouští svůj domov a toulá se. Pacienti trpící schizofrenií mohou svým patologickým chováním zcela zásadně ovlivňovat psychosociální vývoj dítěte, přičemž většinou nejsou schopni rozpoznávat ani ovládat své chování a nevědí, že jejich dítě trpí a je poškozováno.

Další frekventovanou psychickou poruchou je **maniodepresivita**, tj. afektivní porucha, kdy u pacienta dochází ke střídání manického stavu a stavu těžké deprese. Děti ve styku s pacienty trpícími touto poruchou se často stávají obětí psychického týrání.

Zvláštní skupinu zde u žen tvoří poruchy spojené s porodem a šestinedělím, zejména **laktační psychóza**, která se často blíží obrazu schizofrenie či těžkým endogenním depresím. Vyskytují se případy, kdy matka pod vlivem této choroby má tendenci poškodit své narozené dítě či je dokonce zabít.

Z hlediska trestního práva ve většině případů nejsou pachatelé, kteří se dopustili trestného činu vlivem psychózy, pro nepřičetnost trestně odpovědní. Tuto otázku posuzuje v rámci odborného

---

1) Blíže viz Martinková, Milada: *Špatné zacházení s dětmi a mladistvými v rodině*, IKSP, Praha 1997, str. 37.

znaleckého posudku znalec z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie.

Z okruhu **neuróz** se nejčastěji vyskytují **úzkostné a fobické poruchy, nutkavé a obsedantní poruchy**, patří sem rovněž **hysterie**, neboli dissociativní porucha, dále **neurastenie** neboli dráždivá slabost. Život dítěte v rodině s pacienty trpícími těmito poruchami je pro dítě velmi stresující. Dítě bývá často trestáno, napomínáno či odmítáno. Rodinný život je deformován nesmyslnými pravidly, vše se točí kolem postiženého dospělého. Někdy se stává, že pubertální dítě začne protestovat proti tomuto uspořádání rodiny a odmítá to, co je mu nařizováno. Tento konflikt ústí do sporů s rodiči, dítě se začne domovu vyhýbat a začne své rodiče nenávidět. Některé z těchto dětí pak začnou projevovat sklony k asociálnímu chování.

Poruchy osobnosti – psychopatie nejsou na rozdíl od neuróz a psychóz charakterizovány jako nemoc, ale jako trvalá povahová odchylka, kdy jsou některé osobnostní rysy zesíleny, struktura osobnosti postrádá vyváženost a harmonii. Psychopaté jsou většinou pro své okolí nepřijemní, těžce se s nimi vychází. Děti psychopatických rodičů většinu svého dětství trpí a jsou často obětí psychického i fyzického týrání, ale také zanedbávání. Mezi tyto poruchy často patří **paranoidní porucha** charakterizovaná trvalou záští vůči většině lidí, podezíravostí, dále **schizoidní porucha**, charakterizovaná emočním chladem, neschopností vyjadřovat vřelé, něžné city. Mezi nejzávažnější patří **dissociální porucha**, která se projevuje nelítostným nezájmem o city druhých, vysokou nezodpovědností, bezohledností. Velmi podobná je rovněž **emočně nestabilní osobnost** s tendencí jednat impulzivně, bez uvážení následků, bez schopnosti plánovat život dopředu, s častými výbuchy agrese, bez schopnosti sebekontroly a ohledu na druhé lidi.

Do této skupiny rovněž patří **histriónská porucha**, velmi podobná a blízká hysterii, nejde však o nemoc, ale o zvýraznění povahových rysů, které lze charakterizovat jako sebedramatizaci, teatrálnost, mělké a labilní city, vyhledávání vzrušení. Často

dochází k případům, kdy matka, jejíž děti nejsou hezké a fyzicky přitažlivé, se za tyto děti stydí, odmítá je ukazovat, nenávidí je a fyzicky nepřiměřeně trestá.

Dále se do této skupiny řadí **anankastická porucha**, kdy je její nositel naplněn stálými pochybami a neúměrnou opatrností, perfekcionismem, nadměrnou svědomitostí, a **anxiózní porucha** se stálými pocity napětí a obav, přesvědčením o vlastní sociální nešikovnosti, nechutí stýkat se s lidmi apod. Dítě žijící v rodině s takovýmto rodičem, je bezradné z jeho chování, trpí stálou nejistotou.

Za zvláště důležité považuji zmínit se o poruchách sexuální preference, které se rovněž řadí mezi poruchy osobnosti.

Patří sem **exhibicionismus** vyskytující se u mužů s převážně heterosexuální orientací. Tito muži vyhledávají skrytá místa a čekají, až půjde kolem oběť, aby se před ní mohli obnažit. Exhibicionista vyhlédnutý objekt neoslovuje, fyzicky jej nekontaktuje, pouze ve svých představách. Tvrdí se, že exhibicionisté provádějí tento sexuální rituál pouze v období zvýšeného emočního napětí nebo emoční krize. Řada z nich žije v normálním manželství nebo má normální heterosexuální vztah. Nejčastější obětí zde bývají nezletilé, prepubertální dívky. Setkání s exhibicionistou může u takovéto dívky vyvolat psychický šok, pocit odporu a hnusu, který se v postpubertálním období může přenést i na normální mužské partnery.

Další výraznou sexuální poruchou je **pedofilie**, kdy jde o sexuální preferenci dětí před dospělými. Pedofilové projevují nejčastěji zájem o dívky školního věku, vyskytuje se i preference malých chlapců, případně obou pohlaví. Tato porucha se téměř výhradně vyskytuje pouze u mužů.

Třicetisedmiletý M.D. pracoval jako vychovatel chlapců v dětském domově. Tři z chlapců podali prostřednictvím ředitelky dětského domova na tohoto vychovatele trestní oznámení, dle kterého měl tento vychovatel vyhledávat různé příležitosti, kdy byl s chlapci sám, poté je osahávat na intimních částech těla a vykonávat na nich pohlavní styk do konečníku. M.D.

jakoukoli trestnou činnost popíral, vše označil za pomstu ze strany chovanců dětského domova, vůči kterým byl příliš přísný. M.D. byl ženatý, žil ve společné domácnosti s manželkou a s touto bez problémů vychovával dva syny. Na základě znaleckého posudku z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie a sexuologie byla u M.D. diagnostikována pedofilie a M.D. byl následně na základě věrohodných výpovědí svědků odsouzen a bylo mu zakázáno vykonávat profesi vychovatele či učitele.

Pozornost je třeba věnovat rovněž **mentální retardaci**, neboť osoby trpící touto poruchou se mohou často stát pachateli pohlavního zneužívání, a to z toho důvodu, že nejsou schopni navazovat vztahy s druhým pohlavím a vytvořit si trvalý vztah a manželství. Pro některé z nich mohou pak být děti náhražkou, která slouží jejich sexuálním potřebám.

Velmi rozsáhlou skupinou v klasifikaci duševních poruch tvoří tzv. **organické duševní poruchy**. Jsou spojeny s pochody, při kterých je postižena mozková tkáň. Vyskytují se v převážné míře u osob vyššího věku a mají nejrůznější podobu a široké spektrum příznaků. Syndromem těchto poruch je demence. Pro děti, které jsou ve styku s rodinnými příslušníky, kteří trpí těmito poruchami (Alzheimerova choroba, Pickova choroba, Parkinsonova choroba aj.) je tento zážitek velmi stresující, zatěžující.

Zvláštní pozornost je třeba **věnovat psychickým poruchám spojeným se zneužíváním alkoholu a jiných látek vzbuzujících závislost**. Pro dítě je zážitek společného života s rodičem alkoholikem velmi traumatizující, počáteční soucit se mění v lhostejný vztah nebo v nenávisť. Alkohol, příp. jiné drogy uvolňují agresi, a to zvláště u predisponovaných osob. Výzkumem dětí z rodin alkoholiků na konci 70. let bylo zjištěno, že děti z rodin alkoholiků mají obecně horší zdraví, jsou častěji vážně nemocné a častěji hospitalizované.¹⁾ Více se také dostávají do evidencí

---

1) *Bliže viz Dunovský/Dytrych/Matějček a kol.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Grada Publishing, Praha 1995, str. 131 a násl. (výzkum Matějček, Skála).*

psychiatrických služeb. O tyto děti byl v důsledku problémů s rodičem alkoholikem v rodině menší zájem, v rodině vládlo napětí a konflikty.

V této souvislosti je třeba zmínit teorii o přenosu špatného zacházení s dítětem z jedné generace na druhou. Zde je možno zmínit názor, že týrané dítě je budoucí týrající rodič.¹⁾

Duševní stav pachatele trestných činů na dětech a na mládeži bývá na základě opatření policejního komisaře příp. soudce podle § 116 odst. 1 tr. řádu posuzován znalcem z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie, příp. sexuologie. Ten rozhodne, zda pachatel byl v inkriminované době schopen rozpoznat následky svého činu a ovládat své jednání. V případě, že je zjištěna absence těchto schopností, není pachatel pro nepřičetnost trestně odpovědný. Znalecké zkoumání z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie a sexuologie je podrobně rozebráno v kapitole o metodice prověřování a vyšetřování kriminality na dětech a na mládeži.

3.5. Osobnost oběti

Zde je třeba zmínit se o tom, že dítě jako osobnost je velmi zranitelné, což plyne z jeho závislosti, bezmocnosti a snahy přizpůsobit se dané situaci, byť je pro ně nepříznivá.

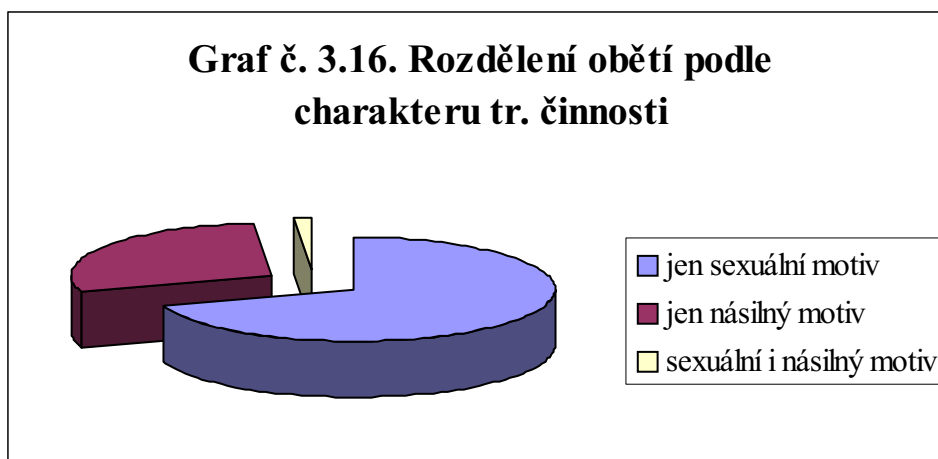
Osobností oběti a její rolí v průběhu trestného činu se zabývá **viktimologie**. Osobnost dětské oběti si zvláště pro výše uvedené charakteristiky zaslouží zvláštní pozornost.

---

1) *K systematizaci duševních a sexuálních poruch blíže viz Dunovský/Dytrych/Matějček a kol.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Grada Publishing, Praha 1995, str. 113 a násl., dále např. Chmelík, Jan a kol.: Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita, Portál, Praha 2003, str. 133 a násl., Čírtková, Ludmila: Policejní psychologie, Support, Praha 1996, str. 96 a násl.*

V rámci této podkapitoly budou opět nejprve prezentovány výsledky vlastního výzkumu včetně typologie obětí, poté budou rozebrány další skutečnosti, týkající se osobnosti oběti tohoto typu kriminality.

V rámci výzkumu **Násilné a mravnostní trestné činy spáchané na dětech a mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003** bylo zjištěno, že násilná a mravnostní kriminalita byla v uvedeném období spáchána v Praze 9 na 77 obětech, přičemž 71,4% (55) se stalo obětí trestné činnosti se sexuálním motivem a 29,9% (23) týrání svěřené osoby. (viz. graf č. 3.16.)

V případě **mravnostní kriminality**¹⁾ bylo 41,8% (23) obětí tohoto typu kriminality ve věku od 11 do 15 let, 29,1% (16) obětí bylo ve věku do 10 let a rovněž 29,1% obětí bylo ve věku od 16 do

---

1) *Opět je třeba pro větší srozumitelnost zdůraznit, že relativní četnosti níže uvedené jsou počítány ze souboru obětí mravnostní kriminality, nikoli ze souboru všech obětí.*

18 let.¹⁾ Z hlediska pohlaví byly tomuto typu kriminality podstatně více vystaveny dívky, a to z 87,3%. (viz. graf č. 3.18.)

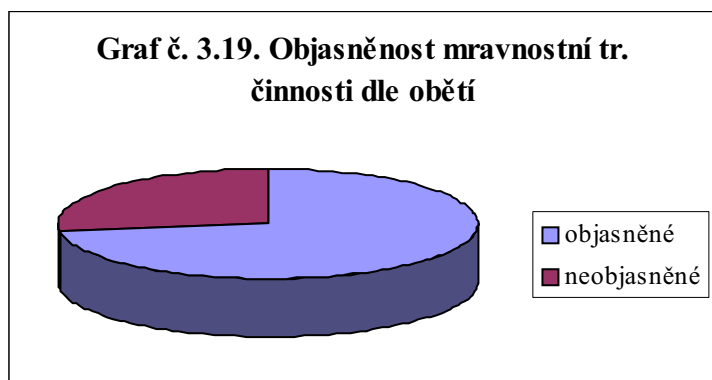

---

1) *Jak již bylo uvedeno výše, bylo z praktických důvodů pro věkové rozdělení obětí použito nestejných intervalů. K tomuto blíže kapitola 2, subkapitola 2.2.*

Logicky největší počet obětí tvořili žáci základní školy, a to 67,3%, dále učni (12,7%) a studenti středních škol, kteří tvořili desetinu. Nebyl zjištěn žádný pracující, v jednom případě se jednalo o osobu nezaměstnanou.

K charakteru trestné činnosti lze především konstatovat vysokou míru objasněnosti, a to téměř u tří čtvrtin obětí trestné činnosti se sexuálním motivem, přičemž o faktu, že tento údaj je zavádějící, bylo pojednáno v předchozí kapitole. (viz. graf č. 3.19.)

O pohlavní zneužívání se jednalo u 69,1% obětí, o znásilnění u 20% obětí, o pokus znásilnění u 14,5% obětí mravnostní kriminality. U části obětí docházelo ke kumulování trestné činnosti. Oběť byla současně postižena týráním v jednom případě. K dobrovolnému sexu s osobou mladší 15 let došlo u pětiny obětí. Významná je skutečnost, že o údajně falešné obvinění se jednalo u 34,5% obětí.¹⁾ (viz. tab. č. 3.20.)

---

1) K problematice falešných obvinění viz blíže kapitola č. 2, subkapitola 2.2.

Oběť mravnostní kriminality byla postižena více útoky ze strany pachatele téměř v jedné třetině případů a napadena více pachateli v 7,3% případů, kdy se převážně jednalo o znásilnění neznámé oběti více pachateli. Spoluoběť se vyskytla v 16,4% případů, kdy se převážně jednalo o stejně postižené sourozence, spolužačku nebo chovance dětského domova. Trestná činnost byla spáchána v bytě v 60% případů, na ulici v 34,5% případů. Jiné osoby byly přítomny pouze v necelé desetině případů mravnostní kriminality, kdy se převážně jednalo o nechtěné svědky. Provokace ze strany oběti byla zjištěna ve více než jedné pětině případů, kdy se jednalo např. o vyprovokování k dobrovolnému sexu, svádění různými způsoby aj. Třetina obětí mravnostní kriminality se aktivně fyzicky bránila, téměř 60% těchto obětí se bránilo slovně. Téměř polovině obětí bylo ze strany pachatele po činu vyhrožováno a pouze jedné oběti mravnostní kriminality se pachatel po činu omlouval.

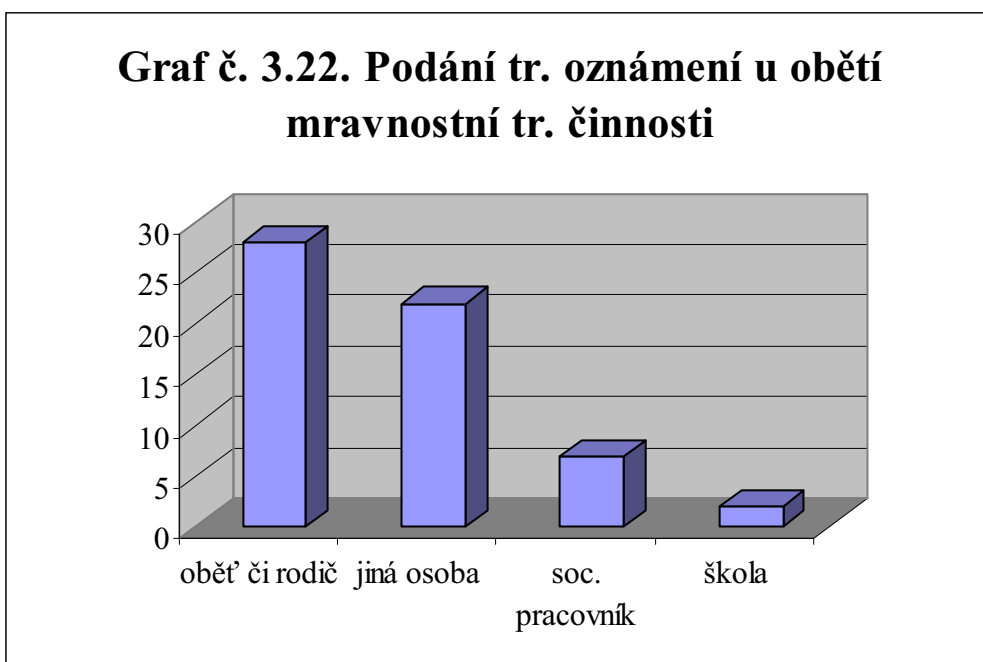
Tab. č. 3.20. Oběti jednotlivých tr. činů u mravnostní kriminality		
Trestný čin	Počet obětí	v %
pohlavní zneužívání	38	69,1
znásilnění	11	20
pokus znásilnění	8	14,5
dobrovolný pohl. styk	11	20
falešné obvinění	19	34,5
současné týrání	1	1,8

Z hlediska vztahu oběti k pachateli bylo zjištěno, že oběť mravnostní kriminality pachatele neznala v 34,5% případů. Naopak u 21,8% obětí byl pachatel členem nejbližšího rodinného kruhu. U

desetiny obětí mravnostní tr. činnosti se jednalo o vlastního otce, u 5,5% o otce nevlastního. (viz. tab. č. 3.21.)

Tab. č. 3.21. Vztah obětí mravnostní kriminality k pachateli		
Vztah	Počet obětí	v %
pachatele nezná	19	34,5
z rodiny	12	21,8
vlastní otec	6	10,9
nevlastní otec	3	5,5
matka	0	0

Ve více než polovině případů sexuální kriminality podaly trestní oznámení samy oběti nebo prostřednictvím svých rodičů bezprostředně po činu. V 40% případů (22 obětí) podala trestní oznámení jiná osoba, např. kamarádi, spolužáci, sousedi. Sociální pracovníci podali trestní oznámení v 12,7% případů a pracovníci školy pouze v 3,6% případů. (viz. graf č. 3.22.)

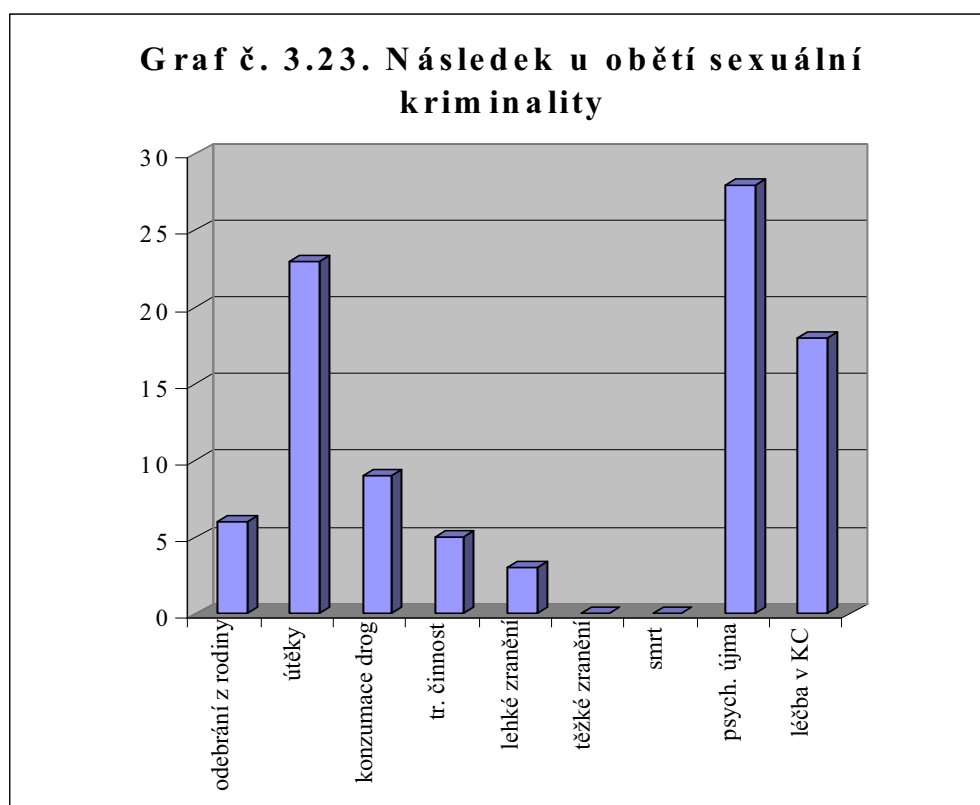

K dalším charakteristikám obětí mravnostní trestné činnosti bylo zjištěno, že více než polovina pocházela z úplné a funkční rodiny, téměř 70% mělo sourozence. Více než jednu desetinu obětí tvořili chovanci dětského domova a diagnostického ústavu.

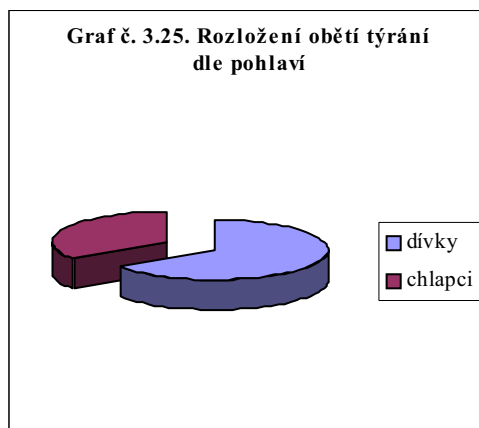
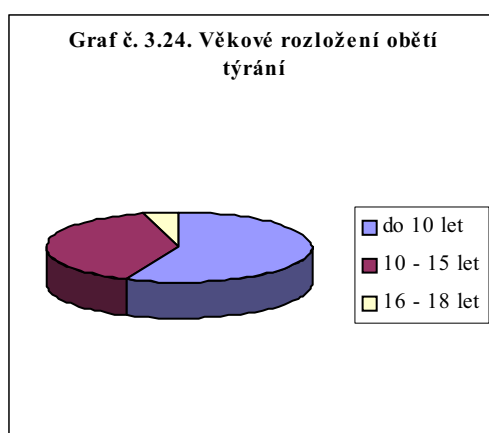
Více než desetina obětí sexuální kriminality byla po trestném činu odebrána z rodiny. 41,8% obětí reagovalo na trestnou činnost útěky z domovského prostředí, 16,4% konzumovalo drogy a 9,1% se dopustilo trestné činnosti, a to zejména majetkového charakteru.

Z hlediska následku trestné činnosti bylo pouze 5,5% obětí trestné činnosti se sexuálním podtextem způsobeno lehké zranění, těžké zranění nebo smrt nebyly způsobeny. Psychickou újmu utrpěla polovina těchto obětí a třetina obětí navštěvovala po činu některé z krizových center. (viz. graf č. 3.23.)

Pachatel byl odsouzen pouze u necelé jedné třetiny případů obětí mravnostní kriminality.

U obětí **týrání svěřené osoby**¹⁾ bylo zjištěno, že největší počet těchto obětí (56,5%) byl ve věku do 10 let, což je věková skupina nejvíce bezbranných dětí. 39,1% obětí byly ve věku od 11 do 15 let a pouze jedna oběť byla ve věku od 16 do 18 let.²⁾ (viz. graf. č. 3.24.) Z hlediska pohlaví bylo rozdělení vyrovnanější než v případě mravnostní kriminality, dívky tvořily 65,2% obětí a chlapci 34,8%. (viz. graf č. 3.25.)

- 1) *Následující relativní četnosti jsou vztaheny pouze ke skupině obětí násilné trestné činnosti.*
- 2) *K důvodům nerovnoměrnému věkovému rozložení obětí viz výše kapitola č. 2, subkapitola 2.2.*

Více než 90% obětí tvořili žáci základní školy, pouze v jednom případě se jednalo o učně a v jednom případě o studentku střední školy.

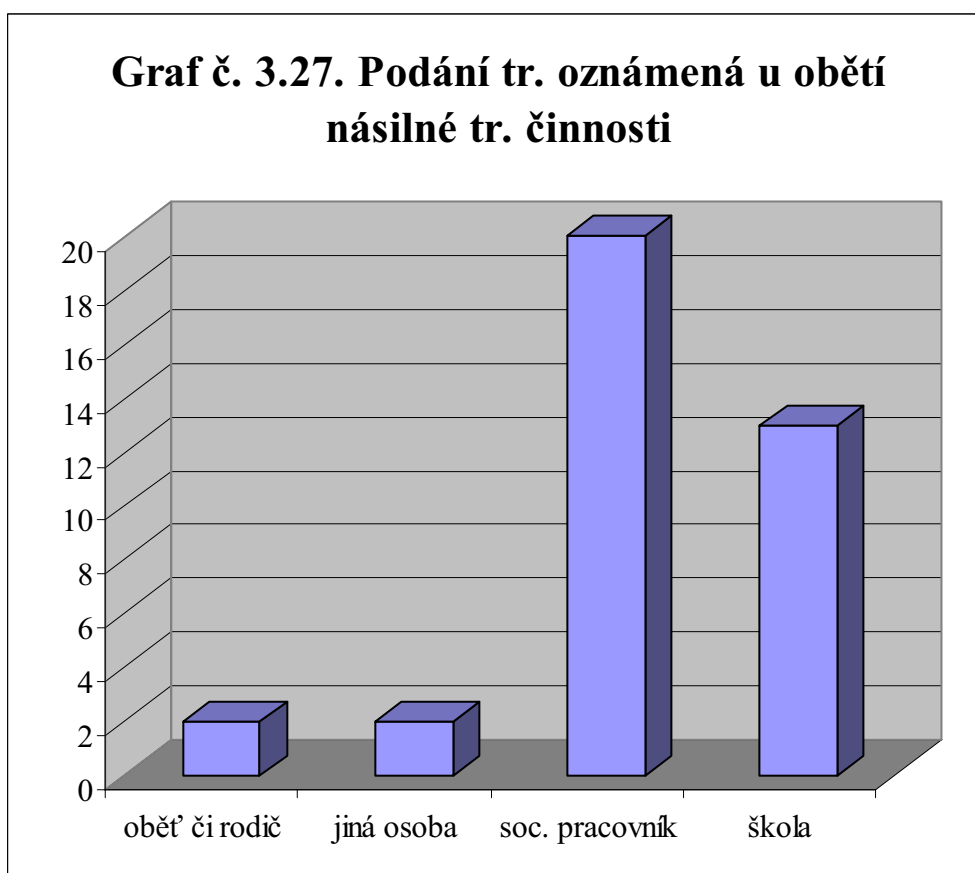
Byla zjištěna maximální objasněnost 100%.

K charakteru trestné činnosti bylo zjištěno, že u více než 90% obětí se pachatel dopustil více útoků, což potvrzuje dlouhodobější charakter trestné činnosti týrání svěřené osoby. Více pachatelů se vyskytlo u více než pětiny případů. Spoluoběť byla zjištěna u téměř poloviny obětí násilné trestné činnosti. Téměř ve všech případech byla trestná činnost spáchána v bytě, kde oběť i pachatel žili. Oběť reagovala na trestnou činnost slovní obranou v 60,9% případů, aktivní fyzickou obranu použila v 26,1% případů. Pachatel své oběti vyhrožoval pouze v jednom případě, nebylo zjištěno, že by se své oběti omlouval. Provokace ze strany oběti – nejčastěji nezvladatelné chování dítěte - byla zjištěna u 39,1% obětí. Přítomnost jiné osoby při trestné činnosti, a to zejména dalšího člena rodiny, byla zjištěna v 78,3% případů. Falešné obvinění ze strany oběti bylo zjištěno pouze v jednom případě.

Ke vztahu pachatele a oběti bylo zjištěno, že ve všech případech násilné trestné činnosti byl pachatel členem téže rodiny jako oběť. O vlastního otce se jednalo v 39,1% případů, o matku v 30,4% případů, o nevlastního otce v 56,5% případů. (viz. tab. č. 3.26.)

Tab. č. 3.26. Vztah oběti týrání k pachateli		
Vztah	Počet obětí	V %
z rodiny	23	100
vlastní otec	9	39,1
matka	7	30,4
nevlastní otec	13	56,5

Trestní oznámení bylo podáno z iniciativy oběti pouze ve 2 případech (8,7%). Jiná osoba podala trestní oznámení rovněž pouze v 8,7% případů. Větší roli při odhalování této trestné činnosti sehráli sociální pracovníci, kteří podali trestní oznámení v 87% případů, a učitelé či ředitelé škol, kteří podali trestní oznámení v 56,5% případů. (viz. graf č. 3.27.)

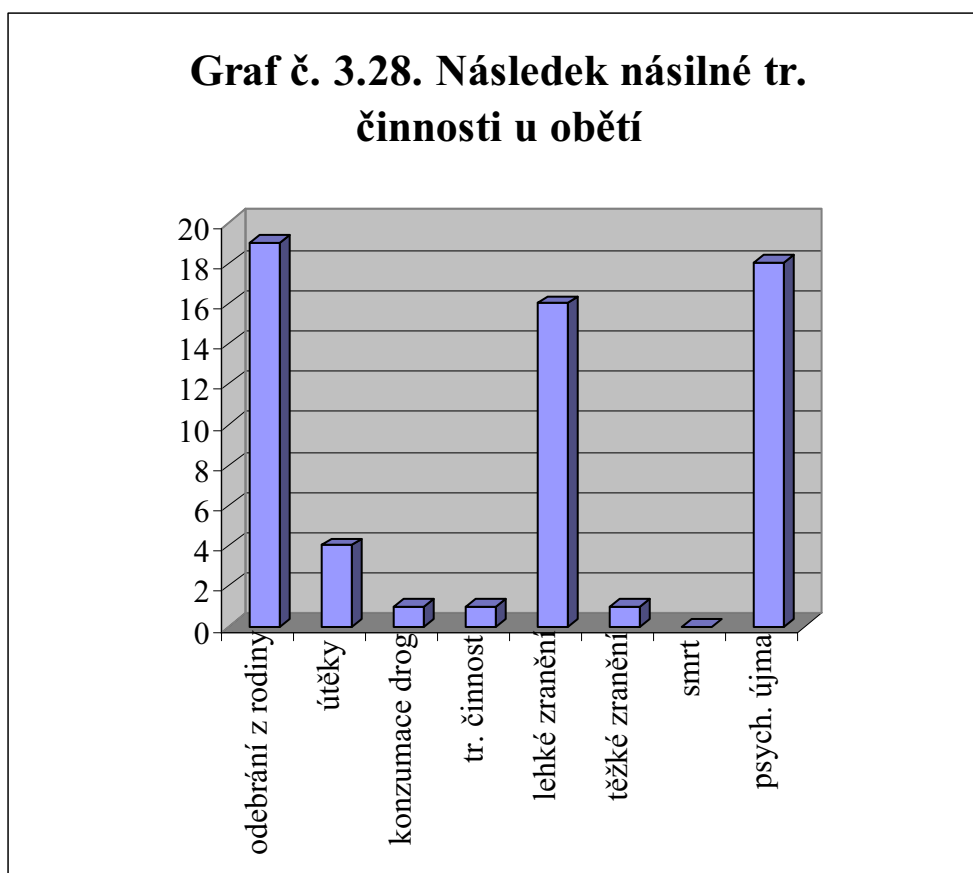

Konzumace drog po trestném činu byla zjištěna pouze u jedné oběti násilné trestné činnosti, rovněž tak páčání trestné činnosti. Útěky z domovského prostředí se vyskytly v 17,4% případů. 82,6% obětí žilo v úplné rodině, 78,3% mělo sourozence.

U 82,6% obětí došlo k odebrání z rodinného prostředí. Služby krizových center využily více než tři čtvrtiny obětí. Lehké zranění

(zejména hematomy na různých částech těla) bylo způsobeno 69,6% obětí, těžké zranění pouze v jednom případě. Psychická újma byla zjištěna u 78,3% obětí. (viz. graf č. 3.28.)

Pachatel byl odsouzen v 56,5% případů.

Dále byla v rámci zpracování dat výzkumu rovněž provedena **typologie obětí** metodou Quick Cluster, kdy byly opět vytvořeny typologie o 2 a 4 typech.¹⁾

V případě první typologie bylo do typu č. 1 zařazeno 20 obětí,

1) Zde použitá metoda pro typologii s orientačním výběrem dvou a čtyř typů a použitím nominálních dat poskytuje pouze orientační výsledek.

pro něž bylo charakteristické, že se jednalo o oběti týrání ve věku do 10 let, dívky, žáky základní školy, pachatelem byl nevlastní otec, obětem byla způsobena psychická újma a lehké zranění. Trestní oznámení podal sociální pracovník nebo škola, došlo k odebrání dítěte z rodiny. Do druhého typu bylo zařazeno 57 obětí sexuální trestné činnosti, konkrétně pohlavního zneužívání, opět se jednalo o žáky základní školy.

U druhé typologie byl druhý typ shodný s prvním typem předchozí typologie, a to s počtem 21, čtvrtý typ byl shodný s druhým typem předchozí typologie, nyní s počtem 29. Do prvního typu byly zařazeny oběti sexuální trestné činnosti (počet 14), dívky, věková kategorie 16 až 18 let, které následně podaly samy trestní oznámení. Do třetího typu byly zařazeny oběti rovněž sexuální trestné činnosti (počet 13), konkrétně pohlavního zneužívání nebo znásilnění, mohlo se jednat o falešné obvinění, dívky, věk 16 až 18 let, studenti střední školy, pachatelem je otec. (viz. tab. č. 3.29.)

Tab. č. 3.29.1. Typologie obětí - 2		
typy		
	Typ č. 1	Typ č. 2
počet	20	57
charakt.	týrání svěřené osoby věk do 10 let dívka žákyně ZŠ pachatel nevl. otec psych. újma lehké zranění tr. ozn. soc. pracovník tr. ozn. škola odebrání z rodiny	sexuální motiv pohl. zneužívání žák ZŠ

Tab. č. 3.29.2. Typologie obětí - 4 typy				
	Typ č. 1	Typ č. 2	Typ č. 3	Typ č. 4
počet	14	21	13	29
charakt.	sexuální motiv věk 16 - 18 let vlastní tr.ozn. dívky	týrání svěř. osoby věk do 10 let dívka žák ZŠ pachatel nevl. otec psych. újma lehké zranění tr. ozn. soc. prac. tr. ozn. škola odebrání z rodiny	sex. motiv pohl. zneuž. znásilnění falešné obv. dívky věk 16 - 18 let stud. stř. školy pachatel otec	sexuální motiv pohl. zneužívání žák ZŠ

Pro **týrání a špatné zacházení** jsou rizikové některé osobnostní charakteristiky a chování samotných dětí. Jedná se o děti, které dospělé svým chováním vyčerpávají, děti s málo pochopitelným chováním a děti, které nesplňují očekávání rodičů.¹⁾

U skupiny **dětí, které svým chováním vyčerpávají**, se může jednat o malé děti, které v noci nespí, pláčejí, vztekají se, nejsou k utišení. Pachatelé v těchto případech trpí nedostatkem spánku, prožívají pocit frustrace, úzkosti, bezmoci a využívají agrese na dítěti jako pomocný mechanismus. Jedná se o zkratkovité jednání, jímž agresor sám může být překvapen. Každý jednotlivec disponuje tzv. frustrační tolerancí, což je individuální odolnost vůči psychické zátěži vyvolané akutním neuspokojením některé ze základních fyziologických či psychických potřeb. Dítě je v těchto případech agresorem vnímáno jako „původce“ všeho zla a je vůči němu použito agrese, ačkoli tohoto pachatel později často lituje.

Existují i určitá vývojová období, v nichž je dítě zvláště

1) *K této problematice podrobněji Dunovský/Dytrych/Matějček a kol.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Grada Publishing, Praha 1995, str. 107 a násl.*

dráždivé, zlostné, protivné. Toto nastává v tzv. období vzdoru nastupujícím ve třetím roce věku dítěte a dále v pubertě. V těchto obdobích jsou konflikty dítěte s okolím četnější a intenzivnější a rovněž pravděpodobnost nepřiměřených trestů a násilí vůči dítěti je větší.

Problémem mohou rovněž být děti psychicky labilní, citlivé, úzkostné, kdy tato jejich úzkostlivost vyústí v agresi dospělého vůči dítěti.

V problematice dětské šikany je zpravidla větším problémem „obětní beránek“ než sami agresori, neboť jde o dítě nikoli tělesně slabé, ale bojácné, úzkostné, s nízkým sebevědomím.

Dalším typem těchto dětí mohou být děti hyperaktivní, neklidné, impulzivní a dále děti s vážnějšími poruchami chování. Agresivitu rovněž vyvolává dětské lhaní, které může být rodičem vnímáno jako nezasloužená nedůvěra či ponížení rodičovské autority. Obdobně je tomu s domácími krádežemi dítěte, záškoláctvím, touláním, útekami z domova. V těchto případech trest přichází zčásti plánovitě, zčásti jde o úlevu od vlastního stresu.

Do kategorie **dětí s málo pochopitelným chováním** patří děti se zvláštnostmi povahy a dále děti ocitající se ve zvláštní či výjimečné sociální situaci.

Do první skupiny patří např. děti autistické, děti s poruchou komunikace či se specifickými poruchami učení. Dále sem patří děti s bizarními nápadnostmi v chování psychotického rázu, děti s atypickým vývojem osobnosti, děti trpící tiky.

Ještě před několika desítkami let bylo běžné se setkat s násilným přecvičováním leváků, které bylo mnohdy až drastické.

Další skupinu tvoří **děti, které nesplňují očekávání rodičů**. Tyto děti jsou ve větším nebezpečí, že budou méně milovány a více trestány než ty, které očekávání svých rodičů splňují, přičemž bývají ve většině případů trestány nespravedlivě a příliš přísně, neboť do trestu se promítá osobní zklamání a ponížení vychovatele.

Sedmatřicetiletý J.K. byl úspěšný podnikatel, dobře finančně zabezpečený, měl dvě děti, sedmiletou dceru a osmiletého syna. Na základě popudu školy a sociálních pracovníků bylo proti J.K. zahájeno trestní stíhání pro trestný čin týrání svěřené osoby. Bylo zjištěno, že děti chodí do školy vystrašené, bojí se špatných známek, naopak se agresivně chovají ke svým spolužákům, na těle dětí byly zjištěny modřiny od bití. Obě děti vypověděly, že jsou otcem nepřiměřeně trestány za špatné známky, tento je bitím a tresty nutí k lepšímu prospěchu, verbálně jim nadává za zhoršení prospěchu a snižuje jejich důstojnost. Na základě psychologického zkoumání bylo zjištěno, že obě děti žijí v neustálém napětí a strachu z fyzických nepřiměřených trestů, otce se bojí. J.K. byl vzat do vazby, aby v průběhu trestního řízení děti nemohl ovlivňovat, následně byl pro výše uvedený trestný čin odsouzen.

Patří sem dále děti mentálně retardované, s intelektovým vývojem v pásmu podprůměru, s LMD (lehká mozková dysfunkce), se smyslovými vadami, s tělesnými defekty, s nápadností ve vnějším tělesném zjevu.

V případě **sexuálního zneužívání** jsou ohrožené především děti, které nemají potřebné znalosti a informace o svém těle a o sexuálních chování obecně a nevědí, jak by se v případě sexuálního útoku měly chovat. Rizikové jsou děti psychicky deprivované, opomíjené, zanedbávané, především z dysfunkčních rodin. Rovněž děti mentálně retardované jsou rizikovou skupinou, neboť pachatel předpokládá, že nebudou schopny poznat a reprodukovat, co se s nimi dělo. V nebezpečí jsou i děti, kde je matka dlouho mimo domov, děti ponechané bez dozoru, svěřené na hlídání jiné osobě apod.

V souvislosti s výše prezentovaným případem vychovatele v dětském domově M.D. bych se nyní ráda zmínila o dětech, které se stali oběťmi trestné činnosti M.D. Jednalo se o chovance dětského domova J.M. ve věku 16 let, který byl romského původu, neměl rodiče, údajně si občas přivydělával dětskou prostitucí v hlavním městě Praze. Chlapec měl špatný prospěch i chování, byl problémový, stále mu hrozilo, že bude umístěn do diagnostického ústavu, o čemž měl rozhodovat právě jeho vychovatel M.D. Vychovatel tohoto postavení chlapce zneužíval, vyhrožoval mu, že v případě odhalení jej pošle

do diagnostického ústavu, navíc se spoléhal, že v případě odhalení bude chlapec shledán nevěrohodným. Druhou obětí byl chlapec P.M. ve věku 15 let, jednalo se o chlapce s mentální retardací, neschopného dobře komunikovat a vyjadřovat se. I v průběhu trestního řízení byly patrné známky fabulace, chlapec byl shledán jako nevěrohodný a snadno ovlivnitelný.

Se sexuálním zneužitím rovněž souvisí riziko přenosu sexuálních chorob, zejména viru HIV.

Zvláštní úlohu v případě sexuálního zneužití hraje matka dítěte, a to z toho důvodu, že většina pachatelů pohlavního zneužívání jsou muži a je to právě matka, která zná své dítě, ví, co její dítě potřebuje, a pozná, když není s jejím dítětem něco v pořádku. Matka by neměla své dítě vystavovat zbytečnému riziku pohlavního zneužití, neměla by své děti nechávat bez dozoru, příp. by měla zajistit bezpečné hlídání. Měla by dítě informovat o otázkách týkajících se sexuální oblasti. Mezi základní pravidlo bezpečného sexuálního vývoje dítěte patří vysvětlení malému dítěti, že jeho tělo patří jen jemu a že nikdo nemá právo na ně sahat.

Nyní bych ráda uvedla dva příklady z praxe, které by názorně ukázaly, jakou roli může hrát matka v případech pohlavního zneužívání dcery vlastním otcem.

V prvním případě J.P. pohlavně zneužíval svoji sedmiletou dceru P.P. tak, že v rámci hry na doktora této prohlížel přirození, strkal jí do vagíny teploměr apod. Poté, co do této „hry“ přizval i kamarádku dcery, tato se svěřila matce a matka kamarádky podala trestní oznámení Policii ČR. Matka P.P. byla o celé věci informována Policií ČR, do té doby neměla o jednání svého manžela ani tušení. Vzhledem k tomu, že pachatel se mezitím stal pro Policii ČR nekontaktním a skrýval se, byla matka z operativně taktického hlediska požádána, aby pod záminkou vyvolala schůzku s manželem za účelem jeho zadržení. Matka manžela telefonicky kontaktovala, poté jej do telefonu slovně napadla, uvedla mu, že za to, co udělal dceři, půjde do vazby a do výkonu trestu, ona že se s ním okamžitě rozvede apod. Po tomto telefonátu pachatel spáchal sebevraždu.

V druhém případě podala 16letá dcera T.D. trestní oznámení na svého otce pro pohlavní zneužívání a pokus znásilnění, ke kterým mělo docházet

opakovaně v průběhu uplynulých čtyř let. Dcera v důsledku zneužívání ze strany otce začala utíkat z domova, brala drogy, svěřila se kamarádům, kteří ji podpořili v rozhodnutí věc oznámit. Otec J.D. jakoukoli trestnou činnost popřel. Matka M.D. neustále v průběhu trestního řízení kontaktovala vyšetřovatele s tím, že neví, komu má věřit, zda má stát za dcerou či za manželem. Dceři neustále vyčítala, že otec je ve vazbě, že zůstanou samy, že jim nikdo nepomůže v domácnosti apod. Sociální pracovnice, která měla rodinu na starosti včas odhalila nebezpečí počínání matky a dceru T.D. poslala do Dětského krizového centra, kde jí byla v rámci terapie poskytnuta potřebná podpora.

V případě **zanedbávání** je třeba si uvědomit, že zde je oběť v podstatně jiné situaci než oběť týraná či pohlavně zneužívaná. Dítě v tomto případě není obětí agrese nebo jiné aktivity pachatele, nýbrž jeho nečinnosti. Proti aktivitě dospělého je možné se bránit, proti nezájmu však aktivní obrana není. Přesto lze uvést, že mezi rizikové děti v těchto případech patří děti neaktivní, pomalé, mentálně retardované, somaticky nemocné, apatické, podvyživené apod.

3.6. Vztah mezi pachatelem a obětí

Co se týče vztahu mezi pachatelem trestné činnosti na dětech a na mládeži, je zde možno rozlišit několik případů. Především jde o to, zda se pachatel a oběť vzájemně znají. V případě, že se neznají, může jít o oběť náhodnou, tzv. oběť situační, nebo o oběť pachatelem vytypovanou, tedy po nějakou dobu sledovanou a následně ve vhodný okamžik napadenou.

V případě, že se oběť s pachatelem zná, je možné rozlišovat, o jaký vztah se jedná. Zejména jde-li o vztah kamarádský, příbuzenský, zda je pachatelem někdo z blízkého okolí oběti, např. sourozenec či rodič.

Případy, kdy pachatelem je rodič či blízký příbuzný, který má dítě v péči, jsou velmi závažné, a to z toho důvodu, že dítěti ubližuje osoba nejbližší a dítě často neví, že by mělo vyhledat pomoc a kde

takovou pomoc hledat. Proto tyto případy zůstávají často skryté a negativně se projeví v budoucím vývoji dítěte.

Z výsledků výzkumu **Násilné a mravnostní trestné činy spáchané na dětech a na mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003** bylo zjištěno, že oběť mravnostní trestné činnosti byla neznámá pro 20,9% pachatelů. U 27,9% pachatelů se jednalo o člena rodiny, ve 14% případů byl pachatelem vlastní otec, v 4,7% případů šlo o otce nevlastního. Případy, kdy oběť byla pachateli neznámá, spadají do kategorie napadení a následného pohlavního zneužití či znásilnění oběti většinou na ulici na odlehlém místě apod. U násilné trestné činnosti nebyl zjištěn žádný případ, kdy by pachatel a oběť nebyly osobami vzájemně známými, dokonce se ve všech případech jednalo o členy téže rodiny. O otce se jednalo ve 23,8% případů, o matku v 33,3% případů a o nevlastního otce v 57,1% případů.

Tyto empiricky zjištěné údaje potvrzují, že děti a mládež se nejčastěji stávají oběťmi násilné a mravnostní kriminality v prostředí rodiny, kdy pachateli jsou vlastní či nevlastní rodiče. Z těchto údajů je třeba vyjít při prevenci tohoto jevu a zaměřit se na odhalování tohoto typu trestné činnosti v rodinách.

4. Prevence kriminality na dětech a na mládeži

4.1. Obecně k prevenci

Do prevence kriminality (kriminální prevence) náleží veškeré aktivity směřující k předcházení páčání trestných činů, k snižování jejich výskytu cestou zamezení páčání nebo neutralizací příčin a podmínek vzniku trestných činů. Prevence v podstatě představuje pokus eliminovat trestnou činnost ještě před jejím započítím nebo před jejím pokračováním.

Velmi rozšířené je v soudobé kriminologii rozdělování prevence na sociální a situační, kdy sociální prevence je zaměřena na sociální faktory a její opatření zahrnují širokou problematiku rodiny, školství, zdravotnictví, zaměstnanosti aj. Situační prevence spočívá v opatřeních, jež snižují možnost spáchání trestného činu a zvyšují pravděpodobnost odhalení pachatele. Orientuje se na odstraňování příležitostí pro páčání trestných činů, na omezování kriminogenních situací a na zvyšování rizika dopadení a odhalení pro potenciální pachatele určitého druhu trestné činnosti.

Dále rozlišujeme tzv. prevenci viktinnosti, která je zaměřena na oběti trestné činnosti.

Podle okruhu adresátů lze prevenci kriminality dělit na primární, sekundární a terciální. Primární prevence spočívá ve vytváření optimálních podmínek pro rozvoj společnosti, jejích institucí a občanů. Adresátem jednotlivých preventivních aktivit je celá společnost. Sekundární prevence je zaměřena na rizikové skupiny a jedince, u nichž je zvýšená pravděpodobnost, že se stanou pachateli či oběťmi trestných činů. Terciální prevence je předcházení recidivě a orientuje se na jedince, kteří se již v minulosti dopustili trestné činnosti, příp. se stali jejími oběťmi.¹⁾

---

1) *Blíže viz Zapletal, Josef a kol.: Kriminologie, díl 1. – Obecná část, Policejní akademie ČR, Praha 1995, str. 97 a násl.*

4.2. Prevence primární

Aby bylo možné vyvinout účinnou prevenci kriminality proti mládeži, je třeba tento jev dokonale zmapovat. V České republice však, jak bylo uvedeno v předchozích kapitolách, stále chybí relevantní informace o formách a výskytu porušování práv dětí a mladistvých. Pro zajišťování adekvátních informací, za účelem účinné prevence a intervence, je třeba především:

- 1) cíleně evidovat údaje o obětech (poškozených dětech a mladistvých) trestných činů orgány činnými v trestním řízení, ale i institucemi, které se problematikou dětí a mladistvých zabývají a které mohou o obětech trestné činnosti získávat souborné informace,
- 2) zkoumat problematiku násilí v rodině, zejména se zaměřením na tzv. běžnou populaci za situace, kdy porušování práv dítěte ze strany dospělého nenabývalo znaků trestné činnosti (včetně porušování práv během rozvodových řízení, kdy mnohdy dochází především k psychickému týrání dětí),
- 3) provádět výzkumy delikventních jedinců o výskytu špatného zacházení s nimi v průběhu jejich dětství.

Ochrana dětí před kriminalitou je koneckonců výsledkem pokroku společnosti v chápání sebe sama. Zájem o dodržování práv dětí je záležitostí společensko-etickou i právní.

Ve všeobecnou znalost by mělo vejít, že ubližování dítěti (a to i vlastnímu), pokud překročí určitou mez, je trestné.

Zajištěna by měla být právní ochrana všech osob, které ubližování dětem objeví a nahlásí nebo překazí. Obavy případných oznamovatelů z toho, že odhalení jejich totožnosti povede k nepříjemnostem, často i se samotným pachatelem trestného činu, může v praxi do značné míry bránit a pravděpodobně stále brání v odhalování některých typů týrání. Nově se § 167 tr. zákona (trestný čin nepřekážení trestného činu) a § 168 tr. zákona (trestný čin neoznámení trestného činu) vztahují na trestný čin týrání svěřené

osoby, avšak do taxativního výčtu § 168 by měl být zařazen i trestný čin pohlavního zneužívání. Dále je potřebné legislativně dořešit otázku oznamovací povinnosti lékařů úzce související s otázkou povinné mlčenlivosti ve zdravotnictví (§ 55 odst. 2 písm. d zák. č. 20/1966 Sb., o péči a zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů). Oznamovací povinnost by měla být v těchto případech u lékařů a zdravotnických pracovníků jednoznačně nadřazena povinné mlčenlivosti.¹⁾

Vpodstatě lze říci, že úkolem primární prevence je počínat si tak, aby k jevu nedocházelo. Zde je třeba rovněž vzít v úvahu vysokou latenci kriminality páchané na dětech a na mládeži.

Především je třeba zaměřit působení na širokou veřejnost, zvyšovat citlivost, vnímavost vůči potřebám a zájmům dítěte. Je třeba budovat široce založenou osvětu, jejímiž činiteli jsou orgány státní legislativy, vláda, politické strany, církve, školy, sdělovací prostředky, nevládní organizace, rodina aj.

Dále je třeba zaměřit působení na rodiče a vychovatele zejména v takových oblastech jako je psychické přijetí dítěte, obecná opatření ve prospěch dětí a rodin, rozhodující úloha rodiny, úloha školy s programem sexuální výchovy a výchovy k rodičovství, úloha mladých lidí samotných v plánování rodiny.

Rovněž je třeba působit na odborné pracovníky a veřejné činitele, zejména v oblasti sdílení poznatků z výzkumů aj.

Zdravotní výbor Rady Evropy se opakovaně zabývá problematikou násilí na dítěti a v rodině. V roce 1992 publikoval výčet požadavků a návrhů pro členské státy, jak postupovat v oblasti medicínsko-sociální v péči a ochraně dětí ohrožených či trpících zneužíváním a zanedbáváním. Mezi základní doporučení zde patří pomoc rodinám zlepšit péči o dítě, vytvořit systém efektivní prevence, ohlašování, ověřování a hodnocení, intervence nebo léčby a sledování případů zneužití dítěte na mezioborové bázi,

---

1) *Bliže viz Zoubková, Ivana: Kriminalita páchaná na mládeži, Kriminalistika, 2/2001, str. 93 a 94.*

vytvořit mezioborové útvary na regionální úrovni s delegovanou pravomocí a odpovědností, vyhlášující metody pro řešení případů zneužití dítěte, určit vedoucí odbornou službu na regionální úrovni, pracující 24 hodin denně, zajistit, aby v těchto řešených případech bylo blaho dítěte na prvním místě a řadu dalších doporučení.¹⁾

4.3. Prevence sekundární

Aktivní formy vyhledávání ohrožené a zneužívané mládeže by měly uplatňovat především orgány sociálně-právní ochrany. Vedle nich by se však také Policie ČR více než dosud měla orientovat ve vyhledávání trestné činnosti páchané na mládeži. Tento požadavek sleduje Závazný pokyn policejního prezidenta (č. 179 ze dne 21. prosince 2000) v nově pojatém hodnocení práce policistů – specialistů na problematiku mládeže, který ponechává hodnocení podle objasněnosti oznámené trestné činnosti jako pomocné kritérium hodnocení výslednosti práce policistů a zcela nově klade důraz na vlastní operativně pátrací činnost a preventivní aktivity. Policie ČR, obecní a městské policie a kontrolní orgány živnostenských úřadů by měly mnohem důsledněji využívat oprávnění ke kontrolám v pohostinských zařízeních a hernách, zda se tam nezdržují děti a mladiství, zda nenabízejí sexuální služby, nepožívají alkohol či jiné návykové látky, případně neprovozují hry na výherních automatech.

Jako samozřejmost by mělo být učiněno vše, aby nedocházelo k sekundární viktimizaci. Především, aby prvotní (a mnohdy také jediný) výslech dětské oběti nejen odpovídal zákonným požadavkům na výslech osoby mladší než patnáct let, ale aby byl nanejvýš kvalitní, aby nebylo nutno úkon opakovat či doplňovat.

---

1) *Bliže viz Malá/Raboch/Sovák: Sexuálně zneužívané dítě, Psychiatrické centrum Praha, 1995, str. 101 a násl.*

Při sekundární prevenci jde o vytipování rizikových skupin a působení na tyto skupiny. Jde zejména o rizikové dospělé, rizikové děti, rizikové situace. Je třeba mít na paměti, že rizikovní lidé si jsou své rizikovosti vědomi, jsou ochotni na sobě pracovat a potřebují pomocnou ruku společnosti.

V případech pohlavního zneužívání patří mezi rizikové dospělé osoby se sexuální úchylkou, muži staršího věku s poruchou kontroly, muži náchylní k pudovému jednání, sexuálně hyperaktivní, alkoholici, toxikomani. Co se týče rizikových dětí, lze říci, že u malých dětí pohlaví nerozhoduje, později jsou nebezpečí vystavena mazlivá či koketní děvčátka, děvčátka vyvinutá. K rizikovým situacím patří stísněný životní prostor rodiny, příležitosti, cizí muž v rodině, intoxikace, uvolněná sexualita v rodině aj.

V případech fyzického týrání může jít o jedince s anomálním vývojem osobnosti, psychicky nemocné, alkoholiky, toxikomany, mladistvé rodiče, nevyspělé, lidi se zvláštním životním stylem, příslušníky některých společenských skupin, osoby dlouhodobě ve stresové situaci, např. nezaměstnaní. O rizikových dětech již bylo hovořeno v předchozí kapitole, jedná se zejména o děti, které dospělého vyčerpávají, o děti různě postižené aj. Mezi rizikové situace v případech týrání dětí patří manželské konflikty v akutní fázi, rozvodové situace, porozvodové spory o děti, stresové situace, intoxikace, hmotná bída, stres při prožitku vlastní viny, stres při somatickém onemocnění.¹⁾

U případů zanedbávání patří mezi rizikové dospělé osoby s mentální retardací, nemocní, osaměle žijící osoby, alkoholici, toxikomani, nevyspělí rodiče, lidé s deprivací historii, osoby žijící v hmotné bídě, pracovním přetížením workholici. K rizikovým dětem patří neaktivní, pomalé, retardované, postižené, apatické, nemocné, podvyživené děti apod. V případě zanedbávání rizikové situace nepřicházejí v úvahu.

---

1) *Srov. výzkum Evaluation of Specialist Services for Children who have Experienced or Witnessed Family Violence, realizátorka Gabrielle Maxwell, New Zealand, Wellington, Victoria University.*

Dále existují rizikové životní situace, při nichž dochází k psychickému strádání dítěte. Dítě v těchto situacích přebírá od svých patologicky se chovajících rodičů nesprávné životní hodnoty, postoje vůči sobě samému i vůči ostatním lidem, zkreslené pohledy na svět a takové vzorce chování, které je mohou připravit v dalším životě k vlastnímu selhávání v zátěžových životních situacích. Těmito situacemi mohou být:

- 1) **když děti mají děti**, kdy lze předpokládat nevyzrálou osobnost rodiče, nepřipravenost na výchovu dítěte, stres z nových povinností, nevyzrálou vztahu k dítěti. Dítě se často stává překážkou, které se rodič chce zbavit, dochází k ubližování dítěti,
- 2) **narození poškozeného dítěte**, kdy dítě neodpovídá původním představám rodiče, je „nechlubitelné“, rodina se stahuje, cítí zklamání, zvyšuje se nebezpečí systémového týrání dítěte zvláště u nestabilizovaných rodin,
- 3) **nechtěné děti**, kdy často dochází k psychické subdeprivaci,
- 4) **děti narozené mimo manželství**, ačkoli se jedná o stále zvyšující se trend, existuje několik schémat této životní situace, kdy v některých případech je dítě nenáviděno, nechtěno, trestáno, rovněž dochází k absenci vzoru jednoho z rodičů,
- 5) **rozvod rodičů**, kdy je v některých případech dítě poškozováno spory rodičů. K takovému poškozování dochází ve všech obdobích vývoje dítěte,
- 6) **dítě a nevlastní rodič**, kdy dochází k doplnění rodiny, přičemž střídání partnerů je pro dítě stresovou záležitostí,
- 7) **rodina v mimořádných situacích**, jako je chudoba či nezaměstnanost.¹⁾

---

1) *Bliže viz Dunovský/Dytrych/Matějček a kol.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Grada Publishing, Praha 1995, str. 141 a násl.*

4.4. Prevence terciální

Z hlediska primární, sekundární i terciální prevence by bylo přínosné, kdyby v průběhu trestního řízení byly zodpovídaný otázky, které jsou důležité pro porozumění jevu špatného zacházení s dětmi. Odpověď na ně by měla být zjišťována obligatorně, nejlépe v rámci znaleckých posudků. Znalecké posudky z oboru psychologie či psychiatrie by měly odpovědět na otázky např. zda pachatel byl jako dítě v rodině týrán, přísně fyzicky trestán nebo sexuálně zneužíván apod. Takto systematicky obligatorně zjišťovaná škála údajů v případě trestných činů páchaných na dětech v rodině by na jedné straně přinášela důležité informace pro soudy a pomohla by při jejich rozhodování. Na druhé straně by údaje přispěly k lepší celkové orientaci o některých příčinách tohoto sociálně negativního jevu, a tím k jeho cílenější prevenci.

U velkého množství pachatelů trestného činu týrání svěřené osoby, kdy pachatelé – muži i ženy – jako rodiče nepřiměřeně trestali své děti, bylo základním bodem obhajoby těchto pachatelů tvrzení, že i oni byli ve svém dětství rodiči obdobným způsobem trestáni, že jde v podstatě o běžný výchovný prostředek, který je nevyhnutelný, a použití fyzických trestů při výchově dětí je správné. Jak již bylo výše uvedeno, je používání fyzických trestů v českých rodinách běžným výchovným prostředkem a rovněž postoj veřejnosti k těmto trestům je velmi tolerantní.¹⁾

V rámci výzkumu Násilné a mravnostní trestné činy páchané na dětech a mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003 bylo zjištěno, že ze zkoumaného vzorku byli 4 pachatelé (6,3%) ve svém dětství nepřiměřeně fyzicky trestáni. 3 z těchto pachatelů se následně dopustili trestného činu týrání svěřené osoby, kdy se jednalo o nepřiměřené fyzické trestání dětí žijících s nimi ve společné domácnosti. 2 z týraných pachatelů se dopustili trestné činnosti se sexuálním motivem, a to na svých dcerách. Byl zjištěn jeden pachatel, který byl ve svém dětství sexuálně zneužíván, a to pracovníky výchovného ústavu, kde vyrůstal,

---

1) *Blíže viz Vymětalová, Simona: Domácí násilí: přirozený jev?, Sociologický časopis 1/2001, str. 105 a násl.*

přičemž tento se následně ve věku přes 60 let dopustil pohlavního zneužívání na vnučce své družky. Ačkoli se tyto počty zdají relativně nízké, lze je vzhledem k okolnostem považovat za významné a lze mít za to, že je třeba zaměřit pozornost na dětské oběti týrání a sexuálního zneužívání, neboť tyto oběti mohou být potenciálními pachateli obdobné trestné činnosti.

Kriminální minulost různého charakteru byla zjištěna u 17 pachatelů (27%), přičemž tito pachatelé se v podstatě stejnou měrou podíleli na násilné i mravnostní trestné činnosti.

V úplné rodině vyrostlo 37 pachatelů (58,7%), přičemž 13 z nich se dopustilo týrání svěřené osoby a 24 trestné činnosti se sexuálním motivem.

Zde je možné konstatovat, že působení původní rodiny na pachatele hraje roli spíše ve vztahu k chování ke členům jeho nově založené rodiny, kdy jsou přejímány vzory od rodičů, a má vliv na okolnost, zda se pachatel chová násilně ke členům této nové rodiny včetně dětí. Již menší vliv hraje fungující rodina pachatele u trestné činnosti se sexuálním motivem, kdy k sexuálnímu dozrávání a formování vzorů dochází ve větší míře mimo rodinu.

4.5. Preventivní programy

Prevence je trend, který vedl ke vzniku nového oboru, rozvíjejícího se v 70. a 80. letech hlavně v Americe. Podstatné v tomto bylo zjištění, že sexuálně zneužívaných dětí je více, než se předpokládalo. Z tohoto důvodu jsou od roku 1983 vyvíjeny preventivní programy, které využívají všechny složky zabývající se uvedenou problematikou. Výchozím bodem je předpoklad, že dítě musí mít možnost najít pomoc i mimo rodinu, proto vznikají instituce typu linek bezpečí a další zařízení pro postižené děti. Dále existuje celá řada programů zaměřených na vzdělávání dětí a jejich rodičů, zejména velké množství výukových filmů. Řada programů je rovněž zaměřena na sledování dětí a dospělých v rizikových situacích. I přes existenci velkého množství preventivních programů je třeba mít na paměti, že nejlépe proškolí dítě rodiče, kteří jsou pro dítě nejcennějším zdrojem informací.

Při tvorbě preventivního programu je důležité rozpoznání a pochopení problémové oblasti. Poté dochází k vytvoření a

specifikaci formy a obsahu programu, následuje příprava a výroba prostředků programu. Další fází je rozhodnutí o způsobu zavedení do společnosti. Finální fází je zhodnocení efektivity preventivního programu.

Finkelhor se domnívá, že je třeba vyvinout úsilí o zvýšení počtu proškolených laiků, zajistit více vzdělaných profesionálů a stanovit základní vyhovující techniky prevence jevu.¹⁾

V České republice kromě orgánů státní správy, tedy zejména Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstva vnitra a Policie ČR²⁾ spadá nejvíce preventivních programů do kompetence neziskových organizací a nadací za podpory státu. Jedná se především o zavádění krizových linek pro děti i pro rodiče, kam patří například projekty nadace Naše dítě³⁾ Linka bezpečí, která je v provozu nepřetržitě již od roku 1994, a projekt Rodičovská linka. Obdobnou linku provozuje i Dětské krizové centrum⁴⁾ a další neziskové organizace. Nadace Naše dítě dále od roku 2003 zavedla telefonní pomoc pro děti na útěku s názvem Linka vzkaz domů. Obdobné linky fungují ve Velké Británii a v Belgii. Tato nadace je dále připojena k mezinárodnímu projektu Daphne, který probíhá na půdě Evropské unie a soustředí se na pomoc pohřešovaným dětem. Organizace Fond ohrožených dětí⁵⁾ se specializuje na pomoc opuštěným, týraným dětem, angažuje se při vyhledávání náhradní rodinné péče, celostátně buduje azylové domy Klokánek pro děti a azylové domy pro potřebné matky s dětmi. Obdobným způsobem se v této

---

1) *Blíže viz Matyášek/Soukup/Bárta: Psychologie a výslechová praxe, Orbis, Praha, 1968.*

2) *Blíže viz Chmelík, Jan akol.: Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita, Portál, Praha, 2003, str. 32 a násl.*

3) *Blíže viz <http://www.nasedite.cz>.*

4) *Blíže viz <http://www.dkc.cz>.*

5) *Blíže viz <http://www.fod.cz>.*

problematice angažují organizace Rosa¹⁾, která poskytuje pomoc týraným ženám případně i s dětmi, a La Strada²⁾, která se zaměřuje na prostituující mládež, Bílý kruh bezpečí³⁾, který poskytuje pomoc obětem trestné činnosti. Tyto organizace poskytují poradenství, diagnostiku a terapii, pořádají semináře a školení, výukové přednášky ve školách, vedou vlastní statistické evidence, provádějí osvětovou reklamní činnost.

Nadace Naše dítě dále v současné době realizuje projekt Práva dětí v soudním řízení, kdy analyzuje činnost orgánů, s nimiž dítě přichází v průběhu řízení do styku a na základě této analýzy připravuje doporučení soudům, policejním vyšetřovatelům, sociálním pracovníkům a dalším orgánům, jak s dítětem jednat a jak zajistit dodržování jeho práv.

Řada obdobných projektů probíhá v současné době i v zahraničí. Za všechny jmenujme alespoň již zmíněný program s názvem Daphne probíhající v rámci Evropské unie s cílem podporovat organizace členských zemí v boji proti násilí na dětech, mládeži a ženách.⁴⁾

---

1) *Blíže viz <http://www.rosa-os.cz>.*

2) *Blíže viz <http://www.strada.cz>.*

3) *Blíže viz <http://www.bkb.cz>.*

4) *Informace k prevenci obecně je možné dále nalézt na internetových stránkách mezinárodních organizací jako např. <http://heuni.org> (Evropský institut pro prevenci a kontrolu kriminality), <http://www.ispac-italy.org> (Mezinárodní vědecká a odborná poradní rada OSN pro otázky prevence kriminality a trestní justice), <http://crime-prevention-intl.org> (Mezinárodní centrum pro prevenci kriminality). Další podrobné informace k prevenci lze získat na <http://www.cep-probation.org> (Crime Reduction through Social Inclusion).*

5. Metodika a zvláštnosti prověřování a vyšetřování kriminality na dětech a na mládeži

5.1. Postavení dítěte jako oběti v trestním řízení

Dítě, které se stalo obětí trestného činu, se dostává do pozice svědka. Tato role může být pro dítě nelehká, přímo stresující.

Jako svědek zažívá dítě úplně nové, často protichůdné pocity. K těmto pocitům patří důležitost, zadostiučinění, úleva, ale také znovuprožití nepříjemné záležitosti, úzkost, trauma, nátlak rodiny na dítě, sociální izolace, stres.

Dítě jako oběť trestného činu se stává středem zájmu orgánů činných v trestním řízení a dalších institucí. Je vyslýcháno za účelem zjištění co možná nejpřesnějšího průběhu trestné činnosti. Opakování takových výslechů a opětovné znovuvybavování zažitých traumatizujících situací vede u dítěte k zvyšujícímu se stresu, a tak dochází k sekundární viktimizaci dítěte. Na takovoto situace je v trestním řádu pamatováno, a to ustanovením § 102 tr. řádu, který stanoví, že dítě má být vyslýcháno citlivě a pokud možno tak, aby nebylo nutné výslech opakovat. U výslechu dítěte musí být přítomna osoba, která dbá na jeho citlivý průběh – jedná se většinou o sociálního pracovníka nebo pedagoga. Pokud je to účelné, mohou být k výslechu přibráni rodiče. Novela trestního řádu od roku 2002 umožňuje vyslýchat nezletilé dítě mladší 15 let jako svědka v kterékoli fázi trestního řízení, tedy i před sdělením obvinění pachatelů. Důvodem je zabránit sekundární viktimizaci dítěte a současně uchovat co nejkvalitnější informaci výslechem dítěte co nejdříve po trestném činu, neboť následně dochází velmi rychle k vytěsnění nepříjemných zážitků nebo jejich částí z dětské paměti, případně k různým deformacím těchto zážitků, což má významný vliv na kvalitu svědecké výpovědi. Výslechem nezletilé osoby se budeme podrobněji zabývat níže.

Dítě může pociťovat strach a obavu o rodiče, pokud je tento pachatelem, obavu z izolace, z odloučení od rodiče, umístění do dětského domova apod. Může se setkat s nedůvěrou rodiny, orgánů činných v trestním řízení, nátlakem rodiny. Tyto pocity mohou u dítěte vést k těžkému stresu, který může mít za následek sebepoškození dítěte, sebevraždu. Strach z odloučení od rodiče, byť je tento pachatelem a dítě poškodil, může vést k odvolání výpovědi dítětem, nespolupráci s orgány činnými v trestním řízení a k jinému obdobnému krytí pachatele.

Sedmnáctiletá T.D., o jejímž případě byla již zmínka, podala trestní oznámení na svého otce pro pohlavní zneužívání a pokus znásilnění, kterých se měl na své dceři dopouštět od jejich třinácti let. Otci J.D. bylo sděleno obvinění a byl vzat do vazby. Matka poškozené se obrátila na orgány činné v trestním řízení s tím, že neví, komu má věřit, dceři neustále doma vyčítala, že otec je ve vazbě a že je sama na domácnost apod. Poškozená dcera setrvala na své výpovědi, která se jevila jako velmi věrohodná, jen díky spolupráci se sociálním odborem, který jí doporučil návštěvy odborníků v krizovém centru. Otec byl posléze soudem shledán vinným a odsouzen k sedmi letům nepodmíněného trestu.

Rovněž sedmnáctiletá M.V., jejíž případ byl již v rámci této práce rovněž zmíněn, podala trestní oznámení na svého otce pro pohlavní zneužívání a znásilnění, kterých se na ni měl dopouštět již od jejich deseti let. Po konfrontaci s otcem svou výpověď částečně odvolala, uvedla, že nikdy nedošlo ke znásilnění, nicméně trvala na pohlavním zneužívání. Otci J.V. bylo sděleno obvinění, pro silné pochybnosti orgánů činných v trestním řízení, že jde o křivé obvinění, nebyl umístěn do vazby. Dcera byla odebrána z rodiny a umístěna v azylovém domě pro děti. Asi po jednom měsíci dcera změnila svou výpověď a uvedla, že k pohlavnímu zneužívání nedošlo. Jako důvod svého křivého obvinění uvedla, že chtěla nadále bydlet u své babičky, neboť jí rodiče zakazovali kontakt s přítelem. Ačkoli bylo trestní stíhání otce zastaveno, orgány činné v trestním řízení i sociální pracovníci v azylovém domě po dobu trestního řízení nabyli dojmu, že v rodině dochází k dobrovolnému incestu mezi otcem a dcerou a matka je o tomto informována. Tyto skutečnosti vyplynuly zejména z vzájemného chování členů rodiny k sobě

navzájem. Pro tyto skutečnosti však nebyl dostatek důkazů, proto nebylo možné zahájit trestní řízení.

Svědectví dítěte nahlížíme v několika rovinách, přičemž jednou z nich je otázka pravdivosti výpovědi. Pro tyto účely se vypracovává znalecm z oboru zdravotnictví odvětví klinická psychologie znalecký posudek na věrohodnost svědka, o němž bude rovněž pojednáno v další části této kapitoly.

V průběhu trestního řízení a zejména uvedeným znaleckým posudkem je důležité zjistit, zda dítě nemá na rodiče takový vztek, že se mu chce pomstít. S účelovým nepravdivým obviněním se setkáváme u dětí starších.

Je třeba rovněž zjišťovat manipulaci s dítětem dospělými osobami, tedy zda dítě záměrně nezkrsluje skutečnost na základě objednávky dospělého. Takto bývá často dítě využíváno v případech sporů mezi rodiči, v rozvodových řízeních.

Třicetiletý M.N. byl obviněn z pohlavního zneužívání své sedmileté dcery, na obviněného byla uvalena vazba. Trestní oznámení podala matka poškozené, která byla s obviněným v rozvodovém řízení s tím, že se jí s tímto svěřila dcera. K osahávání dcery mělo docházet u otce v bytě, když si ji bral na víkend. Dcera odmítla vypovídat, odmítala jakoukoli spolupráci s vyšetřovatelem. Matka se k výsledku svědka rovněž nedostavila a také ona začala další spolupráci s orgány činnými v trestním řízení odmítat. Znaleckými posudky nebyly zjištěny žádné závadové skutečnosti ve vztahu otce a dcery. Z tohoto důvodu bylo trestní stíhání zastaveno a lze se domnívat, že trestní oznámení ze strany matky bylo účelovou pomstou. Vzhledem k tomu, že matka ve svém oznámení údajně interpretovala fakta sdělená dcerou, nebylo možné ji pro křivé obvinění postihnout.

Zvláštní pozornost je třeba věnovat i dalším znaleckým zkoumáním, např. z oboru zdravotnictví odvětví soudní lékařství za účelem posouzení způsobeného zranění, z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie či sexuologie za účelem zkoumání duševního stavu pachatele apod.

Metodice vyšetřování kriminality na dětech a na mládeži a jejím zvláštnostem jsou věnovány další části této kapitoly.

5.2. Metodika prověřování a vyšetřování

V přípravném řízení trestním rozlišujeme dvě fáze, a to prověřování a vyšetřování trestné činnosti. První fáze trvá od okamžiku zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 tr. řádu, tedy od okamžiku důvodného podezření, že došlo ke spáchání trestné činnosti. Tato fáze trvá až do sdělení obvinění konkrétnímu pachateli podle § 160 odst. 1 tr. řádu, čímž začíná fáze vyšetřování. Každá z těchto fází má svá specifika podrobně popsána v trestním řádu, jejichž výčet a rozbor podstatně přesahuje rámec této práce. Obecně lze říci, že přechodem do fáze vyšetřování se důsledně mění procesní postavení osob v trestním řízení, a tím i jejich práva a povinnosti. Rovněž v každé fázi přípravného řízení, tj. řízení, které vede policejní orgán za dozoru státního zástupce, se uplatňuje využití jiných metod a důkazních prostředků.

V následujících odstavcích se budeme zabývat metodikou v přípravném řízení trestním dle jednotlivých typů trestné činnosti na mládeži. Bude zde popsána metodika v případech násilné trestné činnosti, mravnostní trestné činnosti, trestné činnosti spočívající v zanedbávání nezletilých a u dalších souvisejících trestných činů.

V případě **násilné trestné činnosti** na dětech a na mládeži se může jednat zejména o prověřování či vyšetřování trestných činů týrání svěřené osoby podle §§ 215, 215a tr. zákona, ublížení na zdraví podle §§ 221 – 224 tr. zákona, vraždy podle §§ 219, 220 tr. zákona, loupeže podle § 234 tr. zákona a dalších.

V případě, že tento úkon připadá v úvahu, je třeba provést správné a úplné **ohledání místa trestné činnosti**, o tomto pořídit protokol, fotodokumentaci, videodokumentaci, zjistit a řádně zajistit

stopy, které se na místě nacházejí a které mohou mít velký význam pro dokazování. V praxi se bude nejčastěji jednat o stopy biologické, zejména krev, stopy věcné, zejména různé nástroje a zbraně, kterými byla trestná činnost páchána. Rovněž je třeba věnovat pozornost stopám po násilí jako např. rozbitý nábytek, roztrhaný oděv apod., které je možné následně podrobit mechanoskopickému zkoumání za účelem určení způsobu a síly poškození. Stopy je třeba zajistit předepsaným způsobem a předat ke znaleckému zkoumání např. za účelem určení krevní skupiny nebo DNA. Ohledání místa trestné činnosti je z hlediska trestněprávního neodkladným a neopakovatelným úkonem a jeho úloha při dokazování je velmi významná.

Ohledání místa činu je třeba provádět co nejdříve po zjištění trestné činnosti, aby nemohlo dojít k znehodnocení potenciálních důkazů.

Při vyšetřování týrání sedmileté dívky S.T. rodiči bylo třeba na základě výpovědi poškozené provést v rámci domovní prohlídky ohledání bytu, kde mělo docházet k týrání poškozené a zjistit stopy po tomto týrání včetně předmětů, jimiž byla poškozená bita. S.T. mimo jiné při výslechu uvedla, že ji nevlastní otec bil hokejkou, a to tak silně, že ji přelomil. Nevlastní otec toto jednání popíral. Vzhledem ke skutečnosti, že před prohlídkou bytu byl rodičům znám obsah výpovědi poškozené, byla velká pravděpodobnost, že z bytu byly již všechny stopy včetně uvedené hokejky odstraněny.

Uvedená hokejka skutečně nebyla při prohlídce nalezena. Na místě prohlídky byl přítomen i čtyřletý polorodý bratr poškozené, vůči němuž týrání rodičů nesměřovalo. Chlapec byl vyšetřovatelem dotázán, zda má hokejku. Chlapec přisvědčil a svoji hokejku přinesl ukázat. Při tom nadšeně sděloval, že měl ještě jednu, ale tu jeho táta přerazil o sestru. Osoby, které toto sdělení slyšely, byly vyslechnuty jako svědci a jejich výpověď byla u soudu použita jako důkaz proti obviněným rodičům.

Obdobný význam má i **odborné posouzení zranění dítěte** a prohlídka a dokumentace tohoto zranění. Prohlídku provede zpravidla lékař a o tomto sepíše lékařskou zprávu. Policista může provést fotodokumentaci zranění, což je důležité např. při způsobení hematomů a různých odřenin, které se poměrně rychle hojí. V další

fázi trestního řízení bývá většinou přibrán znalec z oboru zdravotnictví odvětví soudní lékařství k posouzení zranění dítěte, o čemž pojednává následujících podkapitola.

Dále je třeba vydat **podnět sociálnímu odboru** příslušného úřadu k rozhodnutí o tom, kam bude postižené dítě umístěno v případě, že pachateli jsou rodiče. Nejčastěji připadá v úvahu azylové zařízení pro děti, např. zařízení Klokánek provozované Fondem ohrožených dětí, a to v případě, že dítě není možné umístit k jiným příbuzným. V menším množství případů, pokud to vyžaduje zdravotní stav dítěte, je toto umístěno na dětské psychiatrické oddělení.

Rovněž je třeba v případě, že ani jeden z rodičů není schopen hájit zájmy poškozeného dítěte v trestním řízení, nechat dítěti cestou státního zástupce **ustanovit opatrovníka**. Tento postup je nezbytný i v případě, že pachatelem je pouze jeden z rodičů, avšak druhý z rodičů je k pachateli v blízkém citovém stavu a je zde pochybnost, že by řádně hájil zájmy dítěte.

Dále zpravidla následují **výsledky zúčastněných osob**, zejména těch, od kterých vzešel podnět k řešení celého případu. Velmi často se jedná o sociální pracovníky, pedagogické pracovníky, příbuzné dětí, v méně případech o děti samotné. Zde již je třeba postupovat velmi opatrně a snažit se rozlišit případná křivá obvinění.

Tímto se dostáváme k velmi závažnému úkonu, kterým je **výslech poškozeného dítěte**. Tento výslech je třeba provádět tak, aby nebylo třeba jej v dalších fázích opakovat, a tak dítě zbytečně sekundárně viktimizovat. Podrobně je tento podstatný úkon rozebrán v následující podkapitole. Po výslechu dítěte je v případě, že ve výpovědi dítěte a pachatele jsou patrné rozpory, což bývá ve většině případů, přibrán znalec z oboru zdravotnictví odvětví klinická psychologie za účelem posouzení věrohodnosti dítěte. O tomto úkonu, který má rovněž zvláštní důležitost, je opět pojednáno samostatně.

Následují **výsledky dalších osob**, které mohou svou výpovědí přispět k objasnění věci. Ve fázi prověřování jsou tyto osoby

vyslýchány jako osoby podávající vysvětlení, ve fázi vyšetřování mají následně postavení svědků. Velkou důležitostí je třeba přikládat výslechu osob, které by mohly být ovlivňovány ze strany pachatele. Tyto osoby je možné za určitých okolností (např. přítomnost soudce při výslechu) vyslýchat jako svědky již ve fázi prověřování.

Velkou pozornost je třeba věnovat **výslechu podezřelého**, případně **obviněného**. Tyto osoby mají speciální práva a postavení v trestním řízení. Obviněný má právo výpověď odepřít, má právo zvolit si obhájce, v některých případech (např. pokud hrozí vysoká trestní sazba) obhájce mít musí a v případě, že si jej nezvolí, je mu tento ustanoven. O případném umístění obviněného do vazby rozhoduje soudce na základě podnětu státního zástupce, který tento podnět a podkladový spisový materiál obdrží od policejního orgánu. Obviněný může být vzat do vazby pouze ze zákonem stanovených důvodů, a to pokud je nebezpečí, že se bude skrývat a vyhýbat trestnímu stíhání, že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky a že bude v trestné činnosti pokračovat.

*Na základě výzkumu **Násilné a mravnostní trestné činy spáchané na dětech a mládeži v Praze 9 v letech 1998 – 2003** bylo zjištěno, že do vazby bylo vzato 13 (20,6%) pachatelů, přičemž u 12 pachatelů se jednalo o trestnou činnost se sexuální motivem a u 2 pachatelů o trestnou činnost násilnou. Odsouzeno bylo 9 pachatelů vzatých do vazby. Poměrně vysoký počet pachatelů vzatých do vazby svědčí o závažnosti tohoto druhu trestné činnosti.*

V případě pochybností o duševním stavu pachatele, o jeho přičetnosti v době páchaní trestné činnosti např. v důsledku duševní nemoci nebo působení alkoholu či jiných návykových látek, je třeba ke zkoumání duševního stavu obviněného **příbrat znalce z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie**, přičemž toto znalecké zkoumání je rovněž podrobně rozebráno níže.

V případě prověřování a vyšetřování **mravnostní kriminality** na dětech, kam patří především trestné činy pohlavního zneužívání

podle §§ 242, 243 tr. zákona a znásilnění podle § 241 tr. zákona, jsou používané důkazní prostředky obdobné. Již od samého počátku je však třeba odlišit případy, kdy pachatelem je osoba dítěti známá, např. rodič nebo příbuzný a kdy jde o osobu cizí. V druhém případě dochází ke zjištění trestné činnosti téměř okamžitě, rodiče dítěte aktivně spolupracují s orgány činnými v trestním řízení, dítě chrání a psychicky jej podporují. V prvním případě může být situace výrazně odlišná. Především bývá trestná činnost často zjištěna s časovým odstupem na základě podnětu jiných osob (sociální pracovníci, škola, sousedi), rodič - pachatel s orgány činnými v trestním řízení zpravidla nespolupracuje, trestnou činnost často popírá. Rodič – nepachatel často neví, na čí straně má stát, komu má věřit, pochybuje o věrohodnosti výpovědi dítěte, které tímto psychicky silně trpí. Často dochází k odejmutí dítěte z rodiny a jeho umístění do náhradních zařízení, což je rovněž pro dítě traumatizující. Zvláště v těchto případech je třeba volit citlivý přístup ze strany orgánů činných v trestním řízení, dítě správným způsobem povzbudit, zbytečně jej dále netraumatizovat.

Při **ohledání místa činu** je třeba zvláště pečlivě dbát důkladného zjištění biologických stop, zejména spermatu a jeho zajištění pro účely genetické expertizy, dle které lze pachatele následně jednoznačně určit.¹⁾

Důležitá je opět **zdravotní prohlídka dítěte**, často připadá v úvahu i vyšetření gynekologické, které může přinést důležité poznatky ve vztahu k trestné činnosti.

Další používané důkazní prostředky jsou v podstatě shodné jako u násilné trestné činnosti. Zvláštní pozornost je třeba věnovat **výslechu dítěte**, které je v tomto případě vyslýcháno k otázkám velmi choulostivým a pro dítě nepříjemným, o čemž je podrobně pojednáno níže. V případě zkoumání duševního stavu obviněného

---

1) *Bliže viz Chmelík, Jan a kol.: Mravnost, pornografie a mravnostní kriminality, Portál, Praha, 2003, str. 26 a násl.*

se v těchto případech přibírá **znalec z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie a sexuologie**, což je rovněž popsáno v následující podkapitole.

V této souvislosti tvoří zvláštní skupinu trestné činnosti pohlavního zneužívání případy, kdy dochází k dobrovolnému pohlavnímu styku mezi partnery přibližně stejného věku, z nichž jeden dosud nedosáhl věku patnácti let. Zde ve většině případů není přítomna žádná sexuální choroba ani porucha pachatele, jako příčinu je možné uvést i obecně nízký věk počátku sexuálního života u mladých lidí. K těmto případům je v současné době přistupováno velmi shovívavě, většina z nich končí podmíněným zastavením podle § 307 tr. řádu.

Na základě výzkumu Násilné a mravnostní trestné činy spáchané na dětech a mládeži v Praze 9 v letech 1998 – 2003 bylo zjištěno 11 případů dobrovolného pohlavního styku s osobou mladší patnácti let, což tvoří 14,3% obětí a 17,5% pachatelů, kdy oběť byla ve věku mezi 11 až 15 lety. Tento výsledek ukazuje velký podíl tohoto typu trestné činnosti na celkové mravnostní kriminalitě a otevírá otázku posuzování nebezpečnosti této trestné činnosti pro společnost a případného snížení ochranné věkové hranice pro počátek sexuálního života.

Další skupinu tvoří případy **zanedbávání dítěte**, kdy se jedná především o trestné činy zanedbání povinné výživy podle § 213 tr. zákona a ohrožování mravní výchovy mládeže podle § 217 tr. zákona. V těchto případech je třeba věnovat pozornost důsledné **spolupráci s orgány péče o dítě sociálních odborů** příslušných úřadů, které ve většině případů vedou předmětnou rodinu v evidenci, provádějí v rodině šetření a mají přehled o vývoji sociální situace rodiny, o chování dětí i rodičů, o jejich spolupráci s úřadem i poskytnuté pomoci. Tyto informace jsou vždy nezbytné pro trestní řízení. Do této skupiny je rovněž možné zařadit trestný čin opuštění dítěte podle § 212 tr. zákona, kdy však dochází v krátkém časovém intervalu k bezprostřednímu ohrožení života a

zdraví dítěte, přičemž této skutečnosti je třeba přizpůsobit úkony prováděné policejními orgány.

Do poslední skupiny patří **specifické trestné činy** jako podávání alkoholických nápojů mládeži podle § 218 tr. zákona, podávání anabolických látek mládeži podle § 218a tr. zákona, nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů podle §§ 187 – 188 tr. zákona, šíření toxikomanie podle § 188a tr. zákona. V těchto případech je třeba věnovat mimořádnou pozornost látce, která dítěti byla podána, tuto látku pokud možno zajistit a podrobit zkoumání.

Mezi další specifické důkazní prostředky, se kterými je možné se setkat v případech prověřování a vyšetřování kriminality na dětech a na mládeži patří např. domovní prohlídka, prohlídka jiných prostor a pozemků, rekonstrukce, rekognice, prověrka výpovědi na místě, vyšetřovací pokus aj.¹⁾

Policejním komisařem byl prováděn vyšetřovací pokus v případě úmrtí šestiměsíční holčičky S.M., kterou matka nechala hlídat po celý týden ženou v domácnosti A.K. Tato ukládala holčičku ke spánku do samostatného pokoje na vyvýšenou postel pro dospělého člověka, která byla po stranách opatřena ochrannými prkny. Holčička v noci propadla tělíčkem mezi prknem a matrací postele, zachytila se zde hlavičkou a uškrtila se. Vyšetřovací pokus byl prováděn s maketou dítěte o stejném obvodu hlavičky jako S.M. za účasti znalce z oboru zdravotnictví odvětví soudní lékařství. Vyšetřovací pokus potvrdil verzi A.K. o propadnutí dítěte postelí, nebyly zjištěny pochybnosti o způsobu úmrtí dítěte. A.K. byla následně trestně stíhána pro nedbalostní trestný čin z důvodu ukládání dítěte do postele nevhodné pro takto staré nemluvně a byla potrestána podmíněným trestem odnětí svobody.

---

1) Blíže viz Konrád, Zdeněk a kol.: Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů, Policejní akademie ČR, Praha, 1996, str.78 a násl.

5.3. Zvláštnosti prověřování a vyšetřování

V této části kapitoly podrobně rozebereme čtyři důležité důkazní prostředky, s nimiž se můžeme velmi často setkat při vyšetřování a prověřování kriminality na dětech a na mládeži. Jedná se o výslech nezletilé osoby, znalecké zkoumání věrohodnosti nezletilé osoby, znalecké zkoumání duševního stavu obviněného a znalecké zkoumání zranění poškozeného dítěte.

V první řadě je třeba věnovat pozornost velmi významnému prostředku dokazování, kterým je **výslech nezletilé osoby**. Jak již bylo uvedeno, průběh a zvláštnosti tohoto výslechu jsou upraveny v § 102 tr. řádu.¹⁾

Při výslechu nezletilé osoby je třeba vzít v úvahu fakt, že dětská paměť se v mnoha ohledech liší od paměti dospělého člověka. Pro výslech je nezbytné, aby vyslýchaná osoba okolnosti důležité pro trestní řízení vnímala, uchovala v paměti a sdělila. Dítě se při vnímání zpravidla soustředí na jiné okolnosti než dospělá osoba, podstatná fakta mu mohou uniknout. Tato skutečnost se může odrazit rovněž při uchovávání informací v paměti, kdy může dojít k vymizení informací pro dítě nepodstatných, které však mohou mít klíčový význam pro trestní řízení. Rovněž zde může docházet k nejrůznějším chybám paměti, zkreslování údajů, konfabulacím apod. Rovněž se zde mohou uplatňovat ego obranné mechanismy, kdy dítě z paměti nevědomky vytěsňuje nepříjemné zážitky. Z tohoto hlediska je důležité, aby se výslech dítěte konal co nejdříve po předmětné události a aby nebylo nutno výslech opakovat, neboť takto dochází ke ztrátě významných informací, což může způsobit, že dítě působí nevěrohodně. Při sdělování informací dítětem je třeba vzít v úvahu, že se může jednat o okolnosti, s nimiž se dítě dosud

---

1) *K provádění výslechu obecně blíže viz Němec, Miroslav a kol.: Kriminologická taktika, Policejní akademie ČR, Praha 1995, str. 63 a násl.*

nesetkalo, neumí je pojmenovat, nerozumí jim. Je třeba volit velmi citlivý přístup, vnímat slovník dítěte a tento používat, nevyvíjet na dítě žádný nátlak, pomoci mu např. metodou uvedení protikladů či připodobněním apod.

Nezbytnou podmínkou výslechu nezletilé osoby je dokonalá příprava. Vyslýchající musí být podrobně seznámen s případem do všech detailů, musí předem vědět, jaké informace je třeba od dítěte získat. Při samotném výslechu je následně vyslýchající vytížen vedením výslechu, sledováním reakcí dítěte apod. a je nepřípustné, aby dohledával informace ve spise či dokonce za tímto účelem výslech přerušoval. Součástí přípravy je rovněž zvolení vhodného prostředí pro výslech, zajištění dokumentace výslechu, zajištění přítomnosti dalších osob podle zákona apod.

Základním pravidlem při výslechu nezletilé osoby je – jak již bylo uvedeno výše – vést výslech tak, aby nebylo nutné jej opakovat v dalších stadiích trestního řízení. Opakováním výslechu dochází následně k sekundární viktimizaci dítěte, toto je nuceno znovu si vybavovat nepříjemné zážitky, rovněž samotné prostředí a přítomnost dalších osob je pro dítě stresující.

Co se týče přítomnosti dalších osob při výslechu nezletilé osoby, je podle zákona u osoby mladší patnácti let nutno k výslechu přizvat osobu, která by zajišťovala správný postup z hlediska přístupu k dítěti. Zpravidla se jedná o sociálního pracovníka nebo pedagoga. Je-li to účelné, je možné k výslechu přizvat rodiče. Tato možnost je však vyloučena v případě, že jeden z rodičů je podezřelý či obviněný a u druhého rodiče je podezření, že není schopen hájit zájmy poškozeného dítěte v trestním řízení a dítě by mohl při výslechu negativně ovlivňovat. V takovém případě je dítěti ustanoven opatrovník, který má rovněž právo být přítomen výslechu dítěte. Často je účelné, a to zejména v případě, že bude nutné posoudit znalecky věrohodnost dítěte, přizvat k výslechu znalce z oboru zdravotnictví odvětví klinická psychologie, který tak má možnost bezprostředně sledovat výpověď dítěte včetně nonverbálních projevů. V případě, že je výslech prováděn před

sdělením obvinění pachateli, je třeba k výslechu přizvat soudce, který je zárukou zákonnosti provedení výslechu a takto provedený výslech zpravidla již není třeba opakovat před soudem. Po sdělení obvinění v případě, že obviněný má obhájce, má tento právo být přítomen výslechu a klást vyslýchané osobě otázky. Z výše uvedeného výčtu je patrné, že výslechu nezletilé osoby může být současně přítomno velké množství osob, což může být pro dítě velmi stresující. Tato situace může velmi brzdit spontaneitu výpovědi dítěte, může vést až k odmítnutí dítěte se k věci vyjadřovat. Tento problém nastává, např. pokud je k choulostivému sexuálnímu tématu vyslýchána dívka v přítomnosti cizích mužů. Této situaci lze předcházet použitím místnosti s jednosměrným zrcadlem, za které jsou osoby umístěny. V takových případech je třeba zajistit těmto osobám možnost kladení otázek prostřednictvím vyslýchající osoby.

Důležitá je rovněž otázka prostředí výslechu. Pro výsledek výslechu je účelné, pokud je dítě vyslýcháno ve známém prostředí, např. v bydlíšti. Rovněž je možné zvolit za místo výslechu školu, kterou dítě navštěvuje. V praxi bývá často využívána možnost svěřit vedení výslechu odbornému psychologovi ve specializované instituci jako např. Dětské krizové centrum, Nadace Naše dítě aj. Tento postup se velmi osvědčil zvláště u velmi malých dětí (4 až 8 let), kde je třeba volit velmi citlivý přístup, výslechu věnovat hodně času třeba i při více sezeních. Výslech je zde veden v prostředí dítěti příjemném, barevném, s množstvím dětských hraček, které často slouží jako pomůcky při výslechu. Výslechové místnosti jsou vybaveny jednosměrnými zrcadly, což umožňuje komunikaci dítěte pouze s psychologem, který se s dítětem sbližuje a postupně otvírá choulostivá témata, zjišťuje a používá slovník dítěte. Místnosti jsou zpravidla vybaveny monitorujícím kamerovým systémem. Jak již bylo uvedeno výše, je třeba zajistit komunikaci mezi vyslýchajícím a ostatními osobami přítomnými výslechu tak, aby bylo možné výslech doplňovat a klást otázky.

U čtyřleté K.B. se vyskytlo podezření, že byla pohlavně zneužita sousedem jejích rodičů. Dívka se svěřila matce, vykazovala pro její věk nezvyklé znalosti o sexu. S jinými osobami odmítala o věci mluvit. Bylo nutné opakované sezení s dívkou v Dětském krizovém centru v Praze, kde psychologka s dívkou o věci hovořila, přijala její slovník, za použití anatomických panenek postupně odkrývala dívčiny zážitky. Po čtyřech sezeních byli za jednosměrné zrcadlo přizváni policisté a vyšetřovatel, aby mohli dívčinu výpověď sledovat. I tak byla dívka velmi neochotná o celé věci hovořit, odmítala sdělit jakékoli detaily, v případě sdělených podrobností byly tyto psychologkou zpochybněny s tím, že dívka se snaží skutečnosti zamlžit.

V praxi bývá výslech nezletilé osoby bohužel nejčastěji prováděn v běžných policejních výslechových místnostech a kancelářích, což je z hlediska výše uvedených okolností nevyhovující. Takovéto prostředí působí na dítě příliš formálně, může jej až stresovat. Výslech vede policista, který předmětný případ zpracovává, často se může jednat i o osobu, která k tomuto účelu nebyla žádným způsobem proškolená. V těchto případech dochází k celé řadě chyb, které mohou mít závažné následky jak pro výsledek trestního řízení, tak i pro psychický stav poškozeného dítěte.

V budově Policie ČR, Správa hl.m. Prahy byla v listopadu roku 2004 uvedena do provozu výslechová místnost pro děti. Jedná se o barevně vymalovanou kancelář s novým nábytkem a hračkami. Jde o první takto upravenou výslechovou místnost pro děti v České republice. Třebaže lze tento první krok jistě hodnotit jako pozitivní, je třeba poznamenat, že výslechová místnost pro děti by měla být dále opatřena jednosměrným zrcadlem, nahrávacím zařízením a další moderní technikou. Bylo by jistě vhodné, aby policie ČR disponovala větším množstvím takto upravených místností, které by rozhodně přispěly k lepším výsledkům v oblasti kriminality na dětech.

Nezbytnou formální náležitostí každého výslechu vedeného policejním orgánem je poučení vyslychané osoby. Tuto osobu je třeba poučit, že má povinnost vypovídat pravdu a nic nezamlčet, v opačném případě se vystavuje postihu. Vyslychaná osoba nemusí

vypovídat ve věci proti osobě blízké a pokud by svojí výpovědí způsobila nebezpečí trestního stíhání osobě blízké. Toto poučení je třeba sdělit dítěti způsobem přiměřeným jeho věku. Problémy často nastávají při druhé části poučení, kdy dítě nemusí vypovídat proti rodiči, pokud by mu způsobilo trestní stíhání. U malých dětí se od tohoto poučení upouští, neboť tyto děti nejsou schopny takového poučení chápat. Má se za to, že pokud dítě vypovídá, činí tak z vlastní vůle, oproti tomu dítě není možné k výpovědi žádným způsobem nutit.¹⁾

Při výslechu nezletilých dětí, které mají problémy s vyjadřováním a popsáním děje, např. protože jsou příliš malé a nemají odpovídající slovník nebo proto, že se stydí, jsou používány různé pomůcky. Nejznámější jsou anatomické panenky, tzv. Jája a Pája, na kterých dítě demonstruje průběh např. pohlavního zneužití. Panenky mají naznačeny pohlavní orgány, je možné je vysvléci ze šatiček.²⁾ (viz. foto č. 5.1. – 5.6.)³⁾

-
- 1) *K zvláštnostem výslechu nezletilých osob blíže viz např. Čírtková, L., Červinka, F.: Forezní psychologie, Support, Praha 1994, str. 79 a násl., Chmelík, Jan a kol.: Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita, Portál, Praha 2003, str. 122 a násl.*
  - 2) *K použití anatomických panenek blíže viz Plšková, A.: Jája a Pája, Kriminalistický sborník, 9/1995, Praha, str. 329-336, příp. Chmelík, Jan a kol.: Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita, Portál, s.r.o., Praha 2003, str. 122 a násl.*
  - 3) *Fotografie použity z Chmelík, Jan a kol.: Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita, Portál, s.r.o., Praha 2003, str. 128.*

Foto č. 5.1.

Foto č. 5.2.

Foto č. 5.3.

Foto č. 5.4.

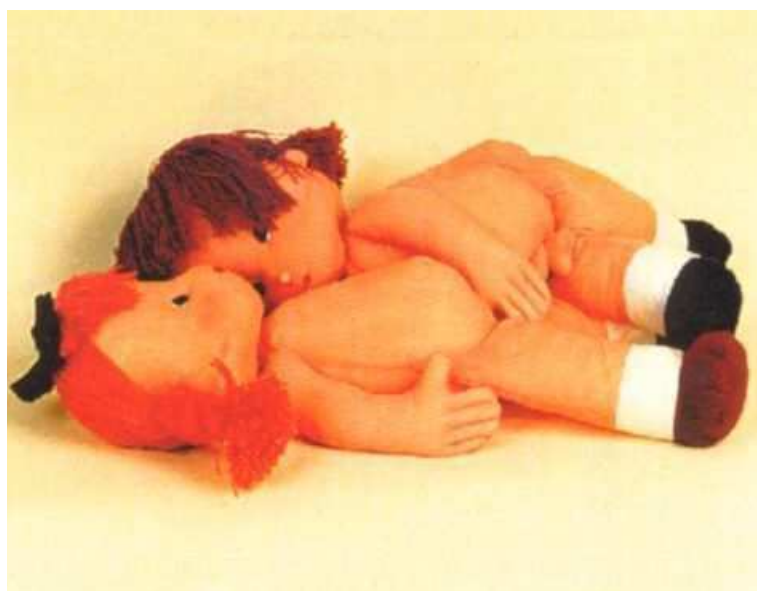

Foto č. 5.5.

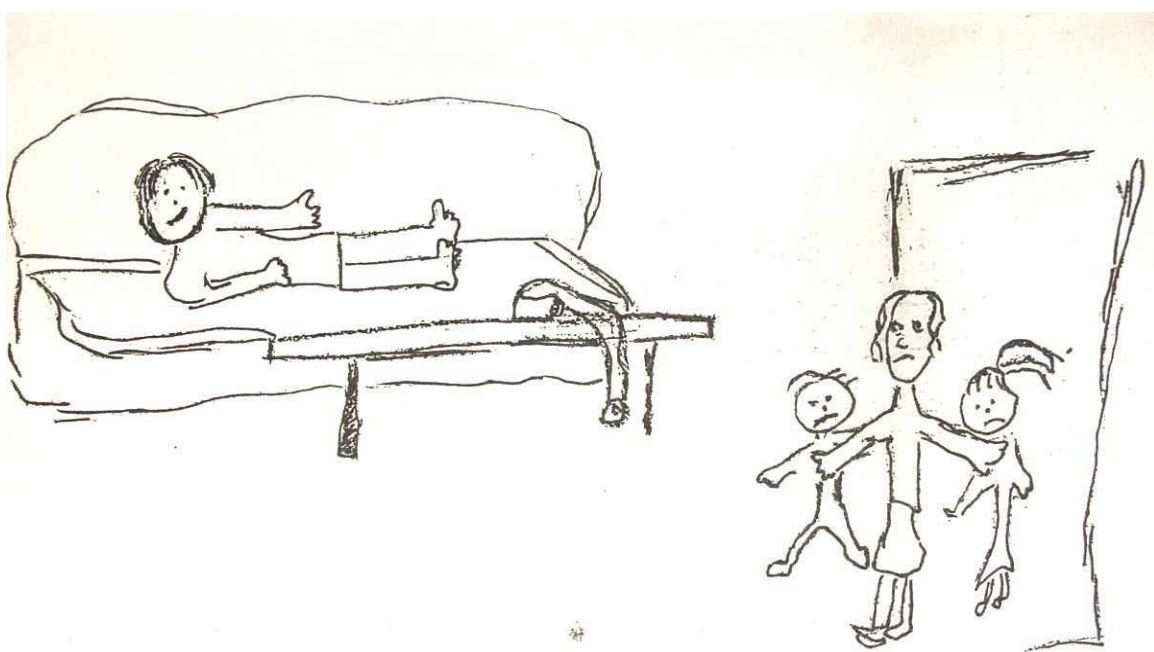
Foto č. 5.6.

Pokud nejsou panenky k dispozici, je možné využít kresby příp. jiné projektivní techniky.

Sedmiletá J.V. byla pohlavně zneužita svým sedmnáctiletým bratrancem. Dívka se dostavila k výslechu svědka v doprovodu matky, která byla k výslechu přibrána. Výslechu byl dále přítomen obhájce obviněného a dětský psycholog. Poškozená odmítala jakoukoli komunikaci s vyšetřovatelkou, nechtěla vypovídat, styděla se. Vyšetřovatelka použila v průběhu výslechu anatomické panenky Jája a Pája. Tyto panenky dívka svlékala a přikládala do sexuálních poloh tak, jak toto sama prožila, a vše slovně komentovala. Její činnost byla obrazově zadokumentována a následně použita jako důkaz.

Desetiletá P.K. byla poškozenou v případě týrání svěření osoby, kdy ji a jejího bratra otec nepřiměřeně fyzicky trestal za špatné známky ve škole. V průběhu vyšetření psychologem byly děti vyzvány, aby namalovaly kresby. P.K. namalovala svou rodinu v obývacím pokoji, kdy otec leží na gauči a na stole leží jako dominantna obrázku otcův pásek, kterým byly děti trestány. Ve dveřích do pokoje stojí P.K., její mladší bratr a jejich matka, která děti

chrání. Tento obrázek byl zařazen do spisového materiálu a použit rovněž jako důkaz. (viz. obr. č. 5.7.)

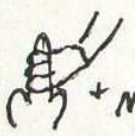
Obr. č. 5.7.

Rovněž sedmiletá Z.P., poškozená v případě pohlavního zneužívání nevlastním otcem, podala částečně svoji svědeckou výpověď písemně, přičemž výrazy, která neuměla slovně vyjádřit, nakreslila. (viz. obr. č. 5.8.)

Museli jsme se svléknout.
Jedla jsem samá taky nevěsta
proto že když jsme večer přišli na
náš restaurace tak jsme neměli chodit
na WC.

Je jsem to vyjádřit musela ^{myslím ale táta doma} nás
přimulil to kome aby sme se převlékli do mějstříků
Uka co nám táta koupil a pak jsme se s se
sestrou museli do kuba věčovat. A potom si
nás dával do různých poloh. Museli jsme
např. rozkázat nohy, nebo je pokrčit. Nebo
taký dát nohy křížem a posavit se nějak.

Táto na nás buchal a někdy se také svlékal
a násně osahával a olizoval. Osahoval nás:
na pindlině a na břiše a také na ^{na} prstech.
Moc se mi to nelíbilo vlastní vůlí.

 + mu na pindlka stříbala náhá lila
voda.

že se mi pokoušel dávat buancováka
Tak se se dáva círá janyk do jiných úst. 58

Obr. č. 5.8.

Jak již bylo uvedeno výše, je nezbytné zajistit dokumentaci výslechu. Je účelné během výslechu pořizovat videodokumentaci, neboť tak je možné sledovat neverbální projevy dítěte. Pokud toto není možné, je nezbytná alespoň zvuková dokumentace. O obsahu výpovědi dítěte se sepisuje protokol, který podepisují všechny přítomné osoby i dítě, pokud umí číst a psát. Protokol je vhodné sepisovat až po provedení výslechu, nerušit jeho sepisováním průběh úkonu. Značně nevhodné je sepisovat výslech v průběhu výslechu na hlučném psacím stroji, což je dosud přetrvávající praxe.

Vyslýchající by se měl při vedení výslechu vyvarovat celé řady chyb, jako například chovat se k dítěti příliš formálně, nutit je k výpovědi, přerušovat je, často měnit téma. Měl by se zdržet jakýchkoli výchovných projevů, oproti tomu by měl dítě přiměřeně povzbudit. Otázkou je i volba oděvu vyslýchajícího, kdy příliš formální oděv může dítěti bránit ve spontánním projevu. V anglosaských zemích, kde v průběhu soudního líčení nosí úřední osoby paruky, existuje povinnost při výslechu dítěte tyto paruky sejmout.¹⁾

Praxe ve výslechu nezletilých osob policejními orgány Policii ČR je bohužel, jak plyne z výše uvedeného, nevyhovující a vede k sekundární viktimizaci poškozených dětí. Výslechy jsou často opakovány, dítě je vyslýcháno nevhodným způsobem a ve stresujícím prostředí. V budoucnu by měla být patrna snaha orgánů činných v trestním řízení zlepšit přístup k vyslýchaným dětem a zavést taková opatření, která by zabránila dalšímu stresování vyslýchaných dětí. Mezi tato opatření by mělo patřit vybudování výslechových místností pro tyto účely, vyškolení policistů zařazených na úseku zpracování trestných činů proti dětem a mládeži, zejména z hlediska psychologického vedení výslechu apod.

---

1) *Bliže viz Bourlet, Alan: Police Intervention in Marital Violence, Open University Press, Philadelphia, 1990.*

Na závěr lze k této problematice uvést, že v zemích západní Evropy a v USA je výslech nezletilých osob prováděn v podstatě obdobným způsobem na základě stejných principů dle aktuálních technických možností. Řadu výše uvedených zásad policejní orgány České republiky přejímají právě z těchto zemí, kde je tradice provádění co možná nejšetrnějšího výslechu dítěte za dosažení maximální efektivity jeho výpovědi podstatně delší a je zde dosahováno výborných výsledků.¹⁾

V průběhu trestního řízení často **vyvstává otázka posouzení věrohodnosti výpovědi dítěte**. Tato otázka je zvláště důležitá v případech, kdy je výpověď dítěte jediným přímým důkazem proti pachateli, který trestnou činnost popírá. V těchto případech je nezbytné přibrat **znalce v oboru zdravotnictví odvětví klinická psychologie**. Tento postup je upraven v § 118 tr. řádu. Znalci se zpravidla položí otázky týkající se osobnosti dítěte, zejména jeho motivačních mechanismů. Dále je třeba, aby znalec zhodnotil, zda je nezletilá osoba schopna správně vnímat a reprodukovat zažitou realitu, zda u ní nedochází k poruchám paměti, fabulacím apod. Znalci se uloží zhodnotit obecnou věrohodnost i specifickou věrohodnost konkrétní výpovědi. Dále je možné v zadání posudku, aby v rámci vyšetření dítěte zjistil jeho vztahy k pachateli, případně k dalším zúčastněným osobám pro odhalení případného ovlivňování dítěte ze strany jiných osob.

V rámci výzkumu Násilné a mravnostní trestné činy spáchané na dětech a mládeži v Praze 9 v letech 1998 – 2003 bylo zjištěno, že znaleckému zkoumání bylo podrobena 29 obětí, což činí 37,7%. V případě znaleckého zkoumání bylo 19 (65,5%) zkoumaných obětí shledáno věrohodnými a 10 (34,5%) obětí se jevílo nevěrohodnými. Znalecké zkoumání nebylo provedeno u 48 obětí (62,3%), přičemž v průběhu trestního řízení nebylo u 75% těchto

---

1) *Bliže viz Murray, K., Gough, D.A.: Intervening in Child Sexual Abuse, Scottish Academic Press, Edingurgh, 1991, str. 18 a násl.*

nezkoumaných obětí zjištěno nic, co by svědčilo pro jejich sníženou věrohodnost. Naopak nevěrohodnými byla shledána čtvrtina nezkoumaných obětí. Důvody neprovedení znaleckého zkoumání byly např. nadbytečnost v případech, kdy trestnému činu byly přítomny další osoby, nevyskytly se pochybnosti o věrohodnosti výpovědi dítěte, dítě bylo příliš malé pro provedení znaleckého zkoumání, příp. se oběť doznala k falešnému obvinění a svou výpověď odvolala aj. Znalecké zkoumání obětí se rovněž neprovádí u neobjasněných trestných činů (15 případů, tedy pětina). Důvody, pro které byly dětské oběti hodnoceny jako méně věrohodné či nevěrohodné, byly nejčastěji odhalení manipulace dospělými osobami (3 případy), odhalení snahy oběti po pomstě (3 případy), ale rovněž nevědomé chyby oběti ve vnímání, uchovávaní a reprodukci skutečnosti, zkreslování údajů, lhavost aj.

Z hlediska charakteru trestné činnosti bylo zjištěno, že v případě sexuálního motivu, který se vyskytl v 55 případech, bylo zkoumáno 21 obětí (38%) tohoto typu kriminality a nezkoumáno bylo 34 obětí (62%). V případě pohlavního zneužívání (38 obětí, 49,4%) bylo provedeno znalecké zkoumání u 18 obětí (47,4%) a nebylo provedeno u 20 obětí (52,6%). U znásilnění (11 obětí) byly zkoumány 4 oběti, 7 obětí zkoumáno nebylo. V případě pokusu znásilnění (8 obětí) bylo znalecké zkoumání provedeno pouze v jednom případě. U týrání svěřené osoby (23 obětí) bylo zkoumáno 9 dětí (39,1%), u 14 dětí (60,9%) zkoumání provedeno nebylo. V případech, kdy došlo k dobrovolnému pohlavnímu styku s osobou mladší 15 let (11 obětí), bylo provedeno znalecké zkoumání pouze ve dvou případech (18,2%). U případů falešného obvinění ze strany oběti (19 případů) bylo zkoumání oběti provedeno v 8 případech (42,1%).

Z hlediska věku oběti lze říci, že znalecké zkoumání bylo prováděno rovnoměrně u obětí všech věkových kategorií. V nejnižší věkové kategorii byl počet znaleckých zkoumání relativně nejvyšší (53%). Vyskytly se 2 případy, kdy nebylo možné dítě zkoumat pro velmi nízký věk.

V případě, že je v rámci trestního řízení nutné posoudit **duševní stav pachatele**, přibere se **znalec z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie, příp. sexuologie**. Zkoumat duševní stav lze pouze u osoby, proti které bylo zahájeno trestní stíhání podle § 160 odst. 1 tr. řádu. Postup a podmínky zkoumání duševního stavu obviněného jsou upraveny v § 116 tr. řádu.

Účelem tohoto znaleckého zkoumání je zjistit, zda obviněný v době páchaní trestné činnosti trpěl duševní chorobou či poruchou,

příp. poruchou sexuální. Pokud ano, je třeba zjistit, zda v důsledku této choroby či poruchy byly ovlivněny schopnosti obviněného rozpoznat nebezpečnost svého jednání a toto jednání ovládat. V případě, že tyto schopnosti byly ovlivněny, a to v míře forenzně podstatné, může se jednat o zmenšenou přičetnost, případně nepřičetnost. V případě nepřičetnosti není pachatel trestně odpovědný.

Dále je třeba zjišťovat, zda je obviněný schopen chápat smysl trestního řízení, jaká je prognóza jeho dalšího protispolečenského jednání, zda je jeho pobyt na svobodě pro společnost nebezpečný, zda znalec navrhuje ochranné léčení a v jaké formě.

V rámci znaleckého posudku je dále možné na základě specifických otázek zjistit, jaký vliv na jednání pachatele měla např. předchozí konzumace alkoholu, omamných a psychotropních látek apod.

Zvláštní součástí sexuologického vyšetření v případě mravnostní kriminality s podezřením na sexuální deviaci pachatele je vyšetření s pomocí přístroje PPG (phalopletysmograf), kdy je zjišťována sexuální reakce muže na podněty různého typu, jako např. na nezletilé osoby v erotických pozicích, osoby tělesně týrané apod.

Na základě výzkumu Násilné a mravnoství trestné činy spáchané na dětech a mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003 bylo zjištěno, že znalecký posudek z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie příp. sexuologie byl vypracován u 47,6% zjištěných a obviněných pachatelů, tedy celkem v 30 případech. Duševní porucha nebyla zjištěna, sexuální porucha byla zjištěna u 5 pachatelů, tedy v 16,7% zkoumaných pachatelů, 7,9% celého souboru. Jednalo se ve všech případech o pedofilii. Nepřičetnost nebyla znalci konstatována v žádném případě, ve výše uvedených 5 případech sexuální poruchy byla vždy znalcem vyslovena pouze zmenšená přičetnost. Nezralá osobnost byla zjištěna ve 12 případech, kdy z toho 11 případů (91,7%) bylo zjištěno na základě znaleckého posudku. Z celkového počtu znaleckých posudků byla nezdrženlivost znalci konstatována v 36,7% posudků. Nadměrná agresivita byla zjištěna u 8 pachatelů (12,7%), z toho 6 případů (75%) bylo zjištěno na základě znaleckého posudku, přičemž tento údaj byl výsledkem ve

20% všech znaleckých zkoumání pachatelů. Nezralá osobnost pachatele byla zjištěna ve 22% případů (34,9%), z tohoto 12 (54,4%) bylo zjištěno znaleckým zkoumáním, což činí 40% všech znaleckých zkoumání. Alkoholová závislost byla zjištěna v 8 případech (12,7%), drogová závislost nebyla u pachatelů zjištěna. Ochranná léčba (ve vztahu k sexuální poruše, příp. k alkoholové závislosti) byla znalci navržena v 15 případech, což činí 50% případů znaleckých zkoumání a 23,8% souboru všech pachatelů.

Z hlediska charakteru trestné činnosti bylo znalecké zkoumání pachatele provedeno v 60,5% případů (26) trestné činnosti se sexuálním motivem. V případech pohlavního zneužívání bylo znalecké zkoumání provedeno v 55,6% případech (20), což činí 66,7% všech znaleckých zkoumání pachatelů. Pachatelů znásilnění bylo zjištěno 6, což činí 9,5% souboru pachatelů. U všech těchto pachatelů bylo provedeno znalecké zkoumání. Pokusu znásilnění se dopustili 4 pachatelé (6,3%), přičemž u 2 bylo provedeno znalecké zkoumání. V případě týrání svěřené osoby bylo zjištěno 21 pachatelů (33,3%), kdy zkoumání bylo provedeno pouze u 5 (23,8%). U případů falešného obvinění pachatele ze strany oběti, kterých bylo zjištěno 12 (19%), bylo znalecké zkoumání pachatele provedeno v 9 případech (75%).

Z hlediska věku pachatele bylo zjištěno, že nejmenší relativní počet znaleckých zkoumání byl proveden u pachatelů mladších 15 let, kdy bylo znalecké zkoumání provedeno pouze ve 2 případech (16,7%). Jednalo se o případy pohlavního zneužívání, kde bylo třeba znaleckým zkoumáním posoudit možnou patologii, duševní či sexuální poruchu nezletilého pachatele, tedy zde posudek plnil především roli preventivní. U ostatních věkových skupin bylo provedení znaleckého zkoumání s ohledem na věk vyrovnané. Z hlediska pohlaví byla znaleckému zkoumání podrobena zhruba polovina pachatelů mužů, z 6 pachatelek žen byla znalecky zkoumána pouze jedna, kdy se jednalo o matku týrající spolu s manželem dvě děti mladší 10 let. U této ženy byla zjištěna nezralá osobnost a sklony k nadměrné agresivitě, v důsledku čehož u ní byla konstatována zmenšená přičetnost.

Úloha znaleckého zkoumání z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie a sexuologie je v trestním řízení nezastupitelná a velkou měrou přispívá k správnému posouzení případů trestního řízení.

V případě potřeby odborně posoudit **zranění dítěte** se v rámci trestního řízení přibere **znalec z oboru zdravotnictví odvětví soudní lékařství**. Tomuto znalci se zpravidla uloží, aby posoudil a

uvedl, jaké zranění bylo dítěti způsobeno, jaký je pravděpodobný mechanismus vzniku tohoto zranění, zda tento mechanismus může být v souladu s výpovědí postiženého dítěte, rodičů, zúčastněných osob apod., jaký je charakter tohoto zranění, jaká je objektivní délka pracovní neschopnosti a zda toto zranění zanechá trvalé následky.

Pro správné znalecké posouzení je nezbytná kvalitní dokumentace zranění na dítěti. Tato dokumentace může být buď laická nebo odborná. Při laické dokumentaci zpravidla policejní pracovník vyhotoví fotodokumentaci či videodokumentaci zranění a zranění řádně popíše do protokolu. Při popisu je třeba se soustředit na co nejpřesnější lokaci zranění, rozsah, zbarvení apod. Odborný popis provádí lékař, který následně vyhotoví lékařskou zprávu, která je zařazena jako součást trestního spisu.

Pro vypracování znaleckého posudku je přibrán znalec oprávněn vyžádat si podrobnou lékařskou dokumentaci včetně všech příloh (operační protokoly, rtg snímky apod.). Znalci v průběhu zpracování znaleckého posudku nepřísluší hodnotit právní otázky.

Při zpracování znaleckého posudku u letálních případů je zpravidla provedena prohlídka a pitva zemřelého, podrobná dokumentace úrazových změn, provedení vyšetření toxikologického, bakteriologického nebo virologického při nálezu zánětlivých změn, rtg vyšetření jako významný diagnostický znak na kostech. Ve specifických případech usmrcení novorozence matkou (neonaticidium) je zjišťováno, zda šlo o usmrcení aktivní či pasivní, jsou prováděny úkony směřující k identifikaci dítěte, zjišťuje se, zda se dítě narodilo živé, délka jeho života, příčina smrti, apod.

V případě násilného jednání ze strany matky v novorozeneckém období (infanticidium) se znalecké zkoumání zranění dítěte vede s ohledem na případnou duševní poruchu matky – např. laktační psychózu, a to zejména v oblasti mechanismu vzniku zranění dítěte.

U případů detekce syndromu týraného dítěte se opět zjišťuje mechanismus vzniku zranění, kdy se může vyskytovat použití násilí

bez či za použití nástroje, bití rukou, kopnutí, krevní podlitiny, oděrky, poranění hlavy, zlomeniny, poranění vnitřních orgánů, vytrhané vlasy, popáleniny. Vzácnější je zde výskyt otevřených zranění.

V případech zanedbání péče o dítě se často vyskytují infekce, záněty dýchacího ústrojí, metabolický rozvrat, dehydratace, hypertermie. V těchto případech je třeba znalecky určit příčinnou souvislost se zanedbáváním. V letálních případech je i zde opět kladen důraz na podrobnou pitvu.

Výjimečně dochází i k výskytu případů euthanasie, kdy existence závažného onemocnění dítěte motivuje pachatele k násilnému postupu, zejména k dušení.

Případy, kdy dochází k vraždě dítěte a následně k sebevraždě rodiče - pachatele nejsou řídkým jevem. Motivy v těchto případech jsou rozmanité, může se jednat např. o akutní psychotický stav deprese. Pachatel zde často použije střelnou zbraň, jed, strangulaci apod.

Rovněž v případech vraždy dítěte lze často v souvislosti se znaleckým posouzením dle způsobu provedení usuzovat na motiv jednání pachatele, kdy se velmi často v souvislosti se sexuálními aktivitami může jednat o důsledek patologického chování pachatele nebo snaha o neprozrazení.¹⁾

Z výše uvedeného jednoznačně plyne, že znalecké zkoumání z oboru zdravotnictví odvětví soudní lékařství hraje v případech prověřování a vyšetřování kriminality páchané na dětech a na mládeži nezastupitelnou úlohu, kdy na základě závěrů tohoto znaleckého posudku můžeme kromě posouzení charakteru zranění a mechanismu jeho vzniku dovozovat i motiv jednání pachatele.

---

(1) *Podrobněji viz Dunovský/Dytrych/Matějček a kol.: Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, Grada Publishing, Praha 1995, str. 59 a násl.*

6. Závěr

Tato disertační práce s názvem Kriminalita na dětech a na mládeži si kladla za cíl zmapovat tento typ kriminality, vyhodnotit faktory, které tento jev ovlivňují, posoudit možnosti prevence a navrhnout opatření, která by mohla vést k poklesu této trestné činnosti.

V závěru této práce bych nyní ráda zhodnotila přínos jednotlivých kapitol a shrnula poznatky a sociotechnická doporučení z nich plynoucí. Rovněž bude zhodnocen přínos realizovaného výzkumu s názvem Kriminalita na dětech a na mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003.

V **úvodní kapitole** této práce byla kromě její náplně a cílů věnována pozornost historii tématu, byly vysvětleny základní pojmy, popsán stav výzkumné činnosti v této oblasti a bylo poukázáno na závažnost a aktuálnost této problematiky.

Dále následovala kapitola týkající se **fenomenologie** sledovaného jevu. Zde bylo poukázáno na způsob shromažďování dat o obětech trestné činnosti v České republice a tento způsob evidence obětí byl podroben kritice. Bylo zjištěno, že v podstatě chybí jakákoli systematicky prováděná registrace špatného zacházení s dětmi a mládeží, rovněž chybí monitorování tohoto jevu pracovišti na nejvyšších úrovních včetně provádění výzkumů o ubližování dětem v běžné populaci na reprezentativním vzorku osob.

V této souvislosti lze doporučit, aby rezorty, které se uvedenou problematikou zabývají a jsou schopny získat souhrnné údaje o obětech trestné činnosti (tedy především Ministerstvo spravedlnosti, Ministerstvo vnitra) a rezorty, které jsou schopny v případě svého zájmu získat reprezentativní údaje o této části

populace (především Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo školství), by data na toto téma měly cíleně shromažďovat. Tato data by měla být ve statistickém přehledu pro odborníky, kteří se uvedenou problematikou zabývají.

V současné době vedené statistiky Ministerstva vnitra a Ministerstva spravedlnosti týkající se obětí je třeba podstatným způsobem zkvalitnit tak, jak již bylo naznačeno v příslušné kapitole. Bez kvalitních vstupních dat není možné jev zkoumat a snažit se o jeho prevenci.

Dále je třeba rovněž sledovat a evidovat případy, kdy ubližování dítěti ze strany dospělého nenabývalo znaků trestné činnosti (včetně případů psychického ubližování dětem např. při rozvodových situacích v rodinách). Mělo by být více pozornosti věnováno násilí v rodině, protože tam, kde je páčáno násilí na jednom členovi, bývají napadáni i ostatní členové rodiny.

Jak již bylo rovněž naznačeno, jevílo by se jako nejvýhodnější řešení zřízení mezirezortní instituce, která by se uvedenou problematikou globálně zabývala, a to včetně vedení statistických údajů.

V rámci této kapitoly byla dále podrobně prezentována data realizovaného výzkumu v porovnání s daty získanými ze statistik Ministerstva vnitra a neziskových organizací, přičemž nyní v závěru je třeba poukázat na několik zjištěných zajímavostí. Především je třeba zopakovat, že u výskytu kriminality na dětech a na mládeži byla zjištěna mírně stoupající tendence v posledních letech a vysoká míra objasněnosti dosahující okolo 80 %. Bylo zjištěno, že oběti tvoří z přibližně 80% dívky, které jsou zvláště mravnostní kriminalitě vystaveny více než chlapci. Téměř polovina obětí pochází z rodiny pachatele a u většiny obětí došlo k napadení v bytě pachatele nebo oběti, což svědčí o vysoké latenci tohoto jevu, jak již bylo opakovaně zdůrazněno. Trestná činnost zanechává na dětských obětech závažné následky, polovina obětí využila služeb krizového centra, u obětí docházelo k odebrání z jejich rodin a umístění do

dětských domovů či diagnostických ústavů, oběti se po traumatizujícím zážitku uchylují ke konzumaci drog, útekům z domova, případně k páchání trestné činnosti.

Trestní oznámení podala ve více než třetině případů oběť sama nebo prostřednictvím rodičů. Významný podíl na podání trestního oznámení měli rovněž sociální pracovníci, učitelé, příp. osoby z okolí dítěte. S ohledem na tyto zjištěné skutečnosti je třeba, aby sociálním, pedagogickým a zdravotním pracovníkům bylo poskytováno takové vzdělání, které by jim pomohlo být vnímavými a citlivými k danému problému a umožnilo jim lepší detekci tohoto jevu, a to nejen z hlediska somatického. Je třeba vybavit je hlubšími znalostmi o problematice špatného zacházení s dětmi i z hlediska psychologického, psychiatrického, pedagogického, ale i kriminologického a právního. Současně by měla být zajištěna dostatečná právní ochrana všech osob, které ubližování dětem objeví a ohlásí.

Velké množství pachatelů kriminality na dětech a na mládeži bylo ve věku mezi 31 až 40 lety, v 90% se jednalo o muže. Téměř pětina pachatelů dosud nedosáhla věku 15 let, což opět otevírá otázku věkové hranice trestní odpovědnosti a ochranné hranice pro počátek sexuálního života.

Pachatelé dosahovali ve většině případů nižšího vzdělání, pouze v jednom případě se jednalo o vysokoškolsky vzdělaného pachatele. Toto zjištění vede k zamyšlení, zda u pachatelů s nižším vzděláním nejde jen o část pachatelů, kterým se jejich trestnou činností podaří prokázat. Předpokládá se totiž, že ubližování dětem a mladistvým se vyskytuje ve všech vrstvách populace, včetně vysokoškolsky vzdělané. Je otázkou, zda právě rodiče, kteří mají vyšší vzdělání, neprodukuje rafinovanější způsoby ubližování dětem, a to hlavně v oblasti psychického týrání. Toto jim lze následně hůře dokázat, případně jsou schopni se při obvinění lépe a účinněji bránit.

Žádný z pachatelů netrpěl duševní poruchou, ojediněle byla zjištěna porucha sexuální, a to pedofilie. U významného počtu

pachatelů byla zjištěna nezralá osobnost, abusus alkoholu a zvýšená agresivita. U třetiny pachatelů byla zjištěna kriminální minulost, jeden z pachatelů byl jako dítě pohlavně zneužíván, 4 pachatelé byli v dětství nadměrně fyzicky trestáni.

Pravomocně odsouzena byla pouze třetina zjištěných pachatelů.

Další kapitola se týkala **etiologie** sledovaného jevu. Zde byly podrobně rozebrány faktory, které vznik kriminality na dětech umožňují a které vedou k jejímu vzniku. Analýze těchto faktorů je přikládána velká důležitost, neboť pouze jejich hluboká znalost může vést k účinné prevenci tohoto negativního jevu.

V rámci této kapitoly bylo poukázáno jak na faktory působící ve společnosti, tak na faktory vyskytující se v rámci mikroklimatu rodiny. Dále byla podrobně rozebrána osobnost pachatele a oběti tohoto typu trestné činnosti a rovněž vztah mezi pachatelem a obětí. V rámci celé kapitoly byly postupně prezentovány výsledky vlastního výzkumu s poukázáním na závažnost některých zjištěných skutečností.

Nyní v závěru bych ráda shrnula nejpodstatnější poznatky z této kapitoly a prezentovala sociotechnická doporučení.

Především je třeba opětovně uvést, že by bylo vhodné a užitečné věnovat větší pozornost aplikaci stávajících právních předpisů v praxi. U kriminality na dětech a na mládeži byla zjištěna vysoká objasněnost, což svědčí pro vysokou latenci tohoto jevu, jak již bylo výše vysvětleno. Oproti tomu bylo z celkového počtu zjištěných pachatelů odsouzena pouze jedna třetina. Z tohoto pohledu se jeví jako efektivní sledovat nadále i pachatele, u nichž nedošlo k odsouzení např. z důvodu důkazní nouze, příp. rovněž sledovat i pachatele po propuštění z výkonu trestu a ty, u nichž tento druh trestu aplikován nebyl, za účelem zjištění, zda nedochází k recidivě.

Dále bylo zjištěno, že vysoký počet pachatelů mravnostní i násilné kriminality pochází z rodiny oběti, především byl zjištěn

vysoký počet pachatelů vlastních a nevlastních otců. Je tedy třeba zaměřit pozornost na jakýmkoli způsobem problematické rodiny, rodiny neúplné, rodiny, kde dochází ke stresovým situacím. U pachatelů mravnostní kriminality bylo zjištěno, že téměř třetina pachatelů je ve věku do 14 let. Tento údaj je velmi významný, jak již bylo uvedeno výše. Rovněž byl zjištěn u obou typů kriminality vysoký počet osob se základním vzděláním, o čemž již bylo také pojednáno výše. Dále bylo zjištěno, že podstatná část pachatelů měla kriminální minulost, část jich byla v dětství agresivně fyzicky trestána či pohlavně zneužívána. U části pachatelů byla zjištěna sexuální porucha vedoucí ke zmenšené přičetnosti, nezralá osobnost, zvýšená agresivita, alkoholová závislost. Tyto diagnózy mohou rovněž pomoci odhalit potenciálního pachatele tr. činnosti na dětech.

Co se týče obětí, lze jistě za významné považovat, že téměř na dvou třetinách sledovaných obětí byla spáchána mravnostní trestná činnost, zatímco násilná pouze na jedné třetině. U mravnostní kriminality převažovaly oběti ve věku od 11 do 15 let, zatímco u násilné převažovaly oběti ve věku do 10 let, tedy děti s nejmenší možností obrany. U mravnostní kriminality byly oběťmi převážně dívky (87,3%), u násilné byl poměr obou pohlaví vyrovnanější (dívky tvořily 65,2%). Důležité je rovněž zjištění, že jednu desetinu obětí tvořily chovanci dětských domovů či jiných ústavů. Tyto ukazatele mohou významně pomoci při vyhledávání potenciálních obětí tohoto typu kriminality.

Z hlediska následků mravnostní a násilné kriminality je třeba zdůraznit, že ve velké většině oběti neutrpěly vážná zranění, více než polovina obětí však utrpěla psychickou újmu a velké množství obětí využilo služeb krizových center pro děti. Tyto údaje svědčí o tom, že následky této trestné činnosti hluboce zasahují do dalšího psychického vývoje dítěte a mohou jej silně narušit. Řada obětí řešila svou situaci útekem z domovského prostředí, na což často navazovala konzumace drog a trestná činnost převážně majetkového charakteru (krádeže).

K dalším sociotechnickým doporučením lze uvést, že doposud chybí monitorování výskytu špatného zacházení s jedincem během dětství v rodině u naší delikventní populace, což by mohlo umožnit lépe poznávat působení daných jevů na jedince a na poruchy jeho chování, které by ho případně činily náchylnějším ke kriminální kariéře.

Dále je nutno uvést, že orgány činné v trestním řízení v současné době pouze v malé míře postihují pachatele za psychické týrání dítěte, resp. tento postup je v praxi aplikován pouze v případech, kdy se současně vyskytuje i fyzické týrání. Lze však zkonstatovat, že míra výskytu psychického ubližování dětem není zanedbatelná, přičemž tento druh týrání je obtížné nejen zjistit, ale především u soudu prokázat.

Dále byla do disertační práce zařazena kapitola týkající se **prevence** tohoto typu kriminality. V rámci této kapitoly byly poskytnuty informace k prevenci primární, sekundární i terciální, bylo uvedeno několik příkladů z praxe orgánů činných v trestním řízení, byly podrobně rozebrány rizikové situace, které by mohly vést k viktimizaci dětských obětí. Dále bylo v této kapitole pojednáno o preventivních programech, které jsou v současné době využívány v praxi v České republice i v zahraničí.

V závěru je třeba opětovně zdůraznit, že kvalitní prevence vycházející ze spolehlivých vstupních informací o sledovaném jevu je základem v boji proti kriminalitě na dětech a na mládeži.

V rámci sociotechnických doporučení lze uvést, že se jeví jako užitečné a nezbytné podporovat jednotlivé preventivní programy zaměřené na ochranu dětí a mládeže před kriminalitou, tyto programy vzájemně koordinovat a doplňovat, přičemž se může jednat jak o programy garantované státem tak i o programy neziskových nestátních organizací. Je třeba v rámci těchto programů proškolit co největší množství odborníků pracujících s dětmi, kteří by na základě takto získaných poznatků pomohli s odhalováním

kriminality na dětech a mládeži a s následnou péčí o takto postižené dítě.

Rovněž se jeví jako užitečné zřízení zastřešující organizace vybavené odpovídajícími pravomocemi, která by shromažďovala informace o postižených dětech a rodinách, a tyto poznatky by byly následně využívány k účinné prevenci.

V kapitole týkající se **metodiky a zvláštností prověřování a vyšetřování** kriminality na dětech a na mládeži bylo detailně rozebráno postavení dítěte v roli poškozeného v rámci trestního řízení, přičemž bylo zejména poukázáno na důležitost citlivého přístupu k dítěti ze strany orgánů činných v trestním řízení. Bylo zde rovněž uvedeno několik příkladů z vyšetřovatelské praxe, které dokladují, jaké mohou být odlišnosti v postavení dětí v trestním řízení, jaký může být přístup okolí k dětským obětem a jaký mají tyto okolnosti vliv na kvalitu vyšetřování a vývoj celého případu.

Dále byly podrobně probrány postupy orgánů činných v trestním řízení při prověřování a vyšetřování tohoto typu kriminality, a to v případech násilné a mravnostní kriminality, v případech zanedbávání dítěte a v dalších specifických případech této kriminality.

Následně byla věnována pozornost některým zvláště důležitým úkonům v trestním řízení, a to zejména výslechu nezletilé osoby, znaleckému zkoumání věrohodnosti dítěte, znaleckému psychiatrickému a sexuologickému zkoumání pachatele a znaleckému posouzení zranění dítěte, a to včetně kritických připomínek a doporučení k vadám v postupech, které lze nalézt při aplikaci těchto úkonů v rámci praxe orgánů činných v trestním řízení v České republice.

V závěru lze doporučit věnovat problematice přístupu orgánů činných v trestním řízení k dětským obětem maximální pozornost, neboť jde o oblast značně zanedbávanou. Je třeba v této oblasti změnit přístup k dítěti, které se stalo obětí trestné činnosti, v tom smyslu, že bude v průběhu trestního řízení a rovněž i později

věnována dítěti maximální pozornost, nebude zbytečně traumatizováno opakovanými výslechy, výslechy budou probíhat citlivě, bude mu věnována speciální psychologická péče. Z hlediska legislativního rámce je v této souvislosti možné pracovat s již stávající legislativou, která je však spíše obecného rázu, případně uvažovat o dalších legislativních konkretizacích citlivého přístupu k dítěti v rámci trestního řízení a případné následné terapie.

Především je třeba vyškolit pracovníky, to jest policisty, státní zástupce a soudce, kteří se budou zabývat touto problematikou. V současnosti je v praxi velmi málo odborníků, kteří jsou schopni kvalitním způsobem vyslýchat dětskou oběť. Dále je třeba zajistit dostatečné množství výslechových místností pro děti a tyto místnosti odpovídajícím způsobem vybavit, to jest zajistit pro dítě příjemné prostředí, nahrávací techniku, oddělenou místnost pro další osoby přihlížející výslechu atd. Velmi pozitivně je třeba hodnotit zavedení výslechových pomůcek Jája a Pája.

Velkou pozornost ze strany orgánů činných v trestním řízení ve spolupráci s dalšími orgány státní správy a nestátních složek je třeba věnovat následnému zotavení dítěte z prožitého nepříjemného zážitku. Je třeba zajistit psychologickou terapii dítěte a sledování jeho stavu, a to zejména z preventivního hlediska výskytu posttraumatických poruch. Toto hledisko je v dnešní době velmi často opomíjeno a dítě se musí se vzniklou situací často vyrovnávat samo, příp. je mu poskytnuta pomoc až v akutním případě. Lze říci, že orgány činné v trestním řízení se rehabilitací takto postiženého dítěte při své činnosti téměř nezabývají, tato problematika spadá v praxi do kompetence sociálních odborů obecních a městských úřadů. Velkou pomocí v této oblasti je činnost neziskových organizací zaměřených na pomoc dětem v nouzi.

Problematika přístupu k poškozenému dítěti v rámci trestního řízení a následná péče o takto postižené dítě je oblastí, kde je doposud třeba mnohé dohánět a vylepšovat.

V samotném závěru je třeba zopakovat, že kriminalita na dětech je považována za jeden z nejožehavějších problémů v současné společnosti, a to z důvodů, které již byly podrobně rozebrány. Ačkoli jde o jev, který se zřejmě bude vyskytovat v každé společnosti, bezpochyby existují účinné prostředky, jak proti tomuto druhu kriminality bojovat a jak jej v maximální možné míře eliminovat.

Doufám, že tato práce svými teoretickými rozbory jevu a zejména výzkumem uskutečněným v jejím rámci, k tomuto boji přispěla.

Seznam použité literatury

Publikace:

1. **Bourlet, A.:** Police Intervention in Marital Violence, *Open University Press, Philadelphia 1990,*
2. **Dark, J.L.:** Sexual aggression, *Plenum Press, New York 1990,*
3. **Dunovský/Dytrych/Matějček a kol.:** Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě, *Grada Publishing, Praha 1995, 1. vyd.,*
4. **Dušková, Z. a kol.:** Dětské krizové centrum Praha, *DKC, Praha 2004,*
5. **Gillernová, I., Boukalová, H. a kol.:** Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie, *Karolinum, Praha 2006,*
6. **Godtel, R.:** Sexualita a násilí, *Český spisovatel, Praha 1994,*
7. **Hartl, P., Hartlová, H.:** Psychologický slovník, *Portál, Praha 2000,*
8. **Hines, D.A., Malley-Morrison, K.:** Family Violence in the United States. Defining, **Understanding, and Combating Abuse**, *SAGE, Thousand Oaks 2005,*
9. **Hrčka, M.:** Sociální deviace, *SLON, Praha 2001,*
10. **Chmelík, J. a kol.:** Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita, *Portál, s.r.o., Praha 2003,*
11. **Chmelík, J.:** Trestná činnost mládeže a páchaná na mládeži, *MV ČR, Praha 1998,*
12. **Chmelík, J.:** Ohledání místa činu, *MV ČR, Praha 1999,*
13. **Chmelík, J.:** Znalecké dokazování, *MV ČR, Praha 2002,*
14. **Konrád, Z. a kol.:** Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů, *Policejní akademie ČR, Praha 1996,*
15. **Malá/Raboch/Sovák:** Sexuálně zneužívané dítě, *Psychiatrické centrum Praha, 1995,*
16. **Martinková, M.:** Špatné zacházení s dětmi a mladistvými v

- rodině, *IKSP, Praha 1997*,
17. **Matyášek/Soukup/Bárta:** Psychologie a výslechová praxe, *Orbis, Praha 1968*,
  18. **Meadows, R. J.:** Understanding Violence and Victimization, *Prentice Hall, New Jersey 1998*,
  19. **Munková, G. :** Sociální deviace, *Karolinum, Praha 2001*,
  20. **Murray, K., Gough, D.A.:** Intervening in Child Sexual Abuse, *Scottish Academic Press, Edingurgh 1991*,
  21. **Musil, J. a kol.:** Kriminallistika, *C.H. Beck, Praha 2000*,
  22. **Porada, V. a kol.:** Kriminallistika, *CERM, Brno 2001*,
  23. **Pothe, P.:** Dítě v ohrožení, *G. Plus G., Praha 1999*,
  24. Statistická ročenka Bílého kruhu bezpečí, *BKB, Praha 2002*,
  25. Statistické ročenky Ministerstva vnitra ČR, *MVČR, Praha 2004*,
  26. **Šámal/Král/Baxa/Půry:** Trestní řád, Komentář, *C.H. Beck, Praha 1998*,
  27. **Uzel, R.:** Mýty a pověry v sexu, *Práce, Praha 1990*,
  28. **Valová/Novotná/Neumann:** K problematice pornografie, *IKSP, Praha 1991*,
  29. **Vaničková, E.:** Dětská prostituce, *Grada, Praha 2005*,
  30. **Vaničková, E., Kloubek, M.:** Komerční sexuální zneužívání dětí. Manuál pro lékaře, *Čs. společnost na ochranu dětí, Praha 2006*,
  31. **Vaničková/Provazník/Hadj-Mousová:** Sexuální zneužívání dětí, I. a II. díl, *Karolinum, Praha 1999*,
  32. **Vodičková, M. a kol.:** Fond ohrožených dětí, výroční zpráva, *FOD, Praha 2003*,
  33. **Weiss, P.:** Sexuální deviace, *Portál, Praha 2002*,
  34. **Weiss, P. a kol.:** Sexuální zneužívání dětí, *Grada, Praha 2005*,
  35. **Welsh, B.C., Farrington, D.P.:** Preventing Crime. What Works for Children, Offenders, Victims, and Places, *Springer, Dordrecht 2006*,
  36. **Zapletal, J. a kol.:** Kriminologie, díl 1. - Obecná část, *Policejní akademie ČR, Praha 1995*,

37. **Zapletal, J. a kol.:** Krimonologie, díl 2. - Zvláštní část, *Policejní akademie ČR, Praha 1995,*
38. **Zvěřina, J.:** Lékařská sexuologie, *Pharma Schring, Praha 199.,*

Časopisecké články:

39. **Brihcín/Fifková/Weiss:** Pornografie jako spouštěč deviantního chování, *Kriminalistika, 2/1993, Praha,*
39. **Čírtková, L.:** Sexuální zneužívání dětí, *Kriminalistický sborník, 2/1999, Praha,*
40. **Čírtková, L.:** Základy psychologie výslechu, *Kriminalistický sborník, 3/2000, Praha,*
41. **Dickens, Jonathan:** Child Neglect and the Law: Catapults, Thresholds and Delay, *Child Abuse Review, 2/2007,*
42. **Gough, D., Stanley, N.:** Policy, Practice and Decision Making in Child Neglect, *Child Abuse Review 2/2007,*
43. **Greenfield, L. A.:** Child victimizers: Violent offenders and their victims - executive summary, *US Department of Justice, March 1996,*
44. **Marešová, A.:** Děti a mladiství - oběti a pachatelé mravnostní kriminality a s ní souvisejících sociálněpatologických jevů, *Policista, 5/1997, Praha,*
45. **Martinková, M.:** Děti a mladiství jako oběti trestných činů v České republice, *Trestní právo, 9/1997, Praha,*
46. **Mitlohner, M.:** Právní aspekty sexuálního zneužívání, *Trestní právo, 6/2000, Praha,*
47. **Plšková, A.:** Jája a Pája, *Kriminalistický sborník, 9/1995, Praha,*
48. **Sovák, Z.:** Několik úvah k ochraně dětí a mládeže naším trestním právem, *Trestní právo, 1/1996, Praha,*
49. **Sovák, Z.:** K problematice pohlavního zneužívání z pohledu platné trestněprávní úpravy, *Trestní právo, 7-8/1996, Praha,*

50. **Ville, R.:** Child abuse. Some reflection based on the situation in six European countries, *UN international crime and justice research institute, Rome 1995,*
51. **Vymětalová, S.:** Domácí násilí: přirozený jev?, *Sociologický časopis, č. 1/2001,*
52. **Zoubková, I.:** Kriminalita páchaná na mládeži, *Kriminalistika, 2/2001, Praha.*

Vládní a ministerské zprávy a dokumenty:

53. Informace o průběhu a výsledcích II. světového kongresu proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí, *informace pro vládu ČR, 2001,*
54. Zpráva o problematice komerčního sexuálního zneužívání dětí, příprava na světový kongres proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání, *informace pro vládu, Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 1996,*
55. Zpráva o situaci v oblasti komerčního sexuálního zneužívání dětí v České republice, *Ministerstvo vnitra, Praha 1999,*
56. Usnesení vlády ČR ze dne 12.7. 2000 o Národním plánu boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí,
57. Zvláštní zpráva Nejvyššího státního zastupitelství v Brně o trestné činnosti páchané mladistvými a nedospělci a trestné činnosti páchané na dětech a mládeži z 15.6. 1998,
58. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 8 ze dne 21.1. 2002, kterým se upravuje systém práce a postupy příslušníků Policie České republiky při odhalování a dokumentování kriminality dětí a trestné činnosti páchané na mládeži.

Právní předpisy:

59. z.č. 140/1961 Sb., trestní zákon,

60. z.č. 141/1961 Sb., trestní řád,
61. z.č. 200/1990 Sb., o přestupcích,
62. z.č. 94/1964 Sb., o rodině,
63. z.č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí,
64. Úmluva o právech dítěte,
65. z.č. 37/1989, o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi,
66. z.č. 202/1990 Sb., o loteriích a jiných podobných hrách.

Zprávy výzkumů a studií:

67. **Osmančík, O., rozum, J.:** K problematice obětí zločinu, *IKSP, Praha 1993,*
68. **Válková, J.:** Výzkum obětí trestného činu v ČR, *IKSP, Praha 1998,*
69. **Martinková, M.:** Mezinárodní výzkum obětí trestné činnosti v Praze, *IKSP, Praha 2002,*
70. **Cress, R. W.:** Victimization 1014, *USA, Arlington 1999,*
71. **Tatsnya, O.:** Victims and Criminal Justice: Asian Perspective, *Japan, Keio University, Tokyo 2003,*
72. **Van Dijk, J.J.M.:** International Crime Victim Surveys, *Nizozemí, Criminology Unit, Department of Criminal Law, Leiden 1989,*
73. **Brienen, M., Hoegen, E.:** Victims of Crime in Europe, *Tilburg University, Nizozemí, 1994,*
74. **Maxwell, G.:** Evaluation of Specialist Services for Children who have Experienced or Witnessed Family Violence, *New Zealand, Wellington, Victoria University,*
75. **Martinková, M., Macháčková, R.:** Vybrané kriminologické a právní aspekty domácího násilí, *IKSP, Praha 2001,*
76. **Marešová, E.:** Návrh na snížení věkové hranice trestní odpovědnosti - a co dál?, *IKSP, Praha 1998,*
77. **Ellison, G.:** Youth, Policing and Victimization in Northern

- Ireland, *Queens University, Centre for Social Research, Belfast 1999-2000*,
78. **Hennun, G.:** Evidence in Investigating Cases of Child Sexual Abuse, *Norway, University of Oslo, Department of Criminology, 1994 – 1999*,
  79. **Večerka, K., Holas, J.:** Úspěšnost preventivní práce. Zamyšlení nad problematikou vyhodnocování preventivních programů, *IKSP, Praha 2001*,
  80. **Večerka/Holas/Štěchová/Diblíková:** Sociálně patologické jevy u dětí, *IKSP, Praha 2000*.

Příloha č. 1

Úvodní projekt výzkumu

Kriminalita na dětech a na mládeži v Praze 9 v letech 1998 – 2003

Úvodní projekt výzkumu

Kriminalita na dětech a na mládeži v Praze 9 v letech 1998 – 2003

1. Úvod

Výzkum Kriminalita na dětech a mládeži v Praze 9 v letech 1998 – 2003 je součástí disertační práce s názvem Kriminalita na dětech a na mládeži.

Cílem výzkumu je získat informace o výše uvedeném druhu kriminality, a to jednak o četnosti tohoto jevu vůbec a dále i dílčí informace týkající se pachatelů, obětí, okolností spáchání, postupu orgánů činných v trestním řízení apod.

Výstupem tohoto výzkumu s použitím techniky obsahové analýzy spisových materiálů orgánů činných v trestním řízení budou data, na jejichž základě bude možné určit charakteristiky osoby pachatele, osoby oběti, faktory, které vedly ke spáchání trestného činu, vztah mezi obětí a pachatelem a další důležité skutečnosti, které v současné době není možné zjistit ze statistik vedených Ministerstvem vnitra či Ministerstvem spravedlnosti ČR.

Na základě zjištěných dat bude následně možno kromě informací o výskytu tohoto jevu provést typologii pachatelů a obětí této trestné činnosti a podat doporučení týkající se prevence tohoto druhu trestné činnosti.

2. Cíle a předmět výzkumu

Cílem výzkumu je zmapovat násilnou a mravnostní kriminalitu páchanou na dětech a mládeži na území Prahy 9 v letech 1998 až 2003. Konkrétně půjde o sledování pachatelů této trestné činnosti, jejich obětí, okolností, za nichž k této trestné činnosti došlo, zachycení vztahu mezi pachatelem a obětí apod.

Prvotním či základním cílem výzkumu je zjistit četnost těchto trestných činů, počty pachatelů a obětí za uvedené období, a současně posoudit dynamiku tohoto jevu v jednotlivých letech. Dále budou zjišťovány podrobné údaje o pachatelích a obětech, jejich vzájemném vztahu, druhu trestné činnosti, chování pachatele a oběti, místě spáchání trestného činu, přítomnosti dalších osob, celkovému výsledku trestního řízení, znaleckým posudkům apod. Podrobněji jsou zjišťované charakteristiky rozebrány v následujících částech tohoto projektu.

Při výzkumu budou sledovány dvě skupiny trestných činů, a to trestné činy násilné a mravnostní. V rámci první skupiny bude věnována pozornost zejména trestným činům týrání svěřené osoby a úmyslné ublížení na zdraví. U druhé skupiny budou sledovány sexuální delikty spáchané na dětech a mládeži, tedy trestné činy pohlavního zneužívání a znásilnění, případně znásilnění ve stadiu pokusu.

Výše uvedené skupiny trestných činů proti dětem a mládeži byly vybrány z toho důvodu, že se jedná o trestnou činnost nejzávažnější, kdy pachatel je přímo v kontaktu s obětí v okamžiku, kdy dochází k poškození oběti.

3. Východiska výzkumu

V rámci realizace výzkumu bude využito spisových materiálů vedených u Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 9 (do 31.12. 2001), Služby kriminální policie a vyšetřování Obvodního

ředitelství Policie ČR v Praze 9 (od 1.1. 2002 do současné doby) v období od 1.1. 1998 do 31.12. 2003. Analýzou spisů vedených policejním orgánem bude možné získat informace o případech, které byly odloženy či zastaveny např. pro nedostatek důkazů, a které se tedy nedostaly do působnosti soudu. Naopak i u těchto spisů je možné sledovat výsledek trestního řízení u soudu, neboť soudy a státní zastupitelství zasílají svá rozhodnutí na vědomí policejním orgánům. Pro úplnost je třeba uvést, že vyšetřovací spisy jsou vedeny ve dvojím vyhotovení, tzv. originál a kopie. Kopie vyšetřovacího spisu zůstává vždy uložena u útvaru vyšetřování, přičemž originál je uložen u orgánu činného v trestním řízení, který ve věci činí konečné rozhodnutí.

Pro účely výzkumu tedy bude, jak bylo výše uvedeno, využito kopií vyšetřovacích spisů, přičemž v případě, že v kopii bude chybět dokument podstatný pro tento výzkum, bude tento dokument dohledán v originále spisu.

4. Metodika šetření

Při výzkumu bude použito techniky kvantitativně kvalitativní obsahové analýzy vyšetřovacích spisů, v nichž budou dohledány výše uvedené informace a tyto budou zaneseny do dvou tabulek (záznamových archů).

V první tabulce budou sledovány jednotlivé oběti, kterých může být v jednom spise i více. V rámci jednotlivých položek záznamového archu bude sledován věk obětí (pol. 1 – 3), pohlaví (pol. 4), profesní či studijní zařazení (pol. 5 – 9). Dále bude sledováno, zda byl zjištěn pachatel trestné činnosti (pol. 10). K charakteru trestné činnosti bude zjišťováno, zda se jednalo o více útoků (pol. 11), zda se trestné činnosti dopustilo na oběti více pachatelů (pol. 12), zda pachatel páchal trestnou činnost na více obětech (pol. 13). Dále bude zjišťován vztah oběti k pachateli, a to

zda je pachatel osobou oběti známou (pol. 14), zda se jedná o rodinné příslušníky (pol. 15), přičemž v pol. 16 – 18 je konkretizováno, zda jde o otce, matku či nevlastního otce. K osobě oběti je dále sledováno, zda je z úplné rodiny (pol. 19), zda má sourozence (pol. 20). V pol. 21 bude zjišťováno, zda oběť nějakým způsobem vyprovokovala pachatele k trestné činnosti. Pol. 22 – 23 se týkají skutečnosti, zda byl na oběť vypracován psychologický znalecký posudek a zda oběť je věrohodná. V pol. 24 – 26 bude sledováno, kde byl trestný čin spáchán a zda zde byly přítomny i jiné osoby než oběť a pachatel. V pol. 27 – 30 je zjišťováno, kdo podává trestní oznámení, zda oběť sama, příp. jiná osoba, škola či sociální pracovník. Pol. 31 – 36 se týkají rozhodnutí o oběti po trestném činu a reakce oběti na trestný čin, t.j. zda došlo k odebrání oběti z rodiny a umístění do dětského domova či diagnostického ústavu, příp. zda oběť na trestnou činnost reagovala útěky z domova, pácháním trestné činnosti, konzumací návykových látek. Pol. 37 – 38 sledují obranu oběti proti trestné činnosti, konkrétně obranu fyzickou či verbální. Oproti tomu pol. 39 – 40 se zabývají reakcí pachatele po činu ve vztahu k oběti, t.j. zda došlo k omlouvání či zastrašování oběti ze strany pachatele. Pol. 41 – 47 sledují typ trestné činnosti, t.j. zda šlo o motiv sexuální, zda se jednalo o tr. čin pohlavního zneužívání, znásilnění či týrání svěřené osoby, příp. zda šlo o dobrovolný pohlavní styk s osobou mladší patnácti let nebo zda šlo o křivé obvinění ze strany oběti. Pol. 48, 50 – 53 se zabývají následkem trestné činnosti, t.j. zda oběť utrpěla zranění, zemřela, příp. zda utrpěla psychickou újmu a byla vyšetřena v krizovém centru. Pol. 49 se zabývá otázkou, zda byl pachatel za uvedenou trestnou činnost odsouzen.

V druhé tabulce budou sledováni jednotliví pachatelé, kterých rovněž může být více v jednom spise. Zde bude sledován věk pachatele (pol. 1 – 7), pohlaví (pol. 8), rodinný stav (pol. 9 – 12), zda jde o cizího státního příslušníka (pol. 13), profesní postavení (pol. 14 – 16), dosažené vzdělání (pol. 17 – 20). V pol. 21 – 27 je

zjišťován vztah pachatele a oběti, konkrétně zda jde o osoby navzájem známé, rodinné příslušníky, zda se jedná o oběť náhodnou či pachatelem vytypovanou a sledovanou. V pol. 28 je zjišťováno, zda se pachatel dopustil jednoho či více útoků v rámci trestné činnosti. V pol. 29 – 33 je sledováno, o jaký typ trestné činnosti a jaký trestný čin se jedná. V rámci pol. 34 – 43 jsou zjišťovány bližší údaje k trestné činnosti, t.j. zde k této došlo, zda se oběť bránila, zda došlo k omlouvání či vyhrožování pachatelem, zda pachatelů a obětí bylo více a zda oběť pachatele vyprovokovala. Pol. 44 – 58 se týkají osoby pachatele, tj. zda byl na tohoto vypracován psychiatrický znalecký posudek, zda byla zjištěna duševní či sexuální porucha, nezdrženlivost, porucha osobnosti, zda byl pachatel ve stavu nepřičetnosti či zmenšené přičetnosti, zda byla zjištěna alkoholová či drogová závislost, zda bylo navrženo ochranné léčení, zda má pachatel kriminální minulost, zda byl v dětství sexuálně zneužíván či nadměrně fyzicky trestán, zda pochází z úplné rodiny. Pol. 59 – 62 uvádějí, zda byl pachatel umístěn do vazby a následně odsouzen. Pol. 63 sleduje, zda šlo o falešné obvinění ze strany oběti či jiných osob.

Výzkum je plánován jako vyčerpávající analýza všech vyšetřovacích spisů týkajících se násilné a mravnostní kriminality na dětech a na mládeži v Praze 9 v období let 1998 až 2003 včetně.

5. Zpracování dat

Před zpracováním dat bude nejprve provedena kontrola sebraných dat v tabulkách.

Při samotném zpracování bude použito zejména třídění prvního a druhého stupně. Dále budou použity techniky směřující k typologii pachatelů a obětí zkoumané trestné činnosti.

Výstupem výzkumu bude závěrečná zpráva, která bude současně zapracována do doktorské disertační práce. Součástí

závěrečné zprávy budou i sociotechnická doporučení vyplývající z učiněných závěrů, která budou zasahovat zejména do oblasti prevence tohoto jevu.

6. Časový harmonogram

Analýza vyšetřovacích spisů bude prováděna průběžně tak, aby byla sebrána a zaznamenána data z vyšetřovacích spisů v letech 1998 až 2003. V první polovině roku 2004 bude provedena kontrola dat a následně počítačové zpracování.

Závěrečná zpráva by měla být vypracována v září roku 2004.

V Praze dne 1.11. 2002

Zpracovala:

Mgr. Michaela Hladká

Příloha č. 2

Závěrečná zpráva výzkumu

Kriminalita na dětech a na mládeži v Praze 9 v letech 1998 – 2003

(zkrácená verze s odkazy na prezentaci výsledků v rámci doktorské disertační práce)

Závěrečná zpráva výzkumu

Kriminalita na dětech a na mládeži v Praze 9 v letech 1998 – 2003

(zkrácená verze s odkazy na prezentaci výsledků v rámci doktorské disertační práce)

1. Úvod

Výzkum Kriminalita na dětech a na mládeži v Praze 9 v letech 1998 – 2003 je součástí disertační práce s názvem Kriminalita na dětech a na mládeži.

Cílem výzkumu bylo získat informace o výše uvedeném druhu kriminality, a to jednak o četnosti tohoto jevu vůbec a dále i dílčí informace týkající se pachatelů, obětí, okolností spáchání, postupu orgánů činných v trestním řízení apod. Konkrétně se jednalo o zmapování násilné a mravnostní kriminality páchané na dětech a mládeži na území Prahy 9 v letech 1998 až 2003. V rámci realizace výzkumu bylo využito spisových materiálů vedených u Obvodního úřadu vyšetřování pro Prahu 9 (do 31.12. 2001), Služby kriminální policie a vyšetřování Obvodního ředitelství Policie ČR v Praze 9 (od 1.1. 2002 do současné doby) v období od 1.1. 1998 do 31.12. 2003.

2. Metodika šetření

Při výzkumu bylo použito techniky kvantitativně kvalitativní obsahové analýzy vyšetřovacích spisů, v nichž byly dohledány požadované informace a tyto byly zaneseny do dvou záznamových archů, kdy v prvním archu byly sledovány oběti a v druhém pachatelé.

Výzkum byl proveden jako vyčerpávající analýza všech vyšetřovacích spisů týkajících se násilné a mravnostní kriminality na dětech a na mládeži v Praze 9 v období let 1998 až 2003 včetně.

3. Zpracování dat

Před zpracováním dat byla nejprve provedena kontrola sebraných dat v tabulkách (záznamových arších).

Při samotném zpracování bylo použito třídění prvního a druhého stupně. Dále byly použity techniky směřující k typologii pachatelů a obětí zkoumané trestné činnosti.

Výsledky statistických metod jsou dále doplněny kvalitativními poznatky získanými v průběhu analýzy spisových materiálů.

4. Výsledky výzkumu

Analýzou vyšetřovacích spisů z let 1998 až 2003 vedených útvarem Policie ČR na území Prahy 9 bylo zjištěno 77 obětí a 63 pachatelů násilné a mravnostní kriminality na dětech a na mládeži.

Co se týče dynamiky, objasňenosti a dalším údajů podstatných z hlediska výskytu sledovaného jevu, jsou výsledky včetně grafické prezentace uvedeny v rámci kapitoly č. 2 doktorské disertační práce, a to na str. 31 a násl.

4.1. Záznamový arch č. 1 – oběti

Prezentaci výsledků výzkumu týkajících se obětí kriminality na dětech a na mládeži je možné nalézt v rámci kapitoly č. 3 týkající se etiologie sledovaného jevu. Zde je možné získat údaje o věku obětí, pohlaví, sociálním postavení. Dále je možné zjistit údaje o páchání tohoto typu trestné činnosti v rámci rodiny, o vztahu mezi obětí a pachatelem, o podmínkách, za nichž byla oběť napadena, o následcích způsobených obětí aj., a to včetně grafické prezentace výsledků výzkumu. Zvlášť jsou sledovány oběti násilné a mravnostní kriminality, přičemž údaje k obětem mravnostní kriminality je možné nalézt na str. 81 a násl. a údaje k obětem násilné kriminality na str. 86 a násl. této práce.

Dále je možné na str. 90 a násl. Zjistit výsledky týkající se provedené typologie obětí metodou Quick Cluster, kdy byly vytvořeny typologie obětí o dvou a čtyřech typech.

4.2. Záznamový arch č. 2 – pachatelé

Výsledky výzkumu týkající se pachatelů kriminality na dětech a na mládeži je možné zjistit rovněž v kapitole č. 3 s názvem Etiologie kriminality na dětech a na mládeži. Opět byl sledován věk, pohlaví, sociální postavení, vzdělání, rodinný stav pachatelů, a to včetně jejich rodinné anamnézy, případného znaleckého zkoumání, údajů o recidivě aj. Dále byl rovněž sledován vztah k oběti, okolnosti spáchání trestného činu, provokace ze strany oběti, způsob ukončení případu apod. Opětovně byli zvlášť sledováni pachatelé násilné a mravnostní kriminality, přičemž údaje k pachatelům mravnostní kriminality jsou uvedeny na str. 64 a násl. a údaje k pachatelům násilné kriminality na str. 69 a násl. této práce.

Na str. 73 a násl. jsou dále uvedeny výsledky týkající se typologií pachatelů zjištěných metodou Quick Cluster, kdy byly opět vytvořeny typologie pachatelů o dvou a čtyřech typech.

5. Prezentace vybraných zjištěných aktuálních skutečností

Výsledky realizovaného výzkumu jsou v rámci disertační práce prezentovány průběžně, přesto považují za podstatné i nyní upozornit na některé aktuální skutečnosti a významné údaje, které byly v rámci výzkumu zjištěny.

5.1. Minulost a rodinná anamnéza pachatelů

V rámci výzkumu bylo zjištěno, že ze zkoumaného vzorku byli 4 pachatelé (6,3%) ve svém dětství nepřiměřeně fyzicky trestáni. 3 z těchto pachatelů se následně dopustili trestného činu týrání svěřené osoby, kdy se jednalo o nepřiměřené fyzické trestání dětí žijících s nimi ve společné domácnosti. 2 z týraných pachatelů se dopustili trestné činnosti se sexuálním motivem, a to na svých dcerách. Byl zjištěn jeden pachatel, který byl ve svém dětství sexuálně zneužíván, a to pracovníky výchovného ústavu, kde vyrůstal, přičemž tento se následně ve věku přes 60 let dopustil pohlavního zneužívání na vnučce své družky. Ačkoli se tyto počty zdají relativně nízké, lze je vzhledem k okolnostem považovat za alarmující a lze mít za to, že je třeba zaměřit pozornost na dětské oběti týrání a sexuálního zneužívání, neboť tyto oběti mohou být potenciálními pachateli obdobné trestné činnosti.

Kriminální minulost různého charakteru byla zjištěna u 17 pachatelů (27%), přičemž tito pachatelé se v podstatě stejnou měrou podíleli na násilné i mravnostní trestné činnosti.

V úplné rodině vyrostlo 37 pachatelů (58,7%), přičemž 13 z nich se dopustilo týrání svěřené osoby a 24 trestné činnosti se sexuálním motivem.

Zde je možné konstatovat, že působení rodiny na pachatele hraje roli spíše ve vztahu k chování k ostatním členům rodiny, kdy jsou přejímány vzory od rodičů, a má vliv na okolnost, zda se pachatel chová násilně k dalším členům rodiny včetně dětí. Již menší vliv hraje fungující rodina pachatele u trestné činnosti se sexuálním motivem, kdy k sexuálnímu dozrávání a formování vzorů dochází ve větší míře mimo rodinu.

5.2. Vazebně stíhaní a odsouzení pachatelé

Bylo zjištěno, že do vazby bylo vzato 13 (20,6%) pachatelů, přičemž u 12 pachatelů se jednalo o trestnou činnost se sexuálním motivem a u 2 pachatelů o trestnou činnost násilnou. Odsouzeno bylo 9 pachatelů vzatých do vazby. Poměrně vysoký počet pachatelů vzatých do vazby svědčí o závažnosti tohoto druhu trestné činnosti, a to zejména trestné činnosti mravnostní.

Z celkového počtu 63 zjištěných pachatelů bylo odsouzeno 36,5%, což činí 23 pachatelů. Z případů sexuálně motivovaných trestných činů bylo odsouzeno 27,9%, což činí 12 pachatelů. Oproti tomu nebylo odsouzeno 72,1% případů. V případě týrání bylo odsouzeno 57,1%, což činí 12 pachatelů. Zde je patrný velký rozdíl v počtech odsouzení u trestných činů se sexuálním podtextem, kde se orgány činné v trestním řízení často dostávají do důkazní nouze, a mezi násilnými trestnými činy, kde tato situace tak často nenastává. 7 pachatelů (11,1%) bylo odsouzeno v nepodmíněném trestu odnětí svobody, přičemž všichni tito pachatelé se dopustili sexuálně motivovaného trestného činu a jeden pachatel se dopustil současně i trestného činu týrání svěřené osoby. Ze všech pachatelů mravnostních trestných činů bylo k nepodmíněnému trestu odsouzeno 16,2%. Podmíněně zastaveny byly 4 případy, což činí

6,3%, přičemž se vždy jednalo o případy dobrovolného sexu s osobou mladší patnácti let. O prokazatelně křivé obvinění ze strany oběti se jednalo u 12 pachatelů, což je 19%. Ve zbylých 24 případech byli pachatelé uznáni nevinnými, zproštěni obžaloby apod. V největší míře k tomuto došlo pro nedostatek důkazů, v případech zjištěné nevěrohodnosti oběti nebo z toho důvodu, že jednání, kterého se pachatel dopustil bylo následně označeno jako přestupek, k čemuž dochází zejména u případů týrání dětí.

5.3. Vztah pachatele k oběti (trestná činnost v rámci rodiny)

Více než polovina, t.j. 50,8% pachatelů pocházelo z rodiny oběti. Pouze 14,3% pachatelů bylo osobou oběti zcela neznámou. 9 pachatelů – rodinných příslušníků se dopustilo sexuálně motivované trestné činnosti, což činí 27,9% pachatelů tohoto typu kriminality. Vlastní otec byl pachatelem sexuálně motivovaného činu v 6 případech, nevlastní otec pouze ve dvou případech a vlastní matka v žádném případě. V případech týrání svěřené osoby byl pachatel z rodiny oběti ve všech 21 případech, z toho ve 12 případech (57,1%) šlo o nevlastního otce, v 7 (33,3%) případech o matku a v 5 (23,8%) případech o vlastního otce. Z výše uvedených údajů je patrné, že k násilné a mravnostní trestné činnosti na dětech dochází v rámci rodiny velmi často a odhalování a řešení tohoto jevu je třeba věnovat mimořádnou pozornost.

5.4. Výskyt dobrovolného pohlavního styku s osobou mladší 15 let

Na základě výzkumu Násilné a mravnostní trestné činy spáchané na dětech a mládeži v Praze 9 v letech 1998 – 2003 bylo zjištěno 11 případů dobrovolného pohlavního styku s osobou mladší patnácti let, což tvoří 14,3% obětí a 17,5% pachatelů, kdy oběť byla

ve věku mezi 11 až 15 lety. Tento výsledek ukazuje velký podíl tohoto typu trestné činnosti na celkové mravnostní kriminalitě a otevírá otázku posuzování nebezpečnosti této trestné činnosti pro společnost a případného snížení ochranné věkové hranice pro počátek sexuálního života.

5.5. Znalecké zkoumání obětí

Znaleckému zkoumání bylo podrobena 29 obětí, což činí 37,7%. V případě znaleckého zkoumání bylo 19 (65,5%) obětí shledáno věrohodnými a 10 (34,5%) obětí se jevilo nevěrohodnými. Znalecké zkoumání nebylo provedeno u 48 obětí (62,3%), přičemž v průběhu trestního řízení nebylo u 75% těchto nezkoumaných obětí zjištěno nic, co by svědčilo pro jejich sníženou věrohodnost. Naopak jako nevěrohodné bylo shledáno 25% nezkoumaných obětí. Důvody neprovedení znaleckého zkoumání byly např. nadbytečnost v případech, kdy trestnému činu byly přítomny další osoby, nevyskytly se pochybnosti o věrohodnosti výpovědi dítěte, dítě bylo příliš malé pro provedení znaleckého zkoumání, příp. se oběť doznala k falešnému obvinění a svou výpověď odvolala aj. Znalecké zkoumání obětí se rovněž neprovádí u neobjasněných trestných činů (15 případů, 19,5%). Důvody, pro které byly dětské oběti hodnoceny jako méně věrohodné či nevěrohodné, byly nejčastěji odhalení manipulace dospělými osobami (3 případy), odhalení snahy oběti po pomstě (3 případy), ale rovněž nevědomé chyby oběti ve vnímání, uchovávání a reprodukci skutečnosti, zkreslování údajů, lhavost aj.

Z hlediska charakteru trestné činnosti bylo zjištěno, že v případě sexuálního motivu, který se vyskytl v 55 případech, bylo zkoumáno 21 obětí (38%) a nezkoumáno bylo 34 obětí (62%). V případě pohlavního zneužívání (38 obětí, 49,4%) bylo provedeno znalecké zkoumání u 18 obětí (47,4%) a nebylo provedeno u 20 obětí (52,6%). U znásilnění (11 obětí) byly zkoumány 4 oběti, 7

obětí zkoumáno nebylo. V případě pokusu znásilnění (8 obětí) bylo znalecké zkoumání provedeno pouze v jednom případě. U týrání svěřené osoby (23 obětí) bylo zkoumáno 9 dětí (39,1%), u 14 dětí (60,9%) zkoumání provedeno nebylo. V případech, kdy došlo k dobrovolnému pohlavnímu styku s osobou mladší 15 let (11 obětí), bylo provedeno znalecké zkoumání pouze ve dvou případech (18,2%). U případů prokázaného falešného obvinění ze strany oběti (19 případů) bylo zkoumání oběti provedeno v 8 případech (42,1%).

Z hlediska věku oběti lze říci, že znalecké zkoumání bylo prováděno rovnoměrně u obětí všech věkových kategorií. V nejnižší věkové kategorii byl počet znaleckých zkoumání relativně nejvyšší (53%). Vyskytly se 2 případy, kdy nebylo možné dítě zkoumat pro velmi nízký věk.

5.6. Znalecké zkoumání pachatelů

Na základě výzkumu Násilné a mravnostní trestné činy spáchané na dětech a mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003 bylo zjištěno, že znalecký posudek z oboru zdravotnictví odvětví psychiatrie příp. sexuologie byl vypracován u 47,6% zjištěných a obviněných pachatelů, tedy celkem v 30 případech. Duševní porucha nebyla zjištěna, sexuální porucha byla zjištěna u 5 pachatelů, tedy v 16,7% zkoumaných pachatelů, 7,9% celého souboru. Jednalo se ve všech případech o pedofilii. Nepříčetnost nebyla znalci konstatována v žádném případě, ve výše uvedených 5 případech sexuální poruchy byla vždy znalcem vyslovena pouze zmenšená příčetnost. Nezralá osobnost byla zjištěna ve 12 případech, kdy z toho 11 případů bylo zjištěno na základě znaleckého posudku. Z celkového počtu znaleckých posudků byla nezdrženlivost znalci konstatována v 36,7% posudků. Nadměrná agresivita byla zjištěna u 8 pachatelů (12,7%), z toho 6 případů bylo zjištěno na základě znaleckého posudku, přičemž tento údaj byl výsledkem ve 20% všech znaleckých zkoumání pachatelů. Nezralá

osobnost pachatele byla zjištěna ve 22 případech, z tohoto 12 bylo zjištěno znaleckým zkoumáním, což činí 40% všech znaleckých zkoumání. Alkoholová závislost byla zjištěna v 8 případech (12,7%), drogová závislost nebyla u pachatelů zjištěna. Ochranná léčba (ve vztahu k sexuální poruše, příp. k alkoholové závislosti) byla znalci navržena v 15 případech, což činí 50% případů znaleckých zkoumání a 23,8% souboru všech pachatelů.

Z hlediska charakteru trestné činnosti bylo znalecké zkoumání pachatele provedeno v 60,5% případů (26) trestné činnosti se sexuálním motivem. V případech pohlavního zneužívání bylo znalecké zkoumání provedeno v 55,6% případech (20), což činí 66,7% všech znaleckých zkoumání pachatelů. Pachatelů znásilnění bylo zjištěno 6, což činí 9,5% souboru pachatelů. U všech těchto pachatelů bylo provedeno znalecké zkoumání. Pokusu znásilnění se dopustili 4 pachatelé (6,3%), přičemž u 2 bylo provedeno znalecké zkoumání. V případě týrání svěřené osoby bylo zjištěno 21 pachatelů (33,3%), kdy zkoumání bylo provedeno pouze u 5 (23,8%). U případů falešného obvinění pachatele ze strany oběti, kterých bylo zjištěno 12 (19%), bylo znalecké zkoumání pachatele provedeno v 9 případech (75%).

Z hlediska věku pachatele bylo zjištěno, že nejmenší relativní počet znaleckých zkoumání byl proveden u pachatelů mladších 15 let, kdy bylo znalecké zkoumání provedeno pouze ve 2 případech (16,7%). Jednalo se o případy pohlavního zneužívání, kde bylo třeba znaleckým zkoumáním posoudit možnou patologii, duševní či sexuální poruchu nezletilého pachatele, tedy zde posudek plnil především roli preventivní. U ostatních věkových skupin bylo provedení znaleckého zkoumání s ohledem na věk vyrovnané. Z hlediska pohlaví byla znaleckému zkoumání podrobena zhruba polovina pachatelů mužů, z 6 pachatelek žen byla znalecky zkoumána pouze jedna, kdy se jednalo o matku týrající spolu s manželem dvě děti mladší 10 let. U této ženy byla zjištěna nezralá osobnost a sklony k nadměrné agresivitě, v důsledku čehož u ní byla konstatována zmenšená přičetnost.

5.7. Otázka věku pachatelů

Co se týče pachatelů mravnostní trestné činnosti, bylo velmi vysoké číslo, a to 27,9% těchto pachatelů ve věku do 14 let. 23,3% těchto pachatelů bylo ve věku od 15 do 30 let, 18,6% bylo ve věku mezi 31 až 40 lety, 16,3% patří do věkové kategorie 41 až 50 let, 7% pachatelů bylo ve věku 51 až 60 let a 2,3% nad 60 let.

Co se týče pachatelů násilné kriminality na dětech, nebyl zde zjištěn ani jeden pachatel ve věkových kategoriích do 14 let a nad 60 let. Nejvíce zastoupena byla kategorie 15 až 30 let, a to 71,4%, dále kategorie 31 až 40 let, a to 19% (4 pachatelé). Z kategorií od 41 do 50 let a od 51 do 60 let byl zastoupen vždy pouze jeden pachatel (4,8%).

Z výše uvedeného plyne, že téměř pětina pachatelů dosud nedosáhla věku 15 let, což opět otevírá otázku věkové hranice trestní odpovědnosti a ochranné hranice pro počátek sexuálního života.

5.8. Následky trestné činnosti pro oběť

Z výsledků realizovaného výzkumu bylo zjištěno, že 19 obětem bylo trestnou činností způsobeno lehké zranění, jedné oběti bylo způsobeno zranění těžké. Zde se jednalo o rok a půl staré dítě, kterému rodiče způsobili zlomeniny končetin a poškození lebeční kosti. U lehkých zranění se jednalo zejména o rozsáhlé či drobné hematomy na různých částech těla, v méně případech oděrky či vytrhané vlasy, podvýživu apod. Smrt nebyla způsobena v žádném případě. Psychická újma – pokud tuto bylo možné zjistit - byla zjištěna v 60% případů, což jsou téměř všechny případy, kdy se nejednalo o pravděpodobné falešné obvinění nebo dobrovolný pohlavní styk.

Následkem trestné činnosti došlo v 24 případech k odebrání dítěte z rodiny. Téměř v jedné čtvrtině případů bylo dítě následně umístěno do dětského domova, v 9 případech do diagnostického ústavu. Ve 26 případech reagovalo dítě na trestnou činnost útky z domova nebo z dětského domova, v 10 případech došlo u obětí následkem disharmonizace jejich vývoje ke konzumaci drog, 6 obětí se dopustilo trestné činnosti. Tato čísla ukazují, jakým závažným způsobem působí trestná činnost na osobnost dítěte a deformuje ji.

Služeb krizového centra využila po trestné činnosti téměř polovina obětí, což ukazuje na důležitost a nezastupitelnost těchto institucí.

Tyto údaje svědčí o vysoké nebezpečnosti této trestné činnosti pro společnost, kdy způsobená psychická újma se může následně promítat do celého budoucího života oběti.

6. Závěr a sociotechnická doporučení

Sociotechnická doporučení plynoucí z výsledků tohoto výzkumu byla již v podstatné míře naznačena výše, kdy byly rozebírány aktuální skutečnosti zjištěné v rámci výzkumu. Tyto skutečnosti jsou rovněž dále rozvedeny v jednotlivých kapitolách doktorské disertační práce. Podrobně je této problematice dále věnována závěrečná kapitola disertační práce, kde jsou jednotlivá sociotechnická doporučení shrnuta.

V závěru lze konstatovat, že výzkum Kriminalita na dětech a na mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003, bezpochyby přispěl k analýze sledovaného jevu, pomohl stanovit možnosti prevence jevu a naznačil postupy, kterými by se měl ubírat další přístup legislativních, represivních i dalších složek, které se tímto jevem zabývají.

V Praze dne 1.5. 2005.

Zpracovala: Mgr. Michaela Hladká

Příloha č. 3

Záznamové archy k výzkumu

Kriminalita na dětech a na mládeži v Praze 9 v letech 1998 – 2003

- 1) **Záznamový arch obětí**
- 2) **Záznamový arch pachatelů**

Záznamové archy výzkumu - oběti

1 ano, 2 ne	věk 0-10	11-15	16-18	sex	žák ZŠ	učeň	student	pracující	bez p.p.	objas.	více út.
<u>86798</u>	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>86798</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>136103</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>66303</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>71203</u>	1	2	2	1	2	2	2	2	2	1	1
<u>73203</u>	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2
<u>45598</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>138903</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>69998</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>69998</u>	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>80298</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>29598</u>	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2
<u>80298</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	1	1
<u>140403</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>134098</u>	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>98799</u>	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2	2
<u>119299</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2
<u>129899</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>85499</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>15198</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
<u>109299</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>109299</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>109299</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>107699</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>54703</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>159099</u>	2	2	1	1	2	1	2	2	2	1	1
<u>159099</u>	2	2	1	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>54703</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>84603</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2
<u>67203</u>	2	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>96100</u>	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>99000</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>209700</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>49000</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>17500</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>54300</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>83100</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>145500</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
<u>91601</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>49601</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>11301</u>	2	2	1	2	2	2	1	2	2	1	1
<u>98601</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>49201</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>95701</u>	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	2
<u>88401</u>	1	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2
<u>142502</u>	2	2	1	2	2	2	1	2	2	1	2
<u>144202</u>	2	1	2	2	2	2	1	2	2	1	1
<u>146402</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2
<u>73203</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2	2
<u>111702</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>72502</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>81502</u>	2	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2

Záznamové archy výzkumu - oběti

1 ano, 2 ne	věk 0-10	11-15	16-18	sex	žák ZŠ	učeň	student	pracující	bez p.p.	objas.	více út.
<u>101902</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>103702</u>	2	1	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>103702</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>103702</u>	2	1	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>43003</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>40503</u>	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>40503</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>38803</u>	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	2
<u>1203</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>503</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	1	2
<u>27903</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>5903</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>82802</u>	2	1	2	1	1	2	2	2	2	1	2
<u>1302</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>115001</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>109201</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>217401</u>	2	1	2	2	2	1	2	2	2	1	2
<u>216501</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>188901</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>179101</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>37002</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	1	2
<u>46902</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>46902</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>46902</u>	1	2	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>16902</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2

Záznamové archy výzkumu - oběti

<u>1 ano, 2 ne</u>	<u>více pach</u>	<u>více ob.</u>	<u>p. nezn.</u>	<u>z rod.</u>	<u>otec</u>	<u>matka</u>	<u>nev. otec</u>	<u>úpl.rod.</u>	<u>souroz.</u>	<u>prov. ob.</u>
<u>86798</u>	2	1	2	1	1	2	2	1	1	1
<u>86798</u>	2	1	2	1	1	2	2	1	1	1
<u>136103</u>	2	2	2	1	1	2	2	1	1	1
<u>66303</u>	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1
<u>71203</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2
<u>73203</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2
<u>45598</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
<u>138903</u>	2	2	2	1	2	1	2	2	2	2
<u>69998</u>	2	1	2	1	1	2	2	1	1	2
<u>69998</u>	2	1	2	1	1	2	2	1	1	2
<u>80298</u>	2	2	2	1	2	2	1	1	1	2
<u>29598</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2
<u>80298</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
<u>140403</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>134098</u>	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1
<u>98799</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2
<u>119299</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>129899</u>	2	2	2	1	1	2	2	1	2	2
<u>85499</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2
<u>15198</u>	2	2	2	1	1	2	2	2	2	2
<u>109299</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1
<u>109299</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1
<u>109299</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	1	1
<u>107699</u>	2	2	2	1	1	1	1	2	1	2
<u>54703</u>	2	1	2	1	1	2	2	1	1	2
<u>159099</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>159099</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>54703</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2
<u>84603</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>67203</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2
<u>96100</u>	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1
<u>99000</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2
<u>209700</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2
<u>49000</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>17500</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>54300</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2
<u>83100</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2
<u>145500</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2
<u>91601</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
<u>49601</u>	1	2	2	1	2	1	1	1	1	2
<u>11301</u>	2	2	2	1	1	1	2	1	1	2
<u>98601</u>	2	2	2	1	2	2	1	1	2	1
<u>49201</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2
<u>95701</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2
<u>88401</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2
<u>142502</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2
<u>144202</u>	2	2	2	1	1	2	2	1	1	2
<u>146402</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>73203</u>	1	2	1	2	2	2	2	1	2	2
<u>111702</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2
<u>72502</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	1	1
<u>81502</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2

Záznamové archy výzkumu - oběti

<u>1 ano, 2 ne</u>	<u>více pach</u>	<u>více ob.</u>	<u>p. nezn.</u>	<u>z rod.</u>	<u>otec</u>	<u>matka</u>	<u>nev. otec</u>	<u>úpl.rod.</u>	<u>souroz.</u>	<u>prov. ob.</u>
<u>101902</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>103702</u>	2	1	2	1	2	2	1	2	1	2
<u>103702</u>	2	1	2	1	2	2	1	2	1	2
<u>103702</u>	2	1	2	1	2	2	1	2	1	2
<u>43003</u>	1	2	2	1	2	1	1	1	2	1
<u>40503</u>	1	1	2	1	2	1	1	1	1	2
<u>40503</u>	1	1	2	1	2	1	1	1	1	2
<u>38803</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2
<u>1203</u>	2	2	2	1	2	2	1	1	1	2
<u>503</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2
<u>27903</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1
<u>5903</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
<u>82802</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
<u>1302</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>115001</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
<u>109201</u>	1	2	2	1	1	1	2	1	2	2
<u>217401</u>	2	2	2	1	2	2	1	1	1	1
<u>216501</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1	1
<u>188901</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2
<u>179101</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2
<u>37002</u>	1	2	1	2	2	2	2	2	2	1
<u>46902</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2
<u>46902</u>	2	1	2	1	1	2	2	1	1	2
<u>46902</u>	2	1	2	1	1	2	2	1	1	2
<u>16902</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2

Záznamové archy výzkumu - oběti

1 ano, 2 ne	znal.zk.	věroh.	př.j.os.	v bytě	na ulici	pod.tr.oz.	jinou os.	školou	soc.pr.
<u>86798</u>	1	1	1	1	2	2	2	1	1
<u>86798</u>	1	1	1	1	2	2	2	1	1
<u>136103</u>	2	1	1	1	2	1	2	1	1
<u>66303</u>	2	1	2	2	2	2	1	2	1
<u>71203</u>	2	1	2	1	2	2	1	2	2
<u>73203</u>	2	1	2	2	1	1	2	2	2
<u>45598</u>	2	1	2	1	2	2	1	2	2
<u>138903</u>	2	1	2	1	2	2	1	2	2
<u>69998</u>	1	1	1	1	2	2	2	1	1
<u>69998</u>	1	1	1	1	2	2	2	1	1
<u>80298</u>	1	1	2	1	2	2	1	2	2
<u>29598</u>	2	1	2	2	1	1	2	2	2
<u>80298</u>	1	2	2	2	1	1	2	2	2
<u>140403</u>	2	1	1	2	1	2	1	1	2
<u>134098</u>	2	1	1	1	2	2	2	1	1
<u>98799</u>	2	1	2	2	1	1	2	2	2
<u>119299</u>	2	2	2	2	1	1	2	2	2
<u>129899</u>	2	1	2	1	2	2	1	2	2
<u>85499</u>	1	1	2	1	2	2	1	2	2
<u>15198</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2
<u>109299</u>	1	2	2	1	2	1	2	2	2
<u>109299</u>	1	2	2	1	2	1	2	2	2
<u>109299</u>	1	2	2	1	2	1	2	2	2
<u>107699</u>	2	1	1	1	2	2	1	2	1
<u>54703</u>	2	1	2	1	2	2	1	2	2
<u>159099</u>	1	1	1	1	2	1	2	2	2
<u>159099</u>	1	2	1	1	2	1	2	2	2
<u>54703</u>	2	1	1	1	2	1	2	2	2
<u>84603</u>	2	2	2	2	1	1	2	2	2
<u>67203</u>	2	1	2	2	1	1	2	2	2
<u>96100</u>	1	1	1	1	2	2	2	1	1
<u>99000</u>	2	1	2	2	1	1	2	2	2
<u>209700</u>	2	1	2	2	1	1	2	2	2
<u>49000</u>	1	2	2	1	2	2	1	2	2
<u>17500</u>	1	2	2	1	2	2	1	2	2
<u>54300</u>	2	2	2	2	1	1	2	2	2
<u>83100</u>	2	2	2	2	1	1	2	2	2
<u>145500</u>	2	1	2	1	2	2	1	2	1
<u>91601</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	1
<u>49601</u>	1	1	1	1	2	2	2	1	1
<u>11301</u>	1	2	2	1	2	1	2	2	2
<u>98601</u>	2	1	1	1	2	2	2	2	1
<u>49201</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	2
<u>95701</u>	1	1	2	1	2	2	1	2	2
<u>88401</u>	2	1	2	2	1	2	1	2	2
<u>142502</u>	1	1	2	2	1	1	2	2	2
<u>144202</u>	1	1	2	1	2	1	2	2	2
<u>146402</u>	2	2	2	2	1	1	2	2	2
<u>73203</u>	2	1	2	2	1	1	2	2	2
<u>111702</u>	2	1	2	2	1	1	2	2	2
<u>72502</u>	1	2	2	1	2	2	1	2	2
<u>81502</u>	2	2	2	2	2	2	1	2	2

Záznamové archy výzkumu - oběti

1 ano, 2 ne	znal.zk.	věroh.	př.j.os.	v bytě	na ulici	pod.tr.oz.	jinou os.	školou	soc.pr.
<u>101902</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	1
<u>103702</u>	2	1	1	1	2	2	2	2	1
<u>103702</u>	2	1	1	1	2	2	2	2	1
<u>103702</u>	2	1	1	1	2	2	2	2	1
<u>43003</u>	2	1	1	1	2	2	2	1	1
<u>40503</u>	2	1	1	1	2	2	2	1	1
<u>40503</u>	2	1	1	1	2	2	2	1	1
<u>38803</u>	2	1	2	2	2	1	2	2	2
<u>1203</u>	1	1	1	1	2	2	2	2	1
<u>503</u>	1	1	2	1	2	1	2	2	2
<u>27903</u>	1	1	2	1	2	2	2	2	1
<u>5903</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2
<u>82802</u>	2	1	2	1	2	2	1	2	2
<u>1302</u>	1	1	2	1	2	2	1	2	2
<u>115001</u>	2	1	2	1	2	2	2	2	1
<u>109201</u>	1	1	1	1	2	2	2	1	1
<u>217401</u>	2	1	1	1	2	2	2	1	2
<u>216501</u>	2	1	2	1	2	2	1	2	2
<u>188901</u>	1	1	2	1	2	2	1	2	2
<u>179101</u>	1	1	2	1	2	2	1	2	2
<u>37002</u>	1	2	2	1	2	1	2	2	2
<u>46902</u>	2	1	2	2	1	1	2	2	2
<u>46902</u>	2	1	2	1	2	2	2	2	1
<u>46902</u>	2	1	2	1	2	2	2	2	1
<u>16902</u>	2	2	2	2	1	2	2	2	1

Záznamové archy výzkumu - oběti

1 ano, 2 ne	odebrání	um. do DD	Diag.	útky	drogy	tr.č. ob.	fyz. obr.	slov. obr.	zastař.
<u>86798</u>	1	1	2	2	2	2	1	1	2
<u>86798</u>	1	1	2	2	2	2	1	1	2
<u>136103</u>	1	2	1	2	2	2	1	1	2
<u>66303</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>71203</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>73203</u>	2	2	2	2	2	2	1	1	1
<u>45598</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2
<u>138903</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>69998</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>69998</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>80298</u>	2	2	2	2	2	2	1	1	1
<u>29598</u>	2	2	2	2	2	2	1	1	1
<u>80298</u>	1	1	2	1	1	1	1	1	1
<u>140403</u>	2	2	2	1	2	2	1	1	1
<u>134098</u>	1	1	1	2	2	2	1	1	2
<u>98799</u>	2	2	2	2	2	2	1	1	1
<u>119299</u>	2	1	2	1	1	2	2	2	2
<u>129899</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>85499</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1
<u>15198</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1
<u>109299</u>	2	2	1	1	1	1	2	1	2
<u>109299</u>	2	2	1	1	1	1	2	1	2
<u>109299</u>	2	2	1	1	1	1	2	1	2
<u>107699</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1
<u>54703</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	1
<u>159099</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1
<u>159099</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1
<u>54703</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1
<u>84603</u>	2	2	2	1	1	2	1	1	1
<u>67203</u>	2	2	2	2	2	2	1	1	1
<u>96100</u>	1	1	2	2	2	2	1	1	2
<u>99000</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1
<u>209700</u>	2	2	2	2	2	2	1	1	2
<u>49000</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2
<u>17500</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2
<u>54300</u>	2	2	2	1	2	2	1	1	1
<u>83100</u>	2	2	2	1	2	2	1	1	1
<u>145500</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	1
<u>91601</u>	1	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>49601</u>	1	1	2	1	2	2	1	1	1
<u>11301</u>	1	1	2	1	2	2	2	2	2
<u>98601</u>	1	1	2	2	2	2	2	1	2
<u>49201</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2
<u>95701</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	2
<u>88401</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>142502</u>	2	2	2	2	2	2	1	1	2
<u>144202</u>	2	2	2	1	1	2	1	1	2
<u>146402</u>	2	2	2	1	2	2	1	1	1
<u>73203</u>	2	2	2	2	2	2	1	1	2
<u>111702</u>	2	2	2	2	2	2	1	1	2
<u>72502</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>81502</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2

Záznamové archy výzkumu - oběti

<u>1 ano, 2 ne</u>	<u>odebrání</u>	<u>um. do DD</u>	<u>Diag.</u>	<u>útky</u>	<u>drogy</u>	<u>tr.č. ob.</u>	<u>fyz. obr.</u>	<u>slov. obr.</u>	<u>zastař.</u>
<u>101902</u>	1	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>103702</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>103702</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>103702</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>43003</u>	1	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>40503</u>	1	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>40503</u>	1	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>38803</u>	2	2	2	2	2	2	1	1	1
<u>1203</u>	1	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>503</u>	2	2	2	2	2	2	1	1	1
<u>27903</u>	1	2	1	1	1	2	2	2	2
<u>5903</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2
<u>82802</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2
<u>1302</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	1
<u>115001</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2
<u>109201</u>	1	1	2	1	2	2	2	1	2
<u>217401</u>	2	2	2	1	1	1	2	1	2
<u>216501</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2
<u>188901</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1
<u>179101</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	1
<u>37002</u>	2	2	1	1	1	2	2	2	2
<u>46902</u>	2	2	2	2	2	2	1	1	2
<u>46902</u>	1	1	2	2	2	2	2	1	2
<u>46902</u>	1	1	2	2	2	2	2	1	2
<u>16902</u>	1	2	1	1	2	2	2	2	2

Záznamové archy výzkumu - oběti

<u>1 ano, 2 ne</u>	<u>omluv.</u>	<u>sex. motiv</u>	<u>pohl.zn.</u>	<u>znás.</u>	<u>pokus zn.</u>	<u>týrání</u>	<u>souhl.sex</u>	<u>fal.obv.</u>	<u>kriz.c.</u>
<u>86798</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>86798</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>136103</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>66303</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>71203</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	1
<u>73203</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>45598</u>	2	1	1	2	2	2	1	2	2
<u>138903</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	2
<u>69998</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>69998</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>80298</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	1
<u>29598</u>	2	1	2	1	2	2	2	2	1
<u>80298</u>	2	1	2	1	2	2	2	1	2
<u>140403</u>	2	1	1	2	1	2	2	2	2
<u>134098</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	2
<u>98799</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>119299</u>	2	1	2	1	2	2	2	1	2
<u>129899</u>	2	1	1	2	2	2	2	1	2
<u>85499</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>15198</u>	2	1	1	2	2	2	2	1	2
<u>109299</u>	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>109299</u>	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>109299</u>	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>107699</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	1
<u>54703</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>159099</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>159099</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>54703</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>84603</u>	2	1	2	1	2	2	2	1	1
<u>67203</u>	2	1	2	1	2	2	2	2	2
<u>96100</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	2
<u>99000</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>209700</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>49000</u>	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>17500</u>	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>54300</u>	2	1	2	2	1	2	2	1	2
<u>83100</u>	2	1	2	1	2	2	2	1	2
<u>145500</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	1
<u>91601</u>	2	1	1	2	2	2	1	2	2
<u>49601</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>11301</u>	2	1	1	1	2	1	2	1	1
<u>98601</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>49201</u>	2	1	2	1	2	2	2	1	2
<u>95701</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	1
<u>88401</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	1
<u>142502</u>	2	1	2	1	2	2	2	2	1
<u>144202</u>	1	1	1	2	1	2	2	2	1
<u>146402</u>	2	1	2	2	1	2	2	1	2
<u>73203</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>111702</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>72502</u>	2	1	1	2	2	2	1	2	2
<u>81502</u>	2	1	2	1	2	2	1	1	2

Záznamové archy výzkumu - oběti

1 ano, 2 ne	omluv.	sex. motiv	pohl.zn.	znás.	pokus zn.	týrání	souhl.sex	fal.obv.	kriz.c.
<u>101902</u>	2	1	1	2	2	2	1	2	2
<u>103702</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>103702</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>103702</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>43003</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>40503</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>40503</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>38803</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>1203</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>503</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>27903</u>	2	1	1	2	2	2	1	2	2
<u>5903</u>	2	1	2	2	2	2	1	1	2
<u>82802</u>	2	1	1	2	2	2	1	2	2
<u>1302</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	1
<u>115001</u>	2	1	1	2	2	2	1	2	2
<u>109201</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	2
<u>217401</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	2
<u>216501</u>	2	1	1	2	2	2	1	2	2
<u>188901</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>179101</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	1
<u>37002</u>	2	1	2	1	2	2	2	1	2
<u>46902</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>46902</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>46902</u>	2	2	2	2	2	1	2	2	1
<u>16902</u>	2	1	1	2	2	2	1	1	2

Záznamové archy výzkumu - oběti

1 ano, 2 ne	pach.ods.	leh.zr.	tez.zr.	smrt	psych.új.
<u>86798</u>	1	1	2	2	1
<u>86798</u>	1	1	2	2	1
<u>136103</u>	2	1	2	2	1
<u>66303</u>	2	2	2	2	2
<u>71203</u>	2	2	2	2	1
<u>73203</u>	2	1	2	2	1
<u>45598</u>	2	2	2	2	2
<u>138903</u>	2	2	2	2	2
<u>69998</u>	1	1	2	2	1
<u>69998</u>	1	1	2	2	1
<u>80298</u>	1	2	2	2	1
<u>29598</u>	2	1	2	2	1
<u>80298</u>	2	2	2	2	1
<u>140403</u>	2	2	2	2	1
<u>134098</u>	2	1	2	2	1
<u>98799</u>	2	2	2	2	1
<u>119299</u>	2	2	2	2	2
<u>129899</u>	2	2	2	2	2
<u>85499</u>	1	2	2	2	1
<u>15198</u>	2	2	2	2	2
<u>109299</u>	2	2	2	2	2
<u>109299</u>	2	2	2	2	2
<u>109299</u>	2	2	2	2	2
<u>107699</u>	1	2	2	2	1
<u>54703</u>	2	2	2	2	2
<u>159099</u>	1	2	2	2	1
<u>159099</u>	1	2	2	2	1
<u>54703</u>	2	2	2	2	1
<u>84603</u>	2	2	2	2	2
<u>67203</u>	2	1	2	2	1
<u>96100</u>	1	1	2	2	1
<u>99000</u>	2	2	2	2	1
<u>209700</u>	2	2	2	2	1
<u>49000</u>	2	2	2	2	2
<u>17500</u>	2	2	2	2	2
<u>54300</u>	2	2	2	2	2
<u>83100</u>	2	2	2	2	2
<u>145500</u>	2	2	2	2	1
<u>91601</u>	2	2	2	2	2
<u>49601</u>	1	1	2	2	1
<u>11301</u>	2	2	2	2	2
<u>98601</u>	1	1	2	2	1
<u>49201</u>	2	2	2	2	2
<u>95701</u>	2	2	2	2	2
<u>88401</u>	2	2	2	2	1
<u>142502</u>	1	2	2	2	1
<u>144202</u>	1	2	2	2	1
<u>146402</u>	2	2	2	2	2
<u>73203</u>	2	2	2	2	1
<u>111702</u>	1	2	2	2	1
<u>72502</u>	2	2	2	2	1
<u>81502</u>	2	2	2	2	2

Záznamové archy výzkumu - oběti

1 ano, 2 ne	pach.ods.	leh.zr.	tez.zr.	smrt	psych.új.
<u>101902</u>	2	2	2	2	1
<u>103702</u>	2	2	2	2	1
<u>103702</u>	2	2	2	2	1
<u>103702</u>	2	2	2	2	1
<u>43003</u>	2	2	1	2	2
<u>40503</u>	1	1	2	2	1
<u>40503</u>	1	1	2	2	1
<u>38803</u>	1	2	2	2	2
<u>1203</u>	1	1	2	2	1
<u>503</u>	1	2	2	2	1
<u>27903</u>	1	2	2	2	2
<u>5903</u>	2	2	2	2	2
<u>82802</u>	2	2	2	2	2
<u>1302</u>	1	2	2	2	1
<u>115001</u>	1	2	2	2	2
<u>109201</u>	1	1	2	2	1
<u>217401</u>	2	1	2	2	2
<u>216501</u>	1	2	2	2	2
<u>188901</u>	1	2	2	2	1
<u>179101</u>	1	2	2	2	1
<u>37002</u>	2	2	2	2	2
<u>46902</u>	1	2	2	2	1
<u>46902</u>	1	1	2	2	1
<u>46902</u>	1	1	2	2	1
<u>16902</u>	2	2	2	2	2

Záznamové archy výzkumu - pachatelé

<u>1 ano,2 ne</u>	<u>věk 0-14</u>	<u>15-18</u>	<u>19-30</u>	<u>31-40</u>	<u>41-50</u>	<u>51-60</u>	<u>nad 60</u>	<u>sex</u>	<u>svob.</u>	<u>žen.</u>	<u>rozved.</u>
<u>86798</u>	2	2	2	2	1	2	2	1	2	1	2
<u>136103</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	2	1	2
<u>66303</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	1
<u>71203</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>45598</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>138903</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1
<u>69998</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2
<u>80298</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2
<u>107298</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2
<u>140403</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>140403</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>134098</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2
<u>129899</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	2	1	2
<u>85499</u>	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2	2
<u>15198</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	1
<u>109299</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>107699</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>159099</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2
<u>54703</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2
<u>96100</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	1
<u>99000</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>99000</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>99000</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>99000</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>99000</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>209700</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>49000</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	2	1	2
<u>17500</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	2	1	2
<u>91601</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2
<u>98601</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2
<u>11301</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2
<u>11301</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2
<u>95701</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>88401</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>49601</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	2	1	2
<u>49601</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>115001</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>109201</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2
<u>109201</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1
<u>217401</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	1
<u>216501</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>188901</u>	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2	1
<u>179101</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>43003</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2
<u>43003</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1	2
<u>40503</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>40503</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	1
<u>38803</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>1203</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>503</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>27903</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2
<u>5903</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	1	2	2

Záznamové archy výzkumu - pachatelé

<u>1 ano,2 ne</u>	<u>věk 0-14</u>	<u>15-18</u>	<u>19-30</u>	<u>31-40</u>	<u>41-50</u>	<u>51-60</u>	<u>nad 60</u>	<u>sex</u>	<u>svob.</u>	<u>žen.</u>	<u>rozved.</u>
<u>82803</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>1302</u>	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2	1
<u>37002</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>37002</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>37002</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>46902</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2
<u>72502</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>103702</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2	1
<u>111702</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1	2	2
<u>142502</u>	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2	1
<u>144202</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	1	2

Záznamové archy výzkumu - pachatelé

<u>1 ano.2 ne</u>	<u>vdovec</u>	<u>cizinec</u>	<u>student</u>	<u>prac.</u>	<u>bez p.p.</u>	<u>vzd. zákl.</u>	<u>vyučen</u>	<u>střed.</u>	<u>VŠ</u>	<u>oběž nez.</u>
<u>86798</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>136103</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>66303</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>71203</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>45598</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>138903</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>69998</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>80298</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>107298</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>140403</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>140403</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>134098</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>129899</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>85499</u>	1	2	2	2	1	2	2	1	2	2
<u>15198</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2
<u>109299</u>	2	2	1	2	2	2	1	2	2	2
<u>107699</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>159099</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>54703</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>96100</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>209700</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	1
<u>49000</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>17500</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>91601</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>98601</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>11301</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2
<u>11301</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2
<u>95701</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>88401</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>49601</u>	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2
<u>49601</u>	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2
<u>115001</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>109201</u>	1	2	2	1	2	2	2	1	2	2
<u>109201</u>	2	1	2	2	1	2	1	2	2	2
<u>217401</u>	2	2	2	1	2	2	2	1	2	2
<u>216501</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>188901</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>179101</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>43003</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>43003</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>40503</u>	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2
<u>40503</u>	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2
<u>38803</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	1
<u>1203</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>503</u>	2	1	2	2	1	1	2	2	2	1
<u>27903</u>	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2
<u>5903</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

Záznamové archy výzkumu - pachatelé

<u>1 ano,2 ne</u>	<u>vdovec</u>	<u>cizinec</u>	<u>student</u>	<u>prac.</u>	<u>bez p.p.</u>	<u>vzd. zákl.</u>	<u>vyučen</u>	<u>střed.</u>	<u>VŠ</u>	<u>oběž nez.</u>
<u>82803</u>	2	2	2	2	1	2	1	2	2	2
<u>1302</u>	2	2	2	2	1	1	2	2	2	2
<u>37002</u>	2	1	1	2	2	2	2	1	2	1
<u>37002</u>	2	1	1	2	2	2	2	1	2	1
<u>37002</u>	2	1	1	2	2	2	2	1	2	1
<u>46902</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	1
<u>72502</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>103702</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>111702</u>	2	2	1	2	2	1	2	2	2	1
<u>142502</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	1
<u>144202</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2

Záznamové archy výzkumu - pachatelé

<u>1 ano.2 ne</u>	<u>z rodiny</u>	<u>otec</u>	<u>matka</u>	<u>nevl.ot.</u>	<u>obět náh.</u>	<u>o. vvytp.</u>	<u>více út.</u>	<u>mot.sex.</u>	<u>pohl.zn.</u>	<u>znás.</u>
<u>86798</u>	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2
<u>136103</u>	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2
<u>66303</u>	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>71203</u>	1	2	2	2	2	1	1	1	1	2
<u>45598</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>138903</u>	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2
<u>69998</u>	1	1	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>80298</u>	1	2	2	1	2	1	1	1	1	2
<u>107298</u>	2	2	2	2	2	1	1	1	2	1
<u>140403</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>140403</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>134098</u>	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>129899</u>	1	1	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>85499</u>	1	2	2	2	2	1	1	1	1	2
<u>15198</u>	1	1	2	2	2	1	1	1	1	2
<u>109299</u>	2	2	2	2	2	1	1	1	1	2
<u>107699</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>159099</u>	2	2	2	2	2	1	1	1	1	2
<u>54703</u>	1	1	2	2	2	1	1	1	1	2
<u>96100</u>	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>99000</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>99000</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>99000</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>99000</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>209700</u>	2	2	2	2	1	2	2	1	1	2
<u>49000</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>17500</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>91601</u>	2	2	2	2	2	1	1	1	1	2
<u>98601</u>	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>11301</u>	1	1	2	2	2	2	1	1	1	1
<u>11301</u>	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2
<u>95701</u>	1	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>88401</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>49601</u>	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>49601</u>	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2
<u>115001</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>109201</u>	1	1	2	2	2	2	1	2	2	2
<u>109201</u>	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2
<u>217401</u>	1	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>216501</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>188901</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>179101</u>	1	2	2	2	2	1	1	1	1	2
<u>43003</u>	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>43003</u>	1	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>40503</u>	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>40503</u>	1	2	1	2	2	2	1	2	2	2
<u>38803</u>	2	2	2	2	1	1	2	1	1	2
<u>1203</u>	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>503</u>	2	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>27903</u>	2	2	2	2	2	2	1	1	1	2
<u>5903</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2

Záznamové archy výzkumu - pachatelé

<u>1 ano,2 ne</u>	<u>z rodiny</u>	<u>otec</u>	<u>matka</u>	<u>nevl.ot.</u>	<u>obět náh.</u>	<u>o. vvtyp.</u>	<u>více út.</u>	<u>mot.sex.</u>	<u>pohl.zn.</u>	<u>znás.</u>
<u>82803</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2
<u>1302</u>	1	2	2	1	2	2	1	1	1	2
<u>37002</u>	2	2	2	2	1	2	2	1	2	1
<u>37002</u>	2	2	2	2	1	2	2	1	2	1
<u>37002</u>	2	2	2	2	1	2	2	1	2	1
<u>46902</u>	1	1	2	2	1	2	1	1	1	2
<u>72502</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1	2
<u>103702</u>	1	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>111702</u>	2	2	2	2	1	2	2	1	2	2
<u>142502</u>	2	2	2	2	1	2	2	1	2	1
<u>144202</u>	1	1	2	2	2	2	1	1	1	2

Záznamové archy výzkumu - pachatelé

<u>1 ano.2 ne</u>	<u>pok.zn.</u>	<u>týrán</u>	<u>př.j.os.</u>	<u>v bytě</u>	<u>na ul.</u>	<u>fvz.obr.</u>	<u>slov.obr.</u>	<u>omluv.</u>	<u>vyhrož.</u>	<u>spolup.</u>
<u>86798</u>	2	1	1	1	2	1	1	2	2	2
<u>136103</u>	2	1	1	1	2	1	1	2	2	2
<u>66303</u>	2	1	1	1	2	2	1	2	2	2
<u>71203</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>45598</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>138903</u>	2	1	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>69998</u>	2	1	1	1	2	2	1	2	2	2
<u>80298</u>	2	2	2	1	2	1	1	2	1	2
<u>107298</u>	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2
<u>140403</u>	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1
<u>140403</u>	1	2	1	2	1	1	1	2	1	1
<u>134098</u>	2	1	1	1	2	1	1	2	2	2
<u>129899</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>85499</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	1	2
<u>15198</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	1	2
<u>109299</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	2	2
<u>107699</u>	2	2	1	1	2	2	1	2	1	2
<u>159099</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	1	2
<u>54703</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>96100</u>	2	1	1	1	2	1	1	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	2	2	1	2	1	2	1	1
<u>99000</u>	2	2	2	2	1	2	1	2	1	1
<u>99000</u>	2	2	2	2	1	2	1	2	1	1
<u>99000</u>	2	2	2	2	1	2	1	2	1	1
<u>99000</u>	2	2	2	2	1	2	1	2	1	1
<u>209700</u>	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2
<u>49000</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>17500</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>91601</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>98601</u>	2	1	1	1	2	2	1	2	2	2
<u>11301</u>	2	2	2	1	2	1	1	1	2	2
<u>11301</u>	2	1	1	1	2	1	1	2	2	2
<u>95701</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>88401</u>	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2
<u>49601</u>	2	1	1	1	2	1	1	2	1	1
<u>49601</u>	2	1	1	1	2	1	1	2	1	1
<u>115001</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>109201</u>	2	1	1	1	2	2	1	2	2	1
<u>109201</u>	2	1	1	1	2	2	1	2	2	1
<u>217401</u>	2	1	1	1	2	2	1	2	2	2
<u>216501</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>188901</u>	2	2	2	1	2	2	1	2	1	2
<u>179101</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>43003</u>	2	1	1	1	2	2	2	2	2	1
<u>43003</u>	2	1	1	1	2	2	2	2	2	1
<u>40503</u>	2	1	1	1	2	2	2	2	2	1
<u>40503</u>	2	1	1	1	2	2	2	2	2	1
<u>38803</u>	2	2	2	2	2	1	1	2	1	2
<u>1203</u>	2	1	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>503</u>	2	2	2	1	2	1	1	2	1	2
<u>27903</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>5903</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2

Záznamové archy výzkumu - pachatelé

<u>1 ano,2 ne</u>	<u>pok.zn.</u>	<u>týrání</u>	<u>př.j.os.</u>	<u>v bytě</u>	<u>na ul.</u>	<u>fvz.obr.</u>	<u>slov.obr.</u>	<u>omluv.</u>	<u>vyhrož.</u>	<u>spolup.</u>
<u>82803</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>1302</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>37002</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1
<u>37002</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1
<u>37002</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	1
<u>46902</u>	2	1	2	1	1	1	1	2	2	2
<u>72502</u>	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>103702</u>	2	1	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>111702</u>	1	2	2	2	1	1	1	2	2	2
<u>142502</u>	2	2	2	2	1	1	1	2	2	2
<u>144202</u>	1	2	2	1	2	1	1	1	2	2

Záznamové archy výzkumu - pachatelé

<u>1 ano.2 ne</u>	<u>více ob.</u>	<u>provok.</u>	<u>znal. pos.</u>	<u>duš. por.</u>	<u>sex. por.</u>	<u>nepráv.</u>	<u>zmenš.p.</u>	<u>nezdrž.</u>	<u>nadm.agr.</u>
<u>86798</u>	1	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>136103</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1
<u>66303</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>71203</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>45598</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>138903</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>69998</u>	1	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>80298</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>107298</u>	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>140403</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>140403</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>134098</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	1
<u>129899</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>85499</u>	2	2	1	2	1	2	2	1	2
<u>15198</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>109299</u>	1	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>107699</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>159099</u>	1	2	1	2	1	2	1	2	2
<u>54703</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>96100</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	1
<u>99000</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>209700</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>49000</u>	1	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>17500</u>	1	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>91601</u>	2	1	1	2	1	2	2	2	2
<u>98601</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>11301</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>11301</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>95701</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>88401</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>49601</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>49601</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>115001</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>109201</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>109201</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>217401</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>216501</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>188901</u>	2	2	1	2	1	2	1	1	2
<u>179101</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>43003</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>43003</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>40503</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>40503</u>	1	2	1	2	2	2	1	2	1
<u>38803</u>	2	2	1	2	1	2	1	1	2
<u>1203</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>503</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>27903</u>	2	1	1	2	2	2	2	1	2
<u>5903</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	2

Záznamové archy výzkumu - pachatelé

<u>1 ano,2 ne</u>	<u>více ob.</u>	<u>provok.</u>	<u>znal. pos.</u>	<u>duš. por.</u>	<u>sex. por.</u>	<u>nepříc.</u>	<u>zmenš.p.</u>	<u>nezdrž.</u>	<u>nadm.agr.</u>
<u>82803</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>1302</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>37002</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>37002</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>37002</u>	2	1	1	2	2	2	2	2	2
<u>46902</u>	1	2	1	2	2	2	2	1	1
<u>72502</u>	2	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>103702</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>111702</u>	2	2	1	2	2	2	1	2	2
<u>142502</u>	2	2	1	2	2	2	2	2	2
<u>144202</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	1

Záznamové archy výzkumu - pachatelé

<u>1 ano.2 ne</u>	<u>nezr. os.</u>	<u>dop.och.l.</u>	<u>alkoh.záv.</u>	<u>drog.záv.</u>	<u>krim.min.</u>	<u>sex.zneuž.</u>	<u>fvz.tr.</u>	<u>úpl.rod.</u>	<u>vazba</u>
<u>86798</u>	2	1	1	2	1	2	2	2	2
<u>136103</u>	2	2	1	2	2	2	2	1	2
<u>66303</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>71203</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>45598</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>138903</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>69998</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1
<u>80298</u>	1	1	1	2	1	2	2	2	2
<u>107298</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	1
<u>140403</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>140403</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>134098</u>	2	2	2	2	2	2	1	2	2
<u>129899</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>85499</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	2
<u>15198</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1
<u>109299</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>107699</u>	1	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>159099</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1
<u>54703</u>	2	2	2	2	1	2	2	2	2
<u>96100</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	2
<u>99000</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>99000</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>99000</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>99000</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>99000</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>209700</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>49000</u>	2	1	1	2	2	2	2	1	2
<u>17500</u>	2	1	1	2	2	2	2	1	1
<u>91601</u>	2	2	2	2	1	2	2	2	1
<u>98601</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>11301</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>11301</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>95701</u>	1	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>88401</u>	1	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>49601</u>	2	2	2	2	1	2	2	1	2
<u>49601</u>	2	2	2	2	1	2	1	1	2
<u>115001</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>109201</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>109201</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>217401</u>	2	2	2	2	1	2	2	1	2
<u>216501</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>188901</u>	2	1	2	2	1	2	2	2	2
<u>179101</u>	1	1	2	2	2	2	2	1	2
<u>43003</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>43003</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>40503</u>	2	2	2	2	1	2	2	2	2
<u>40503</u>	1	1	2	2	2	2	2	2	2
<u>38803</u>	2	1	2	2	2	2	2	1	1
<u>1203</u>	2	2	2	2	1	2	2	2	2
<u>503</u>	2	2	2	2	1	2	2	2	1
<u>27903</u>	1	2	2	2	1	2	2	2	1
<u>5903</u>	1	2	2	2	2	2	2	2	2

Záznamové archy výzkumu - pachatelé

<u>1 ano,2 ne</u>	<u>nezr. os.</u>	<u>dop.och.l.</u>	<u>alkoh.záv.</u>	<u>drog.záv.</u>	<u>krim.min.</u>	<u>sex.zneuž.</u>	<u>fvz.tr.</u>	<u>úpl.rod.</u>	<u>vazba</u>
<u>82803</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>1302</u>	1	1	1	2	1	1	2	2	1
<u>37002</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>37002</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>37002</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>46902</u>	1	1	1	2	1	2	1	2	1
<u>72502</u>	2	2	2	2	2	2	2	2	2
<u>103702</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	2
<u>111702</u>	1	1	2	2	2	2	2	1	2
<u>142502</u>	2	2	2	2	2	2	2	1	1
<u>144202</u>	2	2	1	2	1	2	1	1	1

Záznamové archy výzkumu - pachatelé

<u>1 ano.2 ne</u>	<u>podm.zast</u>	<u>odsouzen</u>	<u>nepodm.</u>	<u>fal.obv.</u>
<u>86798</u>	2	1	2	2
<u>136103</u>	2	2	2	2
<u>66303</u>	2	2	2	2
<u>71203</u>	2	2	2	2
<u>45598</u>	2	2	2	2
<u>138903</u>	2	2	2	2
<u>69998</u>	2	1	2	2
<u>80298</u>	2	1	2	1
<u>107298</u>	2	2	2	2
<u>140403</u>	2	2	2	2
<u>140403</u>	2	2	2	2
<u>134098</u>	2	2	2	2
<u>129899</u>	2	2	2	1
<u>85499</u>	2	1	2	2
<u>15198</u>	2	2	2	1
<u>109299</u>	2	2	2	1
<u>107699</u>	2	1	2	2
<u>159099</u>	2	1	2	2
<u>54703</u>	2	2	2	2
<u>96100</u>	2	1	2	2
<u>99000</u>	2	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	2	2
<u>99000</u>	2	2	2	2
<u>209700</u>	2	2	2	2
<u>49000</u>	2	2	2	1
<u>17500</u>	2	2	2	1
<u>91601</u>	2	2	2	2
<u>98601</u>	2	1	2	2
<u>11301</u>	2	2	2	1
<u>11301</u>	2	2	2	1
<u>95701</u>	2	2	2	2
<u>88401</u>	2	2	2	2
<u>49601</u>	2	1	2	2
<u>49601</u>	2	1	2	2
<u>115001</u>	1	2	2	2
<u>109201</u>	2	1	2	2
<u>109201</u>	2	1	2	2
<u>217401</u>	2	2	2	2
<u>216501</u>	1	2	2	2
<u>188901</u>	2	2	1	2
<u>179101</u>	2	1	2	2
<u>43003</u>	2	2	2	2
<u>43003</u>	2	2	2	2
<u>40503</u>	2	1	2	2
<u>40503</u>	2	1	2	2
<u>38803</u>	2	1	2	2
<u>1203</u>	2	1	2	2
<u>503</u>	2	1	1	2
<u>27903</u>	2	1	1	2
<u>5903</u>	2	2	2	1

Záznamové archy výzkumu - pachatelé

<u>1 ano,2 ne</u>	<u>podm.zast</u>	<u>odsouzen</u>	<u>nepodm.</u>	<u>fal.obv.</u>
<u>82803</u>	1	2	2	2
<u>1302</u>	2	1	1	2
<u>37002</u>	2	2	2	1
<u>37002</u>	2	2	2	1
<u>37002</u>	2	2	2	1
<u>46902</u>	2	1	1	2
<u>72502</u>	2	2	2	2
<u>103702</u>	2	2	2	2
<u>111702</u>	1	2	2	2
<u>142502</u>	2	1	1	2
<u>144202</u>	2	1	1	2

Příloha č. 4

Formuláře, číselníky k zpracování statistik Ministerstva vnitra

- 1) **Formulář o trestném činu**
- 2) **Formulář o známém pachateli**
- 3) **Číselník č. 2 – Takticko-statistická klasifikace**
- 4) **Číselník č. 3 – Objekty napadení – osoby**

.....
 razítko útvaru

FORMULÁŘ O TRESTNÉM ČINU

Položky označené * je nutno vždy vyplnit

* 01

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Pol. 01 - IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO

kraj   okres   útvar   ČJ.   rok   poř. č.

* 02

--

Pol. 02 - Příprava pokus dokončený tr. čin

* 03

2

Pol. 03 - Druh trestného činu (číselník č. 18)

* 04

--	--	--

Pol. 04 - Klasifikace takticko-statistická (číselník č. 2)

* 05

--	--	--	--	--	--

Pol. 05 - Místo spáchání nebo zjištění tr. činu. (Kód útvaru s územní působností)

kraj   okres   zákl. útvar

Pol. 06 - SLEDOVANÁ MÍSTA A MĚSTA:

* 06

a	
b	
	c

a) Trestný čin - spáchán na ulici: ano ne

b) Sledované místo nesledované

c) Tr. čin spáchán na železniční dálnici v metru
 samota parky osídlené místo
 chatařská kolonie v cizině nic z uvedeného
 sídliště

* 07

a	
	b

Pol. 07 - POUŽITÍ ZBRANĚ (číselník č. 13/2)

a) Použití zbraně a následek

b) Druh zbraně

Pol. 08 - OBJEKT NAPADENÍ - VYPLŇTE JEN JEDEN (k osobám dle číselníku č. 3, k objektům dle číselníku č. 4)

* 08	1 muž	2 žena	3 skupina osob	4 objekty obč. krim.	4 objekty hosp. krim.	5 soukromý	
	0	0	struktura skupiny	členění - 1	0	členění - 6	.
	věk jednotlivce	věk jednotlivce	věkové složení skupiny	kód - 11 - 80	0	kód 56 - 98	.
	taktické hledisko	taktické hledisko	taktické hledisko	členění - 2	členění - 3	.	.
	sociální hledisko poškozené osoby	sociální hledisko poškozené osoby	další hledisko u skupiny	kód 010-592	kód 601-990	.	.
	úmrtní	úmrtní	úmrtní	.	členění - 4	.	.
	zranění	zranění	zranění	.	kód 0 - 8	.	.
	jiný	jiný	jiný	.	členění - 5	.	.
	bez následků	bez následků	bez následků	počet napadených objektů	kód 011 - 904	.	.
	NÁSLEDEK	NÁSLEDEK	NÁSLEDEK		počet napadených objektů	počet napadených objektů	.
							.

6. VEŘEJNÝ ZÁJEM

* 09

--	--	--	--	--

Položka 09, 10 - DOBA SPÁCHÁNÍ TRESTNÉHO ČINU

Pol. 09 - datum spáchání tr. činnosti - v případě rozpětí začátek páchaní tr. činnosti

hodina   den   měsíc   rok

10

--	--	--	--	--

Pol. 10 - datum dokonání tr. činnosti - v případě časového rozpětí

hodina   den   měsíc   rok

11

--	--

Pol. 11 - DOMOVNÍ PROHLÍDKY

a) počet   9 a více

b) počet s kladným výsledkem   9 a více

12 a

 d

Pol. 12 - PŘEDMĚT ZÁJMU (číselník č. 5):

Je-li předmětu zájmů více jak 6, uveďte nejdůležitější. Nepřichází-li předmět zájmu v úvahu, položku nevyplňujte.

13

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Pol. 13 - způsobená škoda

celková škoda při dopravní nehodě

14

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Pol. 14 - z toho odcizeno, rozkradeno

Pol. 15 - zajištěné hodnoty na místě TČ

15

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Položky 13, 14, 15 vyplňujte ve stokorunách počínaje prvním políčkem odleva, volná políčka za číslem nevyplňujte. Škoda v položce 14 nesmí být vyšší než v položce 13. U pokusů položku 14 nevyplňujte.

FORMULÁŘ O ZNÁMÉM PACHATELI

Položky označené * je nutno vždy vyplnit

* 01 Pol. 01 – IDENTIFIKAČNÍ ČÍSLO
 kraj okres útvar ČJ. rok poř. č. poř. č. pach.

* 02 Pol. 02 – RODNÉ ČÍSLO:
 rok měsíc den poř. č. – dle OP
 U osob narozených do 31. 12. 1953 je pořadové číslo třímístné, čtvrté políčko vyplňte X. U žen se měsíc narození zvyšuje o 50.

* 03 Pol. 03 – STÁTNÍ PŘÍSLUŠNOST (číselník č. 9)

* 04 Pol. 04 – SPECIÁLNÍ HLEDISKO PACHATELE – CIZINEC: (číselník č. 19)

* 05 Pol. 05 – RODINNÝ STAV: svobodný-á druh-družka svobodný-á ženatý-vdaná druh-družka rozvedený-á ženatý-vdaná žijící s osobou
 rozvedený-á druh-družka ovdovělý-á manželství
 ovdovělý-á není znám

* 06 Pol. 06 – VZDĚLÁNÍ: zákl. škola-vyučen vysoká škola neukončené zákl. vzdělání-vyučen
 zákl. škola bez kvalifikace zvláštní škola-vyučen neukončené zákl. vzdělání-bez kvalifikace
 střední škola zvláštní škola-bez kvalifikace cizinec, děti nebo nezjištěno

* 07 Pol. 07 – VÝCHOVNÉ PROSTŘEDÍ (z něhož pachatel vyšel): dělnické inteligence jiné rodiny v ústavu nezjištěno
 zemědělské mimo rodinu cizinec

* 08 Pol. 08 – ZAMĚSTNÁNÍ (číselník č. 10)
 a b

* 09 Pol. 09 – STAV ZTOTOŽNĚNÍ: neztotožňován ztotožněn v CRO ztotožněn v rejstříku cizinců

* 10 Pol. 10 – KRIMINÁLNÍ HLEDISKO:
 a) byl již v minulosti vyšetřován recidivista nevykazuje nic z uvedeného
 trestán   zvlášť nebez. recidivista
 nezjištěno
 b) spácháno: v podmíněném odsouzení v podm. propuštění z výk. trestu
 před nástupem trestu v podmíněném zastavení tr. stíhání
 v době přerušení výkonu trestu amnestie nepřichází v úvahu

* 11 Pol. 11 – REZERVA

* 12 Pol. 12 – POČET TRESTŮ:
 a) pro úmyslnou tr. činnost   5 až 10
 11 až 15 více než 15 nezjištěno
 b) z toho počet PO   5 až 10
 11 až 15 více než 15 nezjištěno
 c) pro nedbalostní tr. činnost   5 a více
 nezjištěno

* 13 RODNÉ PŘÍJMENÍ KŘESTNÍ JMÉNO

* 14 POSLEDNÍ PLATNÉ PŘÍJMENÍ

* 15 kraj okres MÍSTO NAROZENÍ

* 16 PŘEZDÍVKY, KRYCÍ A FALEŠNÁ JMÉNA

* 17 Pol. 17 – CHOVÁNÍ PŘI VÝSLECHU (číselník č. 14)

TAKTICKO-STATISTICKÁ KLASIFIKACE

Kód	Heslo	Změny
<u>Násilné trestné činy</u>		
101	vraždy - loupežné /§ 219/	
102	- sexuální /§ 219/	
103	- motivované osobními vztahy /§ 219/	
105	- novorozence matkou /§ 220/	
106	- ostatní /§ 219/	
111	usmrcení lidského plodu /§ 227/	
112	usmrcení lidského plodu /§ 228/	
121	opuštění dítěte /§ 212/	
122	únos /§ 216/	
131	loupež /§ 234/	
141	násilí na veřejném činiteli - mimo příslušníka policie ČR a obecní policie /§§ 153, 154/1, 155, 156/1,2/	
142	násilí na veřejném činiteli - na příslušníkovi policie ČR /§§ 153, 154/1, 155, 156/1,2/	
143	násilí na veřejném činiteli - na příslušníkovi obecní policie /§§ 153, 154/1, 155, 156/1,2/	
151	úmyslné ublížení na zdraví /§§ 221, 222/	
161	rvačky /§ 225/	
171	násilí a vyhrožování proti skupině obyvatel a jednotlivci /§ 196/	
172	brání rukojmí /§ 234a/	
173	nebezpečné vyhrožování /§ 197a/	
181	vydírání /§ 235/	
182	omezování a zbavení osobní svobody /§§ 231, 232/	
183	porušování domovní svobody a neopr. zásah k domu, bytu nebo k nebytovému prostoru /§§ 238, 249a/	
185	týrání svěřené osoby /§ 215/	
190	ostatní násilné trestné činy /§§ 230, 233, 236, 237, 238a/	
<u>Mravnostní trestné činy</u>		
201	znásilnění /§ 241/	
211	pohlavní zneužívání v závislosti /§§ 242/2, 243/	
212	pohlavní zneužívání ostatní /§ 242/	
231	ostatní pohlavní úchytky /§ 202/	
241	ohrožování mravnosti /§ 205/	
251	ohrožování pohlavní nemocí /§ 226/	
252	úmyslné ublížení na zdraví pohlavní nemocí /§§ 221, 222/	
253	ublížení na zdraví pohlavní nemocí z nedbalosti /§§ 223, 224/	
271	kuplířství /§ 204/	
280	soulož mezi příbuznými /§ 245/	
281	obchodování se ženami /§ 246/	
290	ostatní mravnostní trestné činy /§ 210/	
VERSE: ESK II. - TSK / 1.1.98		

Kód	Heslo	Změny
	<u>Majetkové trestné činy</u>	
	Kradeže vloupáním do :	
311	obchodů /§ 247/	
312	výkladních skříní /§ 247/	
321	restaurací, jídelen, závodních kuchyní a pod. objektů /§ 247/	
322	ubytovacích objektů /§ 247/	
323	kiosků /§ 247/	
331	objektů, kde se nacházejí starožitnosti a umělecké předměty - mimo obchodů /§ 247/	
332	kulturních objektů - mimo uvedené pod 331 /§ 247/	
341	pokladen a pancéřových skříní /§ 247/	
350	výpočetních nebo počítačových pracovišť /§ 247/	
351	škol /§ 247/	
371	bytů /§§ 247, 238/	
372	víkendových chat soukromých osob /§§ 247, 238/	
390	ostatních objektů /247,238/	
	Krádeže ostatní:	
411	kapesní /§ 247/	
412	při pohlavním styku /§ 247/	
413	jiné na osobách /§ 247/	
421	mezi zaměstnanci na pracovišti /§ 247/	
431	motorových vozidel dvoustopých /§§ 247, 249/	
432	motorových vozidel jednostopých /§§ 247, 249/	
433	věcí z aut /§ 247/	
434	součástí motorových vozidel /§ 247/	
435	jízdních kol /§§ 247, 249/	
441	domácího zvířectva /§ 247/	
451	v bytech /§ 247/	
461	věcí v prostorách nádraží - mimo zásilek /§ 247/	
462	během jízdy v dopr. prostředku - mimo zás./§ 247/	
471	v objektech se starožitnostmi a uměleckými předměty /§ 247/	
480	v jiných objektech /§ 247/	
490	ostatní /§ 247/	
	<u>Podvody a zpronevěry</u>	
511	podvod /§ 250/	
513	provozování nepoctivých her a sázek /§ 250c/	*
521	zpronevěra /§ 248/	
530	neoprávněné užívání cizí věci /§ 249/	
531	poškození a zneužití záznamu na nosiči informací /§ 257a/	
	<u>Ostatní majetkové trestné činy</u>	
590	Ostatní majetkové trestné činy /§§ 178a, 254, 257/	
VERSE: ESK II. - TSK / 1.1.98		

TAKTICKO-STATISTICKÁ KLASIFIKACE

Kód	Heslo	Změny
	<u>Ostatní kriminální trestné činy</u>	
611	výtržnictví /§ 202/	
630	podávání anabolitických látek mládeži /§ 218a/	
631	ohrožení mravní výchovy mládeže /§ 217/	
632	podávání alkoholických nápojů mládeži /§218/	
633	obchodování s dětmi /§ 216a/	
634	nedovolené překročení státní hranice /§§ 171a, 171b, 171c/	
635	nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů /§§ 187, 187a, 188/	
636	šíření toxikománie /§ 188a/	
637	zneužívání pravomoci veřejného činitele /§§ 158, 159/	
638	nedovolená výroba a držení radioaktivního materiálu /§ 186/	
639	neoprávněné nakládání s osobními údaji /§ 178/	
651	požáry (§§ 179, 180, 257/	
652	výbuchy /§§ 179, 180, 257/	
662	nedovolené ozbrojování /§ 185/	
663	maření výkonu úředního rozhodnutí /§ 171/	
664	překupníci a přechovávači - podílnictví /§§ 251, 251a, 252/	
665	ohrožení životního prostředí /§§ 181a, 181b/	
	<u>Zbývající kriminalita</u>	
721	nadržování /§ 166/	
731	dopravní nehody silniční /§§ 179, 180, 184, 201, 223, 224, 257/	
732	dopravní nehody letecké /§§ 179, 180, 184, 201, 223, 224, 257/	
733	dopravní nehody vodní /§§ 179, 180, 184, 201, 223, 224, 257/	
741	železniční nehody /§§ 179, 180, 184, 201, 223, 224, 257/	
742	nehody kombinované - železnice-silnice /§§ 179, 180, 184, 201, 223, 224, 257/	
750	ublížení na zdraví z nedbalosti - pracovní úrazy /§§ 223, 224, 201/	
751	ublížení na zdraví z nedbalosti - ostatní /§§ 223, 224, 201/	
762	poškození a zvyhodňování věřitele, pletichy při řízení konkurzním a vyrovnávacím /§§ 256, 256a, 256b/	
771	ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství /§§ 201, 201a/	
772	zanedbání povinné výživy /§ 213/	
781	ohrožení bezpečnosti vzdušného dopravního prostředku a civilního plavidla /§ 180a/	
782	sdělení nepravdivé informace, která může ohrozit bezpečnost nebo provoz vzdušného dopravního prostředku za letu a civilního plavidla /§ 180b/	
* VERSE: ESKK II. - TSK / 1.1.98		

číselník č.2

Kód	Heslo	Změny
783	zavlečení vzdušného dopravního prostředku do ciziny /§ 180c/	
784	týrání zvířat /§ 203/	
785	šíření poplašné zprávy /§ 199/	
786	účast na zločinném spolčení /§§ 163a/	
790	ostatní trestná činnost /§§ 154/2, 164, 165, 167, 168, 169a, 169b, 172-175, 177, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 189, 190, 194a, 198, 198a, 200, 206-209, 239/1, 240/1, 253, 255, 259-265/	
	<u>Hospodářské trestné činy</u>	
801	tr. činy proti předpisům o nekalé soutěži /§ 149/	
803	neoprávněné podnikání /§ 118/	
805	zatajení věci /§ 254/	
806	poškození spotřebitele /§ 121/	
807	porušování předpisů o oběhu zboží ve styku s cizinou /pašování/ /§ 124/	
808	zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění /§ 125/	*
809	porušování závazných pravidel hospodářského styku /§ 127/	
810	porušení povinnosti v řízení o konkursu a vyrovnání /§ 126/	*
811	porušování povinnosti při správě cizího majetku /§ 255/	
812	krádež /§ 247/	
813	neoprávněné užívání cizí věci /mimo motorová vozidla /§ 249/	
814	poškození cizí věci /§ 257/	
815	podvody proti sociálnímu zabezpečení a nemocenskému pojištění /§ 250/	
816	padělání a pozměňování peněz /§ 140/	
817	padělání a pozměňování známek, kolků a nálepek /§§ 145, 145a/	
818	porušení zákazu v době nouzového stavu v devizovém hospodářství /§ 146/	*
819	krácení daně /§ 148/	
820	zneužívání pravomoci veřejného činitele /§§ 158, 159/	
821	úplatkářství /§§ 160-162/	
822	poškození věřitele, zvýhodňování věřitele, pletichy při řízení konkursním a vyrovnávacím /§§ 256, 256a, 256b/	
823	padělání a pozměňování veřejné listiny /§ 176/	
824	nedovolená výroba a držení státní pečeti a úředního razítka /§ 176a/	*
825	ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými potřebami /§§ 193, 194/	
826	vystavení nepravdivého potvrzení /§129/	*
827	neoprávněné užívání motorového vozidla /§ 249/	
828	porušování tajemství dopravovaných zpráv (§§ 239/2, 240/2/	
VERSE: ESKK II. - TSK / 1.1.98		

TAKTICKO-STATISTICKÁ KLASIFIKACE

Kód	Heslo	Změny
829	zpronevěra /§ 248/	
830	podvod /§ 250/	
831	pletichy při veřejné soutěži a dražbě /§§ 128a, 128b, 128c/	
832	porušování předpisů o nákladní s kontrolovaným zbožím a technologiemi /§§ 124a, 124b, 124c/	
833	zneužívání informací v obchodním styku /§ 128/	
834	neoprávněné provozování loterie a podobné sázkové hry /§ 118a/	
835	porušování předpisů o nálepkách k označení zboží /§ 148a/	
836	neoprávněné nakládání s osobními údaji /§ 178/	
837	ostatní tr. činy proti měně /§§ 141, 142, 144/	
838	neoprávněné držení platební karty /§ 249b/	
839	porušování předpisů o zahraničním obchodu s vojenským materiálem /§§ 124d, 124e, 124f/	
	Krádeže přepravovaných zásilek:	
840	- železničních /§§ 247, 248, 250/	
841	- poštovních /§§ 247, 248, 250/	
842	- silničních /§§ 247, 248, 250/	
843	- leteckých /§§ 247, 248, 250/	
844	- lodních /§§ 247, 248, 250/	
850	ohrožení životního prostředí /§§ 181a, 181b/	
855	nedovolená výroba a držení rad.mat. /§ 186/	
860	podílnictví /§§ 251, 251a, 252/	
861	porušování práv k ochranné známce, obchodnímu jménu a chráněnému označení původu /§ 150/	
862	porušování průmyslových práv /§ 151/	
863	porušování autorského práva /§ 152/	
865	poškození a zneužití záznamu na nosiči informací /§ 257a/	
870	havárie a provozní poruchy - mimo dopravních nehod silničních, železničních, leteckých a vodních /§§ 179, 180, 182, 184, 257/	
880	pojistný podvod /§ 250a/	*
881	úvěrový podvod /§ 250b/	*
885	nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení /§ 148b/	*
886	neodvedení daně, pojistného na sociál. zabezpečení, na zdravotní pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti /§ 147/	*
890	ostatní hospodářské tr. činy /§§ 122, 189, 190, 194a, 191, 192, 209, 253/	
901	<u>Vojenské trestné činy</u> /§§ 266-295/	
902	<u>Trestné činy proti ústavnímu zřízení</u> /§§ 91-101, 104-115/	*

VERSE: ESK II. - TSK / 1.1.98

OBJEKTY NAPADENÍ-OSOBY

Sloupec	Heslo	
1	J E D N O T L I V E C	
2	MUŽ	ŽENA
Kód	Heslo	Změny
01	<u>V ě k j e d n o t l i v c e</u>	
÷	skutečný věk osoby	
97		
98	nezjištěno	
	<u>T a k t i c k é h l e d i s k o</u>	
	<u>Osoby mající vztah k cestování</u>	
11	autostopař	
12	řidič auta	
13	motocyklista	
	<u>Osoby se sníženou schopností obrany</u>	
21	epileptik, obdobná nemoc, invalida	
22	duševní nemoc, tělesná vada	
23	bezvědomí, nevolnost, nehoda, zranění	
24	podnapilý	
25	stařec	
29	jiné	
	<u>Sexuální hledisko osoby</u>	
31	homosexuál	
32	prostitutka	
39	osoba se sexuální úchylkou	
	<u>Jiné osoby</u>	
51	osoba s větším finančním obnosem u sebe /tržby a pod./	
61	náhodná osoba	
71	cizinec	
81	mrtvola	
90	jiná osoba	
	<u>S o c i á l n í p o s t a v e n í</u>	
01	dělník	
10	technický pracovník	
20	obsluha benzinových čerpadel	
21	poštovní doručovatel	
22	výběrčí poplatků	
23	číšník	
VERSE: ESK II. - ON1 / 1.1.98		

číselník č.3

Kód	Heslo	Změny
24	průvodčí veřejných dopravních prostředků	
25	řidič veřejné dopravy a ostatních dopravních prostředků	
26	taxikář	
27	vedoucí prodejny-provozovny, prodavač	
28	člen závodní stráže	
29	ostatní provozní a obsluhující personál	
30	učitel, vychovatel	
31	církevní činitel	
32	lékař	
33	zdravotní sestra, zdravotník	
34	herec, umělec	
35	ostatní pracovníci školství, kultury, zdravotnictví a ostatní nevýrobní sféry	
40	vedoucí hospodářský pracovník /ředitel, náměstek/	
41	příslušník policie	
42	příslušník vězeňské služby	
43	příslušník civilní bezpečnostní služby	
44	příslušník vojenské hlídky	
45	prokurátor, soudce	
46	poslanec zastupitelských sborů	
47	političtí pracovníci	
48	vojáci z povolání včetně vojenské policie	*
49	ostatní pracovníci na úseku řízení a správy	
50	tvůrčí pracovníci vědy a výzkumu	
60	dítě předškolního věku	
61	žák základní školy	
62	žák zvláštní školy	
63	chovanec DD nebo DM	
64	student střední a odborné školy	
65	učeň	
66	vysokoškolský student	
70	osoby v domácnosti	
71	důchodce	
72	voják základní vojenské služby	
80	bez pracovního poměru	
90	nezjištěno	

VERSE: ESKK II. - ON1 / 1.1.98

OBJEKTY NAPADENÍ-OSOBY

Sloupec	Heslo	
3	S K U P I N A O S O B	
Kód	Heslo	Změna
	<u>S t r u k t u r a s k u p i n y</u>	
1	muž a žena	
2	dva muži	
3	dvě ženy	
4	více mužů než dva	
5	více žen než dvě	
6	jiné složení skupiny	
	<u>V ě k o v é s l o ž e n í s k u p i n y</u>	
01	děti předškolního věku	
02	děti 6 - 15 let	
03	mládež 15 - 18 let	
04	osoby 18 - 30 let	
05	osoby 30 - 60 let	
06	osoby nad 60 let	
07	děti předškolního věku a děti 6 - 15 let	
08	děti předškolního věku a dospělí 18 - 60 let	
09	děti předškolního věku a dospělí nad 60 let	
10	děti 6 - 15 let a mládež 15 - 18 let	
11	děti 6 - 15 let a dospělí 18 - 60 let	
12	děti 6 - 15 let a dospělí nad 60 let	
13	osoby různého věku - neuvedených skupin	
	<u>T a k t i c k é h l e d i s k o</u>	
01	osoby na vycházce, na ulici, hřišti, v parku	
02	osoby při nákupu v obchodě, obchodních domech, tržnicích	
03	osoby při veřejných shromážděních, zábavách	
04	osoby na výletě, zájezdu - mimo cizinců	
05	cizinci	
06	osoby ve škole, internátě, ubytovně a pod. zařízeních	
07	osoby na plovárně, koupališti, v lázních	
08	osoby tělesně nebo duševně postižené	
09	osoby podnapilé	
10	osoby zraněné	
11	osoby jdoucí do nebo ze zaměstnání, školy a pod.	
12	náhodní chodci	
13	hlídka vojenská	
14	hlídka policie	
15	hlídka civilně bezpečnostní služby	
16	vojenská policie	*
19	jiná hlediska	
VERSE: ESSK II. - ON1 / 1.1.98		

číselník č.3

Kód	Heslo	Změny
<u>D a l š í s l o ž e n í s k u p i n y</u>		
01	rodina	
02	manželský pár	
03	milenecký pár	
04	spoluzaměstnanci	
05	spolužáci	
06	důchodci	
08	ostatní	
09	nepřichází v úvahu	
VERSE: ESK II. - ON1 / 1.1.98		

Kriminalita páchaná na dětech a na mládeži

Abstrakt disertační práce

Autor: Mgr. Michaela Hladká

Tématem disertační práce je kriminalita páchaná na dětech a na mládeži, což je problém z mnoha důvodů zvláště podstatný. Především je třeba zdůraznit, že dítě je s ohledem na sníženou schopnost obrany nezranitelnější obětí, a proto děti vyžadují zvláštní ochranu poskytovanou nejen rodiči, ale také státními orgány. Po dlouhou dobu existoval obecný názor, že nejlepší ochranu dítěti poskytne jeho rodič, protože rodiče své děti milují, i když je týrají či zanedbávají. Tato teorie se stala minulostí na základě výzkumů, které přinesly informace o tom, že v mnoha případech kriminality na dětech byli pachateli právě rodiče poškozeného dítěte nebo členové jeho rodiny. V roce 1991 se v Praze konala 3. Evropská konference pro prevenci syndromu CAN (syndrom bitého a zneužívaného dítěte). Na základě této konference začala v České republice systematická práce sociálních pracovníků, psychologů, orgánů činných v trestním řízení, lékařů a dalších odborníků v této oblasti. Předkládaná disertační práce přispívá k této systematické práci.

Cílem této disertační práce je popsat a vysvětlit trestnou činnost na dětech a na mládeži, zhodnotit okolnosti, které tento jev ovlivňují, zvážit možnosti prevence a navrhnou opatření, která by mohla pomoci snížit tento typ kriminality. Autorka práce se nezaměřuje pouze na situaci v České republice, ale také na situaci v jiných zemích, neboť tento typ kriminality je mezinárodním problémem, který se řešen ve všech vyspělých zemích světa a vyžaduje mezinárodní spolupráci, předávání výsledků výzkumů a dalších informací týkajících se prevence, vyšetřování, péče o oběti, práce s pachateli atd.

První kapitola představuje čtenáři obecně celou problematiku. Jsou zde stanoveny cíle práce a nezbytné definice pojmů včetně charakteristik specifických trestných činů proti dětem a mládeži podle českého práva a práva jiných zemí.

Ve druhé kapitole práce je pojednáno o výskytu tohoto jevu, jeho vývoji v čase, latenci a dalších statistických ukazatelích. V této kapitole jsou použita statistická data Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva spravedlnosti ČR.

V další kapitole jsou popsány a vysvětleny okolnosti, které umožňují páchaní tohoto typu kriminality. Tyto okolnosti mohou být rozděleny do několika skupin, jako například okolnosti existující v celé společnosti a okolnosti vyskytující se v mikroklimatu rodiny, psychologické faktory a jiné.

Je zde rovněž pojednáno o osobnosti pachatele a oběti této trestné činnosti a o vztahu mezi nimi.

V kapitole číslo čtyři se autorka zabývá prevencí sledovaného jevu, a to prevencí generální i situační. Jsou zde uvedeny metody prevence užívané v České republice a v jiných zemích. Tato kapitola rovněž obsahuje návrhy k preventivním programům.

Další kapitola obsahuje popisy metod a postupů užívaných policií a soudními orgány při vyšetřování tohoto typu kriminality. Jedním z důkazních prostředků je i výslech dítěte, který musí být prováděn v souladu se zákonem a velice obezřetně a taktně, aby nedocházelo k sekundární viktimizaci dítěte.

Závěry a doporučení týkající se uvedené problematiky jsou shrnuty v závěrečné kapitole.

Jako teoretická a empirická východiska disertační práce byly využity publikace a články známých českých a zahraničních odborníků, jako např. J. Dunovský, E. Malá, J. Raboch, Z. Dytrych, R.J. Meadows, A. Bourlet, D. Lungran a další.

Co se týče empirických zdrojů byla použita statistická data Ministerstva vnitra a Ministerstva spravedlnosti ČR.

Autorka pro účely disertační práce realizovala vlastní výzkum spočívající v obsahové analýze vyšetřovacích spisů týkajících se mravnostní a násilné kriminality na dětech a na mládeži v Praze 9 v letech 1998 až 2003. Zejména byly sledovány ukazatele týkající se typu trestného činu, obětí a jejich charakteristik (věk, pohlaví, vzdělání, vztah k pachateli, okolnosti činu aj.), pachatelů (věk, pohlaví, osobní stav, profese, kriminální minulost, vztah k oběti, osobnostní charakteristiky, předchozí tresty aj.), způsob spáchání trestného činu, místo spáchání, motiv, chování pachatele a oběti při činu a po něm, přítomnost jiných osob apod.

Předkládaná disertační práce zdůrazňuje, že kriminalita spáchaná na dětech a na mládeži je vážným a důležitým problémem, který si zaslouží pozornost odborné veřejnosti a vyžaduje mezinárodní spolupráci.

Praha, 2007.

Criminality against Children and Juveniles

Abstract of the Dissertation Work

Author: Mgr. Michaela Hladká

The topic of the submitted dissertation work is criminality committed against children and juveniles which is particularly a topical problem for many reasons. First of all it is necessary to emphasize that a child is the most vulnerable victim with his or her decreased ability of defence and therefore children require special protection provided not only by their parents but also by state authorities. For a long period of time there was a general opinion that parents represent the best protection for a child because they love him or her even if they beat or neglect their children. This theory has become a thing of the past thanks to the results or researchs that found that many perpetrators of criminality against children and juveniles were parents of the victimized child or members of his or her family. In 1991 the 3rd European Conference for CAN Prevention was held in Prague (CAN means Child Abuse and Neglect). After this conference a systematic work of Czech social workers, psychologists, police investigators, psysicians and many other experts on this field has started. The submitted dissertation contributes to this systematic work.

The target of the dissertation work is to describe and explain criminality against children and juveniles, assess circumstances that influence this phenomenon, consider possibilities of prevention and suggest precautions that could help to decrease this type of criminality. The author focuses not only on the situation in the Czech Republic but also on the situation in other countries because this type of criminality is an international problem which is being solved in all progressive countries all over the world. International cooperation and sharing of research results and other information concerning prevention, investigation, treatment of victims, work with perpetrators etc. are required on this field.

The first chapter of the submitted dissertation work introduces the whole problem to the reader. Targets of the work and all necessary definitions are determined in this chapter and it also contains the description of specific crimes against children and juveniles according to the Czech and other countries' law.

The incidence of this phenomenon, that means its description, development in time, extent of latency etc, is dealt in chapter number two. The statistical results provided by Ministry of Interior and Ministry of Justice of the Czech Republic are used in this chapter.

In the next chapter circumstances that enable committing this type of criminality are described and explained. These circumstances and factors could be divided into several groups, such as circumstances existing in the whole society or circumstances occurring in the microclimate of family, psychological factors etc. It is also dealt with the personality of perpetrators and the personality of victims and the relationship between them in this chapter.

In chapter number four the author deals with the prevention of this phenomenon, that means general and situational prevention. In this chapter methods of prevention used in the Czech Republic and in other countries are compared. This chapter also contains suggestions of preventional programs.

The next chapter contains description of methods and procedures used by police and judicial officials when investigating criminality against children and juveniles. One of these procedures is a child interview. In the Czech Republic according to the Czech legal system this interview is led by the investigator or by the judge in cooperation with psychologists. This interview must be done very carefully and tactfully so that the child is not secondarily victimized.

The conclusions and recommendations are resumed in the last chapter.

As theoretical and empirical sources the publications and articles written by famous and world known Czech and foreign authors such as J. Dunovský, E. Malá, J. Raboch, Z. Dytrych, R.J. Meadows, A. Bourlet, D. Lungren etc. were used. As far as empirical sources are concerned the statistical records provided by Ministry of Interior and Ministry of Justice were used. The author also prepared her own research as a part of the dissertation work. This research consists of the analyse of police cases in the years 1998 - 2003 in Prague 9 which contain children as victims. These cases are divided into two groups: sexual abuse and cruelty to children. In the research these indicators are followed: e.g. type of crime, victims and their characteristics (age, gender, education, relation to perpetrator, consequences), perpetrators (age, gender, marital status, profession, criminal history, relation to victim, mental diseases, punishment), the way of committing the crime, place of committing the crime, incentive, perpetrator's and victim's behaviour after the crime, presence of other persons etc.

The submitted dissertation work emphasizes that the criminality committed against children and juveniles is a serious and important problem that deserves attention of professional public and needs international cooperation.

Prague, 2007.